

೧೧ ನೇ ವರುಷದ ೫ ನೆಯ ಕಿರಣ

ಕಾಂತ್ರಿಯರ ಕನಸು

ಕಾದಂಬರಿ

ಜನಾರ್ದನ ಗುರ್ಕಾರ್

ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ
ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಬೀದಿ, ಧಾರವಾಡ.

‘ ಮೂಲೆ ’ ಯ
ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ
ಏಳು ರೂಪಾಯಿ
(ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿ)

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ
೧೫ ಜೂನ್ ೧೯೫೪

ಬೆಲೆ
೧ ರೂ. ೮ ಆಣೆ.

[ಹಕ್ಕು ಲೇಖಕರ ವಶದಲ್ಲಿದೆ.]

ಮುದ್ರಕರು •
ಖಾಲಿಚಂದ್ರ ವೆಂಕಟೇಶ
ಪ್ರತಿಭಾ ಮುದ್ರಣ
ಭವನವು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು •
ವೆಂಕಟೇಶ ಘಾಣೇಕರ
ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಇಬ್ಬರು ಸೋದರಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಬಳಗದವರು ಮತ್ತು ಅವರೇ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಸೂತ್ರವೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲೆತ್ತಿಸಿದ್ದೇನೆ

ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕನಸುಮರ ಅವರೆಲ್ಲ ಬಯಸಿದಂತೆ ಕಲ್ಪತರು ವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸುವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಅದೇ ವಸ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿಸುವಂತೆ ಜುಲುಮೆಗೊಳಿಸಿತು

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಅದೃಷ್ಟದ ಬಾಗಿಲು ಇದ್ದಂತೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಪೂರ್ವಜೀವನವೊಂದು ತೆರನಾದರೆ ಆಮೇಲಿನ ಅಪರಜೀವನ ಮತ್ತೊಂದು ತೆರನಾಗಿರುತ್ತದೆ ಈ ಕಥಾಸರಣಿಯೊಳಗಿನ ಸುಮತಿ—ಸಂಜೀವಿಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಆ ತೆರನಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದರೂ ಅವರ ಅಪರಜೀವನವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿ—ಅದಕ್ಕೇ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರಿಯರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಾಳನ್ನು ಯಾರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರೆಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವಾಗ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನೋಜೀವನದ ವೃತ್ತಿ—ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಮನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸತಕ್ಕ—ವಿಷಯ. ಸಹನೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಆದರೂ ಮಾನವ ಜೀವಿ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಸ್ವೇತ್ರದ—ಆವರಣದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಅಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಹೇಗೆ ರೌದ್ರಮೂರ್ತಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದೆರಡು ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ

ಸಂಜೀವಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಎರೆದು—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಂಗಿ, ಆ ಮೂಲಕವೇ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಶೀಲನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವೇನನ್ನೂ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಸೋದರಿಯರ (ಸಂಜೀವಿ—ಸುಮತಿ) ಜೀವನ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿರಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂಥ ಎರಡು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅದು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತಕ್ಕ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಸುಮತಿ—

ಸಂಜೀವಿಯರು ಅಂಥ ಅದರ್ಶದೇವಿಯರಲ್ಲ ತಕ್ಕಕುಲ ತ್ರೇತುಗಳ ಹುನ್ನಲೆ
ಯಲ್ಲ ಮೂಡಿಬರುವ ಸಾಧ್ಯ ಪಾತ್ರಗಳೇ ಅವರವಂದು ನಂಬವ್ಯನ

ಈ ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು — ಮೂರು ಮನತನಗಳೇ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ
ಆದ್ದರಿಂದ ಲೇಖಕ ಒಂದೇ ವಾಕ್ರಕ ನಾಯಕನ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ
ಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಅಂತೇ ಕಥೆಗೊಬ್ಬ ನಾಯಕ, ಒಬ್ಬಳು ನಾಯಕಿ ಬೇಕೆಂಬ
ಆಜ್ಞ ನೆಟ್ಟ ಅಲದ ಮರಕ್ಕೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಯಾವ ಸೂಯವ - ನಿರ್ಬಂಧ
ನೆಯೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ?

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಲವೆದೆಗ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜೀವನದ ಅಂಶವೂ
ಬರುತ್ತದೆ ಆ ಮಟ್ಟಿಗಷ್ಟೆ ನಾನು ವೈದ್ಯ—ಜೊರತು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ನಾನು
ಡಾಕ್ಟರನಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೂಡ ದೂರದಿಂದ ಗಾಸಿದ ಅನುಭವವೇ
ನನಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಂಥ ವೈದ್ಯರನ್ನು ನಾನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು
ಸಂತೋಷಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಅವನ ಜೀವನದ ಬೆಳಕಿನ ಭಾಗ ನನ್ನನ್ನು
ಮುಗ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆ

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇರಲಿ ಮಿಕ್ಕದ್ದ
ನ್ನಾದರೂ ಕಾದಂಬರಿಯೆ ವಿಸ್ತರಿಸ ತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ವಿರಮಿಸುತ್ತೇನೆ

ಲೇಖಕ

ಕಾಂತ್ಯರ ಕನಕು

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ.

ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಕೊನೆಯ ಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬದಲಾ ವಣಿ ಯಾಗಿದೆ “ ಮೃಗಜಲ ” ಈ ವರುಷದ ಕೊನೆಯ ಕಿರಣವೆಂದು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದರ ರಕ್ಷಾವಚದ ಪಡಿಯಚ್ಚು ಬರಲು ತುಸು ವಿಲಂಬವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರುಷದ ಆರಂಭದ ಕಿರಣವನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇವೆ

ಇದೀಗ ‘ ಮೃಗಜಲ ’ ದ ಬದಲು ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನ ಗುರ್ಕಾರ್ ಅವರು ಬರೆದ “ ಕಾಂತೆಯರ ಕನಸು ” ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇವೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲೆಯ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರುಷ ಪೂರ್ತಿಯಾದಂತಾಯಿತು.

ಈ ವರುಷ ನಮ್ಮ ಮಾಲೆಯು ಹನ್ನೆರಡುನೂರು ಪುಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಐದು ಕಿರಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ

ಮಾಲೆಯು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದ ಓದುಗರೆಲ್ಲ ಮುಂದಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ ಆಗಸ್ಯ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ವಾರದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಹನ್ನೆರಡನೆ ವರುಷದ ಆರಂಭದ ಕಿರಣವನ್ನು ಎಂದಿನಂತೆ ವ್ಹಿ ಪಿ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಣಾಂತರ ದಿಂದ ತಮಗೆ ಚಂದಾದಾರರಾಗಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದವರು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ ವಯವಿಟ್ಟು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಬಾರದಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ

ಮಾಲೆಯ ಓದುಗರಿಗೂ, ಚಂದಾದಾರರಿಗೂ, ಮಾಲೆಯ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರಣರಾದಂಥ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಮಾಲೆಯು ಚಿರಮುಚ್ಚಿ ಯಾಗಿರುವುದು ಮಾಲೆಯು ತನ್ನದೇ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾದಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಕೆ. ಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಮಾಲೆಯು ಹೃದವಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇ ಇರಲಾರೆವು.

ಮೂಡುಮನೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಳಿಯ, ಎಡ ಹಿತ್ತಲು ಅಣ್ಣಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಒಬ್ಬ ಅಂಥವನೇ ಅಳಿಯ ಎಂದೊಡನೆ ಇಬ್ಬರು ಜಾಮಾತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧವಿವೆಯೆಂದಲ್ಲ ಕೆಲವೊಂದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿರಬಹುದು ಆ ಮಾತೇ ಬೇರೆ ಆದರೆ ಮಾವಂದಿರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿಕಟವಾದ ಬಾಂಧವ್ಯ ಇತ್ತು. ಅವರು ಒಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಗಬೇಕು ಈ ಸಹೋದರರ ತಂದೆ-ಸುಬ್ರಾಯರಿಗೆ ಐದು ಮಕ್ಕಳು. ಅವೆಲ್ಲ ಗಂಡೇ ಹೆಣ್ಣು ಅವರ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಆವಂಶದ ಹೇತು ಸುಬ್ರಾಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಬಲವಾಗಿ ಬಡೆದು ಹೆಣ್ಣೇ ಜನಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ! ಅವರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೆ ಪಡಲಿಲ್ಲ ಬದಲ, ಅವರಿಗೊಂದು ಮೊಡ್ಡ ಹೆಮ್ಮೆ ಇತ್ತು ಯಾರಾದರೂ ಸೈ, “ನಿಮಗೆಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಬಲಗೈ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಐವೂ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮೊಗ್ಗಿಯಂತೆ ಮಡಚುತ್ತಿದ್ದರು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೂವಿನಂತೆ ಆರಳಿಸಿ, “ನನಗೆ ಐದು ಜನ ಪಂಚಪಾಂಡವರು” ಎನ್ನುತ್ತ ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಕ್ಕು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಪಂಚಪುತ್ರರನ್ನು ಮನದಣಿಯ ನೋಡಿ ಅವರು ಪಂಚತ್ವವನ್ನೂ ಸೇರಿದರಂತೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಅವರ ಪತ್ನಿಯೂ ಅಳಿದರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಇತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು ಮುಂದೆ ನಾಲೂ ಆಯಿತು. ಜಗಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಬೇರೆಯಾದರೂ, ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಿಯೂ ವಾಸಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಬಂದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರದ್ದು ಪುರಾತನ ಮೂಡುಮನೆಯಲ್ಲೆ ಬಿಡಾರವಾಯಿತು

ಈ ಎರಡೂ ಮನೆಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ತೋಡು ಚಾಚಿದೆ ಆದರೆ ಈಚೆ ದಡದ ಬೆಟ್ಟುಗದ್ದೆಗಳ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಿದೆ ಆಚೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಯಲುಗದ್ದೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯ ಎಡಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಕಲ್ಲೊಗೆತದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೇಳಿದ ತೋಡು ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಅದು ಎಡಹಿತ್ತಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೊಡನೆ “ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ ” ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ನಾಮಕಾರಣ ಮಾಡಿದರೋ ತಿಳಿಯದು ಆದರೆ ಈಗಲೂ ಹೊಸ ಮದುಮಗ ತನ್ನ ನಲ್ಲಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಮೈಲು ದೂರದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ “ ಹಾಗೇಕೆ ? ” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, “ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೊಬ್ಬಳು ಮದುಮಗಳು ಮಾಯವಾದಳಂತೆ ! ” ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಬ್ಬಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಯಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದರೂ ಮದುಮಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಬ್ಬಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ “ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ ” ಎಂದು ಮನದುಂಬಿ ಕರೆಯಬಹುದು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬೀಳುವ ತೋಡಿನ ನೀರು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಬ್ಬಿಯೂ ಮೌನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಮಾಯವಾಗುವಳು ಆದರೂ ಅವಳು ತೋಡಿಟ್ಟು ಹೋದ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರೇ ನೀರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಳ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ ” ಕೇವಲ ಒಂದು ಕೊಳ್ಳವಾಗಿ ಕೂತಿರುತ್ತಾಳೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಭರಣ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಮೋಹಕತೆಯೂ ಕಾಣಿಸದು. ಬದಲು ಗಭೀರ ನೀರವತೆ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ಅವಳ ಉಬ್ಬನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಿಸಿದವರಿಗೆ, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿ ಮನದಲ್ಲೇ ಕೊರಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕರುಣೆ ಬಾರದಿರದು. ಆಗ ಅವಳು ಹೇಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ, ಈಗ ಅಕೆ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರೂ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೂತಿರುವ ಬರಡು ಡಬ್ಬಿ !

ಬೇಸಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀರಿನ ತಂಪು ಪಡೆಯಲು ಬರುವುದುಂಟು ಹಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಾರು ತರುಣರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಈಸುವ ಏರಾಟ ನಡೆಸಲು ಬರುವರು ಆದರೆ ಸಂಜೆಯ ಸೂರ್ಯ ಪಡುಗಡಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಂಗಸರೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಬ್ಬಿಗೆ ಬರುವರು ಕೆಲಸವೆಂದರೆ - ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹೊಯಿಗೆ ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ ಅಬ್ಬಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಹಾಯಾಗಿ ಹಾಸಿರುವ ಹಸಿರು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಪುಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲೂ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಅಗೆಯುವುದೇ ಹಲವಾರು ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸರ ಕೆಲಸ ಹಸಿರು ಕುಲ್ಲಿನ ಎಳೆಯನ್ನೂ ಕಾಣದ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯು ಹಾಕುವರು ಇದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಬೈಹುಲ್ಲಿನ ಉಳಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಸಂಜೆಯಹೊತ್ತು ಗದ್ದೆ ಪುಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ

ಇಂದು ಯಾಕೋ ಏನೋ ಸುಮತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಜೆವಿ ಹುಲ್ಲು ತೆಗೆಯುವಾಗ ನೂರಾರು ಸಲ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಮೂಡುಮನೆಯತ್ತ ನೋಡಿದಳು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬರುವ ಸುಮತಿ ಇಂದೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಕೆ ಎಣಿಸುತ್ತ ಹುಲ್ಲು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಾಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಇರುವಾಗ ಅವಳ ಹುಲ್ಲಿನ ಬುಟ್ಟಿ ಹೇಗೆ ತುಂಬಿತೋ ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬಂದವರು ನಾಲವಾರು ಜನ ಹುಲ್ಲು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆ ತಲಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರೊಡನೆ ಈಕೆ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಈಕೆಯ ಪರಿಚಯವಿದ್ದರೂ ಅವರಾರೂ ಇವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಮುಖ ನೋಡಿ ಮುಗುಳು ನಗೆ ಬೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದರು ಸೂರ್ಯ ಪಡುವಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ನಿಬಿಡವಾದ ಮರಗಡಗಳ ಪರದೆ ಇಳಿದುದರಿಂದ ಆ ತಾವಿಗೆ ಕತ್ತಲು ಮುಸುಕತೊಡಗಿತ್ತು ಸಂಜೆವಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದಳು ಸೂರ್ಯ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಕತ್ತಲೆಯಾಯಿತೆಂದು ಬಗೆದು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹುಲ್ಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ, ಬಲಗಡೆ ಬಾಗಿ ಅಬ್ಬಿಯತ್ತ ನಡೆದಳು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಬ್ಬಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಮಾರು ಅಂತರವಿತ್ತು ಗದ್ದೆಯ ಪುಣೆಯಿಂದ ಅಬ್ಬಿಗೆ ಇಳಿದಳು ಅಬ್ಬಿಯ ನೀರು ಕೆಸರಾಗಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ, ಅವಳ ಗಿಂತ ನೊದಲು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅಲ್ಲ ಹುಲ್ಲು ತೊಳೆದು ನೀರನ್ನು ಕಳಂಕಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸಂಜೀವಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಬುಟ್ಟಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ, ಧ್ಯಾನಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ವಿನಯಚೂಳಿಯು ಚಿಕ್ಕನೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಒಂದು ವಿನಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು ಆ ಹಕ್ಕಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಪ್ತಕಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವಿ ಒಮ್ಮೆ ಮೈತೆಗೆದಳು ! ಅದು ವಿನಯಚೂಳಿ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆ ಮೇಲೆ ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು ಅವಳು ನಿಂತ ಎಡಕ್ಕೆ ಅಬ್ಬಿಯ ದಡ ಭೂತಾಕಾರವಾಗಿ ಬಾಯಿಶೆರೆದಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು ಒಂದೆರಡು ಎತ್ತರದ ಮರಗಳೂ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆ ದಿದ್ದವು ಪೊದೆಯಂತು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು ಒಂದು ಎತ್ತರದ ಮರ ದಲ್ಲಿ ವಿನಯಚೂಳಿಯು ವಿನಯನ್ನು ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂತಿತ್ತು. ಆ ನೋಟ ಆಕೆಗೆ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆದರಿಂದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಪುನಃ ಕೆಳಗೆ ಬಗ್ಗಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿದಳು. ಮೇಲಿನ ಬಯಲುಗದ್ದಗಳ ಕತ್ತಲೆಗಿಂತ ಆ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ತಿಮಿರ ದಟ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ತಾನಿನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮನೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಸಂಜೀವಿ ಹುಲ್ಲು ತೊಳೆಯ ತೊಡಗಿದಳು ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಮೆತ್ತಿದ್ದ ಮಣ್ಣು ಎಲ್ಲ ನೀರಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು. ನೊದಲಿನಂತೆ, ಆ ತೊಯ್ದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಿರುವ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದಳು. ಅದರೊಳಗಿಂದ ನೀರು ಜಾರಿ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಹಾಗೆ ಇಟ್ಟಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಬುಟ್ಟಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆಯಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಅಬ್ಬಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಕೂನೆಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಆಕೆ ಬಯಸಿದ ನೀರು ಇತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಗ್ಗಿ ಕೈಕಾಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಳು. ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಹಣೆಯ ಕುಂಕುಮ ಕೈಗೆ ತಾಗಿತು. ಅದೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೆಂಪು ಅಂಗೈಗೆ ಅಂಟಿತ್ತು. ಆ ಕೆಂಪು ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಡಿಸಿತು. ಕ್ಷಣದೊತ್ತು ಹನ್ನೆ ಕೆಂಪು ಅಂಗೈಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ

ನಿಂತಳು “ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಈ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೋಳೆಯಬಾರದಿತ್ತು ಹಣೆಯ ಕುಂಕುಮ ತೋಳೆದು ಹೋಯಿತು ಕುಂಕುಮವಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನಂಥ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯರು ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದೆ ಹಾಕಬಾರದು ಥೂ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೇ ! ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಹಳಿದಳು ಕೈಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತೋಳೆದಳು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅಬ್ಬಿಯ ಆವರಣವು ಆಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿತು ಆಕೆ ಅಬ್ಬಿಯನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ನಿಂತಳು ಸಂಜೀವಿಗೆ “ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ ” ಯ ಗುರುತು ಇಲ್ಲವೇ ? ಆದರೆ ಆಕೆ ನಿಂತು ನೋಡುವಾಗ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಹೊಸತನವಿತ್ತು ಆ ವ ಳು ನಿಂತು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮೋಹಕತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ನಿಜ ಆದರೂ ಅವಳು ಅಬ್ಬಿಯನ್ನು ಅಪರಚಿತಳಂತೆ ನಿಂತು ಹುಚ್ಚಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅವಳಿಗೆ ತಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಾರು ಸಲ ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿಯನ್ನು ಅವಳು ಈಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಇಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕರಣೆ ಹುಟ್ಟಿತು

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳಂತೆ ಮೆರೆಯುವ ಅಬ್ಬಿ ಇಂದು ಹೀಗೆ ಬತ್ತಿ—ಬಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ ! ಇದೇ ಭಾವನೆ ಸಂಜೀವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿತು ಇಂದು ಬರಿದಾದ ತಾವು, ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ! ಇಂದು ಆಕೆ ನಿಂತ ಮುಂದಿನ ಕೊರಕಲು ಕಲ್ಲುಗಳ ಕಣವೆ ಮುರಿದ ಅಸ್ಥಿ ಸಂಜರದ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ತೋರತೊಡಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಲಿದಾಡಿ ಉರುಳುವ ನೀರು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ತಾಂಡವ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು ! ಈಗ ಅದು ಇಲ್ಲ ಆ ನೀರು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಸೊಬಗೂ ಮಾಯವಾಗಿದೆ ಇತ್ತ ಕತ್ತಲು ಬೇಗಬೇಗ ಕವಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ದೃಶ್ಯ ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ನೀರ ವತೆಯಿಂದ ನಂದಿ ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಸಂಜೀವಿ ಅತ್ತ ಇಟ್ಟು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾರಳು. ಅವಳಿಗೂ ಆ ಅಬ್ಬಿಯ ಜೀವನ ತನ್ನಂತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿರಬಹುದು ಆಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎರಡು ಹನಿ ನೀರು ಕೆಳಗೆ ಅಬ್ಬಿಯ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು “ ನನ್ನ

ಕಣ್ಣೀರ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ನೀರು ಜಿಲ್ಲಿದೆಯಾ ? ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಬ್ಬಿ ಇವಳಿಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಬೇಕು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಸಂಜೀವಿಯು ಬಾಯಿಂದ-- “ ನಿನ್ನಂತೆ ನಾನೂ ಕಾದು ಕುಳಿತೆ ! ” ಎಂಬ ನುಡಿಗಳು ತುಟಿಜಾರಿ ಬಿದ್ದವು ಆಕೆಗೆ ತಾನು ಮಾತಾಡಿದ್ದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಪುನಃ ಮೌನವಿಂದ ಕಳೆಯಿತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರದೋ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ ಬಂದು “ ವ್ಯಾಂ ” ಎಂದು ಒದರಿತು ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಈಕೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಅದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಸಂಜೀವಿ ಅದರ ಕೂಗಿಗೆ ಎಚ್ಚುತ್ತಳು ಆದರೂ ಭಾವನಾ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು ತಿರುಗಿ ಹಾಗೇ ಆಕೆ ನಿಂತಳು ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾವನೆಗಳು ಉಕ್ಕೇರುತ್ತ ಅಡಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರೆ ಆಕೆಗೆ ಇಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು—ಈ ಅಬ್ಬಿಗೂ ಒಂದು ಜೀವನವಿದೆ, ಒಂದು ಒಲವು ಇದೆ, ಒಂದು ಜಿಲ್ಲುವು ಇದೆ, ಒಂದು ಮಗುಮಗಳ ಮೋಹಕತೆಯೇ ಇದೆ—ಎಂದು ! ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಲ ಮದುಮಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಪುಣ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಅಂಥ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ತನಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಮದುವೆ ಯಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಮದುಮಗಳು ಆಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಮದುವೆ, ಒಂದೇ ಹರಯ, ಒಂದೇ ಬಾಲ್ಯ—ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ. ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದೇ ಹರಯವೂ ಹೀಗೆ ಬರಡಾಗಿ ನಿಂತಿದೆಯಲ್ಲ ! ನಿಂತಿಲ್ಲ—ಅದು ಹಳೆಯದಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಮುಂದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸತನವಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ “ ನೀನು ಪುಣ್ಯವಂತಳು ! ” ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಈಕೆ ಹರಸಿದಳು. ಕಟ್ಟ ಕಡೆಗೆ ಸಂಜೀವಿಯು ಚಿತ್ತ “ ನಾನು ಅಂದು ಮದುಮಗಳಾಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಯಾಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ನೀನು ಆಗ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದೆ ” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು. ಆಕೆ ಮದುಮಗಳಾದಾಗ ಅವಳ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ “ ಮಗೂ ನೀನು ಅಬ್ಬಿಯ ಬಳಿ ಹೋಗಬೇಡಮ್ಮಾ ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು ಅವುಗಳ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಅವಳನ್ನು ಕುಕ್ಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. “ ನಾನು ಅಂದೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ..... ”

ನಿನ್ನವ ಆಸ್ತಷ್ಟವಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವಳ ತುಟಿಗಳು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಹೊರಗೆ

ದಾಟಿಸಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಗಳನ್ನು ಅಬ್ಬಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಳು ಆಗ ಮನೆಯಿಂದ “ ಸಂಜೀವಿ ” ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳತೊಡಗಿತು ಕತ್ತಲೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು ಸಂಜೀವಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಳು ಅವಳಿಗೆ ಎನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು ಎತ್ತ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ “ ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ” ಎಂದು ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿದಳು ಈ ಬೊಬ್ಬೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು ಆದರೆ, ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದರೊಳಗೆ, ಅಬ್ಬಿಯ ಮೇಲಿನ ಗದ್ದೆಯ ಮನೆಯವರು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು “ ಏನಾಯಿತು? ಏನಾಯಿತು? ” ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವಿ “ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಆ ಎಮ್ಮೆ ಹಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂತು ” ಎಂದಳು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವಂತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ನಡೆದರು ಹುಲ್ಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದರು “ ಏನಾಯಿತು ಸಂಜೀವಿ? ಏನಾಯಿತು? ” ಎಂದು ಹಾದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತ ಹೊರಟರು ಸಂಜೀವಿ ಆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಬದಲು ತಂದೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಸೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಂಬಲಿಸಿದಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅದನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೇ ಅವರು ಮನೆಯನ್ನೂ ತಲಸಿದರು. ಹುಲ್ಲಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬಂದರು—ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗ ಸಂಜೀವಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಬೆಳಗಿದಳು. ತನಗೆ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಂದೆಗೆ ಖಚಿತವಾಗಲೆಂದು ಅವಳು ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನಸ್ಸು ಕೇಳದು ಮಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ “ ನೀರಕನ್ಯೆ ” ಬಡೆಯಿತೋ— ಎಂಬುದು ಅವರು ಸಂಶಯ. ತನಗೆ ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯದಲ್ಲ! ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಇರಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಆಗುವ ಗತಿ ಹೀಗೆ ಅವಳು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ತಾನಿಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅದೃಷ್ಟಬೇಕು ಎಂದು ತನ್ನ ಆಳದ ಸತ್ತಿಯ ನೆನಪನ್ನೂ ತಂದು ಕೊಂಡರು ಮಗಳಿಗೆ ಏನಾಯಿತೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಉಳಿಯಿತು.

ಪೂರ್ಣ ಕತ್ತಲಾಯಿತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮಗ, ರಾಮದಾಸ ಬರುವ ಹೊತ್ತಾಗಿತ್ತು ಅವನು ಬರಲಿಲ್ಲ ರಾಮದಾಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಯಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಪುರ ಶಾಲೆಯ ಮಾಸ್ತರ ಆತ ಸಾಲೆ ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಚಾಳಿಯವನಲ್ಲ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿವರೊಡನೆ ಹರಟೆ ಕೊಟ್ಟಿ, ಕತ್ತಲಾದಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುವವನು. ಇಂದು ಸಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬರ ' ಮದುವೆಯ ಟೀಪಾರ್ಟಿ ' ಇದ್ದುದರಿಂದ ರಾಮದಾಸ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಎಂದಿಗಿಂತ ಒಂದು ಗಂಟೆ ತಡೆಯಿತು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ತುಳಿಯುತ್ತ ಬಂದ. ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು

“ ಇವತ್ತೇನು ಇಷ್ಟು ತಡಮಾಡಿದೆ ? ನಿನ್ನ ಹಾದಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸಾಕಾಯಿತು ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸಿದರು

“ ಯಾಕೆ ? ಏನು ದನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೋ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ರಾಮದಾಸ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದ. ಚಾವಡಿಯನ್ನೂ ಏರಿದ. ಕೊಡೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಡೆಯ ಗೂಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬಿಟ್ಟ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬೇಗ ಬಂದು “ ಈಗ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ ” ಎಂದರು.

“ ಏನು ? ”

“ ಬೇಗಹೋಗಿ ಮೂಡುಮನೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕು ”

“ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ”

“ ಸಂಜೆವಿಗೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈ ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆ ಅಂತೆ, ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹೆದರಿದಳಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಗ ನೀವು ಬಂದು ನೋಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು ಅಂತ ಹೇಳು ”

“ ಹೆದರಿದರೆ ಜ್ವರ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ? ನಿಮ್ಮ ಗೊಡ್ಡನಂಬಿಗೆಗೆ ತಲೆ ಬುಡವೇ ಇಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಬಂದು ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಇವಳ ಜ್ವರ ಅವಳಿಗೆ ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೋ ? ”

“ ನಿಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಧ್ಯೆಬಂದರೆ ಸಾಕು ಎಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ! ದೇವರು ದೆವ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಚೂರೂ, ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ ಅದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ ಧೂ ನೀನೊಬ್ಬ! ಈಗ ನೀನು ಹೋಗುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾ ನಾನೇ ಹೋಗಲೇ ? ”

“ ಕಾಂತಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ ”

“ ಕಾಂತಪ್ಪ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೋಳಿ ಕಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನಂತೆ ಅವನಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ”

“ ಈಗಲೇ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕೋ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ರಾಮದಾಸ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಅನುವಾದ ತನ್ನ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಾವಡಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ನೇತಾಡಿಸಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡುವ ನಿತ್ಯದ ಸಾದಾ ಉಡುಗೆ ತೊಟ್ಟು, ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಅದು ಬೆಳಕು ಮೂಡುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡಲು ಒಮ್ಮೆ ಅದರ ಗುಂಡಿ ಒತ್ತಿದ. ಅದರ ಪ್ರಕಾಶ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿತು. ಈ ಬೆಳಕು ಅವನ ತಂದೆಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಅಣ್ಣ ಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಮಗ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದು ಅಲ್ಲದೆ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ ತಾನಾದರೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದೆ - ಎಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವರು ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ದಾರಿನಡೆಯುವ ಶೂರರು. ಆದರೆ ಮಗ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಪವರ್ ಸುಡುವುದು - ಅವರಿಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ - ಬಚ್ಚಲುಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸೂಟಿಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಉರಿಸಿದ ರಾದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಣ ವ್ಯಯವಾಗಿಲ್ಲ ಅವುಗಳಿಂದ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಹಣಕೊಟ್ಟು ತಂದ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಪವರು ಹಾಳಾಗುವುದು ಅವರಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ “ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಯಾಕೆ ? ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋರಿನಿಂದ ಕೇಳಿದರು

“ ಹೊರಗೆ ಕತ್ತಲು ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವಷ್ಟು ಇದೆ ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಮಗ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ - ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ

“ ನಾನಾದರೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯಾಕೆ? ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಯ್ದು ಇಡು ಮೊನ್ನೆ ಶುಕ್ರವಾರ ದಿನವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಡುಬಿದ್ದೆ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಪವರ್ ಹಾಕಿಸಿದ್ದು ! ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಇಡು ಬೆಳಕಿಗೆ ಸೂಟಿ ಒಯ್ಯಬಾರದೇ? ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದು ಇವೆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪವರ್ ಇದ್ದರೆ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆಯೋ? ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಫಕ್ಕನೆ ಅನಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಅದು ಬೇಕಂದೇ ಯಾರೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ನಾನು ಸೂಟಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ತಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಬಚ್ಚಲು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋದರು ಹೋದವರೇ ಸೂಟಿಯನ್ನೂ ತಂದರು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಗ ಇದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೋಗಿ ಲಿಲ್ಲ ಸೀದಾ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಹೊಣ್ಣೆಯ ಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಸೂಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು ಅಂತೂ ಸೂಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿತು ಬೇಗನೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು - ಸೂಟಿ ಉರಿಸುತ್ತ. ಅವರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವಾಗ, ಅಜ್ಜಿಯ ಹತ್ತಿರ ರಾಮದಾಸ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಉರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕಂಡಿತು. “ದಾಸಾ”ಎಂದು ಕರೆದರು. ಮಗ ಹಿಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ “ ಪವರ್ ಉರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಹೊರಟೆ ದ್ವಾನ್ತಲ್ಲ! ನಾನೇ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು ! ಇವನಿಗೆ ಈಗ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಳೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅದೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ” ಎಂದು ಏನೇನೋ ಹೇಳಿದರು ಕೂಡಲೆ ಸೂಟಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಹೋದರು ವ ಗಳ ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಜೀವ ಹೇಗೋ ಆಯಿತು “ ಸಂಜೀವಿ, ಸಂಜೀವಿ ” ಎಂದು ಕರೆದರು “ ಓ ” ಅಂದಳು ಸಂಜೀವಿ

“ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ? ಈಗ ಹೇಗಿದೆ ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

“ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ನಿಮ್ಮದು ಊಟ ಅಯಿತೇ ? ದಾಸ ಬಂದನೇ ? ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೆ ಅವಲಕ್ಕೆ - ಉಪ್ಪರಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಲೆಯವೇ ಲಿನ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಗಡ್ಡಾವಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ ನನಗೆ, ವೈ ಜುಮ್ ಜಮ್ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಸೇಕ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಊಟಮಾಡಿ. ನಾನು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕರುಳನ್ನು ಹಿಂಡಿದವು “ ಅವಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ . . .
ನಾನು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಡಲಿಕ್ಕೆ ಇತ್ತೋ ? ” ಎಂದಿತು ಅವರ ಅಂತರಾತ್ಮ

“ ನಾನೇ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಂಬಳಿ ಕೊಡಲೇ ? ಚಳಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿ ದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವಿ ಏನೂ ಬೇಡವೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಣಕಿದಾಗ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕು ಬಿತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ಯಾಕಂದರೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾಶ ಕುಕ್ಕಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ, ಮಗ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಪವರ್ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾನಲ್ಲ — ಎಂದು ಅದ ಕ್ಯಾಗಿ “ ಅಂಗಳದಲ್ಲೂ ನಿನಗೆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಬೇಕೇ ! ಅಬ್ಬ ನನ್ನ ಬೂಟೆ ? ಒಂದು ಪವರಿಗೆ ಈಗ ನಾಲಫಾಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ದುಡ್ಡು ಅಲ್ಲವೇ ಮಾಣಿ ” ಎಂದು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯೇ ಅರಿತು “ ನನ್ನ ಕೋಳಿ ಗೆದ್ದಿತು ! ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ ವಾಯಿತು — ಧನಿಯರೇ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾಂತಪ್ಪ ಚಾವಡಿಯತ್ತ ಬಂದ “ ಕಾಂತಪ್ಪನೇ ! . . . ಬಾ, ಬಾ—ನಾನು ನಮ್ಮ ದಾಸ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಏನೋ ಹೇಳಿದೆ ಬಾ ಒಳಗೆ ಕೂಡು. ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಚಾವಡಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟರು — ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ. ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ತನ್ನ ಹರಟೆ ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ

“ ನೀವು ಏನೇ ಹೇಳಿ ಧನಿಗಳೇ, ನಮ್ಮ ಕರೆಯಲ್ಲಿ—ಯಾಕೆ ಊರಲ್ಲೇ ಸಂಚಾಂಗ ನೋಡಿ ಜೋತಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜನ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲ ನೀವು ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ—ಮುಂದೆ ಆಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಖಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ”

“ ನಾನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೇನೋ ನಿಜ, ನನಗೆ ಹೇಳು ವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಣೆಬರಹ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣ ಪ್ಪಯ್ಯ ನಿರುತ್ತಾಹ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

“ ಇವತ್ತು ಯಾಕೋ ಧನಿಗಳಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಏನು, ಸಂಜೀವಮ್ಮ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ? ”

“ ಒಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಹಣೆಬರಹ ಎಂದು, ಅವಳು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ”

“ ಏನಾಗಿದೆ ? ”

“ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಮಹಾರಾಯಾ, ಮೈಮೇಲೆ ಕೈ ಯಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಅಷ್ಟು ಜ್ವರ ಕುದಿಯುತ್ತಿದೆ ಮೈ ಅನ್ನುವುದು ಕಾದ ಕಾವಲಿಯ ಹಾಗೆ ಆಗಿದೆ ”

“ ಎಲಾ ! ಆಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾನು ಕೋಳಿ ಅಂಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಸುಖಾಸಮನ ಇದ್ದರು ! ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಜ್ವರ ಬಂತೇ ? ಅದೆಂಥ ಜ್ವರ ದೇವರೇ ಅದು ! ”

“ ಎಂಥಾ ಜ್ವರವೋ ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ‘ ಅಯ್ಯೋ ’ ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟೆಳು ಸುಮಾರು ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಆಗಿರ ಬಹುದು—ಆಗ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೋಗಿ ‘ ನನಗೆ ಚಳಿಯಾಗುತ್ತದೆ ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಮಲಗಿದಳು. ಜ್ವರ ಏರುತ್ತ ಬಂತು. ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ದಾಸನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ”

“ ಬಹುಶಃ ಹೆದರಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಲಿ ತೆಗೆಯಿರಿ. ಆ ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾಸೆ, ಆದಿತ್ಯವಾರ, ಮಂಗಳವಾರ ಮುಂತಾದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೋಂಕು ಆಗುವ ಸಂಭವ ಇರುತ್ತದೆ ಆದರೂ ಇವತ್ತು ಬುಧವಾರ, ಅದು ಹೇಗೆ ಸೋಂಕು ಆಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ಅದು ಎಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆಯ ಗುಣ. ”

“ ಇಂಥ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಗಡ್ಡದ ಅಳಿಯ ಗಂಡನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದ. ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗಿದೆ—ಎಂದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ? ”

“ ಅವರೇ ! ಫಲಮಾರು ನನ್ನಿಭಟ್ಟರು ! ಅವರಂಥ ಪಂಡಿತ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ ಯಾವ ಕಾಯಿಲೆಗೇ ಆಗಲಿ—ಅವರು ಔಷಧ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದುಂಟೇ ? ಕುಲೆ, ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ಅಂತೂ ಬೂದಿಯಿಂದಲೇ ಹಾರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಂಥ ಜನ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧ ರಾಮಬಾಣ ನನಗೊಮ್ಮೆ ಕತ್ತಿ ತಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮದ್ದಿನ ಎಣ್ಣೆ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ! ಅಬ್ಬಾ ಅವರ ಮದ್ದೇ ! ಎಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯ ತುಂಬಿ ಮಾಯವಾಯಿತು ಆದರೆ ಹಣ ಒಂದು ಸೈಯೂ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವರೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಋಷಿ ನೀವು ಏನೇ ಹೇಳಿ— ಅವರಂಥ ಹುಶಾರಿ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ ”

“ ಹುಶಾರಿ, ಪಂಡಿತ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದಾನೆ ಹೌದು, ಆದರೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಸತ್ತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನಲ್ಲ ”

“ ಯಾರೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು—ಅದು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ತುರುಕರ ಊರಂತೆ, ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅಂತೆ, ಅದರ ಹೆಸರು . ”

“ ರಾಯಚೂರು. ”

“ ಹೌದು ಹೌದು, ರೃಚೂರು. ಅಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಗುರು ಅಂತೆ ಇವರು ”

“ ಅವನೆಂಥ ಸನ್ಯಾಸಿ ? ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖ ಪಡೆದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸನ್ಯಾಸ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ ಕೈಹಿಡಿದವಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಇರುವುದು ಮೂಢತನ ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬರುತ್ತದೋ ಏನೋ ! ಸಾಯಲಿ ಅವನ ಸುದ್ದಿ. ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ನೇಣಿನಲ್ಲಿ ಗೋಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದೇನೆ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಒಳಗೆ ಎದ್ದು ಹೋದರು ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಬಂದೂ ಆಯಿತು ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಅಣ್ಣನ ಮಗ ಮೋನಪ್ಪ ಬಂದು ಏನೋ ಕಿವಿಯಲ್ಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ—ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ. “ ಏನು ಮಹಾರಾಯಾ ಆದು ಗುಟ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ? ” ಎಂದು ಧನಿಗಳು ಮುಖ

ದಲ್ಲ ನಗು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದರು ನೋನಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ತಟವಟನೆ ಓಡಿಬಿಟ್ಟು

“ ಏನಿಲ್ಲ ಧನಿಗಳೇ, ಇವತ್ತು ಕೋಳಿಯ ಸಮರಾಧನೆಯಲ್ಲವೇ? ಕೋಳಿಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುತಂದ ಹುಂಜ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೇಂಟೆ ಹೊಡೆಯೋಣವೇ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದ. ” ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವದೇನಿಲ್ಲಗೆ ‘ ಕ್ರಾಕೋಕೋ ’ ಎಂದು ಹೇಂಟೆಯು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಚುಕಿದಾಗ ಕೂಗಿದ ಧ್ವನಿ ಧನಿಗಳ ಮನೆಗೂ ಕೇಳಿಸಿತು “ಹೂಂ, ಕೆಲಸ ಆಯಿತು” ಎಂದರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ರಾಮದಾಸನಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ “ ಬೇಗ ಬಾ ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆತನ ಆಗಮನ ಇನ್ನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ “ ನಿನಗೆ ಕೆಲಸವುಂಟೋ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

“ ಯಾಕೆ? ”

“ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೂಡುಮನೆಯ ತನಕ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿಯಾ ? ಇವನು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತನೋ ಏನೋ. ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ ? ”

“ ಆದೀತು ಮತ್ತು, ಬರುವಾಗ ಏನಾದರೂ ತರಬೇಕೇ ? ”

“ ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಗಾಬರಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀನೂ ಹೋದವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಡ ಬೇಗ ಬಾ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇತ್ತರು ಸರಿ, ಕಾಂತಪ್ಪ ತನ್ನ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಮಿಣಗಿಸುತ್ತ ಅರಿಸುತ್ತ ಹೊರಟ—ಮೂಡುಮನೆಯತ್ತ

ಮೂಡುಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರುವಾಗ ನಾಯಿಗಳೆರಡು ಅವನನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಬಂದುವು. “ ಮೋಂಟಾ, ಓ ಮೋಂಟಾ, ಎಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಿಯೋ ? ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯ ಬಾರದೇ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾಂತಪ್ಪ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಮೂಡುಮನೆಯ ಚಾವಣಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೋಂಟನಿಗೆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಷ್ಟು ಅನಂದವಾಯಿತು.

ಆತ ಚಾವಡಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಹಾರಿಬಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಅವನ ಕೈಯೊಳಗಿನಿಂದ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಕಾಂತಪ್ಪ ಅದನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ನಾಯಿಗಳು ಮೋಂಟಿನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು “ ಹೌದಾ ಮಹಾರಾಯಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮೋಂಟಿ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಬೆನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ “ ನಿನಗ ದನ ಕಾಯುವ ನೋರನಿಗೆ ಯಾಕೋ ಇಂಥ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ? ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಮೋಂಟಿನಿಗೆ ಆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅದು ಹೇಗೆ ಇದೆಯೆಂದು ನೋಡಲು ಉತ್ಕಟವಾದ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು ಆತ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಯೋಚಿಸಿದ “ ನೀನು ಆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲ ? ಅದನ್ನೇನು ನಾನು ನುಂಗುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಕಾಂತಪ್ಪ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಇವನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಬದಲು ಅಂಗಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, “ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಒಂದೇ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಊಟ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು ಎಡಹಿತ್ತಲಿನಿಂದ ಒಂದ ರಾಮದಾಸನೂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ- ಒಳಗೆ ಹೊರಗೆ ಈ ದನಕಾಯುವ ಮೋಂಟಿನಷ್ಟೇ ಇದ್ದ ಆಗ ದಾಸ ಮಾಸ್ತರತಂದ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕಿಗಿಂತ ಈಗ ಕಾಂತಪ್ಪ ತಂದ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಮಾಸ್ತರ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳಕು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇವನ ಇಚ್ಛೆ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಅವರೊಡನೆ ಸಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದಕಾರಣ ಆತ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಈಗ, ಕಾಂತಪ್ಪನ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡಬಾರದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಆತ ಅಂದ — “ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಕೊಡುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾ ಬಾಡುನಿಗೆ ಛೂ ಬಿಡಲೇ ? ” “ ಈ ಮುಂಗನದ್ದೂ ಎಷ್ಟು ಬೂಟೋ ? ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಅಂದರೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದೆ ನೀನು? ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹುಲಿ ಕೂಡಾ ಹೆದರಿ ಓಡುತ್ತದೆ! ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡ ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಹುಲಿಯ ಹೆದರಿಕೆಗಿಂತ ನಾಯಿಯ ಹೆದರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮೋಂಟಿನು ಆಗ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯದಿದ್ದರೆ ಆತ ಹಿಂದೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಈಗ ಫಕ್ಕನೆ ಮೋಂಟಿ

ಬಾಡು ನಾಯಿಗೆ ' ಹಜೀ ' ಅಂದರೆ ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಬಗೆದು, ಕಾಂತಪ್ಪ ಒಂದು ಕರಾರು ಹಾಕಿಯೇ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ನೋಡಲು ಕೊಟ್ಟು "ಅದರ ಮೂಗು ಮಾತ್ರ ಒತ್ತಬೇಡ! ಬೆಳಕಾದೀತು! ಜಾಗ್ರತೆ—ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಕರಂಟ ಬಂದೀತು!" ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಗುಂಡಿ ಒತ್ತಬಾರದೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ವಿಧಿಸಿದ—ಕಾಂತಪ್ಪ ಮೋಂಟನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಹೊರಳಿಸಿ ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿದ ತನಗೂ ಒಂದು ಅಂಥ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಬೇಕು ಎಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಹೇಳಿತು ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು—ಆ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ ಅವಕ್ಕೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನೆನ್ನಬಹುದು—ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತ ಕೇಳುತ್ತ ಮೋಂಟ, " ಹೌದಾ ಮಹಾರಾಯ, ಈ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಗೆ ಚಿಮಿಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಹಾಕುವುದು ? " ಎಂದು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಂತಪ್ಪ "ಚಿಮಿಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಅದೇನು ಲಾಟಾನೇ? ಅದು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಅದದ್ದು ಮೂಡುಬಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ' ಪಾವರ್ ' ಹಾಕಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ಮೂಡುಬಿದ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ದು " ಎಂದನು.

" ಅದೇಕೆ ಮೂಡುಬಿದ್ರೆ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೊನ್ನೆ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಬಂದಿದ್ದವು ಮೂರು ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಬಂದಿದ್ದವು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನನಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ಮನಸ್ಸು ಇತ್ತು ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾಣೆ ಕ್ರಯ ಹೇಳಿದ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಲಿ? ಬ್ಯಾಟ್ರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹತ್ತಾಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲನೋ? " ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೋಂಟ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯನ್ನು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು "ನಿನಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತುಂಟು? ಒಂದು ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಖರ್ಚು ಸುರು ಆಗುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಕೊಂಡಮೇಲೂ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸುರುವಾಗುತ್ತದೆ " ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ನಗುತ್ತ ಹೇಳುವಾಗ ಮೋಂಟ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಆಗ ಒಳಗಿನಿಂದ ಊಟ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೈತೊಳೆಯಲು ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು ಮೋಂಟನು

ನಗುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು “ ಧೇಟಾ ಮೂರ ಕಾಸಿನ ವನೋ ನೀನು ! ಹೊಲೆಯರ ಹಾಗೆ ನಗುತ್ತಿಯಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮುಖ ತೊಳೆದರು ಆಗ ಕಾಂತಪ್ಪನೂ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮೋಂಟೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ—ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ “ಯಾರದು? ಕಾಂತಪ್ಪನೋ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

“ ಹೌದು ” ಅಂದನು ಕಾಂತಪ್ಪ

“ ದೂರ ? ”

“ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದದ್ದು, ಮಾಸ್ತರು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತಂತೆ, ಧನಿಗಳು ಕಳುಹಿಸಿದರು— ‘ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ”

“ಕೂಡು ಕೂಡು, ಒಳಗೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಊಟ ಆಯಿತು, ಈಗ ಬರುತ್ತಾನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ 'ವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು, ಒಮ್ಮೆ ತಿನ್ನುವಷ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟರು ತಾವೂ ತಾಂಬೂಲ ಮೆದ್ದರು ಅಮೇಲೆ ಒಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ “ ಹೌದೇ, ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಿ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

“ ಹಾಂ, ಹಾಂ—ಆಯಿತು ಬಂದೆ ” ಎನ್ನುವ ಉತ್ತರ ಹೊರಗೆ ಕೇಳಿ ಸಿತು. “ ಎಡಹಿತ್ತಲಿನಿಂದ ಜನ ಬಂದಿದೆ—ಬೇಗ ಹೊರಟು ಹೋಗು ” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು “ ಈಗ ಹೇಗಿದೆ ಸಂಜೀವಿಗೆ ? ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು.

“ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಂದು ಚೂರು ಸೋಂಕಾಗಿರಬೇಕು ನಮ್ಮ ಧನಿಗಳ ಗಾಬರಿ ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೇ? ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಹೇಳುವಾಗ ಒಳಗಿನಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಂದಳು “ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ವೈ ಬಿಸಿಯಾದರೆ ಮಲಗುವ ವಂಗಳು ಸಂಜೀವಿಯಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಎಲೆಗಳನ್ನೂ, ಒಂದೆರಡು ಅಡಿಕೆಯ ಹೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪಿನ ಎಸಳನ್ನೂ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಬೇಗ ಬೇಗ ತೆಗೆದು ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು “ ಹೂಂ ಹೂಂ, ದಾಸಾ—

ಹೋಗೋಣ ಹೋಗೋಣ ” ಎಂದಳು ಹೆಂಡತಿ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಬುತ್ತಿ ಒಯ್ಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ, “ ಅಲ್ಲ ಏನು ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಸಂತೆ ಇಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೋ ” ಎಂದರು “ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮರಾಯರ ಸ್ವಭಾವ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ಅವರ ಜಿಪುಣತನಕ್ಕೆ ಇತಿಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಎದುರಿನಿಂದ ಇರುವೆಯಷ್ಟೂ ಹೋಗಬಾರದು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅನೆಯಷ್ಟು ಹೋದರೂ ಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ—ಹಾಗೆ! ” ಎಂದು ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಹೊರಟಳು—ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದೊಡನೆ, “ ಅ ಲಾಟಾನು ಅದರೂ ಕೊಡಿ, ಈ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿ ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ ” ಎಂದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಲಾಟಾನು ಹಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟರು ಹೋಗುವಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಗಳಿಗೆ “ ಸುಮತೀ, ನಾನು ಈಗ ಬಂದರೂ ಬಂದೆ ನಾಳೆ ಬಂದರೂ ಬಂದೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ತಡವಾದರೆ ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು ಕರೆಯುವಾಗ ಜಾಗ್ರತೆ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋದಳು ಅಂತೂ ಮೂವರೂ ಹೊರಟರು

ಎಡಹಿತ್ತಲಿನ ಮನೆಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಚಿಮಣಿ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಂದವಳೇ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು ಮಾಸ್ತರ ಮತ್ತೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತರು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವನ ಧನಿಯ ಮನೆಯ ತೊಂದರೆಯಬಗ್ಗೆ ವಿಶಾದವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇಂದು ಕೋಳಿ ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಖಸಾಯಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಆತ ಗೆಲುವಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದ “ ಮಾಸ್ತರೇ, ನಮ್ಮ ಬೊಕ್ಕಿಕೋಳಿ ಗೆದ್ದಿ ತಲ್ಲ! ಇವತ್ತು ಕೋಳಿಗೆ ಬಾಲು(ಕತ್ತಿ)ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಬೊಕ್ಕಿ ಬಾಲಿನ ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿ ಒಂದೇ ಕೊಟ್ಟೆದು! ಕೇಳಬೇಕೇ! ಕೋಳಿಯ ಉಸಿರೇ ತುಂಡಾಯಿತು! ಧೂಮಪ್ಪನ ಮುಖ ಅಡಿಕೆಯಷ್ಟಾಯಿತು! ” “ ಹೋ! ಹಾಗಾದರೆ ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ನೀವು ಮಲಗುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ರಾಮದಾಸ ಹೇಳಿದ

“ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನರು ಸಂಚಾಂಗ ನೋಡಿ, ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿ ‘ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಕೋಳಿಯೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣದ ಬೊಕ್ಕಿಕೋಳಿಯನ್ನು

ಅಂಕಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೇಳಬೇಕೇ ! ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೇ ಆಯಿತು ! ಇವತ್ತು ಎಷ್ಟು ಜನರ ದೂದಿನ ದುಡ್ಡು ಹೋಯಿತು ಗೊತ್ತೇ ! *

“ ಇವತ್ತು ಕೋಳಿಕಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ? ”

“ ಗೋಳಿಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ—ಮುಚ್ಚೂರಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೋಳಿ ಗೆದ್ದೊಡನೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟವು ” ಎನ್ನುವಾಗ ಆಗ ಬಂದ ಅವನ ಅಣ್ಣನ ಮಗ ಪುನಃ ಬಂದು “ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಂತೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ “ ಆಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ರಾತ್ರಿ ಏನಾದರೂ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಕರೆಯಿರಿ, ಬಂದೇಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಮಾಸ್ತರಿಗ ಹೇಳಿ ಕಾಂತಪ್ಪ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೊರಟ ರಾಮದಾಸ ಚಾಪೆಹಾಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಡ್ಡ ಬಿದ್ದ

ಸಾವಿತ್ರಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೇ ದೇವರ ಕೋಣೆಯತ್ತ ನೋಡಿದಳು ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ದೊಡ್ಡ ಬಂದೆಯ ಹಾಗೆ ಆಚಲವಾಗಿ ಕೂತು ತಸಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡಿತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗ ತಾನು ಅವರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಸಂಜೀವಿ ಮಲಗಿದ ತಾವಿಗೆ ಹೋದಳು ಸಂಜೀವಿ ಎರಡು ಕಂಬಳಿ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕಾಲುಚಾಚಿ ಕುಳಿತಳು—ಸಾವಿತ್ರಿ ವೆಲ್ಲನೆ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟಳು ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುವ ಜ್ವರ ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ “ ಸಂಜೀವಿ, ಸಂಜೀವಿ ” ಎಂದು ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಕರೆದರೂ ಸಂಜೀವಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ ಕಾರಣ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಹೊದಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು ದಾಸ ಮಲಗಿದ್ದನಷ್ಟೆ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು “ ಹೇಗುಂಟು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ದಾಸ.

“ ಏನು ಹೇಗುಂಟು ? ” ಹಿಡಿ ಬತ್ತ ಹಾರಿದರೆ ಉಡಿ ಅರಳು ಹಾರು ವಷ್ಟಿದೆ ಜ್ವರ ! ಒಮ್ಮೆಲೇ ಇಷ್ಟೇಕೆ ಜ್ವರ ಬಂತೋ ತಿಳಿಯದು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಗಾಬರಿಯಾದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ದೊಡ್ಡ ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಕೇಳದೂಡನೆ ರಾಮದಾಸನಿಗೂ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಂತ್ರಮಾಡುತ್ತ ಸಂಜೀವಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಬೂದಿ ಹಾರಿಸು ತ್ತಿದ್ದರು ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕೆಲ ಸಮಯ ಇಬ್ಬರೂ ಮೌನದಿಂದ ಕಳೆದರು

“ ರಾಮ ರಾಮ, ಹರೇರಾಮ ” ಎಂದು ರಾಮಸ್ವರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕೂತರು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವರ ರಾಮನಾಮ ನಿಂತಿತು “ ಏನೂ ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ! ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ನೋಡುವ ಅದೆಲ್ಲ ಮೊನ್ನೆ ಆ ಅಭಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನಲ್ಲ— ಆ ಹಾಳು ಮನುಷ್ಯ, ಅವನದೇ ಉಪದ್ರವ ಎಷ್ಟಿದೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಅವನ ಸೊಕ್ಕು! ಮಂತ್ರ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಮಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೆ ಹೇಳಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಬಾರವೆಂದು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಾವಿ ತ್ರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಮಾಧಾನವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಕೆ, “ ಏನೂ ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ” ಎಂದು ನನಗೇ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ ನೀವು, ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಕರೆಯಿಸಿದ್ದು ? ” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಿರಲ್ಲ. “ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟನೆ ಏನಾದರೂ ಗಾಬರಿ ಮಾಡಿದಳೆಂದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾದರೂ ನಿನ್ನ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳಲಿ ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿದೆ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು, ಅಡಿಕೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಂದರು. ಜನಿವಾರದಲ್ಲಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೀಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆದರು ಬಾಗಿಲು ಬಿಚ್ಚಿ, “ ಹೋ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಇವತ್ತು ತರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆ, ಅದರೆ ಮರೆತೇ ಹೋಯಿತು ” ಎಂದು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಎಷ್ಟು ಸುಳ್ಳು ಹೊಡೆದರೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅವರು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಎಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ಅವರ ಜಿಪುಣತನವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಆಕೆ, ಮನೆಯಿಂದ ಬರುವಾಗಲೇ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ತಯಾರಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಮೈದುನನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲೂ ಆಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಉಡಿಯೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿ, ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಚೀಲ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದಳು “ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪು ಇದೆಯೋ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದರು ರಾಮದಾಸನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ “ ಇವರು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಜೀನರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ! ” ಎಂದು ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಚೀಲದಿಂದಲೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ವೀಳ್ಯ ಫಳಾಹಾರ ಮಾಡಿದರು ಸಾವಿತ್ರಿ ಬೇಕೆಂದೇ ಒಂದು ಎಸಳು ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪು, ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ನಿಳ್ಯದಲೆಗಳನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು “ ನಿಮ್ಮ ಹೊನ್ನ ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾನೋ ತಿಳಿಯದು ! ಅವನು ತಂದೆ ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪಿನಷ್ಟು ಚುಟಿಯದ್ದು ಅಶ್ಚತ್ಥಪುರದ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹರುಷದಿಂದ ನಡಿದರು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಎಸಳು ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪು ದಾನ ಮಾಡಿದಳಲ್ಲ— ಎಂಬ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಮೈದುನರಾಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚುಚ್ಚಲೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ “ ಅಶ್ಚತ್ಥಪುರ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಹಣ ಹೇಗೆ ಕೈಬಿಡುತ್ತೇವೋ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ಗುಣನಮ್ಮ ಸೈಸೇರುತ್ತದೆ ನಮ್ಮವರು ಯಾವಾಗಲೂ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು “ ಇದು ತನ್ನತ್ತ ಬಿದ್ದ ಮದ್ದು ” ಎಂದು ಬಗೆದರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಅಪಮಾನವಾಯಿತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತ. ಅವಳು ಅಡಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀನ ತನಕ್ಕು ಕೂಟ್ಟಿ ಎಟು ಬಲವಾಗಿ ಬಿತ್ತೆಂದು ಬಗೆದರು. ಆ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪುವವರಲ್ಲ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಅ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಪೆಟ್ಟು “ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕೊರಗಿ, “ ಈಕೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕು ” ಎಂದೂ ವಿಚಾರಿಸಿದರು ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಹೇಳಿದರು “ ನಾನೂ ತರುವುದು ಸೇರಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯ ಹೋಗಿಸೊಪ್ಪನ್ನೇ ಅಶ್ಚತ್ಥಪುರ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ತಂಬಾಕು ತರಿಸುವವರು ಉಣ್ಣಯ್ಯ ಭಟ್ಟರು ಒಬ್ಬರೇ ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ಹೊನ್ನುನಿಗೂ ಭಟ್ಟರಿಗೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸ್ನೇಹ ಅದ್ದರಿಂದ

ಹೊಸಾ ತಂಬಾಕು ಬಂದೊಡನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ' ಚುಟಿ ' ಇದ್ದ ಏಂಬಾ ಕನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಹೊನ್ನ ಆರಿಸಿ ಒಯ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ ' ಆ ಮೇಲೆ ಉಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವೋ ನಮಗೆ ಸಿಗಬೇಕು ? ' ಬಳಸಿ ಬಳಸಿ ಹೇಗೂ ಮಾತಾಡಿ ತನ್ನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ನೀರಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಅಣ್ಣಾಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದರೂ ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ ಅವಳಿಗೇನು ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಹೊಸದಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಣ್ಣಾಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹೊನ್ನ ಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಸಮಾರಂಭ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಅಣ್ಣಾಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಳಿದ ಸತ್ವಿಯ ನೆನಪು ಬಂತು " ಅವಳು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ .. ನಾನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ " ಎಂದು ಅವರು ಬಿನ್ನರಾಗಿ ನುಡಿದರು " ಅವಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗಿನ ಇವಳು ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ! ಇವಳಿಂದಲೇ ಅವಳು ಬೇಗ ಹೋದಳು " ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಸಲ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಆ ಮಾತನ್ನು ತಾನು ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ಅವಳಿಗೂ ಗೋಚರಿಸಿತು ಬದಲು " ಈಗ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತೋ ? ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬುದು ಮನೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಎಂಬ ಮಾತು ! " ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅಣ್ಣಾಪ್ಪಯ್ಯ, ತಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಯಿತು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಆಡಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಧೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿಗೆ ಇಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಕಠಿಣವೆನಿಸಿತು ಆದರೂ ಅವರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆರ್ತಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ತನ್ನ ವೈದುವನ ಅಳಿದ ಪತ್ನಿಗಾಗಿ " ಇಷ್ಟಾದರೂ ಹೇಳಿದನಲ್ಲ " ಎಂದು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಅಂದು-- ಏಳುವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಣ್ಣಾಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಪತ್ನಿ--ಸಾರ್ವತಿಯು ಅದೆಷ್ಟು ದುಃಖದಿಂದ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳೋ - ಅದು ಈ ಸಾವಿತ್ರಿಗಷ್ಟೆ ವಿದಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಈಗಲೂ ಜೀವಿಸಿರುವ ಮನದ ರಾಣಿಯಾದ ತಿರ್ಮಲೆಯ ವಿಷಯವಂತೂ ಅಂದು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಖೇದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತೋ ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು. ಆ ತಿರ್ಮಲೆಯ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಪಾರ್ವತಿ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಕೆಂಬುದು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮತ ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಈಗಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಯಾಕಂದರೆ ಪಾರ್ವತಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಅವರೇನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಷ್ಟಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಮಮತೆಯಿಂದ ಸಾಕುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆಂದರೆ ತನ್ನಾಗದು. ಆಕೆ ಸಾಯುವಾಗ “ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕಬೇಡಿ” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅಂತೇ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ “ಆಕಾ, ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡು, ನೀನೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ತಾಯಿ!” ಎಂದೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೂ ಅದೇರೀತಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಮತೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ಹೀಗೆ, ಅವರು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದರು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯೂ ದಾಟಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೀವಿ ಎದ್ದು ಬಂದಳು. “ನಿಮ್ಮದು ಊಟವಾಯಿತೇ?” ಎಂದೂ ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅನಂದಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಬಂತು. ಚೆಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಆಕೆಯ ಹಣೆ ಹಿಡಿದರು. “ಜ್ವರ ಪದ್ರಾಡ್ ಹಾಕಿತು!” ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಹೇಳಿಯಾಯಿತು. “ನೋಡು, ಸಾವಿತ್ರೀ ಹೇಗಿದೆ ಮಂತ್ರ! ನನ್ನಿ ಕಲಸಿದ ಮಂತ್ರ ಅದು! ಅವನು ಅಂಥ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹುಶಾರಿ. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು?” ಎನ್ನುತ್ತ ಆಳಿಯ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ನೆನಪು ಬಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿಸಿಕೊಂಡರು. “ಆಳಿಯಂದಿರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಒಂದೇ ಜಪ-ನಿಮ್ಮ ನನ್ನಿಯ ಪತ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಶಿವರಾಯನ ಸುದ್ದಿಯೂ ಇಲ್ಲ.” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ರಾಮದಾಸ,

“ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪವರದ್ದೂ ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರದ್ದೂ ಯಾವಾಗಲೂ ವರ ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲು ದೊಡ್ಡ ತ್ರೀಮಂತನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು-ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೂಡುವುದು ಆಮೇಲೆ ಸಿಕ್ಕವರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ಕಟ್ಟುವುದು ಏನೋ ಗಾದ ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಮುಂಡಾಸಿನವನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮುಟ್ಟಲೆಯವನಿಗೆ ಕೂಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ.” ಎಂದು ತಮ್ಮವರು ವರಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ.

೨

ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸುದ್ದಿ ಇದು ಸುಮತಿಗೆ ಆಗ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಾಯ ತುಂಬಿದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳ ತಂದೆ, ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮದುವೆಗೆ ತಯಾರಾದ ತರುಣರನ್ನು ನೋಡುವ ಚಾಳಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು-ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ವರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಚಿಲ್ಲರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು ” ಎಂದೇ ಇತ್ತು. ಊರಲ್ಲಿಯ ತಮ್ಮ ಪಂಗಡದವರ ಜಾತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಕೂಡಿ ಹಾಕಿದ್ದರು ಆದರೂ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಿರಿವಂತರ ಜಾತಕಗಳೆಂಬ ಮಬ್ಬು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಕವಿ ವಿತ್ತು ಒಬ್ಬ ಜ್ಯೋತಿಸಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೂಲಿಗೆ ಇಟ್ಟಂತೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು ಅವನಿಂದ ಹಲವಾರು ಜಾತಕಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳ ಜಾತಕ ಕೂಡಿ ಬರುವಂತೆ ಹೊಸಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ಸುಮತಿಯ ಜಾತಕ ಒಂದೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರ ಹಲವಾರು ರೂಪಾಂತರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ತಾಡಪತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂಧ ಜಾತಕಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು ಈ ರೀತಿಯ ನಾನಾ ತರಹದ ವಿದ್ಯೆಹೂಡಿ, ಹೇಗಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಸಿರಿವಂತ ಅಳಿಯನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದೆಲ್ಲ ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು

ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಕುಬೇರನ ವಂಶದ ವರನನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು ಅದರೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಹುಡುಕಿದ ವರ ಅವರ ಮನಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ “ ಹಣವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕೆ ? ಹುಡುಗ ಹೆಣದಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ ಅವನನ್ನು ಇವಳ ಕೂರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುವುದೇ ? ಈಕೆಯ ಕಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಯಾಕೆ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ ಇವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಬರಬಾರದು ? ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳು ಅವಳ ಮಾತು ನಿಜವೇ ಆಯಿತು ಆ ಕುಬೇರನ ವಂಶದ ಸಂಪಿಗೆಯ ನೀಲಕಂಠದಾಸರು ಒಮ್ಮೆ ಕೊತ್ತುವೇಳೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮದ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಅವರು ಬರುವಾಗಲೇ ಈ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿ, ಜೇನೀತಿಸಿ ರಾಹುಪುತ್ರನನ್ನು ಬದಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮಗಳ ಜಾತಕದ ಮುದ್ರಣ ನಡೆಸಬೇಕೇ ? ಈ ರಕ್ಕುತನಕ್ಕೆ ನೀಲಕಂಠದಾಸರು ಬಲಿಬೀಳುವವರೇ ? ಅವರು ಬಂದೊಡನೆ ಎಷ್ಟುನಿವೇಕ ತನದಿಂದ ನಟನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು ಕಠಿಣ ವಾಯಿತು ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ರೀತಿಯಿಂದ ಅತಿಥ್ಯ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದರೂ ಅವರು ಹಿಡಿದ ಹಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ “ ನಮ್ಮದೂ ನಿಮ್ಮದೂ ಬೇಗತನ ಇನ್ನೂ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸತ್ಕಾರ ಪಡೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ನೀಲಕಂಠದಾಸರು ಬೆಲ್ಲ ನೀರು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಬದಲು, “ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ನಡೆದದ್ದು ? ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಿಸೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಜಾತಕ ತೆಗೆದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದರು “ ಇದು ಅಲ್ಲವೇ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಜಾತಕ ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರು ! ಅವರ ತಲೆಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ “ ಇದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು ? ” ಎನ್ನುಬೇಕಾಯಿತು ಅವರು.

“ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉಗುಳಿದರೆ ತೇಲಾಡದೆ ? ನಾನು ಬಹಳ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ನಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ? ಮೇಲೆ ಉಗುಳಿದರೆ ಯಾರ ಮೋರೆಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ ? ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರ ರಕ್ಕು ಸಮ್ಮವರಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಲಿ. ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀಲಕಂಠದಾಸರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ದಾರಿ

ಹಿಡಿದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮುಖ ಸುಟ್ಟ ಬದನೆಯಂತೆ ಸಣ್ಣದಾ ಯಿತು ಆ ತಾಡೋಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಬೂದಿ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಡನ ಕುಟಲತನಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ವೆಟ್ಟಿಗ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಕೊರಗಿದಳು ಅವಳಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು “ ಹೀಗೆ ಜಾತಕ ತಿದ್ದುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಆದರೆ ಈಗ ಅವಳು ಪತಿಗೆ, “ ಹಣೆಯ ಜಾತಕ ತಿದ್ದಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ? ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಆದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ “ ಅದಲ್ಲ ಆ ನಮ್ಮ ವೈದಿಕ ಬರುತ್ತಾನಲ್ಲ—ಅವನ ಕಿತಾವತಿ! ಅವನೇ ‘ ಜಾತಕ ತಿದ್ದಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ, ಆದರೆ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಅವನನ್ನು ಇನ್ನುಮುಂದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಕರೆಯಬಾರದು ಅಬ್ಬ ಅವನ ಸೊಕ್ಕೇ? ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕುಲಪುರೋಹಿತನಿಗೆ ಬೈದೇ ಬೈದರು ಆತನೇ ಅಲ್ಲವೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡಿದ್ದು? ಮುಂದೆ ಅವನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದಾರಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ವೈದಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಿಸುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟರು ಸುಮತಿಯ ಮದುವೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ

ಆ ವರುಷ ಹೇಗೋ ದಾಟಿತು ಮುಂದೆ ಸುಮತಿಯ ಮದುವೆಯೂ ಆಯಿತು ಈ ವರುಷ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಜಾತಕ ಹುಡುಕುವ ಸುದ್ದಿಗೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ “ ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದವನು ಬರುತ್ತಾನೆ ” ಎಂದು ಕೂತಿದ್ದರು ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಂಗಡಿಯ ಶಿವರಾಯನ ಹೆಸರು ಬರೆ ದಿರಬೇಕು ಹೇಗೂ ಅವನೊಡನೆ ಸುಮತಿಯ ಮದುವೆ ಮುಗಿಯಿತು ಮದುವೆಯ ಸಭೆಯೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿರಲಿಲ್ಲ ಇದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಅದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆದ ಮದುವೆಯಲ್ಲ ಅವರು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೂಡಿದ ಮದುವೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಸುಮತಿಗೆ ಒಬ್ಬಗಂಡ ದೊರೆತ ಆಕೆಗೆ ಬಾಣಂಗಡಿ ಹೋದಳು ಮೂಡುಮನೆಯು ಬರಿದಾವಂತೆ ಅನಿ ಸಿತು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ. ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೋ ಎನೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು

ಬುಡದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಬೇರು ಕಾಣದಂತೆ ಕೂತು, ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಿರ ನ ಬಳ್ಳಿಯ ಹೂ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಎಂದ ಚಿಂತಿಸುವಂತೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಮಾತೃ ಹೃದಯ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತ ಇತ್ತು.

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಗಳ ಜಾತಕ ತಿದ್ದಿದರೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಘಾತಕಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಅವರಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳುವಂತೆ “ ಬ್ರಹ್ಮ ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಬರೆದ ಜಾತಕವೇ ಜಾತಕ ” ಎನ್ನುವಂತಾಯಿತು ಸುಮತಿಯ ಪಾಡು ಆಕೆಗಿನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾದಾಗ ಹದಿ ಮೂರು ವರುಷ ಪ್ರಾಯವಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಈ ಜಾತಕಗೀತಕಗಳು ತಂದ ಘಾತಕದ ಅರಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮದುವೆ ಎಂದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ಹುಡುಗಾಟ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು ಗಂಡನ ಮುಖವನ್ನು ಕೂಡಾ ಆಕೆ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮದುವೆಯ ಮುಟ್ಟಂಪದಲ್ಲಂತೂ ಸುಮತಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಮದುವೆ ಮುಗಿದು ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಅತ್ತಿಯ ಕಾಟದಿಂದ ಆಕೆ ಬಳಲಬೇಕಾಯಿತು ಗಂಡ ಜಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಈಕೆ ಒಳಗೆ ಅಡುಗೆಮನೆಯ ಹೊಗೆಯಲ್ಲೆ ಉಸಿರಾಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು ಗಂಡ ಶಿವರಾಯನೂ ಒಂದು ತರಹದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವನ ತಂದೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನ ತಾಯಿಯೇ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿ ಆಗಿದ್ದಳು ಮಗನನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಆಕೆಗೆ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಕಷ್ಟವಾದೀತು? ಸುಮತಿಗೆ ತನ್ನ ಲತ್ತೆಯ ಅತ್ತೆಯ ಪರಿಚಯ, ಮೊಟ್ಟನೊದಲು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಎಡಕಾಲು ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಆಗಿತ್ತು “ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ವಿಧಿಯ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು ” ಎಂದು ಅಂದೇ ಅವಳ ಅತ್ತೆ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಿದ್ದಳು.

ಹೇಗೂ ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಶಿವರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಣಂಗಡಿ ಬೇಸರ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು ತನ್ನಿಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರಂತೆ ತಾನೂ ಗಟ್ಟಿ, ಹತ್ತಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಉದಯವಾಯಿತು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣಗಳಿಸಿದ್ದರು ಅವರ ಖರ್ಚಿನಿಂದಲೇ ಇವನ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು ಒಬ್ಬನು ಪುನಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹರಿಹರದಲ್ಲೆ ಇದ್ದ ತಾನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದು.

ಎಂದು ಏನೇನೋ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಆತ ಊರು ಬಿಡುವ ಯೋಚನೆ ಹೊಡಿದ ಬಹಳ ದಿನಗಳನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಅವನು ಬಾಣಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಎತ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ನೋಟರು ಹತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ ತಾಯಿಯ ಖಜಾನೆಯ ಅರ್ಧಪಾಲನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ್ದ ಇದು ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ, ಅವಳು ದಿನದಿನವೂ ಹಣ ಲೆಕ್ಕಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಗುಣಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಡ ತೋಡಿ, ಒಂದು ಹಣ ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆ ಹುಗಿವಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಹಣ ಇದ್ದಿಲ್ಲ ಇದು ಶಿವರಾಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಯ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಕೇವಲ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಒಯ್ದಿದ್ದ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊರುವುದು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಹಾಗೆ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಾಗಿ ರಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಿಗುವಷ್ಟೋ ಅಥವಾ ತನ್ನಿಂದ ಒಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟೋ ಹಣವನ್ನು ಆತ ಕೊಂಡುಹೋದ

ಮಗ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಖಜಾನೆ ಓಡಿ ಹೋಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸುಮತಿಯ ಅತ್ತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇದ್ದಳು ಈಕೆಗೆ ಬಾಣಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅಷ್ಟೇನು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಇತ್ತು ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಮತ್ತು ಶಿವರಾಯನ ಜೀವನ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಅವರಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹತ್ತೋ ಹವಿನೈದೋ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯಾಡಿನ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಉಳಿದ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಇಟ್ಟು, ನಾಲಞ್ಚಾರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಚಾವಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆದು, ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಂಡೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮಗ ಎಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಒಂದೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ನಾಲಞ್ಚಾರಾಣೆ ಕೇಳಿದರೂ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚುವವಳಲ್ಲ ಆದರೆ ಶಿವರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಮಾನ್ಯಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕಾಣಿಕೆಯ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವ

ನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಹೂಡಿದ ಅದರಂತೆ ನಾಡಿಯೂ ಬಿಟ್ಟು.

ಶಿವರಾಯ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ದಾಟಿತು ಆದರೂ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೂತಿಟ್ಟ ಧನ ಸಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಮಗನಿಗೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಯಾಕು ಕೊಟ್ಟರೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಆದರೆ ಆತ ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿದ ಎಂಬುದು ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು ಆ ಸುದ್ದಿ ಅವನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಎಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಳಗಿನ ದೇವರ ಡಬ್ಬಿಯ ಹಣ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾನೋ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಖಚಿತ ಮಾಡಿದಳು ಆಕೆ ದೇವರ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಅವನು ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂತೇ ಒಳಗೆ ಇರುವ ತನ್ನ ಟ್ರಂಕಿನ ಬೀಗ ಗೀಗ ಕೊಡೆಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಹಾರಿಸಿ ಹಣ ಒಯ್ದಿರುವನೋ ಎಂದೂ ನೋಡಿದಳು ಆಕೆ ಇಟ್ಟುಷ್ಯೇ ಹಣ ಟ್ರಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹೂತಿಟ್ಟ ಹಣವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಆಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಆತನಿಂದ ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿತ್ತು ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಅಗೆದ ಕುರುಹುಗಳಾವುವೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹಗಲಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆ ಆ ಮೂಲೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದನೇಲೆ ಶಿವರಾಯ ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಣಕ್ಕು ಮುಟ್ಟಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು ಹೊರತು ಚಾವಡಿಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಮನೆಯ ಹಿಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ--ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಯ ಬುಡಕ್ಕೆ ತೋಡಿದ ಬಾವಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಅವಳಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಹಾಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ದುರಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುಬರುವ ದಾರಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆ ಎತ್ತರವಾದ ಗುಡ್ಡದ ಬದಿಯೂ ಒಂದು ಗೋಡೆಯಂತೆ ಇವರ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ನಿಂತಿತ್ತು

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಶಿವರಾಯ ಊರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ” ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಅವಳು ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ

ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದೊಡನೆ ಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು, ಸಾವಿತ್ರಿ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ತರಲು ಹೋದಳು ಅತ್ತೆ ಕಳುಹಿಸಲಿಲ್ಲ “ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಹೇಗೆ ಭೂತದ ಹಾಗೆ ಕೂಡಲಿ? ಮಗನೂ ಓಡಿ ಹೋದ ” ಎಂದಳು ಆಕೆ. “ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಳುಹಿಸಿರಿ ” ಎಂದರೂ “ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದೇ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು “ ಬೇಕಾದರೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಬೇಸಾಯ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ, ಮಾನಾಡು ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸುಬ್ಬಿ ಬರುತ್ತಾರೆ—ಆಗ ಇವಳು ಹೋಗಲಿ ” ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು. “ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಲದ ಹೊರಗೆ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು “ ಮಗಳ ಶೋಭನಪ್ರಸ್ತ ಮಾಡದೇ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಪ್ರಸ್ತ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಊರು ಬಿಟ್ಟನೋ ತಿಳಿಯದು ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು “ ಶೋಭನದ ದಿನವನ್ನೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೆ, ಭಟ್ಟರಿಗೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ—ಅವನು ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇವತ್ತೇ ಶೋಭನ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ಸರಿ, ಮುಂದೆ ಬಹಳ ಮಾತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದುವರಿಸದೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ದಾರಿ ತುಳಿಸುಬೇಕಾಯಿತು “ ಮಗಳ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು ” ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಆಕೆ ಬಂದಳು ಅತ್ತೆಯ ಕಾರುಭಾರದಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯು ಉಳಿಯುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಗಂಡನಿಗೆ ಬೇಡವಾದ ಮೇಲೆ ಗುಂಡುಕಲ್ಲಿಗೂ ಬೇಡವಾದಂತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಹೇಗೂ ಕಳೆದವು ಮುಂದೆ “ ಗಂಡನನ್ನು ಓಡಿಸಿದವಳು ನೀನೇ ” ಎಂದು ಅತ್ತೆ ಶಪಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು

ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಮಳೆಗಾಲವೂ ಸಮಿಸಿತು ಶಿವರಾಯ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮಳೆಗಾಲ ಹಿಡಿದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ತೊಯ್ದು ಹೋಯಿತು. ಹಸಿ ಮಣ್ಣು ಕೂಸಿದು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಂಗಡಿಯ ಸುಮತಿಯ ಮನೆಯು ನೊಡಲೇ ಜವುಳು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದೆಯಷ್ಟೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮನೆಗೂ ಹೊರಗಿನ ಗದ್ದೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬಾರವು ಅದರಲ್ಲೂ ಚಾವಡಿಯಂತೂ ಒದ್ದೆ ಮುದ್ದೆ ಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಒದ್ದೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸುಮತಿಯ ಅತ್ತೆ

ಎಂಥ ಕೊರೆ ಚಳಗೂ ಮಲಗುವವಳು. ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ

ಹೀಗೆ ನೆಲವೆಲ್ಲ ತೊಯ್ದು ಹಸಿಯಾದ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಹೊರಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು ಸುಮತಿಯ ಅತ್ತೆ ಲಗು ಬಗೆಯಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದಳು ಸೊಸೆ ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಒಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಳು “ಅಬ್ಬ ಇವಳಿಗೆ ಕಲಿನಿಸ್ತೆ ಹಿಡಿದದ್ದೇ” ಎಂದು ಶಸಿ ಸುತ್ತ ಅತ್ತೆ ಎದ್ದು ಹಾಸಿಗೆ ಮಡಚತೊಡಗಿದಳು ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆ ಮೂಲೆ ಕುಸಿದು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯಿತು, ಇವಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು! ಆದರೆ ಫಕ್ಕನೆ ಇತ್ತ ಸರಿದಳು “ಅಯ್ಯೋ ಗೋಡೆ ಬಿತ್ತು” ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಳು ಗೋಡೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ ಇವಳ ಹಾಸಿಗೆ ನಾತ್ರ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿತ್ತು ಅತ್ತೆಯ ಬೊಬ್ಬಿಗೆ ಸೊಸೆ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಯು ಕುಸಿದು ಕೆಳಗೆ ಹೋದುದರಿಂದ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಳಕೂ ಕಾಣತೊಡಗಿತ್ತು ಅತ್ತೆಗೆ ಆ ವಿಸ್ಮಯದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ “ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವು ಮಲಗಿದಾಗ ಮೂಲೆ ಜರಿಯಲಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸೊಸೆ ಅತ್ತೆ ಪಾರಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗಿದಳು “ನಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎಳೆಯಲು ತವಕಿಸಿದಳು ಅವಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗ ಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಸೊಸೆಯೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಹಾಸಿಗೆ ಮೇಲೆ ಎಳೆದು ಹಾಕಿದರು ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಅದು ಅಷ್ಟು ಭಾರವಾಗಿತ್ತು ಸೊಸೆ ಆ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದಳು ಮಡಿಕೆಯ ಚೂರುಗಳು ಕಂಡವು ಹತ್ತಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಚದರಿ ಬಿದ್ದಿ ದ್ದವು “ಓ! ಇದು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕುಣಿದಾಡುವುದೊಂದೇ ಉಳಿ ದಿತ್ತು ಸುಮತಿ ಆದರೆ ಅತ್ತೆ ಸಪ್ಪಗಾಗಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯ ಹಣವನ್ನು ಮಣ್ಣೆ ನಿಂದ ಹೆಕ್ಕತೊಡಗಿದಳು ಹಾಗೆ ಬಗ್ಗಿ ರೂಪಾಯಿ ಹುಡುಕುವಾಗ ಗೋಡೆಯ ಒಂದು ಹೆಂಟಿ ಅವಳ ತಲೆಗೆ ಬೀಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಆ ಗೋಡೆ ಬೀಳುತ್ತ ದೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು ಮುಂದೆ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ರೂಪಾಯಿ

ಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಳು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ “ ಹೋ ! ಕಳ್ಳ ಕದೀಮ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸುರಂಗ ಹೊಡೆದು ಹಣ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾನೆ ” ಎಂಬ ಮಾತು ಗಳು ಅತ್ತೆಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಂದವು “ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ಅವನು ” ಎಂದು ಶಾಪವನ್ನೂ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು ಅಂದು ಊಟವನ್ನೂ ಆಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೆಕ್ಕಿ ಕೊಂಡು ಒಯ್ದು ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತೊಳೆದಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಯೂ ಆಯಿತು ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ ಮುಖ ಕಂಪಾಯಿತು ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರೆದಳು

“ ಸುಮ್ಮೇ ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿ ಸ್ವರ ಎಳೆದಳು

“ ಓ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಮತಿ ಬಂದಳು

“ ನಿನ್ನ ಚಿನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಾ ಇಲ್ಲಿ ”

“ ನೀವೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು ”

“ ತರುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾ ಪೊರಕೆಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲೇ ? ” ಅತ್ತೆಯ ಈ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯವರು ಮಾಡಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಚಿನ್ನಾಭರಣ ಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಳು ಸುಮತಿ

“ ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ತವರು ನಿನಗೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಳು ಅತ್ತೆ ಆ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಳು ಸುಮತಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಕಂಡು ಹೆದರಿಕೆ ಆಯಿತು. ದುಃಖವೂ ಬಂದಿತು ಅಳುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಳು. ಹೊತ್ತು ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು ಅಂದಿನ ಇಡೀ ದಿವಸ ಅತ್ತೆ ಅನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಒಯ್ಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮತಿಯೂ ಉಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಪರಿ ಕಳಚಿದ ಫಣಿಯಂತೆ ಇದ್ದಳು ಅತ್ತೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದಳು. ಅದೆಲ್ಲ ಸುಮತಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕರೆದಳು.

“ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಿ ? ”

“ ಯಾಕೆ ? ” ಎಂದು ಅಳುತ್ತ ಸುಮತಿ ಅತ್ತೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಳು

“ ಈ ಅಳುವ ಬಯಲಾಟ ಬೇಡ ನಾಳೆ ನೀನು ತವರಿಗೆ ಹೋಗು ನಾನು ನನ್ನದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮನೆತನದ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ ನನಗಾದರೂ ಅದು ಯಾಕೆ ಬೇಕು ? ” ಎಂದಳು ಅತ್ತೆ

“ ನನ್ನ ಚಿನ್ನ ? ”

“ ನಾಚಿಗೆಗೇಡು ! ನಿನಗೆ ಚಿನ್ನವೋ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಎಟೋ ? ಹೋಗು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಹಿಂದೆ ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗು ಈ ಚಿನ್ನ ನಿನಗೆ ಸಿಗದು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿ ರೂಪಾಯಿ ಕಳವು ಮಾಡಿಸಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದೆಯಲ್ಲ ! ನೀನೂ ಹೋಗು ನಾನು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಉರಿಯುತ್ತ ಹೇಳಿ ಅತ್ತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿದಳು

ಬೆಳಗಾಯಿತು ಅತ್ತೆ ಗಂಟು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಸುಮತಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನೋಡುವಾಗ ಮನೆ ಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯ ಸೀರೆಯ ಕೆಂಪು ಕಾಣಿಸಿತ್ತಿತ್ತು ಅಳುತ್ತ ಅಕೆಯ ದೇಹ ಮಾಯವಾಗುವ ತನಕ ನೋಡಿದಳು—ಸುಮತಿ ಅಸುಪಾಸಿನ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಬಿ ಎನ್ನುವ ಒಕ್ಕಲು ಹೇಳಿದ “ ಅವರು ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ನಿನ್ನ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ದರು. ಗೇಣಿ ಅಕ್ಕಿಯ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮನಿಯಾರ್ಡರ್ ಮಾಡಿಸು ಅಂದಿದ್ದಾರೆ ”

“ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕಂತೆ ? ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಏನು ಹೇಳಲಿ ತಾಯೀ ? ” ಎಂದು ಸಾಬಿ ಮುಖಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿದ ಅವನಿಗೂ ಸುಮತಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದವು

“ ಹಾಗಾದರೆ ನನಗಾಗಿ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಯಾ ? ”

“ ಅವರು ಹೋಗುವಾಗ ‘ ಇನ್ನು ಮನೆಯತ್ತ ಕಾಲೇ ಹಾಕಬೇಡ ಅವಳು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಬೇಡ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿಹೋಗಿದ್ದಾರ ಅದರೆ ನಾನು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ ನೀವು ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ, ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ ನಿನಗೆ ? ”

“ ಮೂಡುಮನೆ ನನಗೆ ಹೊಸತೇ ? ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಾನು ಕೂಡಿ ಸಾಲೆ ಕಲಿತಿದ್ದೇವೆ ”

“ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಗಾಬರಿ ಮಾಡಿ ಕೇಳಬೇಡ—ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ”

“ ಆದೀತು ತಾಯೀ ” ಎಂದು ಸಾಬಿ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅಣೆಯಾದ

ಆತ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ ಆಕೆಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಕೃಷ್ಣ ಊಟಮಾಡಿ ಸಾಬಿಯೊಡನೆ ಬಾಣಂಗಡಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಡದಿಗೆ ಹೇಳಿದರು “ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಬಾ ” ಎಂದು ಸೂರ್ಯ ಪತ್ತಿಮ ದಿಸೆಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಾಣಂಗಡಿಗೆ ತಲಪಿದಳು. ಮಗಳು ಆಳುತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು “ ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು, ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಆದದ್ದು ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದಳು “ ಒಬ್ಬವರೇ ಹೇಗೆ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದು? ನೀವು ಅತ್ತಲಾಗಿ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಹಾಯಾಗ ಇದ್ದು ಬಿಡಿ ” ಎಂದು ಸಾಬಿಯೂ ಸುಮತಿಗೆ ಹೇಳಿದ

“ ಇದು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಗಂಡನ ಮನೆ—ಸಾಬೀ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಕೊರಗಿ ಸಾಯಬೇಕು ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವೇ ? ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮ

ತಾಳಿದಮೇಲೆ, ಕೊರಳಿಗೆ ತಾಲಮಣಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕಷ್ಟಬಂದರೆ ಹೆದರಿ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಮತಿ ಧೈರ್ಯ ತಂದು ಕೊಂಡಳು ಆಗ ಸುಮತಿಯ ಕೊರಳಿನತ್ತ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕಣ್ಣು ಹೋಯಿತು ಮಗಳ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಎರಡು ತೊಲೆಯ ಬಂಗಾರದ ಸರ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಆಕೆ ನಿತ್ಯವೂ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು ಸುಮತಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಮಗಳ ಬರಿದಾದ ಕೊರಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಶಯ ಬಂತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಳು, “ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸರ ಎಲ್ಲಿ ? ” ಎಂದು

“ ಕುತ್ತಿಗೆಯದ್ದು ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಚಿನ್ನವನ್ನೂ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ ಒಯ್ದಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಹೇಳಿದಳು

“ ನಿನ್ನ ಕೊರಳು ಹಿಚುಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ಪುಣ್ಯ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳೇ ಹೊರತು ಚಿನ್ನ ಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸಲಿಲ್ಲ

“ ಕೊರಳನ್ನೂ ಹಿಚುಕಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವ ಅತ್ತೆ ಅವಳಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಾಬಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಕೊನೆಗೆ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದವು ಸುಮತಿ, ತಾನು ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆಂದು ಮೊದಮೊದಲು ಹೇಳಿದಳು ಆದರೆ ಸಾಬಿಯ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು

ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಹೋದೊಡನೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಮಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದರು. “ ನನ್ನದೇ ಕೆಡ್ಡಾಯಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. “ ಏನೇ ಆಗಲಿ, ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಹುಡುಕಿ ತಂದು ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಮಡಿ ಮಾಡಬೇ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿದರು. “ ನಾನಿರುವ ತನಕ ನಿನಗೆ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಅಭಯವಚನವಿತ್ತಳು

ಇವರೆಲ್ಲರಗಿಂತ ಸುಮತಿಯ ಅಣ್ಣ ರಾಘವೇಂದ್ರನು ತಂಗಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದ್ದ “ ಜೂಂಜಾಯಿ, ಪೂನಾ ಬಿಟ್ಟು ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಕರದು ತರುವುದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಆತ ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರುತ್ತೇನೆಂಬ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಇವರೆಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸುಮತಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು ಆದರ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಸುಮ್ಮನಾಗಲಿಲ್ಲ ರಾಘವೇಂದ್ರನೂ ಶಿವರಾಯನ ಸಲು ನಾಗಿ ಬಹಳ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಧ ನಡೆಸದಿರಲಿಲ್ಲ ಒಂದರದು ಕಡ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಶಿವರಾಯ ರನ್ನು ನೋಡಿ “ ಈ ಶಿವರಾಯರಿಗೂ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಶಿವರಾಯರಿಗೂ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳಷ್ಟು ಅಂತರ ” ಎಂದು ಬಂದಿಷ್ಟೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯದ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿಲ್ಲ ದಿನಗಳು, ತಿಂಗಳುಗಳು ಹಾಗೂ ವರುಷಗಳೂ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ಉರುಳಿ ಓಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಶಿವರಾಯನ ಪತ್ತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ

ಅಂದು ಮನೆ ಬರಿದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಸುಮತಿಯ ಅತ್ತೆ ಪುನಃ ಬಾಣಂಗಡಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಮಾರ್ನಾಡು ಬಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಇರುವ ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಳು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಹಣವನ್ನು ಮಗಳಿಗೂ ಅಳಿಯನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಮಾರ್ನಾಡು ಬಿಟ್ಟಳಂತೆ. ಅವಳು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಸೊಸೆಯಂದಿರ ನಿರುದ್ದ ಯುದ್ಧ ಹೊಡೆದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದು ತಂದಿದ್ದಳೆಂದು ಹೇಳ ಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹರಿಹರದಲ್ಲಿರುವ ಮಗನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಕೂಡಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಸೊಸೆ ಸುಮತಿಯಂತೆ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವ ದವಳಲ್ಲ ಆಕೆ ಗಂಡನನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಆಳುವಳು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಿಸುವವಳೇ ? “ ಇದು ಬಾಣಂಗಡಿಯಲ್ಲ. ನಾನು ಸುಮತಿಯಲ್ಲ ! ನೀವು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಮುದುಕರಾಗುತ್ತೀರಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ ಭಾರ ಮಾಡಲು ಬರಬೇಡಿ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಕಿದಷ್ಟನ್ನು ತಿಂದು ಮೂಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಲೋ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಲೋ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ. ” ಎಂದು ಅತ್ತಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಪ್ಪಣೆ ವಿಧಿಸಿದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ “ ಇವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ

ಪೂರೈಸುವುದಿಲ್ಲವ್ವಾ ದೇವರೇ ! ಸುಮ್ಮನೆ ಸೊಸೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಬಡೆಸಿ ಕೂಂಡು ಈ ಊರು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ನೋದಲೇ ಬಿಡುವುದು ಲೇಸು” ಎಂದು ಬಗೆದಳು ಅತ್ತೆ ಕಾರಣ, ಹರಿಹರದಿಂದ ಪೂನಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ರೈಲು ಹತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಳು ಒಂದು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅತ್ತೆಯ ಪಾಡು ಹರಿಹರದಂತೇ ಆಯಿತು ಆ ಪೂನಾದ ಸೊಸೆ ಮರಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೈದು ಬೈದು ಅತ್ತೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸತೊಡಗಿದಳಂತೆ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಏಟನ್ನೂ ಬಿಗಿದಳು ಅಂದೇ ಪುನಃ ಅತ್ತೆ ಹರಿಹರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು ಹಾಗೆ ಹರಿಹರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವುದಿನ, ಪುನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತ ಕಾಲ ಸಾಗಿಸತೊಡಗಿದಳು—ಅತ್ತೆ ಊರಿ ನಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲನೆಲಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಸಾಬಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಳು ಆತ ನಿಶ್ಚಾಸದ ಮನುಷ್ಯ ಮರುಷ ವರುಷವೂ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಗೇಣಿಯನ್ನು ಮನಿಯಾರ್ಡರ ಮೂಲಕ ಗಟ್ಟಿದಲ್ಲಿರುವ ಧನಿಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮ ತಿಯ ಗಂಡನ ಸದ್ದಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ “ ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೋ ? ” ಎಂದು ಅವರು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಉಳಿದರು.

“

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸುಮತಿಯು ತವರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕೊಡಲು ಒದಗಿದ ಕಥೆ ಯಾಯಿತು ಇನ್ನು ಸುಮತಿಯಂತೆ ಸಂಜೀವಿಯೂ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಸಲು ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿವೆ ಸುಮತಿಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಆಳಿಕೆಯಿಂದ ಗಂಡನ ಮನೆ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು ಅದರೆ ಸಂಜೀವಿಗೆ ಅಂತಹ ಅತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕರಲಿಲ್ಲ ಸಂಜೀವಿಗೆ ಅತ್ತೆಯೊಬ್ಬಳು ಇದ್ದಳು ಅವಳು ಹೆಸರಿಗಷ್ಟೆ ಅತ್ತೆ ಅವಳು ಬಾಳಿನ ಮೇರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮುದುಕಿ ಅವಳಿಗೂ ವೈಧವ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾ ಗಿತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣು ತ್ತರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. “ ನಿನಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹೇಗಿದೆ ಅಜ್ಜಿ ? ” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, “ ನನಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕು ವಾಗೂ ? ನೀವೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಮಸಕು ಮಸಕಾಗಿ. ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ನಿನುಗಲ್ಲ ಕಾಣುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಏನೂ ಅಡ್ಡ ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಒಟ್ಟೆ

ನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕೆಲಸ ಕೇವಲ ಆ ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಕಾಯುವುದು ಮಾತ್ರ ವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ಸಂಜೀವಿಯೆಂದರೆ ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿ ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಯಾದರೂ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ, ಅವಳ ಮೈ ತೀಡದಿದ್ದರೆ ಆಕೆಗೆ ನಿನ್ನೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಸಂಜೀವಿಗಾದರೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವಿತ್ತು ತನ್ನ ದಿನದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಅಜ್ಜಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕೂತು ಮಾತಾಡುವುದು ಸಂಜೀವಿಯ ಪುತಿನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೀಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳು ಕೊನೆಗಾಣುವ ರೀತಿಯೊಂದು ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಒಂವೇ ಸಂಜೀವಿಯಾದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತು ದಿನದ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಮೌನ ದಿಂದ ಹಾಡಿ ಅತ್ತೆಗೂ ಆದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಜ್ಜಿಯೇ “ ಏನು ಮಾಡುವುದು ಸಂಜೀವಿ ನಮ್ಮ ‘ನನ್ನ’ (ಸಂಜೀವಿಯ ಗಂಡ) ರವನ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ಅವನು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಳು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದುಡಿಸುವುದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ! ಅವಳೇ ಕಾರಣ, ಅವನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿ ಏನಿ ದೆಯೋ ಏನೋ! ಅದು ಮೊದಲೇ ತುರುಕರ ಊರಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರಂತೆ ನೋಡೋಣ ದೇವರು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರೆ ಬಂದಾನು ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಂಜೀವಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಈ ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರು ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ರಂಗಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ಬಿದ್ದಂತಾಗು ತ್ತದೆ ಆಕೆ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ನೋಡದಂತೆ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ರಂಗಿ, ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಆಳಿನಂತೆ ಕಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ರಂಗಿಗೂ ಸಂಜೀವಿಗೂ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮನಾದ ಹಕ್ಕು ಇತ್ತು. ರಂಗಿಯು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಹೆಂಡತಿ. ಅಂತೇ ಸಂಜೀವಿಯಾದರೂ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ನವರ ತಮ್ಮ ಸಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮಡದಿ. ಎಂದಮೇಲೆ ಸಂಜೀವಿಗೂ ಆ ಆಸ್ತಿಯ ಪಾಲನೆ ಎಂದಾಯಿತು ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ರಂಗಿಯೇ ಆ ಮನೆಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಸಂಜೀವಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅಕೆಯ ಗಂಡ ಊರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದೇ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮದುವೆಯಾಗುವ ತನಕ ಇತರ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳಂಥ ಇದ್ದ ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಅಡಗಿತ್ತು ಅವನ ತಾಯಿ ಈಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ “ ನನ್ನ ಜಾತಕ ದಲ್ಲೇ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದೆ ” ಎಂದು ‘ ಹಾಗೆ ’ ಅಂದರೆ ಅವನು ‘ ಸನ್ಯಾಸಿ ’ ಅಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಭವಿಷ್ಯ ಎಂದು ನನ್ನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಅವನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತು ಆಗ ಅವನ ಪ್ರಾಯವಾದರೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಅಜಾನುಬಾಹು, ದೀರ್ಘದೇಹಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ಹಣೆಯುಳ್ಳವ, ಅಷ್ಟೇನು ಬಿಳಿಯ ವರ್ಣದ ನೈಯವನಲ್ಲ ಅವನ ನಿಲುವಿನಲ್ಲೇ ಮಹಾಪುರುಷನ ಸತ್ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು ಹಳೆಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ಅವನು ಸಾಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯವು ಅವನ ಬೆನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧಗಳು ಬಾಣದಂತೆ ಕಾಯಿಲಿಗೆ ನೆಟ್ಟು ರೋಗಿ ಗುಣಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದ ಈ ವಿದ್ಯೆ ಅವನಿಗೆ ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತೇ ವರುಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿತ್ತು ಆಗ ಅವನ ನೀಳ ಕಾಯವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಂಥವರೂ ಬೆರಗುಪಡುವಂತಿತ್ತು ಆದರೆ ಆತ ಯಾರಿಂದಲೂ ಒಂದು ಸೈ ಕೂಡಾ ಔಷಧಕೊಟ್ಟ ಬಾಬು ಪಡಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಗುಣ ಅವನಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನ ಔಷಧ ಅಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಜನ ನಂಬುತ್ತಿದ್ದರು ಅವನಿಗೆ ಹಲವಾರು ಮಂತ್ರಗಳೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದವಂತೆ

ಹೀಗೆ ಆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಫಲಮಾರು ನನ್ನಿಭಟ್ಟರೆಂದರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈದ್ಯ ರಾಗಿದ್ದರು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಎಂದು ಜನ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಫಲಮಾರು ನನ್ನಿಭಟ್ಟರೆಂದು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು

ಇಂಥ ಅಳಿಯನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಬಯಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಸ್ವತಃ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರೇ ಎಡಹಿತ್ತಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ಜಾತ ಕದ ಸಾಲಾವಳಿಯೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು ಆಚೆ

ವರುಷ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸುಮತಿಯ ಮದುವೆಯ ಗೊಂಬಲವ ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ಇವರಿಗೂ ನೆನಪಿತ್ತು ಅದರಿಂದ ಹೇಗೂ ಆಗಲ, ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ತೂರಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಲೇಸು ಎಂದು ಬಗೆದು ಅಣ್ಣಸ್ಯಯ್ಯ ಲಗ್ನ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು ಮದುವೆಯೂ ಮುಗಿಯಿತು ಮುಂದೆ ಆಗತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಮುಗಿದುಬಿಟ್ಟವು

ಅಳಿಯನನ್ನು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಬಿಡ್ವರೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಆಗಾಗ ಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣ ಬೇರೆಯೂ ಒಂದು ಇತ್ತು ಅದೇನೆಂದೆ ಅವನಿಂದ ಗುಪ್ತವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಹೆತ್ತಾರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡರು—ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ “ಇಂಥ ಅಳಿಯ ಸಿಕ್ಕದ್ದು ದೇವರ ಪುಣ್ಯ” ಎಂದೇ ಅವರು ಹಿಗ್ಗಿದರು

ರಂಗಿಯೂ ಯೌವನದಿಂದ ತುಂಬಿದವಳು ಅವಳ ರೂಪು ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಆದರೂ ಆಕೆಗೆ ತನಗಿಂತ ರೂಪವತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ರೂಪವಂತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತರತರಹವ ಭಾವನೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಆಕೆಗಿನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮದುವೆಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕೋ, ಆರೋ ವರುಷಗಳು ಆಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೂ ಕೇವಲ ಮೂರೇ ವರುಷಗಳ ಅಂತರವಿತ್ತು. ಆದರೆ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ಇವನಷ್ಟು ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರಾದರೂ ದೀರ್ಘಕಾಯರೇ ಅವರ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲೂ ಅಂಥ ಕ್ರೌರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ ಅವರ ಉಸಿರು. ಮನೆಗೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸದಾ ನಿರತರು ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಹೊಲಗಳಲ್ಲೋ ತೋಟಗಳಲ್ಲೋ ಆಳುಗಳೊಡನೆ ದುಡಿದು, ಬೇಸರ ತೀರಿಸಲು ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೇ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಬರುವದಂತೂ, ಅಮನಾಸ್ಯೆಯಾಗಲೀ ಹುಣ್ಣಿವೆಯಾಗಲೀ, ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಬೇಸಾಯದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇವರಂತೆ ಅವಕ್ಕೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಕೂಡು

ವುದು ಸರಿಮೋರದು ಆತ ಎಂಧವೋ ಹಳೆಯ ತಾಡಪತ್ರದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ದಿನದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ತಾಡಪತ್ರದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅವನ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದವುಗಳು ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಅಭ್ಯಾಸಿ ಅವನ ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಮಗನ ಆ ಓದನ್ನು ನೋಡಿ, “ ನೀನು ಓದಿ ಓದಿ ತಲೆ ಕುಂಬು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ” ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿ ಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು ಆ ಮುದುಕಿಯತ್ತ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಫಲಮಾರು ವೈಕುಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳ ಮನೆಯೆಂದರೆ ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡಮನೆ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಳಿಗೆ ಏರಿಸಿ, ಮಂಗಳೂರು ಹಂಚು ಹೊದಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮನೆಯದು ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪೀಳಿಗೆಯಾದ ಈ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಇದ್ದಾರೆ ಆ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯೇ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಪಾಠಶಾಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತನ್ನ ಓದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಹೊನ್ನೆಯ ಎಣ್ಣೆಯ ದೀಪವೇ ಹೊರತು, ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆಯು ಲಾಟಾನು ಅಲ್ಲ ಆತ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದನಷ್ಟೆ ಅವನ ಆ ಓದನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಬರಬೇಕು ಅವರೇ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ದೀಪವನ್ನೂ ಅರಿಸಿ — ‘ ಮಲಗು ’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು

ರಂಗಿಯು ಮದುವೆಯಾದ ನೊದಲಲ್ಲಿ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಳು ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ‘ ಸನ್ಯಾಸಿ ’ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ವದಂತಿ ಅವಳ ಊರಿಗೂ ಹೋಗಿ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ಆದರೆ ನೊದಲ ಬಾರಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವಳು ಅವನ ಮೋಹನ ದೇಹ ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಳು “ ಅವರೆಷ್ಟು ಚಿಂದಿ ! ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ರೂಪವನ್ನು ಜನರೊಡನೆ ಅಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು “ ಅವರು ಸನ್ಯಾಸಿ! ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಇರುವುದೇ ಹಾಗೆ! ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ಅವರ ಜಾತಕದಲ್ಲೇ ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದೆಯಂತೆ ” ಎಂದೂ ರಂಗಿಗೆ ಶುತ್ತರಿಸಿದ್ದರು ಅಂತೇ ರಂಗಿಯು ಹಲವಾರು ಸಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಳು—ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹೆಂಗಸರತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾನೋ? ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಾದರೂ ಅವನಿರುವ ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮಾತಾಡದೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ಹಲವಾರು ಸಲ ರಂಗಿಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಮುಂದೆ ದಿನಗಳು ದಾಟಿದಂತೆ, ಮನೆಯ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಳು ಮುದಿ ಅತ್ತೆ ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದಳು ಮನೆಯ ರಾಣಿಯ ಪಟ್ಟ ರಂಗಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು ಆಕೆಯೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸುವವಳಾದಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವು ನಾಲ್ಕೈದು ಪಂಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಲ ಮುಗಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲ ಉಂಡರೂ “ ನಾನು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು ಹೋದವರಿಗೆ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಓದುವಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರಿ, ಅವರೆಲ್ಲ ಇವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಆಗ್ರಹ ಪಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಉಂಡವರೇ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಮಲಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ರಂಗಿಯು ಗಂಡ ಬರುವ ತನಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ರಂಗಿಯು ಆ ಮನೆಯ ರಾಣಿಯಾಗಿ ಅವಳ ಪಟ್ಟವು ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆಯೂ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದಳು ಆಕೆ ಗಂಡನ ಮನೆಸೇರಿ ಎರಡು ವರುಷ ದಾಟಿದ್ದವು ಮೂರನೆಯ ವರುಷವೂ ಮುಗಿಯಲು ಬಂದಿತ್ತು

ಅಂದು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಎಂದಿನಂತೆ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಅಂತೇ ಅವರು ಮನೆಗೆ ಮರಳುವುದು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು

ಗಂಟಿ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆಯಲ್ಲವೇ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಊಟವೂ ಆಯಿತು
ನಿದ್ದೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆವರಿಸಿತು ದಿನದಂತೆ ರಂಗಿಯು ಮನೆಯೊಳಗಿನ
ಆಡುಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಾಗಿಟ್ಟುಳು ತನಗೆ, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಮತ್ತು
ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಫಾಲಿನ ಊಟವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು ಮಾಳಿ
ಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಓದುತ್ತ ದೀಪ ಉರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಹೋದಳು ರಂಗಿ ಅವಳು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವ ವರೆಗೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ
ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಿರಲಿಲ್ಲ ಆತ ಓದಿನಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದ ಹೀಗೆ ರಂಗಿಯು
ಅವನಿರುವ ಅಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಅವನಿಗೆ “ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ”
ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ವಾಡಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಇಂನಿಗೆ ಬಹಳವಾದರೆ ಒಂದೆ
ರಡು ತಿಂಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಅತ್ತಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು ಬಂದೊಡನೆ
ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಎದ್ದು ಅವಳಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಆಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ತಲವು
ತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಈತ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಇಂದು
ರಂಗಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು ಅವಳು ಯಾವ ನಿರ್ಧಾರ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಳೋ ಅವಳಿಗೇ ಗೊತ್ತು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ
ಇರುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹತ್ತಿದಳು ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಸಪ್ತುಳಾಗದಂತೆ ನಡೆ
ದಳು ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟಳು ದೀಪವ ಕಾಂತಿಗೆ
ಅವನ ಮೈಯ ಕಾಂತಿ ಕೋರೈಸುತ್ತಿತು ಅವನ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಣೆ ನೀಲ
ವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಧೃಢಕಾಯವು ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ
ಕೂತಿತ್ತು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ದೇಹ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿತ್ತು ಇಂಥವನನ್ನು
ನೋಡುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ರಂಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಳು ಅವಳ ಕಣ್ಣು
ಗಳು ಅವನ ವಿಶಾಲ ಲಲಾಟದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸದೆ
ಆದನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಬಾಯಿ “ ನಾನು ! ”
ಎಂದು ಹೇಳಿತು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಸಟ್ಟನೆ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ

“ ಹೋ ! ನೀವೇ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಯಿತು ನೀವು ಹೀಗೆ ಕೂತು ? ”
ಎಂದು ಶಾಡಪತ್ರದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿದ ಎದ್ದು
ಹೋಗಲು ಅನುವಾದ “ ಅಷ್ಟೇನು ಅವಸರ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ರಂಗಿ ಕೈ

ಮುಂದೆ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದಳು ಅವಳ ಕೈಗಳು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿದವು

“ ಅಣ್ಣ ಬಂದರೇ ? ”

“ ಅವರು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ” ಎಂದು ಆಕೆ ಇವನತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಇವನು ದೃಷ್ಟಿ ಅವಳತ್ತ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಚಿಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ

“ ನಿಮ್ಮ ಔಷಧದಿಂದ ರುಕ್ಮೆಯನಿಗೆ ಗುಣವಾಯಿತಂತೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು ನಿನ್ನೆ ”

“ ನನ್ನ ಔಷಧವಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಕೃಪೆಯದು ನನ್ನಿಂದ ಏನು ಸಾಧ್ಯ ? ”

“ ಛೇ ನೀವು ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡುವುದೇ ? ” ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳುವಷ್ಟು ರೋಷಕ್ಕೆ ಆತ ಎದ್ದು ಬಿಟ್ಟು “ ಹಸಿವಾಯಿತೇ ? ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂತು ” ಎನ್ನುವಾಗ ಅವಳ ಮುಖ ಹೇಗೋ ಆಯಿತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಯಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ತಲಪಿದ್ದ ಆಕೆಯೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಊಟವಾಯಿತು ಅವಳೂ ಉಂಡಳು ಆಗ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರೂ ಬಂದರು. ಅವರೂ ಊಟ ಮುಗಿಸಿದರು.

ಮೇಲಿನ ಘಟನೆಯ ತರುವಾಯ ರಂಗಿಯ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೋ ಆಯಿತು ಕಾದ ಕಾವಲಿಯು ಬೇಗನೆ ಆರುವದಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೆಂಕಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಅಂಥ ಕಾದ ಕಾವಲಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ? ಅದರ ಕಾವು ಅದರಿಂದ ಏರಿತೇ ವಿನಾ ಇಳಿಯದು ಹಾಗಾಯಿತು ರಾಗದಿಂದ ಕಾದ ರಂಗಿಯ ಮನ ದಿನವಿಡಿಯೂ ಅವನ ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನೇ ಆಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆಯಿತು ರಂಗಿಯು ಅಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಳು-ತನ್ನ ಮನದ ಬಯಕೆ ಕೈಗೊಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹೆಂಚಿಕೆಯನ್ನು

ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ, ಸೀದಾ ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿ ತಮ್ಮ ನನ್ನು ನೋಡಿ ಬರುವ ವಾಡಿಕೆಯವರು ಇಂದೂ ಹಾಗೆ ಅಟ್ಟ ಏರಿದರು ತನ್ನ ಮಡದಿ ಆಡಿದ “ನಾನು” ಎಂಬ ಒಂದೇ ಶಬ್ದ ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಮಹಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಏರುವಾಗ ಬಿತ್ತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೋ ಸಂಶಯ ಬಂದು, ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅಟ್ಟ ಏರಿದರು ಅವರು ಮೇಲೆ ನೋಡುವಾಗ ರಂಗಿಯ ಕೈಯೊಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಹಣೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾಚುತ್ತಿತ್ತು ! ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮುಂದೆಯೇ ಆಕೆ ಕೂತಿದ್ದಳು ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಅವಳು ಕೈ ತೀಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ ರಂಗಿ ಅದೇ ಆಗ ಬಂದು, ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹಾಗೆ ಅವನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು “ನಾನು ” ಎಂದು ಒಂದೇ ಶಬ್ದ ಹೇಳಿದ್ದಳು ಆ ಶಬ್ದವೇ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು ! ಆದರೆ ಆ ಮಾತು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ—ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಯಿತು ಅವರು ಅಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡೊಡನೆ “ನಾರಾಯಣಾ, ನಾನಾ,” ಎಂದು ರಂಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದರೂ ಇವರು ನೋಡಿದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಶಕ್ತರಲ್ಲ

ನೇಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಪರಿಣಾಮವು ಮರುವರುಷ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮದುವೆಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಕೂನೆಗೊಂಡಿತು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ತಮ್ಮನನ್ನು “ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು “ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಾಕಲು ನೀವು ಗಟ್ಟಿ ಇರುವಿರಿ—ಎಂದಮೇಲೆ ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಉತ್ತರಿಸಿದ ತಮ್ಮನ ಹುಚ್ಚು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗದೆ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು ಆದರೆ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ “ಇವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀವು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿೇ ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಇವನು ಪೂರ್ಣ ಸನ್ಯಾಸಿ ಅನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಿನ ಎಳನೇ ಒಂದಂಶದಷ್ಟಾದರೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೂ ಎಡಹಿತ್ತಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಈ ಮಾತನ್ನು

ಇಬ್ಬರೂ ನಂಬಲಿಲ್ಲ “ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾದರು ಸನ್ಯಾಸಿ ಆಗುವುದುಂಟೇ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮದುವೆಗೆ ದಿನ ಇಟ್ಟೇ ಬಿಟ್ಟರು

ಸಂಜೀವಿ ಗಂಡನ ಮನೆ ಸೇರಿದಳು, ಆದರೆ ತಿಂಗಳ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ದಿನಗಳನ್ನು ಆಕೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಲ್ಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಅದೆಲ್ಲ ರಂಗಿಯ ಮೇಲಧಿಕಾರದಿಂದಲೇ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು “ ತವರಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯೊಬ್ಬರೇ ಇದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೂ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖವಿದೆ ಇದ್ದ ಮಗಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿರಿಸುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ” ಎಂದು ಆಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವಳಂತೆ ಸಂಜೀವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು ರಂಗಿ ಅವಳ ಮಾತುಗಳಂತೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು ಆತನಾದರೂ ತನ್ನ ಕಾರಭಾರ ನಡೆಸಲು ಹವಣಿಸುವವನಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಹಾಗೆ ಆಸೆ ಪಟ್ಟವನಲ್ಲ ಕೇವಲ ತನ್ನ ಓದಿನಲ್ಲೇ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ರಂಗಿಯ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಶಾಂತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ತಮ್ಮನ ಮದುವೆ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಸಂಶಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ರಂಗಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಏನನ್ನೋ ಬಯಸುತ್ತ ಇದ್ದಳು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಓದಿನಲ್ಲೇ ತಲ್ಲೇನನಾಗಿ, ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರದೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಗೆ ಸಂಶಯವೂ ಒಂದಿತ್ತು ಮದುವೆಯಾದ ಮರುವರ್ಷಕ್ಕೇ ಸಂಜೀವಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದದ್ದು ಕಂಡು, ರಂಗಿಯ ಸುಪ್ತ ಚಿತ್ತ ಪುನಃ ಉದ್ರೇಕವಾಯಿತು ಹಿಂದಿನ ರೂಢಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾರ್ಯ ರಂಗಕ್ಕೆ ತರತೊಡಗಿದಳು ಮೊದಲಿನಂತೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿರುವ ಮಾಳಿಗೆಗೆ ಹತ್ತಿ, ಅವನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು

ಅಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ತುಚ್ಛೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಅತ್ತಿಗಗೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆತ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆತ ಒಂದುದಿನ “ ಅತ್ತಿಗೇ, ... ” ಎಂದು ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಹೋಗಿ ಕಂಠ ಬಿಗಿದವನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತನು. ಅವನು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಮುಖದ ವರ್ಣವನ್ನೂ ನೋಡಿ ರಂಗಿ ಅವ

ನನ್ನು ಹೇಗೋ ನೋಡುತ್ತ ಅವನ ಸಾನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ತಲಪಿದಳು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ “ ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪ! ಪಾಪ ” ಎಂದು ತನ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಗೆದು, ಧರಧರನೆ ಇಳಿದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋದ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಮನೆಯತ್ತ ಕಾಲಿಡಲಿಲ್ಲ ಈ ಘಟನೆ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಿತು ಬೇರಾರಿಗೂ ಅದರ ವಾಸನೆಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಜೇವಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಅಂದಿನ ದಿನ ಆಕೆಯೂ ಎಡಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದಳು

ರಾತ್ರಿ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಬಂದು ಅಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಣದೆ, “ರಂಗೀ” ಎಂದರು ರಂಗಿಯು ಕ್ರೋಧಾಂಧಳಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು ಗಂಡನ ಎದುರು “ ನಾರಾಯಣ ಇಲ್ಲವೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

“ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ”

“ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಒಗೆದು ಹೋಗಿದ್ದಾನಲ್ಲ ! ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ? ”

“ ಹೋದರೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ, ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗೆ ? ”

“ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ”

“ ಈ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾರಣವೇನಿತ್ತೋ ! ”

“ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರಂಗಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು ಆ ರಾತ್ರಿ ಹೇಗೂ ಕಳೆಯಿತು ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಒಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ “ ಅಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಇದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡಿ ಬಾ ” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು ಆಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ತಂದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಎಡಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಬಹಳ ದಿನ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಫಲವಾರಿಗೆ ಬಂದ ಆತ ಬಂದವನು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಂಡದಂಧ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಿದ್ದ “ ಹೆಂಡತಿಯ ನೆನಪು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಆಯಿತೋ ! ” ಎಂದು ಆಕೆ ಸಂಕೋಚ ವಡದೆ ನುಡಿದಳು ಆ ಮಾತು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಶಲ್ಯನಂತೆ ನಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಗಾಯ ಆತ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ವಾಸಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿ ರಂಗಿ ಆ ಒಂದು ಮಾತಿನಿಂದ ತೃಪ್ತಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಅವಳು ನಾನಾರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಪಿಡಿಸಲು ತೊಡಗಿದಳು “ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ನೀನೇ ಬಡಿಸು ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾತಿನ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಜೀವಿಗೆ ಚುಚ್ಚು ವುದನ್ನು ನಡೆಸಿದಳು “ ದಿನಗಳು ಕರಿಣವಾಗುತ್ತ ಬರತೊಡಗಿವೆ ” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು “ ನೀನೇ ಅದಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇರು ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಳು

ಅಂದಿನಿಂದ ರಂಗಿಯು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೊಡನೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾತಾ ಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ದೇಹ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಸೊರಗುತ್ತ ಬರತೊಡಗಿತು ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಕಡ್ಡಿಯಂತಾದವು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವು ಮಾಯವಾಯಿತು ‘ ಹಸಿವು ’ ಎಂಬ ಪದದ ಅರ್ಥವೇ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆಯಿತು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ತಮ್ಮನ ಅರೈಕೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಆಳನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಲು ಹಂಬಲಿಸಿದರು. “ ಇವನಿಗೆಲ್ಲಿ ಕ್ಷಯ ಹಿಡಿಯಿತೋ ! ” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂತು. ಗಂಡನ ರೋಗಗ್ರಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸಂಜೀವಿಯೂ ಕರಗುತ್ತ ಬಂದಳು. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಯಾರ ಔಷಧವನ್ನೂ ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ “ ಮಂಗಳೂರು ‘ ಸರ್ಜನ್ ’ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಹೇಗೆ ನಾನಾ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

“ ನನ್ನ ಕಾಯಿಲೆ ಏನೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ? ನನಗೆ ಯಾವ ಔಷಧವೂ ಬೇಡ ನನಗೆ ಔಷಧ ನಾನೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ಪಂಡಿತರ ಔಷಧ ವಂಡಿತರ ದೇಹಕ್ಕೆ ನಾಟುವುದಿಲ್ಲಂತೆ ”

“ ಆದರೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮದ್ದೇ ನಾಕು ”

“ ಏನೋ ಅಪ್ಪಾ, ನಿನ್ನ ದೇಹ ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತದೆ ”

“ ನೀವೇನು ಹೆದರ ಬೇಡಿ ” ಎಂದು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು—ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಮ ಜಪಿಸುತ್ತ ಕೂಡುವ ಮುದುಕಿಗೂ ಮಗನ ಚಿಂತೆ ಹತ್ತಿತು ಆಕೆ ಮಗನನ್ನು ಒದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, “ ಮಗೂ, ನೀನು ಹಟ ಹಿಡಿಯಬೇಡ ಒಳ್ಳೆಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಔಷಧ ಕೂಡಿ ನಿನ್ನ ಔಷಧ ನಿನಗೇ ನಾಟುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆದಳು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ತಾಯಿಗೂ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಆದರೆ ಅವನು ರಂಗಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ವಿಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸೊಲ್ಲೆನ್ನಬಹುದು ಆಕೆ ಬೇಕೆಂದೇ ಕೇಳಿದಳು “ ಇದೇನು ನಿಮ್ಮ ದೇಹ ಬಡಕಟ್ಟು ಆಯಿತು! ನೀವು ಪಂಡಿತರು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು—ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು—ಹೀಗೇಕೆ ಆಯಿತು? ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ” ಎಂದು ಕೊನೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಟ್ಟಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು “ ಅಂಗೈ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಕೆ? ನಾನೇನು ಕುರುಡನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಿರೇ? ” ಎಂದು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ರಂಗಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಯಿತು—ಅವನ ಆ ಮಾತುಗಳಿಂದ

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ತನ್ನ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಎಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆ ಮೇಲೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಒಂದು ಎಂಥದೋ ಬೇರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, “ ಇದನ್ನು ನೀನು ದಿವಸಾಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕಿ, ಪುನಃ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು ಇಟ್ಟುಕೋ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇರುತ್ತಿಯೋ ಅಷ್ಟು ದಿನ ಹಾಗೇ ಮಾಡಲು ಮರೆಯಬೇಡ ” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ ಹೆಂಡತಿಯು “ ಮುಂದಿನ ಗತಿಯೇನು? ನನಗೆ ಈ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಾವುದಿದೆ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಅಂದೇ

ರಾತ್ರಿ ಹಿಂದೆ ಆದ ತನ್ನ ಮತ್ತು ರಂಗಿಯ ಮನಸ್ತಾಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲೇ ಹೇಳಿದ ಆಮೇಲೆ ತನಗೆ ಅದ ಕಾಯಿಲೆಯ ಕಾರಣವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ ತನಗೆ ರಂಗಿ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ' ಕೈಮಾಂಸ ' (ಮೋಹಿಸುವ ಮದ್ದು) ಹಾಕಿದಳು ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂತೆಂದು ಸಾವಶಕಾಶವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಅದೇ ಅವನು ಆಕೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂನೆಯ ಮಾತಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ತಾಯಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಆಕೆ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿರುವಾಗಲೇ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, " ಋಣವಿದ್ದರೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸಾಯುವುದರೊಳಗೆ ನೋಡುವಿ " ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡ ಹಿಂಭು ಮುಂದಿನ ಎಣಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ತನ್ನೂರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನು

ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡನು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾದಾನೆಂದು ಸಂಜೀವಿ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯೇ ಹತ್ತಿತು ಗಂಡನಿರುವಾಗಲೇ ರಂಗಿಯ ಶಿಕ್ಷೆ ತಡೆಯುವುದು ಇವಳಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಗಂಡ ಊರು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ದಿನಕಳೆಯುವುದೂ ಕಠಿಣವಾಯಿತು ಊಟಿಂಡಿಗಳ ಮೇಲಿನ ರುಚಿಯೇ ಹೋಯಿತು

ಮಗಳ ಈ ತರದ ಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇಳಿ ಅಣ್ಣಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು ಅಳಿದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನೆನೆದು " ಅವಳು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ.. ನನ್ನ ಮಗಳು ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ " ಎಂದು ಜೀವದೊಳಗೇ ಕೊರಗಿಕೊಂಡರು ಅಳಿಯ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಫಲನಾರಿಗೆ ಹೋದರು. " ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿರೋ?" ಎಂದು ರಂಗಿಗೆ ಕೇಳಿದರು

" ಗಂಡ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರೆ ನಾವೇನು ಅವಳಿಗೆ ಗುಂಡು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ " ಎಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು ರಂಗಿ

" ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೀವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಾಣಂತನ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ? ಅವಳಿಗೇಗ ಎಂಟರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ " ಎಂದು ರಂಗಿ

ಹೇಳಿದಾಗ ಅವಳ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಕಾದ ಸೀಸ ಸುರುವಿದ ಹಾಗೆ ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸೊಲ್ಲೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ

“ ಅಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಚೊಚ್ಚಲು ಬಸಿರು, ನಾವೇ ಬಾಣಂತನ ಮಾಡಿಸ ಬೇಕು ಇನ್ನೂ ಅವಳಿಗೆ ಏನೇನು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಇದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಪೂರ್ಣ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚುವುದೊಳಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ರಂಗಿ ಹೀಗೆಂದಳು “ ಅವಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ನಮಗೆ ಅವಳು ಎರಡು ಜೀವದವಳೆಂದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀವೇ ಅವಳನ್ನು ಸಾಕಿದಿರಿ ”

“ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಆಡ ಬಾರದು ರಂಗೂ ನೀನು ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣವಳು, ನಿನಗೆ ಏನೂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ದಿಂದ ಹೇಳಿದರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ

“ ಆದೇನೇ ಇರಲಿ, ನಾವು ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ನಮಗೂ ನಾಚಿಗೆ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಇದೆ ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿ ಹಿಸಿದರೆ ನಾಳೆ ಲೋಕ ಏನು ಹೇಳಬಹುದು ಗೊತ್ತೇ ? ” ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರ ಮನೆಯನ್ನು ಇಳಿದು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು.

ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರದ್ದು ತಂದೆಯ ಕರುಳು ಅದು ತಾಯಿಯ ಕರುಳೂ ಅಹುದು ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ—ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರೇ ತಂದೆ, ಅವರೇ ತಾಯಿ ಎಂದಮೇಲೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಕೇಳಿತು ? ಬಸಿರ ಯಾದ ಮಗಳ ಬಯಕೆಗಳು ಏನೇನಿರಬಹುದೆಂದು ತಾವೇ ಊಹಿಸಿದರು ಆದರೆ ಅವಳು ಬಯಸುವ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಯ್ದು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಆ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹತ್ತಬಾರದೆಂದೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾಲಾಳು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು—ಮೂಡು ಮನೆಯಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯ ಮೂಡಿ

ಒಂದು ಮಾರು ಬಂದೊಡನೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂಜೀವಿಯು ಫಲಮಾರಿನ ಹತ್ತಿರದ ಕಾಗೆಗುಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆ ಯುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ ಬೇಗ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ” ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು “ ನೀನು ಯಾಕ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ” ಎಂದು ಮಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, ತಂದೆ ತನ್ನ ಸಂಜೀಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅದರೊಳಗಿನ ಕಡಬನ್ನೋ, ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನೋ ಕೊಡುವಾಗ ಅದರ ಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಒಯ್ದು ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೇ ಅನಾಥಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆತ್ತಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು—ಸಂಜೀವಿ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಋಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸಂಜೀವಿ ಆಗಾಗ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು

ಸಂಜೀವಿಯ ಪಾಲಿನ ವಿಧಿಯು ಕ್ರೂರವಾಗಿತ್ತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು ಅವಳು ಪೂರ್ಣ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬದೆ ಬಾಣಂತಿಯಾದಳು ಮಗುವೂ ಬಹಳ ದಿನ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಉಳಿಯುವಂತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ರಂಗಿಯು ಆರೈಕೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ಮಗು ಹೋದದ್ದು ಸೋಯಿತು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಸಂಜೀವಿಯೂ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು ಮೈ ಯೆಲ್ಲ ನೀರು ಬಂದು ಬಾತಿತು! “ ಇನ್ನು ಮಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡು ವುದು ಸರಿಯೇ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೋಗಿ, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅಳುಗಳ ಸಹಾಯವಿಂದ—ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕೆಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತು ತಂದರು ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳು ರಾತ್ರೆ ಹಗಲು ನಿದ್ರೆ ಕಟ್ಟು ಮಗಳ ಜೀವ ಉಳಿಸಿದರು

ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಯಾರೋ ದೂರದಿಂದ ನಡೆದು ಬರುವುದು ಕಂಡಿತು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಮತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೂ ಮತ್ತೂ ನೋಡಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು ಆತನಾದರೂ ಮೂಡುಮನೆಯತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅರಿವೆಗಳೇ ಅವನು ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಅದೇ ಬರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು ಅವನ ನಡಿಗೆಯೂ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯದಾಗಿತ್ತು ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಬಹಳವಾದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅವನದು ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಓರಣವಾಗಿ ಬಾಚಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾರ್ಗದ ಧೂಳು ಬಂದು ಕೂತು ಕೆಂಪಾಗಿ ತೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಸುಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವನು ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೊಸಬನೂ ಅಹುದು ಅವನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯತ್ತ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸುಮತಿ 'ಅವನಾರು?' ಎಂಬ ದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಂತಳು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅವನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು "ಅವರೇ ನನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೇ!" ಎಂದೂ ಅನೇಕ ಹೃದಯ ಆಶಿಸಿತು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿದಿಂದ ಬಂದವನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಂದ ಹೊತ್ತೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು ಆತ ಮೂಡುಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಸುಮತಿಗೆ ಅವನು ಖಂಡಿತಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದಾದವು "ಎಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದರು! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಹೇಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಲಿ! ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕರೆಯೋಣವೆಂದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಛೇ, ನಾನೇ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೇ? ಅಮ್ಮ, ಕೂಡಾ ಉಂಡವಳೇ ಎಡ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೇ!" ಎಂದು ಅಸಮಾಧಾನ ಪಡುತ್ತ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನಡೆದಳು ಕೊನೆಗೆ ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಒಳಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಳು ಒಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೂ ಆಯಿತು

ಜಾವಡಿಯ ಬಾಗಿಲದ ಹತ್ತಿರ ನೀರನ್ನು ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ, ಅವರು ಬಂದೊಡನೆ—ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಹೃದಯದ ಮಿಡಿತ ನೂರ್ಮಡಿಯಾಗತ್ತು ಕೈಕಾಲುಗಳೆಲ್ಲ ಬಲಹೀನವಾಗಿದ್ದವು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದವು

ಇಂದು ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಆದರ ಹುಟ್ಟಿತು ಏನೇ ಆಗಲಿ, ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಬಂದರಲ್ಲ ಕರುಣೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೂ ಉಂಟು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅವರ ಹೃದಯವೂ ಮಾನವ ಹೃದಯ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಕಂಡೆನಲ್ಲ ನನ್ನ ಪುಷ್ಪ ನನಗೆ ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲ—ಎಂದು ದೇವರನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಳು

ಸುಮತಿ ಹಾಗೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿದ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಆಯಾಸವನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಹೃದಯ ಪುನಃ ಶಾಂತವಾಯಿತು “ಅವನು ನನ್ನ ಪತಿ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ !” ಎಂದು ಸಂಶಯವೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿತು “ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನೇ ನನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅವನನು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಲಿ ?” ಎನ್ನುವ ಉಭಯಸಂಕಟವೂ ಅವಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಪತಿಯೋ—ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ತನಗೆ ಅವನ ಮುಖದ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾವ ಆವಯವಗಳ ಗುರುತೂ ತನಗಿಲ್ಲ ಅವನ ಬಲಕಾಲಿಗೆ ಆರು ಬೆರಳು ಇದ್ದರೆ ಅವನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ಅವಳ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜೀವ ಬಂದಿತು ಅವನ ಬಲಕಾಲಿಗೆ ಆರು ಬೆರಳು ಇನೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡಾ ಆಕೆ ಮದುವೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲೇ ನೋಡಿದ್ದು ಅತ್ತೆಯ ಕಾಟದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡನ ಮುಖ ಬಿಟ್ಟು ನೆರಳನ್ನೂ ನೋಡುವ ಯೋಗ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಹೇಗಾದರೂ ಸದ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮತಿ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲು ಶಕ್ತಳಾದಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ ಅವನ ಕಾಲುಗಳ ಸಪ್ಪಳವೂ ಸುಮತಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು ಅದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಒಡೆಯ ಅಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಹಾಗೇ ಉಳಿಯಿತು

ಅವನು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇವಳ ಮುಖವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದ ಇವಳು ಅತನ ಕಾಲುಗಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಕೈಯೊಳಗಿನ ತಂಬಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲದಮೇಲೆ ಕೂತಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಆ ಮನುಷ್ಯ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಒಯ್ದನು. ಸುಮತಿಯ ಎದೆಯು ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊರ ಚೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಆದರೂ ಬಂದ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡಳು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ' ನಾನು ಅದೃಷ್ಟ ಹೀನಳು ' ಎಂದು ಅತ್ತಳು. ಆಕೆ ಹಾಗೆ ಒಳಗೆ ಆಳುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗೆ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಯಾರು ? ಕಾರಣ ಸುಮತಿ ಬೆಲ್ಲ ನೀರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಚಾವೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಆ ತರುಣ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಆಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಂದು ನೀರನ್ನೂ ಕುಡಿದ. ಸುಮತಿಯೂ ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವನ ಪರಿಚಯ ಅವಳಿಗೆ ಆಯಿತು. ಇವಳ ಪರಿಚಯ ಅವನಿಗಿತ್ತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಅವಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯತ್ತ ಹೋದವು. ಅವಳ ಕೊರಳ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ನೋಡಿ, "ಇವಳ ಮದುವೆಯೂ ಆಯಿತೇ ?" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡ.

" ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಸುಮತಿ? ಮನೆಗೆ ಬೀಗಹಾಕಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ " ಎಂದು ಅವನು ಸುಮತಿಗೆ ಕೇಳಿದ.

" ಅವರು ಕೊಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಾದವು. ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದವರು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬರುತ್ತೀಯೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ? "

" ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ! "

" ಅಪ್ಪನವರು ನಿನ್ನ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದವರು ಇವತ್ತು ಸಂಜೆ ಬರಬಹುದು. ಅಮ್ಮ ಊಟಮಾಡಿದವಳೇ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. " ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೂರದಿಂದ ಬಂದ ಅವನಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಆತ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಊಟವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದ. ಸುಮತಿಯೇ ಬಡಿಸಿ

ದಳು ವುನಃ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸುಮತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಒಳಗಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು ಆಗ ಅವನು ಬೇಕೆಂದೇ ಕೇಳಿದ “ ಏನು ಸುಮತೀ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ! ”

ಸುಮತಿಯ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗಾಯಿತು ಆ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ದುಃಖವೂ ಬಂತು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಡೆದುಕೊಂಡಳು ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದಳು ಆಗ ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಅವನು, “ ಮದುವೆಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ನಿಜ, ಆದರೆ ಯಾವ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ ಸೇರಿದಿ ಎಂಬುದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ

“ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಏನು ಹೇಳುವುದು ಶಂಕರಾ, ಎಲ್ಲ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯ ಬೇಕಲ್ಲ . . . ನನಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯೂ ಇದೇ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಯೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ ” ಎಂದು ಮುಖ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು ಈ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಆತ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದು ಕೂತು “ ಹಾಗೆಂದರೆ ! ” ಎಂದು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ “ ನನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟುವಾಗಲೇ ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೂ ಕೊಡಲಿ ಏಟು ಇಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರು ನಾನಿದ್ದೇನೆ ಇಲ್ಲಿ, ಅತ್ತೆ ಸಾಯದಂತೆ ಇತ್ತೆ ಬದುಕದಂತೆ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಹಳ ದಿನ ಹೊಗಲಿಲ್ಲ—ನನ್ನ ಸಿದಿಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ನನ್ನ ಹೆತ್ತವರ ಅದೃಷ್ಟವೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಮತಿ ನಿಂತಲ್ಲೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು ಅವಳು ಅಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕ ರನಿಗೆ ಕರುಣೆಯೂ ಬಂತು ತಾನೇಕೆ ಅವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದೆ—ಎಂದೂ ಆತ ಕೊರಗಿದ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಂತವನ್ನು ಆತನಿಂದ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಮುಂದೆ ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಆಕೆಯ ಗಂಡ ಯಾರೆಂಬುದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆರಿಯಲು ತವಕಪಡಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇಳು ವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾಕೆ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅಜ್ಜ

ಎರೆಯಬೇಕೆಂದು—ಶಂಕರ ಪುನಃ ಮಲಗಿದ ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸವೂ ಅವನನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತು

ಶಂಕರ ಸುಮ್ಮನ ಮಲಗಿದ್ದ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟೊ ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತು ಆಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಂದಳು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಮಲಗಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಂಡಿತ್ತು ‘ ತನ್ನ ಅಳಿಯನ ಆಗಮನ ಆಗಿರಬಹುದೇ ’ ಎಂದು ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಸಂಶಯ ವಟ್ಟಿತು ಆದರೆ ಆಕೆ ಚಾವಡಿಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರಿದೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಶಂಕರ ನಗುತ್ತ ಎದ್ದು ಕೂತ “ ಹೊ ! ಶಂಕರನೇ, ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಊರಿನ ನೆನಪಾಯಿತು ! ” ಎಂದು ಸಟ್ಟನೆ ಹೇಳಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಶಂಕರನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಆತ ಕುಳಿತು ಕೂಂಡ ಪುನಃ ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ಕೇಳಿದಳು “ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ ? ಊಟವಾಯಿತೇ ? ” ಎಂದು

“ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಕಾರ ಆಯಿತು ಆದರೆ ನನ್ನ ಟ್ರಂಕು ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿದೆ ಅದನ್ನು ಯಾರಿಂದಾದರೂ ತರಿಸಬೇಕಲ್ಲ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ

“ ಕೋಟೀ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಂದ ಆಳನ್ನು ಕರೆದಳು ಅವನು ಬಂದವನೇ “ ಛೇ ಛೇ ಗಟ್ಟದವರು ! ಯಾವಾಗ ಬಂದದ್ದು ! ” ಎನ್ನುತ್ತ ಶಂಕರನತ್ತ ನೋಡತೊಡಗಿದ ಅವನ ನೋಟದ ಅಂತರ್ದರ್ಶನವನ್ನು ಆರಿತ ಶಂಕರ “ ತಕೋ ” ಎಂದು ಎರಡಾಣೆಯ ಪಾವಲಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಅದನ್ನು ನಗುತ್ತ ಕೋಟಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, “ ನಿಮ್ಮ ಗಟ್ಟದ ಟ್ರೇಂಕ್ ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿದ್ದೀರೋ ? ” ಎಂದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿದ ಆದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ ಅದನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದದ್ದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು “ ಅದೇನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕೋಟಿ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೊರಟ

ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಗಟ್ಟದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತ

ಶಂಕರ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸುಮತಿಯ ಮದುವೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ “ ಸುಮತಿಗೆ ಯಾವ ಊರಿನ ವರವಾಯಿತು ? ” ಎಂದ. ಪೀರಿಕೆ ಹಾಕಿದ—ಶಂಕರ

“ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಥೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಮಗೂ ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಎಲ್ಲ ಅವರವರ ಅದೃಷ್ಟ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಬೇಕು ಬೇಕೆಂದೇ ಆ ಬಾಣಂಗಡಿಯ ಶಿವರಾಯನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಅವನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ದರ್ಬಾರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಇವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶನಿ ಕಾಡುತ್ತದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮೂರೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದವನು ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸುಮತಿಯ ಭಾಗ್ಯ ! ”

“ ಅವನು ಆ ಬಾಣಂಗಡಿ ಶಿವರಾಯ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಅಲೋಚಿಸಿ ಹೇಳಿದ

“ ಹೌದು, ಅವನೇ ”

“ ಅವನು ನನಗೆ ಹೋದ ವರುಷ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಅವನೇ ! ಸುಮತಿಯ ಗಂಡ ! ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ದರ್ಬಾರು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ ” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶಂಕರ ಹೇಳುವಾಗ “ ರಾಮ ರಾಮ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದಳು “ ನಾವು ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಊರುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರೂ ಅವನು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ರಾಘು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೇನು ಅವನು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲವಂತೆ ನಿನಗೆ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಖಂಡಿತ ವಲ್ಲವೋ ? ”

“ ನನಗೇನು ಅವನ ಗುರ್ತು ಇಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ ? ಅವನೊಡನೆ ನಾನು ಹಲವಾರು ಸಲ ಕೇಳಿದ್ದೆ — ‘ ಏನಪ್ಪಾ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೋ ? ’ ಎಂದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ‘ ನನಗೆ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡ ’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಹೊರತಾಗಿ, ‘ ಮದುವೆ ಆಗಿದೆ ’ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲಿ ‘ ಬುಧವಾರ ಪೇಟೆ ’ ಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟೇಲು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಾನೆ ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಇವನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಶಿವರಾಯ ಅದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಗೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ನಾನೇ ತಿಳಿಸಿದೆ ಆದಕ್ಕೆ ಅವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ ”

“ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಏನು ದಂಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ? ”

“ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ‘ನಾನು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಏನೂ ತರಲಿಲ್ಲ ಸಾಯುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಯ ಸಂಪತ್ತು ಅಷ್ಟು ರಲ್ಲೇ ಇದೆ ನನಗೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಯಾವ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಜೀವದ ಆಸೆ ಬಹಳ ಇರುತ್ತದಂತೆ ಆದರೆ ನನಗೆ ಜೀವದ ಆಸೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಇಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದನೋ ಆಗಲೇ ಸತ್ತಂತೆ’ ಎಂದು ತನ್ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ”

“ ಹೇಳಿಯಾನು ! ಹೇಳದೆ ಏನು ಬಿಟ್ಟುನೇ? ಅವನಿಗೆನು ? ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತವರು ನಾವು ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಳಿಯನ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಳು

“ ಆಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಪರ್ವತೀ ಗುಡ್ಡದತ್ತ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಟೇಲಿಗೆ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲು ಹೋದೆ. ಆಗ ಆ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ದಾಟಿದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ‘ ನೀನು ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿ ? ’ ಎಂದು. ಆದರೂ ಅವನು ನಾನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿದ ಆದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕೇಳಿದೆ ‘ ನೀನು ಆ ಹೊಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ’ ಎಂದು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಏನು ಅನಿಸಿತೋ ತಿಳಿಯೆ ‘ ನೀನು ಈ ಸಂಗತಿ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಡ ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ‘ ಹೂಂ ’ ಎಂದು ನಾನೂ ಅಂದೆ ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಎಂಟು ದಿವಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಅದೇ ಹೊಟೇಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಯ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಂದಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರುಷದಲಾಗಾಯ್ತು ಅವನದೂ ನನ್ನದು ಭೇಟಿಯಾಗ ಲಿಲ್ಲ ಅರ್ಧಾತ್ ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪುಣೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆಂಬುದು ಮಾತ್ರಖಂಡಿತ

ಯಾಕಂದರೆ ಇಂದಿಗೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳಹಿಂದೆ ಅವನು ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ” ಎಂದು ಶಿವರಾಯನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸುಮ ತಿಯೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಶಂಕರ ಶಿವರಾಯನ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನೇ ಹೇಳಿದ

ಆಳಿಯನ ಸುದ್ದಿಗೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ವಿರಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾವಿತ್ರಿ ಶಂಕರನ ವಿಷಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಲು ತವಕಿಸಿದಳು ಶಂಕರ ಕೈಗೆ ವಾಚು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ವಾಚಿನ ಚೈನು (chain) ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಸರಪಳಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು ಅವನ ಮೂರು ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಗುರಗಳು ಲಕ ಲಕನೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಕುತ್ತಿಗೆಯಂತು ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಸರದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದದ್ದನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದಳು ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಬಂದು ಹೊಕ್ಕೊಡನೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಚಾವಡಿಯ ವಾತಾವರಣವೆಲ್ಲ ಸುಗಂಧ ಮಯವಾಗಿತ್ತು ಚಾವಡಿಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಗಮಗಮ ಪರಿಮಳ ಎದ್ದಿತ್ತು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೊಡನೆ ಆ ಸೌರಭದ ಸುವಾಸನೆ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕವಾಗು ತ್ತಿತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುಂಟಾಯಿತು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಗಟ್ಟಿದಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಅವರು ಬಂದಾಗ ಇಂಥ ಸೌರಭ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಶಂಕರ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಂಥ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಆಕೆ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಈಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿಚಾರಗಳು ಬಂದವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಆದು ಅವಳ ಮೂರ್ಖತನವೆಂದೇ ಅವಳು ನಿರ್ಧ ರಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಥೆ ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಆಯಿತು ಅದೆಂದರೆ—ಶಂಕರನಿಗೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಆಶಯವಿತ್ತು ಆದರೆ ಅವಳ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿದವರು— ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಶಂಕರನಂಥ ಬಡವನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ತಮ್ಮ ಘನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕುಂದುತರುವ ಮಾತು ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ತಿಳಿದಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಆದರೆ ಈಗ ಶಂಕರನನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಇಂದು ಅವನನ್ನು ಅವರು.

ನೋಡಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ “ಇವನಿಗೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇವನೇ ನಮ್ಮ ಅಳಿಯ ನಾಗುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲ ! ಇವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಡವೆಗಳೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಗಳ ವಾಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಧೂ ಒಡವೆಗಳು ಯಾವ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹುಡುಗನ ಗುಣ ಹೇಗಿದೆ ? ಇಂಥ ಸುಗುಣಿ ಸುಂದರ, ಸುದೃಢ ಹುಡುಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಂಥ ಬೀದಿ ಭಿಕಾರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟಿವಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡಳು ಹೀಗೆ ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸಿದರೂ ಕೊನೆ ಇಲ್ಲ ಅದೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಕಾರ್ಯವೆಂಬುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ ?

“ ನೀನು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಕಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದಿ ? ” ಎಂದು ನೊದಲನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ

“ ನಾನು ಮಾಡುವುದು ದೂಡ್ಡ ನೌಕರಿ ಏನೂ ಅಲ್ಲ ಆದರೂ ಅದ ರಿಂದ ನನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಸಿಗುತ್ತದೆ, ಸಿಕ್ಕಿತು ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣಗಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಆದರೆ ನಾನು ಹಾಗೆ ನಾಲಗ ಉದ್ದ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಬೇಡ ನೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಬಿಂಕ ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಯಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದವರನ್ನು ಹಣದಿಂದಲೇ ವ್ರವುಲ್ಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಆದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು ಒಬ್ಬವನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಂಗಾ ರದ ವಾಚ್, ಚೈನ ಸಮೇತ ‘ಇನಾಮ್’ ಕೊಟ್ಟು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಗೆ ಹಲವರು ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ತೆತ್ತು ನನ್ನ ಬೋಕ್ಕನವನ್ನು ಉಬ್ಬಿ ಸಿದರು ಹಲವಾರು ಊರುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಣ ಉಳಿಯ ತೊಡಗಿತು ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹಳ ವರುಷ ಕಳೆದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತರು ಅಂತೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದವ ರನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸುವವರಲ್ಲ—ಪುಣೆಯಂತೆ ಹಾಗೆಂದು ಪುಣೆ ಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹಳ ವರ್ಷ ಇರಲಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿದವನೇ ದೂಡ್ಡಪ್ಪ ” ಎಂದು ಏನೋ ಹೇಳಿ ತಾನು ಮಾಡುವ ನೌಕ ರಿಯ ಹಸರನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ

“ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಮರಾರಿ ಭಾಷೆ ಮಾತಾಡಲು ಹೇಗೆ ಕಲಿತೆ ? ನಮಗೆಲ್ಲ ಅದು ಬರುವುದು ಕಷ್ಟವಂತೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಈ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೇ ಇದೆಯಂತೆ ಅದರೂ ನಮಗೆ ಅದನ್ನು ಕಲಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ”

“ ಏನು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ಅಮ್ಮಾ ನೀವು ? ಅವರ ಮರಾರಿ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗಿಂತ ಸುಲಭ ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಕನ್ನಡ ಬರುವವರು ಇದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಣಂಗಡಿಯ ಶಿವರಾಯನ ಅಣ್ಣನೇ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಮರಾರಿಯೇ ಮನೆಮಾತು ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನು ಬಹುಶಃ ಆ ಮರಾರಿ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಸಾಯುತ್ತಾನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅದಿಲ್ಲ ಬೇಡ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಸೊಕ್ಕು ನನ್ನೊಡನೆ ಕೂಡಾ ಮರಾರಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದೆ ಆದರೂ ಅವನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂಡಾ ‘ಮರಾರಿ’ ಮಾಡಿ ಮರಾರಿ ಸಾಲಿಗೆ ಓಡಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅವನಂಥ ಕದೀಮ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ ಅವನ ಒೂಟಿಗೆ ನಾನೇನು ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಮರಾರಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಾನು ತುಟಿ ಬಿಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ‘ನಸೀಬ ಚಾಂಗ್ಲ’ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುವ ಯೋಗ ಬಂತಂತೆ ಮತ್ತೆ ಅವನೊಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ‘ಬಿ. ಎಸ್ ಬಾಣಂಗಡಿ’ ಅಂತೆ ! ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ

ಅವನಿಗೆ ಆ ಪುಣೆಯ ಬಿ ಎಸ್ ಬಾಣಂಗಡಿಯವರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಕೋಪ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿಲ್ಲ ಅವರೇ ಇವನನ್ನು ಪುಣೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದವರು ಇವನಾದರೂ ಆ ಪುಣೆಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ — ಎಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟೇ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಅವರು ಪಕ್ಕಾ ಮರಾಠಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಕನ್ನಡದ ಬಾಣಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಘನತೆಗೇರಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೇಳುಗಳೆಯಲು ಅವರು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ

ನೋಡಿ ಶಂಕರನಿಗೆ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಶಂಕರ ಕನ್ನಡದ ಕಟ್ಟಾಭಿಮಾನಿ ಅವನು ಕೇಳಿಯಾನೇ? ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ತೈಗಳದರೆ, ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲದವರು ಎಷ್ಟು ದೂಷಿಸಬಹುದು? ಎಂದು ಶಂಕರ ವಿಚಾರಿಸಿ ಅವರೊಡನೆ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕೂ ನಿಂತಿದ್ದ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ ಅವರೊಡನೆ ಜಗಳಾಡಬೇಕಾಯಿತು

ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ನಿಂತವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗ ಕೋಟಿ ಟ್ರಂಕು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದನು ಬಂದವನೇ, “ ಇದರಲ್ಲಿ ಬರೇ ಬಂಗಾರದ ಗುಡ್ಡವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ! ಅಬ್ಬಾ ದೇವರೇ ಇದರ ಭಾರವೋ! ದೊಡ್ಡ ಗುಂಡು ಕಲ್ಲು ಎತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ಇಳಿಸಿದ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾವಿತ್ರಿ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು ಶಂಕರ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ಆ ವೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು, ಅದರೊಳಗೆ ಇದ್ದ ಒಂದು ಮಿರಾಯಿಯ ವೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, “ ಇದೇಕೆ ನಮಗೆ? ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಬಂದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡುವಂತೆ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊಂಚ ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟಳು ಆದರೆ ಶಂಕರನ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು ಅವನು ವೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸುಮತಿಯೂ ಬಂದು ಇಣಕಿದಳು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಕರ “ ನಿನಗೇನುಬೇಕು? ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದ

“ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಇದೆಯೇ? ” ಎಂದಳು ಸುಮತಿ ಆದಕ್ಕೆ ಶಂಕರ ಒಂದು ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ ಇಕೋ! ” ಎಂದನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಬಿಡಬೇಕೋ ಎಂಬುದು ಸುಮತಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನೆ ತಾಯಿಯತ್ತ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು ಆಗ ಸಾವಿತ್ರಿ “ ತೆಗೆದುಕೋ, ನಿನಗೇನು? ಅವನು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾವು ಯಾಕೆ ಬಿಡಬೇಕು? ಅವನ ತಾಯಿ ಬಂದು ಅವನಿಗೇ ಬೈಯುತ್ತಾರೆ, ನನಗೇನು? ” ಎಂದು ಅನ್ನುವಾಗ ಸುಮತಿ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಆ ಪಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳು ಅವಳ ಹೃದಯ ಆನಂದದಿಂದ

ತುಳುಕಾಡಿತು “ ಹಾ ! ಇಂಥ ಪತಿಯನ್ನು ವಡೆಯುವ ನನ್ನ ಯೋಗ ಹೋಯಿತಲ್ಲ ” ಎಂದಾಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮರುಗಿದಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಋಂದು ನೋಡುವ ತನಕ ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಒಳಗೆ ಓಡಿದಳು ಅದನ್ನು ತೆರವು ಅದರೊಳಗೆ ಇರುವ ಕುಂಕುಮ ಡಬ್ಬಿ, ಹಸಿರು ಬಳೆ-ವೊದಲಾದ ಮಂಗಲಕಾರಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಹೊಸ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಗಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಆ ವಸ್ತು ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಡಿದರೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು ನೋಡಿದ್ದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಈಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಆ ಪನ್ನೀರದಾನಿ ಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಮುಖದ ವರೆಗೆ ತಂದು ಅದನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೂ ಅವಳು ಈಡಾದಳು ಆ ಪನ್ನೀರದಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶಂಕರನ ಮೂರ್ತಿ ಕಾಣಿಸಿತು ! ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆ ಶಪಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಶಂಕರ ಕೂಟ್ಟಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತ ಇತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಭದ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಳು

ಇನ್ನೂ ಕತ್ತಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಶಂಕರ ಪೇಟೆಯತ್ತ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೊರಡಲು ಅನುವಾದ ಅದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ ಪೇಟೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ ? ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸ ಕಳೆದುಕೋ ಸುಮ್ಮನೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೋ ಇದು ನಿನ್ನ ಮನೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸು ನಿನ್ನ ಅಮ್ಮ ಇವತ್ತು ಬಂದಾರು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು ಮತ್ತು “ ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನಿಗಿಂತ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಆಗ ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ಅವನ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪು ಬಂತು ಆಕೆಯೇ ಅವನನ್ನು ತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾರಿದ್ದ ದಿನಗಳೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ನಿಂತವು ದಿನದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ಸಮಯವನ್ನು

ಆತ ತನ್ನ ಮಗಳು-ಸುಮತಿಯ ಸಂಗಡ ಆಡುತ್ತ ಕಳೆದ ಸುದಿನಗಳನ್ನೂ ಸಾವಿತ್ರಿ ನೆನೆದುಕೊಂಡಳು

“ ಹೌದು ಮಗೂ, ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನಂತೆ ಇದ್ದೆ ! ಆದರೆ ಅಂದಿನ ಆ ಕರುಳು ಇಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಹೌದು, ಸಣ್ಣವನಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೀತಿಯ ಋಣವನ್ನು ನೀನು ಈಗ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಿ ಇರಲಿ ದೇವರೇ ಇದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ಕಿರಿಗೊಸುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೃತಘ್ನರಾಗಬಾರದು ನೀನು ನಾಲ್ಕಾರು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗ ನನಗೆ ಯಾಕೋ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿತು ಆದರೆ ಇಂದು ನೀನು ಬಂದೆ ಯಲ್ಲ ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನೆನಪು ನಿನಗೆ ಆಯಿತಲ್ಲ ! ಅದೇ ದೊಡ್ಡದು ತಾಯಿ ಯಾದವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹಳ ದಿನ ದೂರ ಇರಬಾರದು ಮಗೂ ನಿನ್ನ ಆಮ್ಮ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ ಎನ್ನಬೇಕು ! ” ಎಂದು ಸಹಜವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತ ಅವನ ಮೈ ಸವರಿ ಆನಂದ ಪಟ್ಟಳು

ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸುಮತಿಯು ನೋಡಿ, ತಾನೂ ಅವನನ್ನು ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಬರಲೇ ಎಂದು ಎಣಿಸಿಕೊಂಡಳು ಆದರೆ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳ ದಿಂದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಆವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಆದುಮಿ ಹಿಡಿಯಿತುತು ಗಾಚಿಕೆ ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳ ನೆನಪೂ ಮೂಡಿತು ಅಂದು . ಶಂಕರ ಹೇಗಿದ್ದ ! ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಸರಳವಿತ್ತು ಇಂದೂ ಅದೇ ಮೈಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲ ! ಇಂದಿನ ಅವನ ದೇಹ ಮೋಹನದ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಕಂಡಿತು ಅವಳಿಗೆ ಕನಸಿನ ಕುವರನಂತೆಯೂ ಆತ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಡ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡಿದಳು ಅವನು ಇವಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ತನಕ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡಿದಳು ಆದರೆ ಅವನು ಈಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯು ತನ್ನತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಕ್ಕ ನಿಜ ಅವನ ಹೃದಯ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು

ಅಲ್ಲ, ಅವಳ ಬಾಳು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದು ಒಳಗಿಂದ ಕೊರಗು ತ್ತಿತ್ತು

ಶಿವರಾಯನ ಸ್ವಭಾವದ ಇತಿಶ್ರೀ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆತ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದ “ ಇಂಥ ಮುಗ್ಧೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಅವನ ಕರಿಣ ಹೃದಯ ಹೇಗಿದೆಯಪ್ಪಾ ! ” ಎಂದು ಶಂಕರನ ಮನಸ್ಸು ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಿತು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವಳೊಡನೆ ನಿರಾಭರಣನಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಟ ಆಡಿದ ದಿನ ಗಳು ಅಂದಿನ ಅವಳ ಮೈಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಅಂದಿನ ಅವಳ ಮುಖದ ಬೆಡಗು ಅವಳ ಅದೊಂದು ಕಳಕೀರವಾಣಿ ಅಂಥ ಚಿಲುವಿನ ತಲೆ ಗೂದಲು ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಚಿತ್ತಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಜೀವ ತಾಳಿ ಕುಣಿದಾಡ ತೊಡಗಿದವು ಆದರೆ, ಅವೆಲ್ಲ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮಾಯವಾಗದೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ

ಹೌದು, ಅಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಣ್ಣವರಿರುವಾಗ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು ಆಗ ಅವರು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಚಿಂದ ವಿತ್ತು ಆ ಚಿಂದವನ್ನು ನೋಡುವವರೂ ಇದ್ದರು ಇಂದು ಹಾಗಲ್ಲ ಅವರಿಬ್ಬರ ಜೀವನ ಪುಷ್ಟಿ ಅರಳಿದೆ ಎರಡು ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಒಂದ ಕ್ಕೊಂದು ತಾಕಲಾಡುತ್ತ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ವಾಡಬಹುದು ಆದರೆ ಅವೇ ಎರಡು ಮುಕುಳಗಳು ವಿಕಾಸವಾದಾಗ ಅದೇ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದುಕ್ಕೊಂದು ತಾಕಲಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತೆಂದರೆ— ಆ ಎರಡೂ ಅರಳಿದ ಪುಷ್ಟಿಗಳ ಸೊಗಸು ನಾಶವಾದೀತಷ್ಟೆ ಇದೇ ತೆರನಾಗಿದೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಇಂದಿನ ಜೀವನ ಸುಮತಿಗೆ ಅವನೊಡನೆ ಮನವಾರೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಆದರೆ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಉದಾರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ

ಶಂಕರನ ಮನೆ ಸುಮತಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಫರ್ಲಾಂಗು ದೂರ ದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಅವನ ಮನೆ ಈ ಮೂಡುಮನೆಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಆಮನೆಯ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಹೊಲ, ಗಡ, ಮರ, ತೋಟಗಳೆಲ್ಲ ಅವರವೇ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಫಲ ಸೈರನ್ನು ಆ ಭೂಮಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೆಂದು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದರು

ಎಂದಲ್ಲ ಶಂಕರನ ತಂದೆ, ಇವನು ತೀರ ಸಣ್ಣವನಿರುವಾಗಲೇ ಇಹಲೋಕ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಆಮೇಲೆ ಅವನ ತಾಯಿ, ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಮನೆತನ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಳು ಶಂಕರ ಮತ್ತು ಕೋನಮ್ಮ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರೇ ಮಕ್ಕಳು—ಸುಬ್ಬಮ್ಮಳಿಗೆ ಕೋನಮ್ಮ ಶಂಕರನಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವಳು ಅವಳ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಈಗ ಆರೇಳುವರುಷಗಳಾಗಿವೆ ಅವಳ ಲಗ್ನವಾಗುವ ಮೊದಲನೆಯ ವರುಷ ಶಂಕರ ತನ್ನೂರು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಮೇಲೆ ಬಂದದ್ದು ಅಂದರೆ ಇದೇ ಮೊದಲ ಸಲ ಆತ ಬರುವಾಗಲೇ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೇ? ಅವಳು 'ಕೊಲ್ಲೂರು' ಬಿಟ್ಟು ಯಾವಾಗ ಬಂದಾಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಶಂಕರ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಗ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ಮರಣೆಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು

ಶಂಕರನ ಜೀವನ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿತ್ತು ಅವನಿಗಿಗ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವಯಸ್ಸು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಅವನ ಧೈಯ ಧೋರಣೆಗಳು ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ನೂರಾರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೂ ಆತ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೈಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ಗಾಯಕನಾಗಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಹಾಕವಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಕನಸ್ಸು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಚಿತ್ರಕಾರನಾಗುವೆನೆಂದೂ ಹಟತೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವನ ಧೈಯಗಳೆಲ್ಲ ಧೂಪವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಗಾಯನದ ಹುಚ್ಚೇ ಅವನನ್ನು ಪುಣೆಯವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು.

ತನ್ನೂರಿಗೆ ಬಂದ 'ಸ್ವರಮೂರ್ತಿ' ಪದವಿಯ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಗೋಕುಲಕರುಣಯ್ಯಂಗಾರರ ಸಂಗಡ ಶಂಕರ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದನಷ್ಟೆ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಲೆಯಲ್ಲೇ ನೆಲೆ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಳಿಗೆ ಬಡತನವೇ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಂತೇ 'ಸ್ವರಮೂರ್ತಿ' ಆಯ್ಯಂಗಾರರ ಜೀವನವೂ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಅಪವಾದವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಗಳಿಕೆಗೂ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಅವರ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿತ್ತು ಅಂಥ ವೇಳೆ ಯಲ್ಲೇ ಅವರ ಬಿನ್ನಿಗೆ ಶಂಕರನೂ ಅಂಟಿದ್ದ ಅದರಂತೆ ಇವನೂ ಜೀವನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೆಲವುದಿನ ಬೆಳಗಿಸಿದ

ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ' ಸ್ವರಮೂರ್ತಿ ' ಯವರ ಸ್ಮರ, ಮೂರ್ತಿ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಿವ್ಯ ಸ್ಮರದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತು ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ಉಳಿಯಿತು— ಶಂಕರನಂಥ ಶಿಷ್ಯರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಟ್ರಿಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಒಂದು ಭಾವಚಿತ್ರವೂ ಇದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆತ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಂತು ಪ್ರಿಯ ಗುರುಗಳ ಮರಣದ ತರುವಾಯ ಶಂಕರ ಗಾಯನವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಲಿಲ್ಲ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗೂ ಮುಖತೋರಿಸಿದ ಆದು ಅವನಿಗೆ ಸೇರಿದರೂ ಪುಣೆಯ ಚಿತ್ರವಿಶಾರದ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಕೂಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಿವಿಯೂ ಬರಿದಾಯಿತು ಸರಿ, ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನನ ನೌಕರಿಗೆ ನೇರಿದ ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸುಖಿಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಆ ನೌಕರಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾದ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಕಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ. ತಮ್ಮೂರಿನ ನಾಲ್ಕಾರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯನ ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕೈತುಂಬ ಹಣಮಾಡಿದ ಆ ಹಣವನ್ನು ತನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಸುಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬಂದನೆನ್ನುಬಹುದು ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಏನೋ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಎಂದೋ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರಿಗೆ ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು, ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಅವನ ಜೀವನದ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿತ್ತು

ಮೂಡು-ಮನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ಎದುರಾದ ಸುಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಗತಕಾಲದ ಗವಿಯೊಳಗೆ ಕವಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ದೃಷ್ಟಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಚರಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಬಾಲ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡವು ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು ಆದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಶಂಕರ ಎಡೆಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಆತನೇನು ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿಲ್ಲವೇ ? ಅವನಾಗಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣು ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ, ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾತಿ

ನಿಂದ ನೋಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಮರುಳಾಗುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹೊನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವಿದೆ—ಯಾಕಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ, ಮಾತಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲದು !

ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಅವನನ್ನೇ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದಾಗ ಅವರತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸದ ಶಂಕರ, ಮೂಡುಮನೆಯ ನೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿದೊಡನೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೇಗೆ ಅವಳಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮಾತುರನಾದ ? ಈಗ ಅವನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ— ‘ಮದುವೆ ! ಎಲ್ಲರೂ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ— ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಲಾರೆ, ಅವರೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸದ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವವನು’ ಎಂಬ— ಮಾತುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮರೆತು ಹೋದವೆಂದು ಹೇಳೋಣವೆ ? ಬೇಡ— ಅವನಿನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಆ ವಿಚಾರವೂ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಹಾಗಾದರೆ ಅವನು ಆಗ ಒಂಕೆ ಸುಮತಿಗೆ ಆ ಉಡುಗೊರೆ ಕೂಟ್ಟ ? ಅದು ಅಕಗಿಂದೇ ಆತ ಪುಣೆಯಿಂದ ಹೊತ್ತುತಂದದ್ದೇ ಅಲ್ಲ ಅದು ಅವನ ಸೋದರಿ ಕೋನಮ್ಮಳಿಗೆ ಕೊಡಲು ತಂದದ್ದು ಎಂದೊಡನೆ ಆಕೃತಿಯಿಗೆ ಕೊಡಲು ತಂದುದನ್ನು ಇವಳಿಗೆ ಕೂಟ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾದೀತು ಯಾಕಂದರೆ ಉಡುಗೊರೆಯ ವೊಟ್ಟಣ ಅಂಥ ಅವನ ಸೆಟ್ಟಿಯಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಇದೆ !

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶಂಕರ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿದ್ದನಷ್ಟೆ ಆ ಭಾವಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಕತ್ತಲಾದದ್ದೂ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಸುಮತಿ ಚಿಮಣಿಯ ಬುರುಡೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದು ಜಾವಡಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ತಾಗಿಸುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಅವಳತ್ತ ಹೋಯಿತು ಚಿಮಣಿಯ ಬೆಳಕು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ಅವಳ ಚಿಂದುಟೆಗಳು ರಕ್ತಮಯವಾಗಿ ಕಂಡವು ಅವಳ ತುಂಬುಜವ್ವನ ಇವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯಿತು ಅವಳ ಆ ಸುಂದರ ತನುವನ್ನು ಇವನಿಗೆ ನೋಡಿದಷ್ಟೂ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಆವುಗಳು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ “ಸುಮತಿ ಇಷ್ಟು ಸುಂದರಿಯೇ!” ಎಂದು ಅವನ ಮನವಿಸ್ತು

ಯಗೊಂಡಿತು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲು ಬಾಯಿ ಅವೇಕ್ಷಿಸಿತು “ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವುದೇ ?” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ

“ ಇದೇನು ಬೇಗ ! ” ಎಂದು ಆಕೆ ಇವನತ್ತ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಳು

“ಆಯಿತು” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳುವಾಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸವಾರಿ ಬಂತು ಇತ್ತ ಶಂಕರನ ತಾಯಿಯ ಪ್ರವೇಶವೂ ಆಯಿತು ಇವರ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ದೃಶ್ಯವೇ ಬದಲಾಯಿತು ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲೂ ನಗೆ ನಲಿಯಿತು

ಶಂಕರನನ್ನು ನೋಡಲು ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಸಾಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಮುದಿ ದೇಹದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅದೆಂಥ ಯೌವನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು ಅವಳ ನೋಟದಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಓಟ ಧಾರಾವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತ ಇತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡಿದಳು “ ಶಂಕರ ” ಎಂದು ಮಾತೃ ಹೃದಯ ಕರೆಯಿತು ಆದರೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದ ಶಬ್ದದ ಹೊನಲನ್ನು ಹೊರದೂಡಲು ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದಾಯಿತು ಕಾರಣ ಸಾವ ಕಾಶವಾಗಿ “ ಶಂ .. ಕ ರಾ ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಅವಳ ತುಟಿ ದಾಟಿ ಹೇಗೂ ಬಂದಿತು ಕಣ್ಣುಗಳು ನೀರನ್ನು ಚಿಲ್ಲಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ ಇತ್ತ ಶಂಕರ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ತಾಯಿಯ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ತಲೆತಾಗಿಸಿದ

“ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ ಮಗೂ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಮಗನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಳು ಶಂಕರನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಬಾಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ

“ ದೇವರು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನು ! ” ಎಂದು ಆಕೆ ದೇವರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದಳು

“ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕರೆದು ತರಲಿಲ್ಲವೋ ? ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಕೇಳಿದ

“ ನೀನು ಇವತ್ತು ಬರುತ್ತಿ ಎಂದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ? ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಕರೆದು ತರುತ್ತಿದ್ದೆ ” ಎಂದಳು ಆಕೆ

“ ಆಮ್ಮ ಆರೇ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೊರಗಿದ್ದಾಳಲ್ಲ ”

“ ನನಗೆ ನೀನು ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕೋನವ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣು ”
ಎಂದು ಏನೋ ಹೇಳಿ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನಾದಳು ಅಲ್ಲ, ಕಣ್ಣು
ಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು ಸೀರೆಯಿಂದ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು

“ ನೀನು ಯಾಕೆ ಅಳುತ್ತೀ ಅಮ್ಮಾ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ಮಗೂ ನಾನು ಅಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಳುವೇ ನನ್ನನ್ನು ಅಳಿಸುತ್ತಿದೆ ”
ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗಂತು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಣ್ಣೀರು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದವು ಅವಳಿಗೆ
“ ನೀನು ಆತ್ತರೆ ನನಗೂ ಅಳುವಂತಾಗುತ್ತದಮ್ಮಾ ” ಎಂದು
ಶಂಕರನೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿದ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ
ಸಾವಿತ್ರಿ ಬೇಕಂದೇ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಆಡಿದಳು “ ಅಳ
ಬೇಡವೋ ನೀನು ! ಮಗ ಬಂದವನಿಗೆ ಹೀಗೇ ಮಾಡಬೇಕು ಸ್ವಾಗತ
ಅಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯವೇ ! ಇದೂ ಅಳುವ ಹೊತ್ತೇ ? ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ
ಹೇಳಿದಾಗ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡಳು

ತಾಯಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಪೂಜ್ಯ
ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಇಷ್ಟೊಂದು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ತಾನು ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರಹಿ
ಯಾಗಿ ತಿರುಗಿದರೂ ಆಕೆ ಒಂದೂ ಚುಚ್ಚು ಮಾತನ್ನು ಆಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಬದಲು
ಆ ಬಗೆಯ ಮೊನೆಮಾತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅಡಿಪು ಅವನಿಂದ ಮರೆಯಲಾಗ
ಲಿಲ್ಲ ಈ ಮೊದಲು ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೂ ಆ ರೀತಿ ಆಡಿದ್ದಳಷ್ಟೆ ತಾಯಿ
ಮಕ್ಕಳ ಸರಸ ಮಿಲನವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ “ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ
ಯಾಕೆ ಬಂದೆ ? ಹೇಗೂ ಐದಾರು ವರುಷ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ
ದಾಗುತ್ತಿತ್ತು ! ಆದರೆ ‘ ತಾಯಿ ’ ಎಂಬುವವಳನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ
ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು ” ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿದರು. ಅವರ ಮಾತಿನ ಕಹಿ
ಶಂಕರನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಹಿಯಂತೆ ಕಚ್ಚಿತು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಆದರ ಪರಿಣಾಮ
ನೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರಿದು ತಮ್ಮ ಜಾಮಾತ್ಯ
ವಿನ ತ್ಯಗಳಿಕಗೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು “ ನಮ್ಮ ಅಳಿಯನ ದರ್ಶನ ಎಲ್ಲಿ
ಯಾದರೂ ಆಗಿತ್ತೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳುವಾಗ ಅವರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ
ಬಿರುಸುತನ ಜಾರಿದಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಅಳಿಯನ ಪತ್ನಿ ಸಿಕ್ಕ ವಿಷಯವನ್ನು

ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ಶಂಕರನ ವತಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದಳು ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮೈಮರೆದು ಕೇಳಿದರು ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಶಂಕರನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದರು ಆದರೆ ಆ ಸಮಯವು ಆದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ವಾಪ್ಪ, ಹುಡುಗ ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಬಂದೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ ? ಅವನೇನು ನಾಳೆ ಎಲ್ಲಿ ಗಾದರೂ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆಯೇ ? ನಾಳೆ ಇಡೀ ದಿವಸ ಬೇಕಾದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಪಟ್ಟಾಂಗ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು” ಎಂದು ಪತಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ತನ್ನ ಮಗನ ಮೈಮೇಲಿನ ಚಿನ್ನಾಭರಣವನ್ನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವುಗಳು ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಬಹುಷಃ ಆ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರಹ ದೃಷ್ಟಿ ಅಭರಣ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಛೇದಿಸಿ ತನ್ನ ವಂದ್ಯಮಗನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ಧಾವಿಸಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ಮಗನು ಮಣಗಟ್ಟಳೆ ಚಿನ್ನ ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ “ಎನಪ್ಪ, ಇವೆಲ್ಲ ಬಂಗಾರವೋ ಅಥವಾ ‘ಗೋಲ್ಡ್’ ಬಂಗಾರವೋ?” ಎಂದು ಅವನ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಡ್ದೇಶಿಸಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದರು ಆಗಲೇ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಗನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಸವರುತ್ತ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸರವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದಿತು “ಮಗ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲಿಲ್ಲ ದೇವರೇ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟು” ಎಂದು ಆಕೆ ದೇವಸ್ವರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಣ ಅವನು ಹೇಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿಸಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸೂಯೆಯೂ ಅವರ ಮನದಲ್ಲೆ ಅಂಕುರಿಸಿತೆನ್ನಬಹುದು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿ ದುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸುರು

ಮಾಡಿ ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳಾದವು ಆದರೂ ಅವರ ಕೊಠಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಸರವಾಗಲೀ, ಕೈಗೆ ಬಂಗಾರದ ವಾಚಾಗಲೀ ತಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ— ಎಂದೂ ಅವರ ವಿಚಾರ ತುಲನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು ಅವನ ಒಡವೆಗಳು ಗಿಲಿಟಿನವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ಕೇಳದು “ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಚಂಚಲೆ ” ಎಂದೂ ಅದು ಬೋಧಿಸ ತೊಡಗಿತು ಕೂಡಲೆ “ ಇವನು ನನ್ನ ಅಳಿಯನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ . ಛೇ, ಅಂದು ಇವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದೆ, ಈಗ ಮರುಗ ಬಾರದು ” ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು, ಶಂಕರ ಉಳಿದವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ—ಇವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತರು ಚಾವಡಿಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಸುವಾಸನೆ ಹರಡಿತ್ತಷ್ಟೆ ಆ ಸೌರಭ ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಂಚಲಗೊಳಿಸಿತು ಎಲ್ಲರೂ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾ ಡುವುದು ಮುಗಿಯಿತು ಅವರೆಲ್ಲ ಒಳಗೆ ನಡೆದರು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅವಸರಿಸ ಹತ್ತಿದಳು “ ಪರವೂರಿನಿಂದ ಬಂದವನು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣು ವುದೇ ? ನಮ್ಮವೆಂದು ಮನೆಯಿದೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವ ನೆ ಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ ಹೇಳ ದಳು.

“ ನೀನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಮಗುವಿನಂತೆ ಏನು ಮಾತಾಡ ತ್ತಿ ಸುಬ್ಬೀ ! ಇದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನೆಯೇ ? ನಿನ್ನ ಮನೆಗೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಏನು ಭೇದ ? ನೀನು ಇನ್ನು ಹೋಗಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬಡಿಸುವುದು ನಾಳೆಗೆ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳುವಾಗ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ, “ ಇಂಥ ದಿವಸ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರ ಬರೆದು ಅದರೂ ತಿಳಿಸಿದನೋ ! ” ಎಂದು ಮಗ ಪತ್ರ ಬರೆಯದುದಕ್ಕೆ ವಿಶಾದ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು

“ ನೀನು ಶಂಕರನ ವಿಷಯ ಬಹಳ ಮಾತಾಡಬೇಡ ಸುಬ್ಬೀ ನಿನ ಗಿಂತ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಂಟು ಅಂತೇ ಅವನಿಗಾ ದರೂ ನಮ್ಮಮನೆಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅವನೇನು ಈ ಮನೆ ಬೇರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಬೇರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ

ಅವನು ಈ ಮನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾನೆ ನೀನು ಇವತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವನೇನು ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ” ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ

“ ಅದು ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನೀನೇ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದಿ, ನಾಕೆದ್ದಿ ಅವನಿಗೆ ಈ ಮನೆ ಎಂದರೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಮಮತೆ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಮನೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ” ಎಂದಳು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ

“ ಹಾಂ, ನಿಜವೋ ? ಹಾಗಾದರೆ ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡಿ ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀರೆಂದು ನಾವೇನು ದೊಡ್ಡ ಪಕ್ಕಾನ್ನು ಬೇರೆಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ ದಿನದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅದನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದಂತೆ ಹಂಚಿ ಉಣ್ಣೋಣ ನಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ಕೂಡಾ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು

ಇತ್ತ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಶಂಕರನಿಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಪುನೆಯ ಸುದ್ದಿ, ತಮ್ಮೂರಿನ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ, ಕಲಿತವರು—ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ನಡೆದಿದ್ದವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಶಂಕರ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ, ಶಂಕರನ ತಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ‘ಸಡಿಲು’ ಎಂದು ಅನಿಸಿರಬಹುದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮೂರಿನ ಜನರು ಈಗ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತು, ಜಜ್ಜನೋ, ಡಾಕ್ಟರನೋ, ಇಂಜಿನಿಯರನೋ, ಅಡೋ ಇಡೋ ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ಸಂವಾದಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮೂರಿನವರು ಮುಂದೆ ಬಂದರು—ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಶಂಕರ ಅವರ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅವರೊಡನೆ ತರ್ಕಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಾದ “ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಜಜ್ಜ, ಡಾಕ್ಟರನಾಗಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಕೇಳಿದ

“ ಅಂದರೆ—ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲೆಕ್ಕ ! ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಪಟ್ಟರು

“ ಅಂದರೆ—ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಅವರಿಂದ ನಮಗೆ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಯೋಗ ಅಥವಾ ಸಹಾಯವುಂಟೇ ಎಂದು ? ”

“ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿ ಮಹಾರಾಯಾ ! ಡಾಕ್ಟರನಾದವನು ಎಷ್ಟು ಜನರ ಜೀವ ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ? ಅವನು ಪಾರುಮಾಡುವ ಜೀವಗಳ ಲೆಕ್ಕವನ್ನೇ ಎಣಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವುಂಟೋ ! ”

“ ಜೀವ ಬದುಕಿಸುತ್ತಾನೇನೋ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಹಣ ಸೂರೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದುದಕ್ಕಿಂತ ಪಾವಕರವಾಗುತ್ತದೆ ”

“ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲೆಕ್ಕ ! ಅವನು ಡಾಕ್ಟರ ಪರೀಕ್ಷೆ ವಾಸಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ! ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರಿಕೆ ಮಾಡಿ ಗಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಗಳಿಸಬೇಕು ? ಅವನಿಗೇನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೇ ? ”

“ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಔಷಧ ಕೂಟ್ಟು ಬಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಾರದೆಯೇ ? ”

“ ಏನೋ ಮಹರಾಯಾ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಔಷಧ ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಸರಕಾರದವರಿಲ್ಲವೋ ? ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪಗೊಂಡವರಂತೆ ಆದರು

“ ನೀವು ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ

“ ಆಗಲಿ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಿಟ್ಟು ಯಾತರದ್ದು ? ”

“ ನಮ್ಮ ಜನರೇ ಆಗಲಿ, ಬೇರೆ ಜನರೇ ಆಗಲಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಇವತ್ತು ಒಬ್ಬವನು ಡಾಕ್ಟರ ಪರೀಕ್ಷೆ ವಾಸಾದನೆಂದು ತಿಳಿಯುವಾ ನಾಳೆ ಅವನೊಂದು ದವಾಖಾನೆ ತೆರೆದು ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಣ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಂತೆಯೇ ಒಂದು ಚಂದವಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಂಥವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಯಾರೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆನ್ನಿ ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೂತು ಉಣ್ಣುವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಇನ್ನೂರು ಮಾಡಿಟ್ಟು ಅವನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಹೌದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದು ಅವನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ”

“ ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಅವನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಸಹಾಯ ಅವನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ ? ”

“ ಹಾಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಅವನು ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುಬೇಕಾ ದೀತು, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಉಪವಾಸ ಬೀಳಬೇಕಾದೀತು ಅದೆಲ್ಲ ಬರೇ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳುವ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಏನೋ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಒಬ್ಬಳು ನಿನ್ನಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ‘ಬೇರೆಯವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು, ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು, ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇವರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ’ ಎಂದು ಇದೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನವರ ನ್ನಾತಾಯಿತು ಈಗಲ್ಲ ಆ ಪರೋಪಕಾರ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ”

“ ನಿಮ್ಮ ಈ ಮಾತಿಗೆ ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಜೀವನವೆ ಇಲ್ಲದಾದೀತು ಅಂಥ ಸತ್ಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆಂದೇ ಜಗತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಅಂಥವರು ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಇದ್ದರು ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದಾರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು ನೀವೇನೋ ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲ—ನಿಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು, ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು ”

“ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಪರರಿಗೆ ಸುಖ ಕೊಡ ಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಹಾಗೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲ ”

“ ಸರಿ ! ಮತ್ತೇನಿದೆ ? ”

“ ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೋಲಿಸು ವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೇನಿಲ್ಲ ”

“ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ! ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಸಾಯಲಿ, ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲೂ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ

ಕೈಹಾಕಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರಲ್ಲ! ಅವರಂಥ ಪುಣ್ಯವಂತರು ಇಂದೂ ಇದ್ದಾರೆಂದಮೇಲೇ ಜಗತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ನಾನು ಊರು ಬಿಡುವಾಗ ಸಂಪಿಗೆಯ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನ ಬರಡಾಗಿತ್ತು ಈ ಆರು ವರುಷಗಳಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು 'ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ' ಮೇಲೇರಿದೆಯಲ್ಲ! ಅಂಥ ಪುಣ್ಯವಂತರಾರಪ್ಪಾ ಅವರು! ಆ ಒಂದು ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಅವರು ನೂರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯಪಡೆದುಕೊಂಡರು ”

“ ನೀನು ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದಿ ಮಹರಾಯಾ ಅವನ್ನು? ಅದು ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ ಅವರು ಅತ್ತಲಾಗೆ ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಬರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೋಗಿ, ನಾಕಷ್ಟು ಬವಣೆಪಟ್ಟು ಡಾಕ್ಟರಿಕ ಕಲಿತು, ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ವೆಚ್ಚದಿಂದಲೇ ಅಷ್ಟು ದೂಡ್ಡ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದರು ! ”

“ ಸಾಹಸ ಅನ್ನಬೇಡಿ, ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದರೆನ್ನಿ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈಗಲೇ ಈಗ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಅವರ ಹೊಗಳಿಕೆ—ಅವರ ಸಾಹಸ! ನಾನು ಆ ಪುಣ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಬರುವಾಗ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನೋಡಿದೆ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಬೋರ್ಡನ್ನು ಓದಿದೆ ಅದನ್ನೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಓದುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಹಲವಾರು ಬಡವರ ತಂಡ, ಅಲ್ಲಿ ಮದ್ದಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವುದು, ಮದ್ದು ಒಯ್ಯುವುದು—ಎಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು ಆಗ ನನ್ನ ಅತ್ತಕ್ಕೆ ಅದ ಆನಂದವನ್ನು ಅದೇಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ! ”

“ ಅವರು ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ ತೆರೆದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಈ ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಯ ಅಳಲೆಕಾಯಿ ಪಂಡಿತರು, ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಲ ಮಡಚಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಿದ್ದಾರೆನ್ನಬಹುದು ಡಾ! ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೂ ಈ ಊರಿನ ಬಂಡವಾಳುದಾರರು ಒಂದು ಕೈ ತೋರಿಸಲು ಕಚ್ಚಿಕಟ್ಟಿದರು ಆದರೆ ರಾಯರು ಹೆದರಲಿಲ್ಲ ”

“ ಅಂದರೆ ಈ ಊರಿನ ಸಿರಿವಂತರು ಏನಾದರೂ ಪಿತೂರಿ ಹೂಡಿದರೇ? ಜನಹಿತಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವವನಿಗೆ ಕಲ್ಲು ಒಗೆಯುವವರು ಬಹಳ ಅದರಲ್ಲೂ ದುಡ್ಡಿನ ಮಸ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ”

“ ಅದೇಪ್ರಕಾರ ಆಯಿತು ನೋಡು ವಾಸ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ನೊಡಲೇ ಬಡವರು ಸಾದಾಜೀವನ ಅವರದು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರರಾದರೂ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದ ಆಡಂಬರ—ಬೆಡಗುಗಳಿಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ ಅಂಧ ವರಿಗೆ ಆ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲು ದೇವರೇ ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟನೆಂದು ಹೇಳ ಬೇಕು ಅತ್ತಲಾಗೆ ಗಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ನಮ್ಮೂರಿನ ಸಾಹು ಕಾರರ ಕೈಯಿಂದ ವಿನಯವೂರ್ವಕ ದಿನದಿನವೂ ಒಂದಾಣೆ ನಿಧಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರ ಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿ ದ್ದರು ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಲಾಗದೆ, ನಮ್ಮೂರಿನ ಬೀದಿ ಹೆಣದ ಎಲು ಬನ್ನು ಹಣಕಾಸಿಗೆ ನೆಕ್ಕುವ ಸಿರಿವಂತರು ಕಟಾಯಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು ಅದಾ ದರೂ ನ್ಯಾಯಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದರೇ ? ಇಲ್ಲ, ಆ ಒಂದಾಣೆ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಿ ಸುವ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲತ್ಪಾರದಿಂದ ಹೇಡಿಗಳಂತೆ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಹಣದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಇಟ್ಟರು ! ಅಂದಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಯಾರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ‘ನೀನೇ ಗತಿ’ ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ನಂಬಿ ಆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಈಗ ಈ ಸಾಹುಕಾರರುಗಳು ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದರು ಅದನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಶಂಕರ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಶೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಗುರು ಗುಮ್ಮಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ “ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಹಾಗೆ ದೇಶಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಅವರಿಗೆ ಶಂಕರನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲೆಂದು ಅನಿಸಿದರೂ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅವನಲ್ಲೂ ಹುರುಳದೆಯೆಂದು ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು

ಅಂದಿನ ದಿನ ಕಳೆಯಿತು ಮರುದಿನ ತಾಯಿಮಗ ಸೇರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು ನಿನ್ನೆಯ ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ನಿಂದ್ರೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಕನಸುಗಳು ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು “ ಮಗನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಹೆಣ್ಣು ತರಲಿ ? ” ಎಂಬುದು ಜಟಿಲವಾದ ಸುಮಸ್ಥೆಯಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿತು ಅವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಕೇಳಿದಳು—ಸಾವಿತ್ರಿಯೊಡನೆ, “ ನಿನ್ನ ಗೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾವ

ಕನ್ನೆಯರಿದ್ದಾರೆ ಹೇಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ” ಎಂದು

“ ನಾವು ಯಾಕೆ ಕನ್ನೆ ಹುಡುಕಲು ಹೋಗಬೇಕು ಸುಬ್ಬೀ ? ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಿ, ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳು ದಾಟಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನೋಡು — ಜಾತಕಗಳ ರಾಶಿಯೇ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಊರಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂದರೆ ಸಾಕು. ಆ ಸುದ್ದಿ ಹೆಬ್ಬಲೆಗೆ ಬಹಳ ಸಮಯಬೇಡ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು

ಸಾವಿತ್ರಿ ಸುಬ್ಬಿಯರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಕೇಳಿದ ವಳೆಂದರೆ ಸುಮತಿ ಅವಳಾದರೂ—ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೊಡನೆಯೋ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿದ್ದಳು

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಸುಮತಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ರನೆ ಹೋಯಿತು “ ಸಾಯುವುದರೂಳಿಗೆ ಶಂಕರನ ತಲೆಗೆ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಹಾಕ ಬೇಕೆಂಬ ಆನೆ ” ಎನ್ನುವುದೇ ಆಕೆಯ ಕೊನೆಯ ಬಯಕೆ, ಮಾತು

೪

ಸಂಜೀವಿಗೆ ಪ್ರೇತಬಾಧೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮತ ಅದನ್ನು ಅವರು ಅಳಿಯನ ಮಂತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ನಿವಾರಿಸಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆ ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಒದ್ದು ಒದ್ದು ಬಂದಿದ್ದರು “ ಎಷ್ಟು ರಾಪುತ್ರಿ ನೀನು ? ನಿನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಂಡೆನಾದರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇ ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನಾಚಿಗೆ ಇಲ್ಲದವನೇ, ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹೆಚರಿಸಿದಿಯಾ ? ” ಎಂದು ಆ ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ ಬಯ್ಯೂ ಆಗಿತ್ತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹೆದರಿಯೇ ಆ ಪ್ರೇತ ಮುಂದೆ ಯಾರಿಗೂ ಪೀಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಆಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಸಂಜೀವಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಅವಳಿಗೂ ಅದರ ಬೆದರಿಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಂದು

ಅಂದರೆ, ಅವರು ತಿನ್ನುವುದರಲ್ಲೂ ನಿಯಂತ್ರಣ—ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಅವರ ಆ ಸ್ವಭಾವ ಬೇರೆಯವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸರಿಯೋದರಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇಕೆ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕು? ಸ್ವತಃ ಅವರ ಮಗ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ ರಾಮದಾಸ, ಅವನಿಗೂ ಅವರ ಆ ಸ್ವಭಾವ ಸರಿಯೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು, ಫಕ್ಕನೆ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ತಿಥಿ, ವಾರ, ಇಲ್ಲದೆ ಅತಿಥಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದನೆಂದರೆ— ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಅನ್ನದ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನರಿಗೆ ಸಾಲುವಷ್ಟು ಅನ್ನ ಬೇಯುತ್ತಿತ್ತೇ. ವಿನಾನಾಲ್ಪನೆಯವನು ಬಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ತಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಅತಿಥಿಗಳೂ ಬಹಳವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲೇನು ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಷ್ಟು ಚೊಕ್ಕಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಇದ್ದರೂ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಹೊರೆಯನ್ನು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವುದು ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸದು. ಅವಳು ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆಯೂ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಬೇಯಿಸಿದಷ್ಟು ಶುಚಿ—ರುಚಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಗಳು ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವೋ ತಿಳಿಯದು. ಅಥವಾ ತಾನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದರೂ ಸರಿಯೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಆ ಅವರ ಹುರುಪಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಾರದೆ ಇಲ್ಲ.

“ನಾನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾಕೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರಂತೆ ಹೊಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಲಿಕ್ಕೇ? ನೀನು ಬೇಯಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಉಣ್ಣುವುದೇ?” ಎಂದು ಸಂಜ್ಞೆವಿ ಹಲವಾರು ಸಲ ತಂದೆಗೆ ತಿಳವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆ ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನು ಕೂಡಲೇ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಒಲೆಯತ್ತ ಬಗ್ಗಿ ‘ಪೂ, ಪೂ’ ಎಂದು ಊದಿಯೇ

ಊದುತ್ತಿದ್ದರು ಮಗಳು “ ಬೇಡ ” ಎಂದರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಊದಿದರೂ ಬೆಂಕಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಾಭವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಬಂದವರೇ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಾಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಯ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು, ತೀರ್ಥ ಕೊಟ್ಟಂತೆ—ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಜಿಲ್ಲಿ, ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು—ಮಗಳಿಗೆ ಒಡನೆ ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲೊಂದು ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು “ ಎಲ್ಲಿ ಇವಳು ಹೀಗೆ ದಿನವೂ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಒಲೆಗೆ ಆಹುತಿಕೊಡುತ್ತಾಳೋ! ” ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು— ಅವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ, “ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಾಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡಾಣೆ ಸಂಜೀವಿ, ಈ ಒಲೆಯೊಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಂಜೀವಿ ಎಂದೂ ಅಂಥ ಸುಲಭೋಪಾಯದಿಂದ ಒಲೆ ಉರಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿಕೆ ಹೂಡಿದವಳಲ್ಲ ಅವಳಿಗಾದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನೆಯ ಕಾಳಜಿ ಇದೆ “ ನೀನು ಯಾಕೆ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿ ? ” ಎಂದು ಅವಳೇ ಇವರಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಮಗಳ ಜಾಣ್ಮೆ, ಮುಂದಾಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದರು ಹೊರತು ತಾನು ಅವಳಬಗ್ಗೆ ತವ್ವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವುದು ವಿರಳ “ ಇವಳಂತಹ ಬುದ್ಧಿ ಆ ರಾಮದಾಸನಿಗೂ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ! ” ಎಂದು ಅವರು ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸದೆ ಇಲ್ಲ ಅವನ ದರ್ಬಾರು, ದುಂದುಗಾರಿಕೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸೇರಿಕೆಯಾಗುವು ಆದರೆ ಅವನು ಇವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇವರು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವಿ ತಾನೇ ? ಅವನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವನಿನ್ನೂ ಸಣ್ಣವನಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸರಾವಲಂಬಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು

ಆಲ್ಲದೆ “ ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನೀನು ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುವ ರೂಢಿಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೆಲೆಸಿತ್ತು ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಂಬಳ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹಣಗಳ

ಸುತ್ತ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ಅವನು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಇವರಿಗೆ ತನ್ನ ಸಂಬಳದಿಂದ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಬದಲು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ 'ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು' ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟು ಕುರುಹನ್ನೂ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಆತ ಕಾಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ

ಸಾಲೆ ಇರಲಿ-ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ರಾಮದಾಸ ಕತ್ತಲೆಯಾಗದೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆಯಿಂದ ಬೈಗಳನ್ನು ಆತ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯ ಎಂದೂ ಮಗನಿಗೆ ಎದುರಲ್ಲೆ ನಿಂತು ಬೈಯುವವರಲ್ಲ ಅವರು ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುದು ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಆ ರೀತಿ ಗುಣುಗುಟ್ಟುವುದು ಸಂಜೀವಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವಳೊಡನೆಯೇ ಮಗನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅದನ್ನು ರಾಮದಾಸನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮಂತ್ರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅವಳಾದರೂ ದಾಸನಿಗೆ ತಂದೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸದೆ ಇಲ್ಲ ಆತ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಿವಿಗೊಡುವವನಲ್ಲ ಬದಲು ತಂದೆಯ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ಸಂಜೀವಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ "ಅವನು ದಿನವಿಡಿಯೂ ಎಷ್ಟು ದುಡಿಯುತ್ತಾನೆ ದಾಸಾ! ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೈಯನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ! ನೀನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನೇ? ಇನ್ನು ಇದೇ ಒಂದು ವರುಷ ಮುಂದಿನ ವರುಷ ನಿನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಅವನೇನು ಸಾಯುವಾಗ ಹಣ ಒಯ್ಯುತ್ತಾನೋ? ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ನಿನಗೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಆಕೆ ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ಅವಳು ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾದರೂ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ತಕ್ಕ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ತಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಇವಳು ಅವನೊಡನೆ ಆ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕು ಸಂಜೀವಿ ಎಂದಾದರೂ ಮೇಲಿನಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸತೊಡಗಿದರೆ ದಾಸ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದವು ಆಕೆ "ಅವ್ವ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ!" ಎಂದು ಸರಿತಾಸ ಪಟ್ಟರೆ ಇವನು—

"ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತು

ಕೊಂಡು ಇದ್ದಷ್ಟನ್ನೇ ತಿನ್ನಬಾರದೇ ? ವೂರ್ವಾರ್ಜಿತದಿಂದ ಬಂದ ಅಸ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ರಾಜನಂತೆ ಕೂತು ಉಂಡು ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬಹುದು ! ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು, ಇಂಥ ಹೀನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವರೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ? ಅದೆಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಇರುವಾಗ ಯಾಕೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾತೊರೆಯಬೇಕು ? ” ಎಂದು ಅವಳಿಗೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದುಂಟು

ಸಂಜೀವಿಗೂ ತಮ್ಮನ ಅಭಿವ್ರಾಯಗಳು ಸರಿಯೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತವೆ ಆದರೆ ಆಕೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ಅವನು ಹಾಗೆ ದುಡಿಯುವುದು ಅಸಮಾಧಾನಕರವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾರಳು ಅವಳು ತಂದೆಯ ಆ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಕ್ಷುದ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾರಳು ಅವುಗಳಿಗೂ ಹಿರಿಮೆ ಇದೆಯೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ, “ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯುವುದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದ ಜನ ಅವನು ಅವನಿಗೆ ಈಗಿನವರಂತೆ ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿರುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದು ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ವೈಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕೇವೇ ಅವನ ದೇಹ ಈಗಲೂ ಹೀಗಿದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದವರ ಹಾಗೆ ಅವನೂ ಕುಳ್ಳನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಮೊದಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ‘ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ’ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಇರಬೇಕು ಅದನ್ನು ನಾವು ಜಿಪುಣ ತನ ಎಂದು ದೂಷಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮದೇ ಮೂರ್ಖತನ ” ಎಂಬ ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಮಗನಿಗೆ ಬೈದು ಬುದ್ಧಿ ಜೇಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳಾದವು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಎದುರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಹಳಿಯಲಾರರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ರಾಮದಾಸ ಒಂದು ನೌಕರಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಧವಾ ಆತ ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಎನ್ನಬಹುದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಲು ಟ್ರೇನಿಂಗ್ (Training) ಪಡೆಯಲು ಕಾರ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಆತ ಕಳೆದ ದಿನಗಳು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ದಿನಗಳು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ವೈ ಕೂಡಾ ಮಗನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿ

ಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆತ ತಾಯಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಪಡೆದನೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾದೀತು ಅವಳಾದರೂ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಟ್ಟಾಳು ? ಆಕೆ ಅವನು ಪೂರ್ಣ 'ಟ್ರೇನಿಂಗ್' ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಪರಲೋಕವಾಸಿಯಾದಳು ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ರಾಮದಾಸನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಮೇಲೆ ಅಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವರೆದುರು ಆತ ಆಡಿತೋರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ

ಅವರಾದರೂ ಅವನೊಡನೆ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಹಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಬಹಳ. ಮಗ ದೊಡ್ಡವನಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬರಬೇಕು, ದೊಡ್ಡ ಜಜ್ಜನಾಗಬೇಕು— ಎಂಬ ಅನೇಕ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳು ಅವರಿಗಿದ್ದವು ಹಣಕೊಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಚಳಿಜ್ವರ ಬಂದಂತೆ ನಡುಗು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು ವರುಷಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ಕತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಅವರು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ ದೇವರ ಪುಣ್ಯ ಅದೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ಸುದ್ದಿಯಾಯಿತು ಆಗ ಹೇಗಾದರೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿತು ರಾಮದಾಸ ದಡ ಸೇರಿಯಾಯಿತು ಆದರೆ ಈಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಣ್ಣ ಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಏನೋ ಒಂದುತರಹದ ದುಗುಡವಿದೆ, ರಾಮ ದಾಸನ ಮನದಲ್ಲೂ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ತಂದೆಯ ಅಸರಾಧ ಕುದುಗಿದೆ ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮನದಲ್ಲೆ ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಂದು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗ ಕೂತುಕೊಂಡು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯದೆ ಇಲ್ಲ ಮಗ ಹೋಗುವ ಸಾಲೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನೊಡನೆ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮಾತೆತ್ತದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬೀಳದು ಕೊನೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡ ಮೇಲಾದರೂ “ ಇವತ್ತು ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹುಡು ಗನಿಗಾದರೂ ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟೆಯಾ ? ” ಎಂದು ಕೇಳದೆ ಇಲ್ಲ

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, “ ನಿನಗೆ ಆ ಹೆಡ್ ಮಾಸ್ಟ್ರು (Head Master) ಕೆಲಸ ಸಿಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೋ ? ” ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು ” ಎನ್ನುವುದೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಿಳಿಗ್ಗೆ ರಾಮದಾಸ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಇಣಕಿ ನೋಡುತ್ತ, “ ನೋಡೋಣ, ಅದೇನು ? ” ಎಂದು ಕೇಳುವುದುಂಟು

ಆಗ ದಾಸ ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಬೆರಳು ಮಾಡಿ, “ ಈ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಾವೂ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, “ ನೋಡೋಣ ಸ್ಲೇಟು ತಾ, ನನಗೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾ ಸ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಲೆಕ್ಕಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಈಗಿನ ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ತಾವೂ ದೊಡ್ಡ ಜಜ್ಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು ಮಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದ “ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಲೇಟು-ಪ್ಲೇಟು ಎಲ್ಲಿತ್ತು ? ನಾವೆಲ್ಲ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಉಸುಕಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದೂ ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಫಕ್ಕನೆ ಒಂದು ಅಕ್ಷರ ತಪ್ಪಿದರೆ ಪಾದ್ರಿ ನಮ್ಮ ಬೆರಳನ್ನು ಉಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಕಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಆಗ ಕೈಬೆರಳುಗಳು ಭಗಭಗನೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರು ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಬಾಲ್ಯದ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು

ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ/ದೀಪ ಆರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ದಾಟುವ ತನಕವೂ ಅವರ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಎಷ್ಟೇ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಮಲಗಲಿ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎಳುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ರಾಮದಾಸ ಹಾಗಲ್ಲ ಅವನು ಎಳುವುದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, “ ದಾಸಾ, ಎಳು ಎಳು ! ಇವತ್ತು ಸಾಲೆ ಇಲ್ಲವೋ ? ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲು ಬಡೆಯುತ್ತಿದೆ ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ

ಅವರು ಎದ್ದೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಬಯಲು ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವರೊಡನೆ “ ಏನು ನಿಮ್ಮ ಗದ್ದೆಯ ಬೆಳೆ ಹೇಗಿದೆ ? ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ, ಒಂದು ಗಂಟೆ ನೇಳೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಳೆದು ಮನೆ ಸೇರುವರು ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಸಂಜೀವಿ ಒಳಗೆ ಒಲೆ ಉರಿಸುತ್ತ ಕೂತಿರುವುದು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸುವರು ಆಕೆ ಒಲೆ ಉರಿಸುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದರೆ ತಾವು ಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿಯುವರು ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಒಡೆದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಟ್ಟಹತ್ತಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತೆಗೆದು, ಸಿಪ್ಪೆ

ಸುಲಿದು ಆದರೂ ಕಾಯಿ ತುರಿಯಲು ಕೂಡುವರು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಲ ಕಾಯಿ ಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಉಪ್ಪುರಿಯೂ ಪಲ್ಯವೂ ಮುಗಿಯಬೇಕು ಆರ್ಥಾತ್ ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಆ ರೀತಿ ಮಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶವಾಗಿತ್ತು ಆಕೆಯಾದರೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಸರಿ, ಅರ್ಧ ಬಟ್ಟೆಲು ಕೊಬ್ಬರಿಯ ಸೂಸಲಿಗೆ ಒಂದು ನೇರು ಅವಲಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ, ಒಂದು ಉಪ್ಪುರಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಈ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಉಪ್ಪುರಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ

ಸಂಜೀವಿ ಒಳಗೆ ಕಾಫಿ ಮಾಡಲು ನೀರು ಕುದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳನ್ನು “ ಅದು ತಾ, ಉಪ್ಪು ತಾ, ಮೆಣಸು ತಾ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಿಸಿ, ಉಪ್ಪುರಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವರು ಆ ಮೇಲೆ ತಾವೇ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ “ ನೀರು ಕುದಿ ಬಂತೇ ? ” ಎಂದು ನೀರು ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಗಳಿಗೆ ಕೇಳುವರು ಆ ಕಾಫಿ ನೀರಿಗೆ ಪುಡಿ ಎಷ್ಟು ಹಾಕಬೇಕು, ಬೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಹಾಕಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತೋರಿಸಿಯೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾಫಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಫಿ ಮಾಡಲು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಫಳಾಹಾರದ ತಯಾರಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಸಿಟ್ಟು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಗನಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಹೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಬರುವಾಗ ಒಂದು ಸೊಡ್ಡ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಪರಟೆಯನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ತರುವರು ಮಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದು ಬೀಳಬಾರದು ಎಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶ ಆದರೆ ಮಗ ಕರೆಯದ ಹೊರತು ತೋಟದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಇತ್ತ ಸಂಜೀವಿಯು ಕಾಫಿ, ಉಪ್ಪುರಿಯು ತಯಾರಾದೊಡನೆ ಹೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು

ಆವಳು ಹಾಲು ಕರೆಯಲು ಹೋದೊಡನೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಆ ಪರಟೆಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಒಯ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಒತ್ತಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಉಪ್ಪುರಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಎನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಒಂದು ಸಾವು ಉಪ್ಪುರಿ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಒಯ್ದು, ಹೆಟ್ಟಿಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಇಡುವರು ಅಲ್ಲಿಂದ

ಬಂದವರೇ ಉಳಿದ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಂಚಿ ಮೂರು ಸಾಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮೂರೂ ಸಾಲುಗಳೂ ಸಮನಾಗಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, “ದಾಸಾ” ಎಂದು ಕೂಗುವರು

ದಾಸ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಚಾವಡಿಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಾಗಲೇ ಮುಖ ಒರಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದುಂಟು ಹಾಗೆ ಬಂದರೂ “ಬಾ, ಬಾಬಾ ಬೇಗ ಬಾ” ಎಂದು ಅವಸರದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವರು ಆತ ಚಾವಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ನೋಡಿ, ಹಲ್ಲುಗಳ ಹೊಲಸು ಹೋಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸಂಜೀವಿಯು ಹಾಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು “ನಡೆ, ಹೋಗೋಣ” ಎಂದು ಹೇಳುವಳು ಅವಳು ಮುಂದಿನಿಂದ ಹೋದಮೇಲೆ ಇವನೂ ಹೋಗುವನು

ಬೆಳಗಿನ ಕಾಫಿ-ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮೂವರೂ ಉಪಸ್ಥಿತರುತ್ತಾರಷ್ಟೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅದು ಇದು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಫಳಾರ ಮಾಡದಿದ್ದ ದಿನವಿಲ್ಲ ‘ತಂಗಳನ್ನ’ ಇದ್ದ ದಿವಸ ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ಸಾಲಿನ ಉಪ್ಪರಿಯನ್ನು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಹಂಚಿಹಾಕುವಳು ತಾನು ಕಾಫಿಯನ್ನಷ್ಟೆ ಕುಡಿಯುವಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಆಗ ಮಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿರಿಮೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದ ಪ್ರೇಮವೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ವಸುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ದರೂ ತಂದೆಯ ಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕದೆ ಇಲ್ಲ “ನಿನಗೆ?” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದ ದಿನವೂ ಇಲ್ಲ ಆಗ ಆಕೆ, “ನಾವು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಒಳಗೆ ಕೂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಹೆಂಗಸರು ನೀವು ಹೊರಗೆ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಉಂಟು

ಇತ್ತ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬಳು ಉಪ್ಪರಿ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಇರುವವಳು ಇದ್ದಾಳೆ ಅವಳೂ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಹೊರೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ತಂದು ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಗೆರೆಟಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆಗೆದು ಅವಲಕ್ಕಿ ಸಳಾರ ಮಾಡುವಳು ಅವಳೇ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯ ಅಳು ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಅವರ ಒಕ್ಕಲು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ತಿರ್ಮಾಲೆ

ಯಾದ್‌ರೂ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣು ವಯಸ್ಸಿನ ಒತ್ತಡವು ಅವಳ ಸುಕೋಮಲ ದೇಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕೆಟ್ಟ ಸೃಜನಾಮ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಆಕೆಗೆ ಬಹಳವಾದರೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು ವರುಷಗಳಾಗಬಹುದು ಆದರೆ ಅವಳ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷದ ತರುಣಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಬಹಳ ವರುಷಗಳಾದವು ಅವಳಿಗೂ ಮನೆಮಾರು ಇದೆ ಚಂದ್ರಯ್ಯ ಅವಳ ಮುದಿ ತಂದೆ, ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವವನು ಅವಳಿಗಿಂತ ನಾಲ್ಕಾರು ವರುಷಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಸಬ್ಬ ಎಂಬವನು ಅವಳ ಅಣ್ಣ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಮನಸ್ಸು ಅವನಿಗೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೂ ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ತಿರ್ಮಾಲೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು ದುರ್ಬಲವದಿಂದ ಅವಳ ಗಂಡ ತೀರಿಕೊಂಡನಂತೆ ಅವಳು ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಮದುವೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳು ಹಾಗೆ ಲಗ್ನವಾಗುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂತಳು ತಂದೆಗೂ ಅವಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಹಾಕುವ ಮಗಳು ಬಂದುದರಿಂದ ಅವನು ಹಿಗ್ಗಿದ

ತಿರ್ಮಾಲೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಗೂ ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಯಾರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದಿವಸವೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಒಂದು ಹೊರೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಅವಳು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಕೇಳಬೇಕಿತ್ತು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಒಕ್ಕಲುಗಳು—ಇವರು ಎಂದನೇಲೆ ಧನಿಯರ ಮಾತುಮಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ

ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ವರುಷಕ್ಕೆ ಐದು ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿ ಗೇಣಿಯಾಗಿ ವಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಗೇಣಿಚೀಟಿ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಹೆಸರಲ್ಲೇ ಆಗಿತ್ತು ಇದೆಲ್ಲ ಊರವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಹೇಗೋ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು—ಅವಳನ್ನು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಇವಳು ಹೆದುರವವಲ್ಲ “ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೆಟ್ಟಮಾತು ಆಡಲಾರನೆಂದು ಕೂಡಬಹುದು ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕೆಟ್ಟಮಾತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನೆಂದು ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ

ವಿದೆಯೇ? ” ಎಂಬ ತತ್ವ ಹೊಡಿ, ಅವಳು ಊರವರ ನಂದೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಅವಳ ಮನೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಗಿಂತ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಕಾಂತವ್ವ ದೊಡ್ಡ ಒಕ್ಕಲಷ್ಟೆ ಅವನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಗೇಣಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಅವನೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದವನು ಉಳಿದ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಅವನನ್ನು ಗೇಣಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಕಾಂತವ್ವನ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತುಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು ಅವನಿಗೂ ಇವರೆಂದರೆ ಗೌರವವಿತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಕೂಡ ಅವರ ಮತ್ತು ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ

ಹಾಗೆಂದು ಅವರಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಲ “ ಏನುನಾಡ ವುದು ಮಹರಾಯಾ ? ಅವಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಾಕಬೇಕಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಾಂತವ್ವ ಕೇಳಿದ್ದ ಆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲೂ ಕಾಂತವ್ವ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದ ಆದರೆ ಅದು ಅವನಿಂದ ಸಾಧಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ತಿರ್ಮಾಲೆಯಾದರೂ ಕಾಂತವ್ವನೊಡನೆ “ ಏನೋ ನಮ್ಮ ಧನಿಗಳು ನನ್ನಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಆಗಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದಕ್ಕ ಜನರೆಲ್ಲ ಹೇಗೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಒಂಜೆರಡು ಸಲ ಹೇಳಿದ್ದಳು

ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಂತವ್ವ, ಅವಳು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದಾಗ—
 “ ನೀನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅವರು ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರು ನೀನು ಶೂದ್ರ ಹೆಣ್ಣು ನಿನಗೇ . ಪಾಪ ” ಎಂದು ಹೆದರದೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿಬಂತು ಕೂಡಲೇ ತೆರೆದ ಬಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು “ ನೀನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಋಷಿಯ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ ನೀನು ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸ ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯಾ ? ” ಆಗ ಕಾಂತವ್ವ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸಂಚನ್ನೂ ಹೊಡಿದ ಅವನ ಆ ಸಂಚಿನಿಂದ ತಿರ್ಮಾಲೆಗೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸಿಗುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ನೀರು ಬಂತು.

ಹೆಚ್ಚಿಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಉಪ್ಪರಿಯ ಗೆರೆವೆ ತಂದು ಇಟ್ಟು ಅಣ್ಣ ಪ್ಪಯ್ಯ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೊಡನೆ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ವಾಂಡಿಯು ಸರ್ರನೆ ಒರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪರವೆ ಯೊಳಗಿನ ಅರ್ಧ ಅವಲಿಕ್ಕಿಯ ಉಪ್ಪರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಂಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಮಾಡಿದ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪ್ಪನ್ನೇ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಳಾದಳು “ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿಸಿ ಇಟ್ಟು ಅವಲಿಕ್ಕಿ ಇರ ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು ಹೊರತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಫಕಾರ ಮಾಡಿ ದಳು ಆಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು “ ಊರವರು ಎಲ್ಲರು ಅವರನ್ನು ಜಿಪುಣರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು—ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಜಿಪುಣ ತನ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರಲ್ಲ ತಡಿ, ಮಾಡುತ್ತಿನೆ ಉಪಾಯ ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು

ಇಂತಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕಾಂತಪ್ಪ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಅವಳು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಮುದುಕ ಅಪ್ಪನೂ ಕಾಣೆಯಾಗಿದ್ದ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಅದು ಆಕೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಹೋಗಿದ್ದ ಅವಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಚಾವಡಿ ಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂತು, ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಿದ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಏನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಕೆವಿಗಿ ಏನೋ ಕೇಳಿಸಿತು ಯಾರದೋ ಸ್ವರ ಅದು ಅದೊಡನೆ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಆಗಾಗ ಕೇಳಬರು ತ್ತಿತ್ತು ಒಳಗೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಿಳಿ ಯಿತು

“ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನೇ ಬಂದೆನಪ್ಪಾ !” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅಸ ಮಾಧನವೂ ಆಯಿತು. “ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆ ನಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧನಾದ ಅವನು ನಿಂತಿದ್ದ

ನನ್ನೆ ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವನು ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು—ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ತಿರ್ಮಾಲೆ ತಲೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು “ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಳು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅವಳ ದುಃಖ ನಿಂತಿತು. ಅವಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಆ ಒಳಗೆ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ಕಾಂತಪ್ಪನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿ ಕೂತು

ಕಾಂತಪ್ಪ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಕೆಲಸ ಬೇರೆ ಆದರೆ ಅವನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಣೆ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟಿತು ತಿರ್ಮಾಲೆ ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗಲೇ, “ ಹೂಂ ಕಾಂತಪ್ಪಣ್ಣಾ, ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದವನಿದ್ದಿ ಇದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೊಂದು ನ್ಯಾಯ ಹೇಳು ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಾಂತಪ್ಪ ಸಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತನೆನ್ನಬಹುದು ಆಮೇಲೆ ಕೇಳಿದ “ ನ್ಯಾಯ ವಾದರೂ ಏನು ? ” “ ನೀನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಈಗ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರೆ ತಿಂಗಳಾಗಾಯ್ತು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಧನಿಗಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದ ಹಾಗಿದೆ ಇಷ್ಟು ವರುಷಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಇದ್ದು, ಈಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದರೆ—ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ? ”

“ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಅಂದರೆ ಅರ್ಥವೇನು ? ಬರೇ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಅಂದರೆ ಯಾಕೆ ಸಿಟ್ಟು ? ”

“ ಸಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲ ನಾನೇ ಅವರಿಗೆ ಬೇಡಾಗಿದ್ದೇನೆ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮೊದಲು ದಿವಸಾಗಲೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪರಟೆ ತುಂಬ ಅವಲಕ್ಕಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗ ಆದರ ಅರ್ಥವೂ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪರಟೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಇರುತ್ತದೆ ”

“ ಇಷ್ಟೆಯೋ ! ನೀನಿಗೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೇಕೆ ಇಷ್ಟ ! ಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಪ್ಪರಿ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲ ನೀನಿಗೆ ಉಪ್ಪರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನಂಥವನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿರುತ್ತಾರೆ ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಕ್ಕೆಲ್ಲ—ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆಯಿತು

ಕಡ್ಡಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಗುಡ್ಡ ಮಾಡುವುದು ಹೆಂಗಸರ ಸ್ವಭಾವ ”

“ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಡಿದದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ—ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನದು ಕೊಂಕು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗಿನಿಂದ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ “ಹೇಗಾದರೂ ನನಗೆ ಗೇಲಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಆತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿದ. ಇತ್ತ ಕಾಂತವ್ವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ ಇದೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಒಳಸಂಚಿನ ಪರಿಣಾಮ ” ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗತ್ತು ಆದರೆ ತಿರ್ಮಾಲೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾಳೆಂದು ಅವನು ಬಗೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಅವನಿಗೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ತಂಟೆ ತೀರಿಸುವುದು ಕಠಿಣವೆಂದು ಅನಿಸಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಸ್ಯ ಮಾತಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಅವನು ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತ್ಯಗಳಿಕೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದೇ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಓಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಕಾಂತಪ್ಪನ ಮುಖ್ಯ ಧೈರ್ಯ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಈಗಿನ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ್ದು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೂ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು “ ಇವಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಕಾರಣ, “ ನೀವು ನೀವು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅವನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿರ್ಮಾಲೆ “ ಇವನೂ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಎಣಿಸಿದಳು

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಗದ್ದೆಯ ಹತ್ತಿರ ತೋಡು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಏನೋ ನೆವ ಹೂಡಿ ಹೋದಳು ಅವನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ ನೋಡಿದರೂ ನೋಡದಂತೆ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಹಾರೆಯಿಂದ ತೋಡು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು “ ಹೀಗೆ ತೋಡು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರೆ ಆಯಿತು ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು

“ ಹೋ ! ತಿರ್ಮಾಲಕ್ಕ ! ” ಎಂದ ಕಾಂತಪ್ಪ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತ

“ ನೀನೇ ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿ ಏನು-ಹೋದಿ ಏನು ? ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕೂತು ಹೋಗಬಾರದಿತ್ತೆ ? ”

“ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೆಡಿಸುವುದು ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಬಂದೆ ನಿನಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಕೆಲಸಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಸಾಯಲಿ, ನೀನು ನಿನ್ನ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು ? ”

“ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಯಾರೂ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೋ ? ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬರಲೇ ಬಾರದು ಎಂದು ಕಾಯ್ದೆ ಮಾಡಿದ್ದಿಯೋ ? ”

“ ಅಲ್ಲ, ಎಂದೂ ಹಾಗೆ ಏನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬರುವವನಲ್ಲ—ಯಾಕೆ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿ ? ”

“ ಹೌದು ಮಹಾರಾಯಳೇ ನಾನು ಬಂದ ಹೊತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯದಿರಲಿಲ್ಲ ! ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಹಿಂತಿರುಗಿದೆ ”

“ ನೀನೂ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕಾ ಇದ್ದಿ ಒಳೋಗೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ ”

“ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬದುಕಿದೆ ”

“ ನೀನೊಬ್ಬನು ಹೇಗಾದರೂ ಬದುಕುತ್ತಿ ಬಿಡು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಕರೆಯ ಜನ ಬದುಕಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ”

“ ಯಾಕೆ ? ”

“ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬದುಕುವಂತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ”

“ ಹೇಳು ”

“ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಗೇಣಿಗೆ ತೆಗಿಸಿಕೊಡು. ಈ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಿನ್ನು ದಿನ ತೆಗೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ ವಿಷ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೂ ಹೆದರುವ ಜನ ಈ ಕರೆಯವರಲ್ಲ ಜೀವಂತ ಒಯ್ದು ಸುಡಲಿಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ತಯಾರು ! ”

“ ಇದೇನು ಹೇಳುತ್ತಿ ಮಹಾರಾಯಳೇ ನೀನು ! ನೀನು ಈ ಊರು ಬಿಡುವ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿಯೇ ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋದರೆ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ

ಧನಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ಯಾರು ? ನೀನೊಬ್ಬಳು ಅವರು ಕರೆದಾಗ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವಳು ನಾವೆಲ್ಲ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನಷ್ಟು ಸೇವಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೇಳುವವರಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಧನಿಯವರು ಅಂಧ ಅರ್ಜಂಟಿ ಕೆಲಸವಿತ್ತೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಾರೆ ಹೊತ್ತು ಮೇಳ ಇಲ್ಲ ದೆಯೂ ಅವರು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ನೀನೇ ಹೇಳುತ್ತಿ ಎಂದಮೇಲೆ ನೀನು ಅವರ ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ ? ನೀನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಹಾಗೆ ಅರ್ಜಂಟಿ ಕೆಲಸ ಬಿದ್ದಾಗ ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ? ”

“ ಅಂಧ ಅರ್ಜಂಟಿ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಯೇ ? ಬೇಕಾದರೆ, ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿ ”

“ ಹಾಂ ! ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಸೋಜಿಗದಿಂದ ಬಾಯ್ಕಿ ತೆರೆದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಕರೆಯಿಂದ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಇತ್ತು ಹೊರಗೆ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಅಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ ಅವನು ಅಡಿದ ಮಾತುಗಳ ಒಳಗಿನ ಅರ್ಥ ಅವಳಿಗೂ ಹೊಳೆದಿತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಕೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಆ ಮಾತನ್ನು ಅಡಿದಳು ಅವಳ ಆ ಸೊಕ್ಕಿನ ಸೊಲ್ಲನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಹುಟ್ಟಿತು ಅವಳ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಫಲವಾದ ವಂದು ಅವನಿಗೂ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಊರು ಬಿಡುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು

ಅವನೇ ಪುನಃ “ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಏನು ಮಾಡಿದರು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಅವನಿಗೆ ಇವಳಿಗೆ ಮುನಿದವರಾರೂ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿತ್ತೇ ? ಅದರೂ ಅವನು ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು “ ಯಾರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಮಹರಾಯಾ ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಈ ಕರೆಯ ಜನಗಳಿಗೇ ಕಣ್ಣು ” ಎಂದಳು

“ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಏನು ಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಯಾ ಅಥವಾ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಬಿಳಿಸುತ್ತೀಯಾ ? ”

“ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಏನು ಹೇಳುವುದು ? ”

“ ಅಂದರೆ ಅದರ ಅರ್ಥವೇನು ? ”

“ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ-ನಮ್ಮ ಧನಿಗಳು ನನಗೆ ದಿವಸಾಗಲೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂದೊಂದು ಚಿವ್ವು ತುಂಬ ಅವಲಕ್ಕೆಯ ಉಪ್ಪುರಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ”

“ ಹೂಂ, ಹೌದು ನಾನೇನು ನೋಡಿಲ್ಲ ಅದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ನಿನ್ನೆ ನಿಮ್ಮ ಜಗಳ ನಡೆದುದನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೋ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನೆ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ? ”

“ ಏ, ಮಹಾರಾಯಾ ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೇಳಬೇಡ ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯುತ್ತೇನೆ, ದಮ್ಮಯ್ಯ ಹೇಳಬೇಡ ”

“ ಛೇ ಅವೆಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ಹೇಳುವ ಸುದ್ದಿಗಳೇ? ಅದನ್ನು ಹೇಳದರೆ, ಹೇಳದವನ ಮೋರೆಗೆ ಜನ ಉಗುಳಿಯಾರು! ನಾನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಡಂಗುರ ಸಾರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ನನಗೇನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಿದ್ದದ್ದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ನಾನಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬಂದಿದ್ದೆಯೇ? ಏನೋ ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಕುಶಾಲಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ—‘ ನೀನು ಅವರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದು ಪಾಪ ’ ಎಂದು ಕಾಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ, ಜಾತಿ ಉಂಟೇ? ” ಎಂದು ನಯನಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿರ್ಮಾಲೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಆಡುತ್ತಾನೆಂದೇ ಬಗೆದಳು

“ ನಿನಗೆ ನಾನೂ ಆಗ ಏನೋ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದೆ ದಯಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ನೀನು ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವನಿದ್ದಿಯೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ”

“ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೇ? ಹಾಗೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನೇ? ”

“ ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂತಸಪಟ್ಟು ತಿರ್ಮಾಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಅವನವಾದಳು ಆಗ ಅವನು “ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು! ಇವಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತಳಲ್ಲ! ಎಲ್ಲವೂ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಲ್ಲೇ ಆಗಬೇಕು ” ಎಂದು ವ ನದಲ್ಲೆಯೇ

ನೆನೆದು, “ ಏನು ಹೊರಟೆದ್ದು ? ಎಲ್ಲ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಮತ್ತು ನಿನಗೆ ಆಸ್ತಿ ಗೇಣಿಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದಿಯಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ

“ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಆದೀತು ಆದರೆ ಈ ಕರೆಯಿಂದ ಏನಿಲ್ಲನೆಂದರೂ ನಾಲ್ವಾರು ವೈಲುದಾರಿಯ ದೂರದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡು ”

“ ಆಸ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ ”

“ ನಿನ್ನಂತಹವರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ಮಾತ್ರ ಜಗತ್ತು ಬದುಕಿದೆ ಮಹ ರಾಯಾ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ - ನಮ್ಮಂತಹ ಬಡವರನ್ನು ಜೀವಂತ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರು ! ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೊಗಳಿಕೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಆ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಸುದ್ದಿ ಏನೋ ಹೇಳಿದಿಯಲ್ಲ—ಅದೇನು ? ”

“ ಅದರಿಂದಲೇ ಈಗ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ”

“ ಹೌದಾ ! ”

“ ಮತ್ತೆ ! ನಾನು ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೇ ಧನಿಯರೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿದೆ ಪಾಪ ಅವರು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೋ ಗೂತ್ತಿಲ್ಲ ”

“ ಹಾಗೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅವರು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲ ನೀನೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ಅವರು ಎಲ್ಲಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದರೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ನಾನೆಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ನಾನು, ಅವರೇ ದಿವಸಾಗಲೂ ಅವಲಕ್ಕಿ ಕಡಿಮೆ ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕಿದರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿರ ಲಿಲ್ಲ ಅದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ”

“ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ನಡುವೆ ಜಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ? ”

“ ಹೌದು ಇವತ್ತು ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾನು ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಚಿಪ್ಪು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅವಲಕ್ಕಿ ಇತ್ತು ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ಇತ್ತು ಚಿಪ್ಪಿನ ಫಾರವಾದರೂ ಬಹಳವಿತ್ತು ನಿನ್ನೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇವತ್ತು ಹೀಗೆ ತುಂಬ ಅವಲಕ್ಕಿ ಹಾರಿದ್ದಾರೆಂದು ಬಗೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಕೂತು ತಿನ್ನತೊಡ ಗಿದೆ ಅಯ್ಯೋ ಮಹರಾಯಾ ! ಏನು ಹೇಳಲಿ ಆ ಅವಸ್ಥೆ ? ”

“ವಿನಾಯಿತು ?”

“ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಯಿಗೆಯೇ ತುಂಬಿತು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಯೆಂದು ಲಕ್ಷಿಸದೆ, ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ ಕೈಗೆ ಏನೋ ಬಿರುಸು ಬಿರುಸು-ದರಗು ದರಗು.-ಹತ್ತಿತು ಬಹುಶಃ ಸಕ್ಕರೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಿನಾಡಿದೆ ಬಾಯಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಹೊಯಿಗೇ ಆಯಿತು! ಎಂಥ ಉಸುಕು ಅದೂ ಎಂದಿ? ಸಮುದ್ರದ ಬಿಳಿಯ ಹೊಯಿಗೇ! ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಪರಟೆಯ ಮುಕ್ಕಾಲು ವಾಲು ಉಸುಕು-ಮೇಲಷ್ಟೆ ಅವಲಕ್ಕಿ ಇತ್ತು! ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಯಾರು ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ ಮೊದಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೆಂದೇ ತಿಳಿದು-ಅಳುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತೆ ಆದರೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗ ಬಂದು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹುಡುಕಾಡಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ವರಟೆಯೋಗಿನ ಅವಲಕ್ಕಿ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಅದು ಯಾರ ಆರಿವೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಹೇಳಿದರು ಧನಿಯರು, ‘ ಇದು ಯಾರೋ ಬೇಕೆಂದೇ ಮಾಡಿದ್ದು ದ್ವೇಷದಿಂದ ದಿವಸಾಗಲೂ ಅವನೇ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬನನು ಹೀಗೆ ಮೌಡೀರಬೇಕು ಇವತ್ತು ಈ ರೀತಿ ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ’ ಎಂದು ನನಗೂ ಅದು ನಿಜವೆಂದು ಅನಿಸಿತು ನಾನು ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ದೀನಳಾಗಿ ನೋಡಿದೆ ನನ್ನದು ತಪ್ಪಾಯಿತು ಎಂದು ಮುಖ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದೆ ಅವರ ಮಗ, ಅವರ ಮಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದರು ಆಗ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈ ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನು ಇರಬಾರದೆಂದು ಅನಿಸಿತು ಇವತ್ತು ಉಸುಕು ಹಾಕಿದರು ನಾಳೆ ಮನೆಗೆ ಉರಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವ ಜನರಲ್ಲ-ಈ ಕರೆಯವರು ” ಎಂದು ತಿರ್ಮಾಲೆ ಹೇಳುವಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆನಂದಪಟ್ಟ ಕಾಂತಪ್ಪ

“ ಹೀಗೋ ಹಾಗಾದರೆ, ನಾನೆಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನೀನೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ” ಎಂದು ಆತ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ

“ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದು ಆಸ್ತಿ ನೋಡು ”

“ಅದು ಅಂತೂ ಸೃಷ್ಠಿಯೇ ಸೈ ಅದರೆ ನಿನಗೆ ಮುನಿವರಿಗೆ ನಾನು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸದೇ ಇರಲಾರೆ ”

“ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅದರ ಕಾಲಿಗೂ ನಾವು ಕಚ್ಚಬಾರದು ನಮಗೇ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಆಗಬಾರದು ”

“ ನೀನೇನು ಹೆದರಬೇಡ ನಾನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅದೆಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ‘ದೇವರ ಗಂಟು’ ಉಂಟೋ ಹೇಳು ? ”

“ ಅಂದರೆ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ರೂವಾಯಿಗಳು ಸಿಲ್ಕು ಇವೆಯೋ ಹೇಗೆ ? ”

“ ಯಾಕೆ ? ”

“ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬುಗೆ ಇಡು ”

“ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಉಂಟು ”

“ ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವುದಲ್ಲ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಪಾಡು ಮುಂದೇನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಿಯಾ ? ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ವಶ್ರಾಯುಷ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿ ನಿಜ ನೀನು ಅಷ್ಟು ಸುಖದಿಂದ ಬೆಳೆದಿರುವೆಯೆಂದು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಜಡ್ಡು-ಜಾಪಶ್ರೀಯಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲ ಧನಿಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕುತ್ತ ಬಂದರು ಅವರಿಂದ ಆದ ಒಬ್ಬ ಮಗ ನನ್ನ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಅವನು ಈಗ ಏಳು ವರುಷದ ಹುಡುಗ ಸಾಗಿರಬಹುದು ಅಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಏಳು ಯಾಕೆ-ಇದು ಎಂಟು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ ”

“ ಆಗಲಿ ಅವನ ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ನೀನು ಯೋಚಿಸಲೇ ಬೇಕು ನೀನು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಪ್ರಾಯ ಆದವಳು ಅಂದರೆ ಮುದುಕಿಯಲ್ಲ ಬಿಡು ಒಂದೇ ಮಾತು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಬದುಕಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನು ಭಯಕವೇಕಾದ ದಿನಗಳು ಕಡಿವೆ ದೇವರು ಯಾವಾಗ ಬೇಟೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಆದ ಕಾರಣ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ

ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಜೀವನದ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕು ”

“ ನೀನು ಹೇಳುವುದು ಎಲ್ಲ ಈಗ ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಕಾಂತವ್ವಣ್ಣ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥವರು ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನಂಥ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಬದುಕಬಹುದು ”

“ ನೀನೇನು ಹೆದರಬೇಡ ನಿನ್ನಂಥವಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು ? ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗದ್ದೆಯ ಪುಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಅಡ್ಡಹಾಕಿ, ಅದರ ಹಿಡಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ತಿರ್ಮಾಲೆಯೂ ಅವನ ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಳು. ಪುನಃ ಕಾಂತಪ್ಪನೇ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಮಾತಿಗೆ

“ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕ್ರಯಚೇಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡು ’

“ ಆಸ್ತಿಯೇ ! ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಣವೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ? ”

“ ಹಣಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೆದರಬೇಡ ಆಸ್ತಿ ಎಂದೊಡನೆ ಏನು ಊರನ್ನೇ ಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ? ನೀನು ಈಗ ಗೇಣಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಆಸ್ತಿಯಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕೇ ? ”

“ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಎಂಟು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಾಗಬಹುದು ”

“ ಛೇ, ಅಷ್ಟೂ ಬೇಡ ಬರೇ ಐದು ನೂರಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಎಂಟು ಮುಡಿ ಗೇಣಿ ಬರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಆಸ್ತಿಯೆಂದರೆ ಆಸ್ತಿ ಅದನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಬೆಳೆಗೆ ತೆಗೆಯಬಹುದು ”

“ ಆ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ ? ಅಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿಲ್ಲ ಕೂಡ ! ”

“ ಎಲ್ಲಿಂದ ಆದರೂ ಮಾಡಬೇಕು ಸಂಧಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಬಿಡಬಾರದು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ‘ಗಂಟು’ ಇರಬಹುದಲ್ಲ ”

“ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ? ನನ್ನ ಮಗನ ಅಣೆ

ಎಂದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರ-ನಾಲ್ಕತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇವೆ ಅದೂ ನಾನು ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಅನಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಇಷ್ಟನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಉಳಿದ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಏನು ಗತಿ?"

“ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಧನಿಗಳು! ”

“ ಛೇ, ಅವರನ್ನು ಕೇಳುವುದು ತಪ್ಪು ಮತ್ತು ನನ್ನಿಂದ ಆ ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅವರ ಉಪ್ಪು ನೀರು-ಅನ್ನ ಉಂಡು ಈಗ ಅವರ ಜಾಗಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು-ಅವರೊಡನೆಯೇ ಹಣ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬಾಯಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ”

“ ನೀನು ‘ಹೂಂ’ ಎಂದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಆಸ್ತಿಯು ನಿನ್ನ ವಶವಾಯಿತೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೋ ಆದರೆ ನೀನು ಒಪ್ಪಬೇಕು ನಾನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕೈಯಿಂದ ಉಳಿದ ಹಣ ಜಾರಿಸುತ್ತೇನೆ ಅವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಬಾರದು-ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಮತ್ತು ನೀನು ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆಪೀಸಿನಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯ ಕ್ರಯಚೀಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ”

“ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಋಷಿಯಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಇನಾಂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ಇನಾಂ ಯಾವ ಮಣ್ಣಿಗೆ ನೀನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ‘ ಅಷ್ಟೇ ರೂವಾಯಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಕ್ರಯಚೀಟು ಆಯಿತು ’ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತ ನನಗೆ ಆಣೆ ಭಾಷೆ ಮೊದಲು ಕೊಡು ಅಂದರೆ ಈ ಮಳೆಗಾಲದೊಳಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕಿನ ಆಸ್ತಿಗೆ ಒಯ್ದು ತಲಪಿಸುತ್ತೇನೆ ”

“ ಆಣೆ ಭಾಷೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ಆಸ್ತಿ ಈ ಊರಿನಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮೈಲುಗಳಷ್ಟಾದರೂ ದೂರ ಇರಬೇಕು ”

“ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗಲ್ಲ ಅದೇ ಆ ಎಮರ್ಸಲಿ ನಲ್ಲಿ ಪೇಟೆಗೂ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತದೆ ಆಸ್ತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನೀರಿನ ಆಶ್ರಯ ವಿದೆ ”

“ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ಈ ಊರೇ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು

ಬ್ಯಾರಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರದೇನು ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ನನಗೆ ”

“ ಬ್ಯಾರಿಗಳಾದರೇನಾಯಿತು ? ಅವರೊಡನೆ ನಾವೇನು ಕಾದಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಆಸ್ತಿಯಾದರೂ ಬ್ಯಾರಿಯದ್ದೇ ಅವನು ನಿನ್ನೆ ನನಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದ ‘ ನನ್ನ ಆಸ್ತಿ ಮಾರುವುದಿದೆ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳು ’ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೋದ ಹೀಗೇ ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ ನಿನ್ನ ನೆನಪು ಬಂತು ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ನಾನು ನಿನ್ನೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ”

“ ನಿನಗೂ ಕರಣಿಯುಂಟು ಮಹರಾಯಾ ನೀನು ಅದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡು ನಿನಗೆ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನನಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ ”

“ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಮೃನವರಿಗೂ ಬಂದು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಹೇಗಾದರೂ ಶನಿವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಎರ್ಮಾಲ ವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಕಾರಣ, ಸಂತೆಗೆ ಹೋದ ನೆವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೂ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದ ಹಾಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ

“ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಈ ಕ.ಶಾಲು ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಆ ಬ್ಯಾರಿಯೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲೇ ? ”

“ ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಅಷ್ಟುಮಾಡು ಧನಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡು ”

“ ಆ ಸುದ್ದಿ ಬಿಡು ನೀನು ನನಗೆ ‘ಭಾಷೆ’ ಕೊಡಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ”

“ ನನ್ನ ಮಗನ ಅಣೆ, ನನ್ನ ಕೊರಳ ಅಣೆ, ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಅಣೆ, ದೇವರ ಅಣೆ—ಎಂದರೂ ನಾನು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅವನ ಕೈಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಅಣೆ ಹಾಕಿ, ತಿರ್ಮಾಲೆ ಹೇಳಿದಳು ಅಮೇಲೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋದರು ಕಾಂತಪ್ಪನೂ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ಹೊರಟ ತಿರ್ಮಾಲೆಯೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಡೆದಳು

ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಸತತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಕಾಂತಪ್ಪ ಆ ಎರ್ಮಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕ್ರಯಚೀಟಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಈ ವ್ಯಾವಾರದಿಂದ ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭವಾಗಿತ್ತು

ಆ ಲಾಭದಿಂದ ಅವನೂ ಒಂದು ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ಕ್ರಯಚೀಟು ಆದದ್ದು ಮುನ್ನೂ ರಕ್ಕೆ ! ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂಡ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮುನ್ನೂರು ! ತಿರ್ಮಾಲೆ ಅವನಿಗೆ 'ಇನಾಂ' ಎಂದು ಕೊಟ್ಟ ರೂಪಾಯಿ ಗಳು ಮೂವತ್ತು ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಕ್ರಯ ಚೀಟು ಬರೆಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪುನಃ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಎತ್ತುವುದರೊಳಗೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು-ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕಾಂತಪ್ಪನ ಖಜಾನೆಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದವು

ಇತ್ತ ರಾಮದಾಸ ಕೂಡಾ " ಅವಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಊರಿನಿಂದ ಆಟ್ಟಿದಿ " ಎಂದು ಆನಂದಪಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಋಷಿಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಕುಶಾಗ್ರ ಬುದ್ಧಿ ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ, ತಿರ್ಮಾಲೆಗೆ ಒಂದು ಆಸ್ತಿ ಕೊಡಿಸಿದನೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದ್ದರು ಅಂತೇ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಮತೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವ ನಿಗೆ, " ತಕ್ಕೋ ನಿನಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕಳ್ಳ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕು " ಎಂದು ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಿಯ ಶಾಲನ್ನು ' ಇನಾಂ ' ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂತಪ್ಪ ಈ ಸುಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಣತನದಿಂದ ಪಾರಾದ

ಮಳೆಗಾಲ ಪ್ರಾರಂಭವಾದೊಡನೆ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಬೇಸಾಯ ಎರ್ಮಾಲಿ ನಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎರ್ಮಾಲಿನ ವರೆಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ಹೋಗಿ, ಅವಳಿಗೆ ಬೇಸಾಯದ ಹದವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಅನಾರವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಳು " ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಲಿ ಮಹಾರಾಯ " ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನ ದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ " ನೀನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸತ್ತರೂ ಮರೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ " ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಾದರೂ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಈ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಭುಲ್ಲರಾದರು. ಅವರ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡ ಬದ

ಲಾವಣಿಯಾಯಿತು ಅವರು ಪ್ರತಿ ಸೋಮವಾರ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಸಂತೆಗೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಈಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಎಡ ಹಿತ್ತಲು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಅವರು ಎರ್ಮಾಲ ಸಂತೆಗೆ ಶನಿವಾರ ದಿವಸ ಹೋಗಿ ಲಿಕ್ಕೆ ವ್ಯಾರಂಭಿಸಿದರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು “ ಎರ್ಮಾಲ ತಿರ್ಮಾಲೆ ” ಎಂದು ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಆಡ್ಡೆ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು—ಎಡಹಿತ್ತಲು ಮೊದಲಾದ ಕರೆಗಳಲ್ಲಿ

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕಿವಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅವರು ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅವರೊಡನೆ ಕಾಂತಪ್ಪನೂ ಎರ್ಮಾಲ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಸರೆ ಬರುವಾಗ ಕಾಂತಪ್ಪ ಬೇಗ ಒಬ್ಬನೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗೆ ದಿನಗಳಂತು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು

ಒಮ್ಮೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಒಂದು ದಿನ ಶನಿವಾರ ಸಂತೆಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವನೊಡನೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೋಗಲು, ಅವರಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಮುಳ್ಳು ತಾಗಿದುದರಿಂದ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು, “ ಎರಡು ಸೂಡಿ ಎಲೆ-ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಾ ಉಳಿದ ಆರಾಣೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ ಹೊಂ, ಸಾಮಾನುಗಳು ಅಂದರೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ-ಒಂದು ಸೇರು ಉಪ್ಪು ಒಂದು ಸೇರು ಮೆಣಸು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲಗಿಲ್ಲ ‘ಬೇಕೋ’ ಎಂದು ಕೇಳಿ-ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದೆರಡು ಸೇರು ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು

“ ಅದೀತು ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಎರ್ಮಾಲ ಸಂತೆಗೆ ಹೋದ ಮೊದಲು ಸೀದಾ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಏನೇನು ಸಾಮಾನುಗಳು ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು ಆ ಮೇಲೆ ಸಂತೆ ನಡೆಯುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಒಂದೆರಡು ಗೆಳೆಯರ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು ಅವರೊಡನೆ ಕೋಳಿಗಳ ಸುದ್ದಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೊಟೀಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂತ ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ

ಅವರೇ “ ಹೊ! ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು ” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಕಾಫಿ

ಕುಡಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು

ಎರ್ಮಾಲ ಸಂತೆಯಿಂದ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟುವಾಗ ಕತ್ತಲಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಾರಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಅವಳ ಮನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಸೂಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಅವಳಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ನಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟಳು

ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಬಂದು “ ಧನಿಗಳಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಅವರಿಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳುತಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ತರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಂತವ್ವ ಹೊರಡಲು ಅಣಿಯಾದ “ ಕತ್ತಲಾಗಿದೆ, ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಅಕೆ

“ ಬೆಳಕಿಗೆ ಸೂಟಿ ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ ”

“ ನಮ್ಮ ಸುಬ್ಬನೂ ಇವತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ತರಲಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಮರೆತು ಬಂದೆ ವೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕೂತಾಗ ಕತ್ತಲಾದದ್ದು ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ ”

“ ಇವತ್ತು ಅಮನಾಸೈ ಭಾರೀ ಕತ್ತಲು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಹೋಗು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದೆಂದಿಯೇ ? ”

“ ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರೆ, ನಾಳೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಸೊಂಟ ಮುರಿದಾಳು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾಂತವ್ವ ತನ್ನ ಮನೆಯತ್ತ ನಡೆದೇಬಿಟ್ಟಳು

೫

ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾವಿರಾರು ಜಾತಕಗಳು ಸುಬ್ಬಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದವು ನಿಜ ಆದರೆ ಶಂಕರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕ್ಷತ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದವರು, ‘ ಜಾತಕ ಕೊಟ್ಟು ಮೋಸದಲ್ಲಿ

ಬಿದ್ದೆವಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಾಯಿತು ಯಾಕಂದರೆ ಅವರು ಅವನಲ್ಲಿ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಕಾಲು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಹಾರಿಕೆ ಸುದ್ದಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೋಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು ಶಂಕರನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದೊಡನೆ "ಧೂತ್ ಆ ಮಂಗನ ತಲೆ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು

ಅವನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಬಂಗಲೆ ಏನೋ ದೊಡ್ಡದು ಅದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಚಂದವಾಗಿತ್ತು ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡವು ಅದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವರೆಲ್ಲ 'ಇಂಥವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬಾವಿಗೆ ದೂಡಿದರೆ ಲೇಸು' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಕೊಂಡರು ಅವನ ತಾಯಿಗೂ ಸಹ ಮಗನ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚರ ಆಟದಂತೆ ಕಂಡತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಕೊರಗಿದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿಸಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ತಿಳಿಸಿ ಯಾಗಿತ್ತು

ಎಡಹಿತ್ತಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕೂಡಾ ಒಮ್ಮೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಬರಬೇಕಾಯಿತು—ಸುಬ್ಬಿಯ ಹಟಕ್ಕೆ ಅವರು ಆ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ನೋದಲು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅದೇ ಮೊದಲು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ತಲೆ ತಿರುಗಿದಂತೆಯೂ ಆಯಿತಂತೆ

"ಕುಡುಗ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಣ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿರಬಹುದು ಸುಬ್ಬಿ! ಒಟ್ಟಾರೆ ಇದೇನೋ ಕೆಡುವ ಕಾಲ 'ವಿನಾಶ ಕಾಲೇ ವಿವರೀತ ಬುದ್ಧಿ:' ಅನ್ನುತ್ತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ" ಎಂದು ಸುಬ್ಬಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು ಆಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಬ್ಬಿ ಚಾವಡಿ ಹತ್ತಿದರು "ಬನ್ನಿ" ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬಂದವರೇ ಚಾವಡಿಯ ಸಿಮೆಂಟಿನ ತಣ್ಣಗಾದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ 'ರಾಮ್, ರಾಮ ರಾಮಾ' ಎನ್ನುತ್ತ ತಟ್ಟನೆ ಅಂಗಾತ ಬಿದ್ದರು. ಮತ್ತೂ ಒಮ್ಮೆ 'ರಾಮ ರಾಮಾ' ಎಂದರು. 'ಉಷ್' ಎಂದು ತಮ್ಮ

ಎಲೆವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡರು ಆಗ ಸುಬ್ಬಿ “ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶಂಕರ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಯೇ ?” ಎಂದಳು

ಶಂಕರ ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತು ಮಾರಿತ್ತು ಅವಳಿಗ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ಅವನು ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು ಹೀಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮತ್ತು ಸುಬ್ಬಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ ಆಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ “ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿ ಏನು ಉರಿಯವ್ವಾ! ಛೇ ತಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬೇಗ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತಾ” ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು ಸಾವಿತ್ರಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಅಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದಳು ಆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ತಿಂದು, ತಂಬಿಗೆಯ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಬರಿದು ಮಾಡಿ, “ಹರೇ ರಾಮಾ!” ಎಂದು ರಾಮನ ಹಿಂದೆ ಹರಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಜಪಿಸಿ, “ಅಯ್ಯಬ್ಬ” ಎನ್ನುತ್ತ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಆಸನ ಹಾಕಿದರು ಎಲೆಅಡಿಕೆ ತಿನ್ನುತ್ತ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು

“ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಮಾಡಿ ಹಣ ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಯೂ ಆಯಿತಲ್ಲ! ಇನ್ನೇನು ಉಳಿಯಿತು? ಕೇವಲ ಎಂಟೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡಸಾಲೆ ತಯಾರಾಯಿತೇ?” ಎಂದರು ಆಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ

“ಹಣವಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಉತ್ತರಿಸಿದರು

“ಹಣವಿದೆಯೆಂದು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದೇ? ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸಾಲೆಯೋ-ಧರ್ಮಸಾಲೆಯೋ ನಡೆಯುತ್ತದಂತಲ್ಲ?”

“ಹೌದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಗೇಟಿನಹತ್ತಿರ ಬರೆದ ಬೋರ್ಡು ಓದಲಿಲ್ಲವೋ ನೀನು? ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ಎಂದು ಬರೆದಿದೆಯಲ್ಲ?”

“ಹೌದು, ಓದಿದೆ ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಡವರೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ವಿದ್ಯೆ, ಊಟ, ವಸತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೋ?”

“ ಶಂಕರನ ವಿಚಾರವೇನೋ ಹಾಗಿದೆ ನಾನೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದೆ ಅವನಿಗೆ ! ಅವನೇನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ಆಯಿತು ”

“ ಅಬ್ಬಾ ! ಓಮ್ ನಮೋ ಶಿವಾಯ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ! ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೂಡಿಸಿದನವ್ವಾ ! ಅಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಅದಕ್ಕೆ ಖರ್ಚಾಗಿರಬಹುದು ಬಿಡು ಎಲ್ಲ ಕಲ್ಲಿನದ್ದೇ ಕಟ್ಟಡ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಕಂಪೌಂಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕು ಎಲ್ಲ ಗಿಲೀಟಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ನೋಡಿದರೆ ಅವನ ತಲೆಗೆ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದೀತು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೆಯೇ ಶಂಕರ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ವೊದಲನೆಯದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇವನಂಥ ತಲೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ಬಂದೀತು ? ”

“ ಶಂಕರನ ತಲೆ ಎಲ್ಲ ಚುರುಕು ಇದೆ ಅವನ ವಿಚಾರಗಳೂ ಸರಿಯೆಂದು ಅನಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಈ ಊರಿನ ಶ್ರೀಮಂತರ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಅವನು ಉರಿಯದೆ ಉಳಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ ಅವನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತಹ ಆಶ್ರಮಗಳು ನಮ್ಮ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಇಂಥ ಸಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಶಂಕರ ವೊದಲಿಗನಲ್ಲ ನೀನು ಆ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರರ ಪಾರ ಓದಲಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಹೋ ! ಹೌದು ನಮ್ಮ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕ್ಲಾಸಿನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲ್ಲ ? ಈಗ .. ನೆನಸಿಗೆ ಬಂತು ನೋಡು ಅವರೇನೋ ‘ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ ’ ಅಂತ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಸಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರಂತಲ್ಲ ? ”

“ ಹೌದು ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶಂಕರನು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಥಾ ವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಅದರಿಂದ ದೇಶದ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಆಸೆ ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಸರಿ ಆದರೆ ಅಂಥ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಂಥ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಬಾರದು ಸಟ್ಟಣಗಳಾದ ಮಂಗಳೂರೋ, ಮೈಸೂರೋ, ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದರೆ—ಶಂಕರನ ಹೆಸರು ಉಳಿದೀತು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಇಂಥ

ಧರ್ಮಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ”

“ ಶಂಕರನ ಧೈಯಗಳೇ ಬೇರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರು ಗಳಿಸುವ ಸ್ವಾರ್ಥ ಇಲ್ಲ ಅವನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಹಿಡಿಯಿತು ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ ”

“ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಣ ಬೇಕಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೇನು ಗತಿ ? ಈಗ ಒಂದೆರಡು ವರುಷ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಹಣ ಸಾಕಾಗಬಹುದು ಆ ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ? ”

“ ಅದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ವಾಗ್ವಾದ ಆಯಿತು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, ‘ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ನೋಡುವ ’ ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ‘ ದೇವರು ನಿನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ’ ಎಂದೆ ”

“ ನನಗಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನಿಸಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಇರುವುದೇ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಆಸ್ತಿ ಅದರಲ್ಲೇ ಇಂಥ ಆಶ್ರಮ ಒಂದು ಎದ್ದಿದೆ ಉಳಿದ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತದೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು ಅವನು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಆದರೆ ಈ ಸುಬ್ಬಿಯನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹೋಗಬಾರದಲ್ಲ ಅವಳ ಸಾಡಿಗೆ ಏನಾದದರೂ ಒಂದು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದರೆ ಒಕ್ಕೇಯದು ಅವಳು ಹೀಗೇ ಆದರೆ ಬಹಳ ವರುಷ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗ ಊರು ಬಿಟ್ಟವನು ಬಂದೊಡನೆ ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳ ಸರ್ಯಂತ ಉಲ್ಲಾಸ ದಿಂದ ಇದ್ದಳು ಈಗ ಪುನಃ ಸೊರಗಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳಿಗೂ ಚಿಂತೆ ಹಿಡಿಯಿತು ಸರಿ, ನಾನಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ? ನೀನು ಹೇಳುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಏನೇನಿಲ್ಲ ಆಗುವುದಿದೆ ಆಗಲಿ ”

ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತ ಸುಬ್ಬಿಗೆ, ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನವರಿಂದಲೂ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ‘ ತನ್ನ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಶಂಕರನೇ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತಾನಲ್ಲ ’ ಎಂದು ಅವಳ ಜ್ಞೇಮ ಯೋರೆ ಇಡುತ್ತಿತ್ತು ಮಗ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲಿ, ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನಾಲ್ಕು

ದಿನ ನೋಡಿ ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ತನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ಅವಳು ಅವರ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದಳು ಆದರೆ ಶಂಕರ ಮದುವೆ ಎಂದರೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಧೈಯಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ದಾರಿಗೆ ಬಂದು ತಲಪುವವರೆಗೆ ಮದುವೆಯ ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತಬಾರದೆಂದು ತಾಯಿಗೆ ಆತ ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು ಹೊನ್ನ ವ್ಯಯ್ಯನವರೂ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಪರಾಜಯ ಹೊಂದಿಯಾಗಿತ್ತು ಶಂಕರ ಹಿಡಿದ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗಿತ್ತು

ಇಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಶಂಕರನೊಡನೆ ಎತ್ತುವು ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಸುಬ್ಬಿ ದಿನಸಾಗಲೂ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಬೇಸತ್ತರು ನೀವಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೇಳಿ ನೋಡಿದ್ದರೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಇವತ್ತು ಅವರಾಗಿಯೇ ಮೂಡುಮನೆಯತ್ತ ಬಂದರು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವರು ಶಂಕರನ ಸುದ್ದಿ, ಅವನ ಆಶ್ರಮದ ವಿಷಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದರು ಆದರೆ ಇಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ದಂಗು ಬಡೆಯಿತು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣದವನ ತಲೆ ಸಾಲದೆಂದು ಅವರಿಗೂ ಅನಿಸಿತು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಾನು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದುಕನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುದು ಸರಿ ಎನಿಸುವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೆಂದೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯಿತು

ಅವನು ತನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಸುಬ್ಬಿಯ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಶಂಕರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವತನಕ ಕಾದು ಕುಳಿತರು ಹಾಗೆ ಅವರು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಶಂಕರ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟು

ಶಂಕರ ಎಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಲಿ, ಬರುವಾಗ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ರೂಢಿ ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಮನೆ ಅವನ ದಾರಿಯ ಸಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರುವುದು ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು ಇವತ್ತು ಆದರೂ ಅವನು ಮೂಡುಮನೆಯತ್ತ ನಡೆದ ಅಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಕಾಣ

ಬೇಕಾಯಿತು ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತುವುದರೊಳಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. “ ಬಾ ಮಹಾರಾಯಾ ” ಎಂದು ಅವರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಗುವನ್ನು ಬೀರಿ, ಮಾತಿಗೆ ಪೀರಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಆಯಿತು

“ ಹೋ ! ಅಣ್ಣವಾಮನವರೇ, ಬನ್ನಿ ಹೋಗೋಣ--ನಮ್ಮ ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸಾಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಶಂಕರ ಉತ್ಸಾಹಪಟ್ಟ

“ ನಾನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಬಂದೆಯಪ್ಪ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆದಿದೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ತುಂಬ ಆನಂದ ಪಟ್ಟೆ ”

“ ಈಗಲೇ ಅಷ್ಟು ಆನಂದ ಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಬಡವರ ಮಕ್ಕಳು ಆದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವಾಗ ಅವರ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನೀವು ಆನಂದಿತರಾಗಬೇಕು ಇನ್ನೂ ಅದು ಮೊಳಕೆ ಒಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೀಜ ಆದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಂತವರ ಉದಾರ ಕೊಡುಗೆ—ನಿರವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತು ಹಾರಿದಷ್ಟು ವೇದನೆ—ಗಾಬರಿ ಆಯಿತು

“ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಬಂದೆ ಆದರೆ ನನಗೇ ಇವನು ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಬಂದನಲ್ಲ, ನನ್ನೊಡನೆಯೂ ಫಂಡು (Fund) ಕೇಳಿದರೆ ಏನು ಗತಿ ? ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುವ ಮಾರಿಯನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದ ಹಾಗಾಯಿತು ” ಎಂದು ಬಗೆದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬಳಸಿ ಬಳಸಿ “ ಈ ಊರಿನ ಜನಗಳು ಸಹಾಯ ನಿರವು ಗಿರವು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತೇ ಇಲ್ಲ ಬೇರೆಯವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವರಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬಹಳ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಬಿಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಬೇಕೆಂದು ನಾಲಗೆ ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟರೂ ಕೊಡುವವರು ಇಲ್ಲ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ನನಗೆ ಆ ಎರ್ಮಾಲಿನ ಅಸ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯ ಸಾಲ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಒಬ್ಬವನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಇಂಥಲ್ಲಿ ನೀನು ಈ ಧರ್ಮದ ಖಾಸನ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬರುವುದು—ಬಂದದ್ದು—ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಸರಿ

ಯೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ‘ವಂತಿಗೆ’ ಯ ಭಾರ ಬೀಳದಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿದರು

“ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಔದಾರ್ಯ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಆದರೆ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನೀವು ಮರಯಬಾರದು ನನ್ನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಶಃ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಕಾರ ಆಗದಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾದೀತೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ನನಗೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೇ ಒಂದು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಅಂದರೆ—ನನಗೆ ಅವರಿಂದ ಯಾವ ಸಹಾಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವರು ಕಲ್ಲು ಹಾಕುವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದಿರಲಿ ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಸಮ್ಯ ವಿನಂತಿ ”

“ ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಗೆದ್ದಂತೆ ನಾನಂತು ಅಂಥ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನಲ್ಲ ನನಗೆ ಅಂಧವರನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ನಾನಾದರೂ ದೇವರೊಡನೆ ‘ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ’ ಎಂದೇ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ”

“ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎದುರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲದಂತೆ ಮಾತನಾಡಿ ದೇವರೊಡನೆ ನನಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಂಧವರೇ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಗೋಳು ನೋಡಲು ಹಂಬಲಿಸುವವರೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನನಗಾಗಿದೆ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗಾಯಿತು ಅದು ತನಗೇ ಹೊಡೆದ ಮಾತೆಂದು ಅವರ ಆರಿವಿಗೆ ಬಂದಿತು ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈಗ ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವರೇ ಎರ್ಮಾಲ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಅಪಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದರು “ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಾಲೆ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದೆ ಬೇಕಾದವರು ಅಲ್ಲೆ ಬಂದು ವಿದ್ಯೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಬುತ್ತಿ, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದು ” ಎಂದು ಸಂತೆಯ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಅಂತೇ ಈಗ ಶಂಕರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಯಿತು ಇನ್ನು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ತ್ರಾಸುದಾಯಕವೆಂದು ಅವರಿಗೂ ಹೊಳೆಯಿತು ಆದರೂ ಆದ ಮುಖಭಂಗವನ್ನು ಮರೆಯಿಸಲು ಅವರು ಅವನಿಗೆ

ಬುದ್ಧಿ ಹೆಳಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು

“ನಾನೆಂದೂ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಬಗೆದವನಲ್ಲ ನೀನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸಾಲೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಬರುವ ಕೀರ್ತಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷ ಪಡುವವರೇ ಆ ರವೀಂದ್ರ ನಾಥ ಟಾಗೋರರ ಹೆಸರು ಈಗ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆದ ಶಾಸನದಂತೆ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಪರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಸೆ ’

“ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಟಾಗೋರರ ‘ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ’ ಎಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ಎಲ್ಲಿ? ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಆಕಾಶ ಭೂಮಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ಅಂತರ ನಾನೀಗ ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾಲು ಭಾಗ ವಾದರೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲ್ಲ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ನಾನು ಈ ಊರವರ ಬಾಯಿ ಯಿಂದ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಾಯಿತು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಓದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದಾರೆಂತೆ ”

“ಅಂಧ ನಿರ್ದಯಿಗಳು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಇದ್ದಾರೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ಅಂಧವರಿಗೆಲ್ಲ ನಾನು ಹೆದರಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಂಧ ನಿರ್ದಯಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ| ಕೃಷ್ಣರಾಯರು, ವೀಣೆ ವೆಂಕಟರಾಯರು ಮೊದಲಾದ ಉದಾರ ಪುರುಷರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವರೆತಿಲ್ಲ ಅಂಧವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಡಲಿಕ್ಕೂ ಧೈರ್ಯ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ”

“ನಾನು ಬಂದದ್ದು ಶಂಕರಾ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು ನೀನು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಆದರೂ ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದೆ ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಒಪ್ಪಬೇಕು ”

“ಮದುವೆಯ ವಿಷಯವೇ ? ”

“ಹೌದು ನೀನು ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು

ಬೇಕು ಆಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೆ ಈ ಅಶ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸು
ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಇಚ್ಛೆ ಅದು ಅವಳಿಗೇ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿ ಹೋಗಿದೆ
ಇವತ್ತು ಸಾಯುತ್ತಾಳೋ ನಾಳೆಯೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಹಿರಿಯ
ರಾದವರ ಮಾತನ್ನು ಕಿರಿಯರು ಕೇಳುವುದು ಲೋಕದ ರೂಢಿ ನೀವು
ಹಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು ಹಾಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವು
ಉಂಟುಮಾಡಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ದೇಶಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ
ವಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಫಲವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಇವಿಷ್ಟು
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ
ಆಯಿತು ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಋಷಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಲು ನನ್ನಿಂದ
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಉವದೇಶದ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ಹೇಳಿದರು

ಶಂಕರನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೇಳಲು ಎಲ್ಲರೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೂಡಿ
ದ್ದರು ಸುಬ್ಬಿಯು ಮಗನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಏನು ಹೊರಬೀಳುತ್ತದೆಂಬು
ದನ್ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು, ಹೃದಯ ತೆರೆದು, ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆವನತ್ತ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಅತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಸ ಮತಿಯಾದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ
ನವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳು. ಶಂಕರ ಮುಂದೇನು ಮಾತಾಡುತ್ತಾ
ನೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಹೃದಯದ
ಮಿಡಿತ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು ಆಗ ಶಂಕರನ ಮಾತು
ಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅದ ಅನಂದ
ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ

“ಆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮಂಥ ಹಿರಿಯರ ಬಾಯಿ
ಯಿಂದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ
ನಾನೇನು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ
' ಇಂದೇ ಮದುವೆಯಾಗು ' ' ನಾಳೆಯೇ ಆಗು ' ಅಂದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗದ
ಮಾತು ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಹೊಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತೇ
ನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯ
ಒದಗಿ ಬರಬೇಕು ಅಲ್ಲವೆ ನಾನೇನು ಈಗ ಮದುವೆನಾಗಲ್ಲ ನನಗೆ

ಬೇಕಾದ ಹೆಣ್ಣು ಇಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದು ಕಷ್ಟ, ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿ ಹೊಂದುವುದೂ ಪ್ರಯಾಸದ ಸಂಗತಿ ಹಾಗೆ, ಯಾವಳೂ ಒಬ್ಬವ ರೊಡನೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಾನು ಈಗ ಕೈಕೊಂಡ ಕೆಲಸ ಒಂದು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಬೇಕು ನಾನು ನನ್ನ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನು ಅವಳು ನಾನು ಮದುವೆಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ನನ್ನಿಂದಲೇ ಅವಳ ವಂಶ ಕೊನೆಗಾಣುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿದ ಹಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಅದು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳು ನನಗೂ ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ, ಜೀವನವನ್ನು ಪರಿವೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟವಾದ ಆಸೆ ಇದೆ ಕಾರಣ ನೀವು ಯಾರೂ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವ ಆಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಾದರೂ ನನಗೆ ಖುಷಿ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನೇ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಈಗ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಆದ್ದ ರಿಂದ ದಯಮಾಡಿ ನೀವು ಯಾರೂ ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಆ 'ಮದುವೆ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ " ಎಂದು ಶಂಕರ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಅಣ್ಣಸ್ವಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು ಅಂದಿನಿಂದ ಸುಬ್ಬಿಯೂ ಮಗನ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ

ಅಣ್ಣಸ್ವಯ್ಯ ಹೋದೊಡನೆ ಶಂಕರ " ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರು ಬೇಕು ಸುಮತೀ " ಎಂದು ಒಳಗೆ ನೋಡಿದ " ಸುಮತೀ ನೀರು ಬೇಕಂತೆ " ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಹೇಳಿದಳು ಆಗ ಸುಮತೀ ಬೆಲ್ಲ ನೀರು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು " ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಅದು ಹೇಗೆ ಕೂತೆಯಪ್ಪ ! " ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿ ಸುಮತೀ ಅವನ ಮುಂದೆ ಬೆಲ್ಲದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನೂ ಇರಿಸಿ ದೂರ ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು " ನೀವೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಬಂದೊಡನೆ ಮದುವೆಯ ಗಲಾಟೆ ಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟಿರಿ ನೀನಂತು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಒಳಗೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೀ " ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಶಂಕರ ಬೆಲ್ಲ ನೀರು ಕುಡಿದ ಆಮೇಲೆ, "ಅಂತೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ರಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟೆನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು " ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೇಳಿದ

“ ಹೋದ ಕೆಲಸ ಗಂಡೋ, ಹೆಣ್ಣೋ ? ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹುರುಪಿನಿಂದ ಕೇಳಿದರು

“ ಗಂಡೇ ಆಯಿತು ಆದರೆ ಇನ್ನು ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ”

“ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವವರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅವರ ಗಂಭೀರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಅದನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ಅತಿಥಿಗಳಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದರು ಅಲ್ಲವೋ ? ”

“ ನಾನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಪುರಸೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಒಪ್ಪಿದರು ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಹಾಯ ಬೇಕೆಂದರೂ ಸಂಕೋಚ ಪಡದೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅಷ್ಟೆ ವಿಧಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು ಸಾಲಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವವು ಇಂದಿನಿಂದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ, ಇವತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಅಲ್ಲವೋ ? ಮುಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಮುಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು—ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರೂ ‘ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಂ’ ಎಂದು ಹರಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು ”

“ ಹೂಂ, ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಬೇಕು ‘ ನಾಳೆ ’ ‘ ನಾಳೆ ’ ಎಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ನಾನೂ ನನ್ನಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡಲು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ”

“ ಅಳುಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆದರುವುದು ಬೇಡವೆಂದು ಎಡಹಿತ್ತಲು ಕಾಂತಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಅವನಂಥವರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನಿಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಟ್ಟಿದವನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಿತ್ತು ”

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಸಂಚಾಂಗ ಕೃಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ, ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತ “ ಶುಕ್ರವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಸಾಯಂಕಾಲವೋ ಸಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು “ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಕೂಡಾ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜರುಗಲಿವೆ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಉತ್ತರಿಸಿದ

“ಹಾಗಾದರೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ‘ಭರಣಿ ಕೃತ್ತಿಕೆ’ ಇದೆ ಆ ಹೊತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯ ” ಎಂದು ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯ ಹೇಳಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ಶಂಕರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ

“ಅಪ್ಪೆಲ್ಲ ಹೌದು, ಆದರೆ ನೀನು ಸಾಲಿಗೆ ಹುಡುಗರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುತ್ತಿ? ಹುಡುಗರೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಲೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು? ವಾರ ಯಾರಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದು?” ಎಂದು ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯ ಮುಂದಿನ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿದರು

“ಹುಡುಗರೇ ಯಾಕೆ—ಹುಡುಗಿಯರನ್ನೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಟು ಹುಡುಗರೂ ಎರಡು ಬಾಲಕಿಯರೂ ಈ ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಈ ಮೊದಲೇ ಅವರವರ ಪಾಲಕರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಯಾಗಿದೆ ”

“ನೀನು ಅಷ್ಟು ಹುಶಾರಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಾಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ದಿಡು ಆ ಹುಡುಗರು ಯಾವ ಊರಿನವರು?”

“ಐದು ಹುಡುಗರು ಬಾಣಂಗಡಿಯವರು ಉಳಿದ ಐದು ಜನರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ರೆನ್ನಿಗೋಳಿಯವರು ಮತ್ತು ಮೂವರು ಸಂಪಿಗೆಯವರು ಈ ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೇ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರ ವಯಸ್ಸು ಹತ್ತರ ಒಳಗೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮೂಡುಬಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೆಲಸಗಳು ತುಂಬ ಇವೆ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಅವರ ಮನೆಗೆ ನಡೆದ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಸುಬ್ಬಿಯೂ ನಡೆದಳು ಸುಬ್ಬಿಯು ಮಗನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು

ಅಂದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಕೂಡಾ ಶಂಕರ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಹೇಗೋ ಊಟ ಮುಗಿಯಿತು ಸುಬ್ಬಿಯೂ ಮಗನ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಉಂಡಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ಶಂಕರ ಸುಮ್ಮನೆ

ಕೂತದ್ದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವ ದೀನತೆ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಬಾಯಿ ಅದನ್ನು ಆಡುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮಗ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತ ಧ್ವನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಬ್ಬಿಗೂ ಕೆಡಕೆನಿಸಿರಬೇಕು ಅವಳಿಗೂ ದಿಗಿಲು ಬಡೆ ದಂತಾಯಿತು "ಶಂಕರ ನೀನೇಕೆ ಹಾಗೆ ಗುರುಗ ಮ್ಮಗೆ ಕೂತಿದ್ದಿ ?" ಎಂದು ಕೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಳು

ಶಂಕರ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪುನಃ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿತ್ತ ಕಾರಣ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದದ್ದ ರಿಂದ ಸುಬ್ಬಿಗೆ ಮತ್ತೂ ಸಂಕಟವಾಯಿತು "ಏನಾಯಿತು ಹೇಳಬಾರದೇ ಮಗೂ ? ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತಾರೊಡನೆ ನೀನು ಹೇಳಬೇಕು ಯಾರು ಏನು ಹೇಳಿದರು ಹೇಳು" ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಬ್ಬಿ ಶಂಕರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಳು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಊರಿತು ಸೀರೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒರೆಸುತ್ತ ಅವಳು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು "ಏನಾಯಿತು ಹೇಳು?" ಎಂದು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು

"ಏನಿಲ್ಲ ಏನಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಶಂಕರ ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲುಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟ ಆದರೆ ಸುಬ್ಬಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ "ಆಗ ಅಷ್ಟು ಜೋರಿನಿಂದ ಮಾತಾಡಿದವನು ಈಗ ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತೆಯಲ್ಲ! ಇದೇನು ಕತೆ?" ಎಂದು ಅವಳು ಮಗನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು ಆಗ ಶಂಕರ ಪ್ರಯಾಸಪಡುತ್ತ "ಏನಿಲ್ಲ, ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೇಮವಿರಬಾರದು" ಎಂದನು

"ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾಯಂದಿರು ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಮತ್ತಾರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು?"

"ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು ನಿಜ ಆದರೆ ನಿನ್ನಂತೆ!"

"ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವೇನು ಮಗೂ? ನಿನ್ನ ಸುಖವೇ ನನ್ನ ಸುಖ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲದುದನ್ನು ನಾನೆಂದೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ"

"ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಅವರೊಡನೆ ಯಾಕೆ ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಸುದ್ದಿ

ತೆಗೆದದ್ದು ? ”

“ ಇಷ್ಟೆಯೋ ? ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ನೀನು ಇಷ್ಟು ಚಿಂತಿಸುವುದು ? ಅವರೇನು ಬೇರೆಯವರೋ ? ಹುಡುಗರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ‘ ಮದುವೆ ’ ಎಂದರೆ ನಾಚಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅದೂ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಆ ವಿಚಾರ ಮಕ್ಕಳು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ನಾಚುತ್ತವೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಹೇಳಿಸೋಣವೆಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದೆ ”

“ ನೀನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಯಾಕೋ ದುಃಖ ಬಂತು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಗೌರವ ನಾನು ಅವರಂಥವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಯೇ ? ನಾನು ಆ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅದು ನನಗೆ ಸರಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಬೇಕು ”

“ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಮಗೂ, ಮದುವೆಯಲ್ಲವೋ ? ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗ ಬೇಕೋ ಅವಾಗ ಮಾಡಿಕೋ ಆದರೆ ನೀನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿ ”

“ ಅವರು ಏನು ಸಾಮಾನ್ಯದವರೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಉರಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಪಪ್ರಚಾರ ನಡೆ ಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ನಿನಗೆ ? ಅಂಥವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ .. , ಅದಕ್ಕೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸ ಮಾಧಾನವಾಯಿತು

“ ಅವರು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಅಪಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದರೇ ! ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಗೂ ಅದೆಲ್ಲ ? ನಾನು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವವಳು ಏನೋ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿರಿಯವರು ಎಂದು ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ ಅದರೂ ದೇವರು ಇದ್ದಾನೆ ನಾನು ಸಾಯುವುದರೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಬೇಡವೆಂದು ಅನಿ ಸಿತೋ ಅಂದಮೇಲೆ ನಾನೇಕೆ ಅಗ್ರಹ ಪಡಿಸಬೇಕು ಮದುವೆ ಮಾಡು ಣ್ಣೆನು ನಿನ್ನ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ. ಆದರೂ ಹಿರಿಯಳಾದ ನನ್ನದೊಂದು ಆಸೆ

ದೇವರು ಅದನ್ನು ಈಡೇರಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರ ”

“ ನೀನು ಯಾಕೆ ಹೆದರುತ್ತಿ ? ನನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೋಡದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ”

“ ಅದೇ ನನ್ನ ಆಸೆ ಮಗೂ ” ಎಂದು ಸುಬ್ಬಿ ಪುನಃ ಕಣ್ಣೀರು ಒರಸಿ ಕೊಂಡಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಂತಪ್ಪ ಬಂದು ಶಂಕರನನ್ನು ಕೂಗಿದ ಶಂಕರ ಸಾಲೆಯ ಕಟ್ಟಡದತ್ತ ನಡೆದ

ಮುಂದಿನಿಂದ ಕಾಂತಪ್ಪ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ್ದ ಶಂಕರನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯ ದೃಶ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮಾಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಮೃದುಮನಸ್ಸು ಅಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕಲುಕಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ—ಎಂದು ಅವನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಹೊರಟವನಿಗೆ ಮನೆತನದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಿಚಾರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರುವಷ್ಟು ಬಲವಂತ ಮಾಡಿತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇಷ್ಟು ಹ್ವೆಲ್ಲಕವಾಗಿದೆಯೇ ? ಈ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಾನು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲ ಎಡರುತೊಡರುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದು ? ಅದು ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ! ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವನು ತರ್ಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡ

ಮಾನವನ ಹೃದಯ ಮಾತೆಗೆ ಮಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಾಗ ಆ ರೀತಿ ಮೃದುವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಅರಿವೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು ಹಾಗೆ ಆಗದ ಹೃದಯ ಮನುಷ್ಯನದಲ್ಲ—ಎಂಬುದೂ ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರಿಸುವುದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾದರೂ ಅವಳಂತೆ ನಡೆದರೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಬರುವುದು ಖಂಡಿತವಾದುದರಿಂದ ತಾನು ಆ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು ಮನವಾರೆ ಒಪ್ಪಿರುವುದರಿಂದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಸಂತಸವಾಯಿತು ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಉತ್ಸಾಹವೂ ಬಂತು

ಶಂಕರನ ಮುಳುಹುಲ್ಲಿನ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ತಾವು ಅಂಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಅರ್ಧ ಮೈಲು

ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ವಿಶಾಲವಾದ ಭೂಮಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಬರಡು ಬಯಲಿನಂತೆ ನಿರುಪಯೋಗವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು-ಹಲವಾರು ವರುಷಗಳಿಂದ ಅದರ ಹಕ್ಕು ಶಂಕರನಿಗೆ ಇತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜಾಗ ಖರೀದಿಗೆ ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯಾಸ ತಪ್ಪಿ ತೆನ್ನಬಹುದು ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಬಯಲಿನ ಹಿಂದೆ ಮೇರೆಯಾಗಿ ಗುಡ್ಡಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಮೇಲೇರಿ ನಿಂತಿದ್ದವು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಡು ವ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಂಧ ಅಪಾಯಕರ ಅಡವಿಗೂ ಶಂಕರ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸಾಲೆಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಅಂತರವಿತ್ತು ಹಾಗೆಂದು ಅಲ್ಲೇನು ಸಿಂಹ, ಆನೆಗಳು ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಲೆಕ್ಕಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ ಶಂಕರನದಲ್ಲ ಆತನು ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಡವಿಗಳ ಅಣುಗನಾಗಿ ದಿನ ಕಳೆದಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಏನೇನಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ಹುಲಿಯ ಗವಿಗಳೂ ಅವನ ಸರಿಚಯವವುಗಳೇ

‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ಕ್ಕೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ವೇಟಿಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಮೂಡು ಮನೆಯಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಪುರಕ್ಕೆ ಇರುವುದು ಬಹಳವಾದರೆ ಮೂರು ಫರ್ಲಾಂಗು ಆದರೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಪುರ ವೇಟಿಗಿಂತ ಸಂಪಿಗೆಗೂ ಅಶ್ವತ್ಥಪುರಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಚಾಚಿದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ದ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೂಡಿಸುವುದು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮುಗಿದಿದ್ದವೆನ್ನಬಹುದು ಈ ರಸ್ತೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ನಾಲಾರು ಅನುಭವಸ್ಥರೊಡನೆ ಕೇಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು

‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ದಿಂದ ಸಂಪಿಗೆಯ ರಸ್ತೆಗೆ ತೀರ ಸಮೀಪದಿಂದ ‘ಮಾರ್ಗ’ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೈಲು ದೂರದ ಅಂತರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ‘ಮಾರ್ಗ’ ಎಂದರೆ, ರಾಜರಸ್ತೆಯನ್ನು ಕಡೆಯಬೇಕೆಂದಲ್ಲ ಸಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ದಿವಸ ಹತ್ತಾರು ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದಂತು ಖಂಡಿತ. ಅಂಧವರನ್ನು ಒಂದು ಮೈಲು ನಡೆಸಿ, ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡಿಸಿ ಕರೆದು ತರುವುದು ಅಷ್ಟೇನು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಅನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಆಲ್ಲದೆ, ಸಾಲೆಗೂ ವೇಟಿಯ ರಸ್ತೆಗೂ

ನಡುವೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ದಾರಿಯೊಂದು ಬೇಕಿತ್ತು ಈಗ ಇದ್ದ ದಾರಿಯ ನಡಿಗೆಯೇ ಬೇರೆ ಅದರಿಂದ ನಡೆದು ಹೋದರೆ, ಎರಡು ಮೂರು ವೈಲು ಸುಮ್ಮನೆ ವಿಹರಿಸಬೇಕಾದೀತು ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ರಸ್ತೆಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ವೆಚ್ಚವಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶಂಕರನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಲಹೆಗಾರರ ಮತವಿತ್ತು.

ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸ್ತೆ ಹಾದು ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಕೇಳಿ, ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದಾರರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ರಸ್ತೆ ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟರು ಎಷ್ಟೋಧನಿಗಳು ಆ ರಸ್ತೆ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳ ಹತ್ತಿರ ದಿಂದ ಹೋದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಕೇಳಿದೂ ಉಂಟು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ತಾವು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅಂಥ ಉಮೇದವಾರರ ಗಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ರಸ್ತೆ ಹೋಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎಡಹಿತ್ತಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಒಬ್ಬರು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸ ತಕ್ಕಂಥ ಔದಾರ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಅವರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಗಡ್ಡೆಯ ಮಧ್ಯ ದಿಂದ ಹತ್ತು ಮಾರು ಜಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಶಂಕರ ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿಸುವುದು ತ್ಯಾಸದಾಯಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಕಾರಣ ಅವರೊಡನೆ ಅವನು ಆ ಜಾಗದ ದೇಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ಅವರು ನಡುವೆ ಒಂದು ಕುಂಟು ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರು

ಶಂಕರ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರ ಹಕ್ಕಿನ ಬೆಟ್ಟು ಗಡ್ಡೆಯ ಜಾಗನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಆಗ ಅವರು, "ಅಲ್ಲಿ—ಆ ಗಡ್ಡೆಯಿಂದ ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಬರುವು ದಿಲ್ಲ, ನಾವು ಬಿತ್ತುವುದೂ ಇಲ್ಲ—ನಿಜ ಆದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಸಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ. ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಾನು ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯಿಂದ ದಾನ ಮಾಡು ವುದು ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ಅನಿಸಲಾರದಲ್ಲ ಶಂಕರಾ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು

ಅವರು ಏನೇನು ಅಡ್ಡಿ-ಆತಂಕ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ಹೋದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ

“ನೋಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಖುಷಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಸ್ತೆ ಎಂಬ ಸಣ್ಣ ಶಬ್ದವಾದರೂ ಅದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಬರುವ-ಹೋಗುವವರಿಗೂ ವತ್ತಿ ತರರಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆಯೆಂದು ನಾನೇನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಲಿ ನೀವು ಅಲ್ಲಿಯ ಜಾಗವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಡುತ್ತೀರೆಂಬ ಫೈರ್‌ದಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ‘ನಮ್ಮ ಗದ್ದೆಯ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ’ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರ ಹೊಲಗಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ರಸ್ತೆ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು ನಿಮ್ಮಂಥ ತಿಳಿದವರು ಅಷ್ಟನ್ನು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಕಾರವಾವಿತು ನಿಮಗೂ ಅದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳದೆ ಹೋಗದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ

“ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಗಾದೆಯೇ ಇದೆಯಲ್ಲ, ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುಟ್ಟರೂ ಅವನ ಜನಿವಾರ ಸುಡುವುದಿಲ್ಲ’ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಇಡಿ ಗುಡ್ಡ ಕಾಳ್ಗಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಜನಿವಾರದಂಥ ದಾರಿ ಹಾಗೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆಂದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಗಾದೆ ಮಾಡಿದರು ”

“ನೀವು ದಯವಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ವೇಳೆ ಕಳೆಯಬೇಡಿ, ಅಂಥ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ನೀವು ನನಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ ನೋದಲು, ನೀವು ಅಲ್ಲಿಯ ಜಾಗವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಸಿರಿ ”

“ಅದಕ್ಕೇನು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಾಗೇ ಜಾಗ ಕೊಡುವುದು ನಮ್ಮ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ”

“ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರನ್ನೂ ದಿವಸಾಗಲೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಜನರು ಸಾವಿರಾರು ಸಲ ನೆನೆಸುತ್ತಾರೆ ‘ಇದು ಇಂಥ ವೆರ ಜಾಗ—ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕೊಟ್ಟದಂತೆ’ ಎಂದು ಜನ ಅಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡು

ತ್ತಾರೆಯೇ ? ”

“ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬರನ್ನು ನೆನೆಸುವ ಜನ ಈ ಊರಿನದಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಈ ಕರೆಯ ಜನರ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ ನೀನು ನನ್ನ ಜಾಗದಿಂದ ರಸ್ತೆ ಒಯ್ದರೆ, ಜನರು ‘ ಬೇಕೆಂದೇ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಗದ್ದೆಯ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ರಸ್ತೆ ಕಡೆಸಿದ ’ ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ ? ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಒಂದು ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಹಾಗೇನು ಅಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೀನು ಆ ನಿಕೇತನದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾರದೋ ಹೆಸರು ಕೆತ್ತಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲ ? ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಾಲಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರದ್ದು, ಹೀಗೆ ಜಾಗ ದಾನ ಮಾಡಿದವರದ್ದು ”

“ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾರೂ ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಹಣ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ—ಬಹಳ ಜನರು ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಾದರೂ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು, ಅದರ ಪ್ರಚಾರ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಮುಂದೆ ಆಗಬೇಕು—ಎಂಬ ಹಂಬಲವುಳ್ಳವನು ಇಲ್ಲ ಅವರಲ್ಲಿ ಹಣಕೊಡುವಾಗ ‘ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಬೇಡ ’ ಎಂದೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಕೆಲವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಹೇಳಿ, ಅವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ”

“ ಅಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆಯ ಬೇಡ ಈ ಊರಿನ ಜನಗಳಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿ—ನಾನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜಾಗ ವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ—ಎಂದು ”

“ ಆದೀತು, ಅದಕ್ಕೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ ”

“ ಒಳ್ಳೇದು ನೀನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಮಾಡಿಸು ನನ್ನದೇನು ತಕರಾರು ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಶಂಕರನನ್ನು ಅವರ ಮನೆ ಯಿಂದ ಹತ್ತಾರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ವರೆಗೆ, ಬಿನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿ

ಬಂದಿದ್ದರು

‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ಎಂದು ಹೆಸರು ಇರಿಸಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅದರ್ಶ ಷಿಡ್ಯಾರ್ಟ್ ನಿಲಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಟ್ಟಡದ ನಿರ್ಮಾಣವು ಅವನ ಯೋಜನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವುಟ್ಟು ಶಿಶುವಿನ ಅದರ್ಶ ಆಕೃತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಅದರೊಳಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಒಂದು ಬಾರಿ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅವನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅಪಾರವಾದ ಎಡರು ಬಂದು ಒದಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಬರುವ ವಿಘ್ನಗಳಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿಕೊಡುವ ಹವ್ಯಾಸ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಆತ ಎಣಿಸಿರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ಮೈಮೇಲಿನ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾರಬೇಕಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಮಿತ್ರರು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಸಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ದಿನ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದೀತು ಎಂಬ ಭರವಸೆಯೂ ಅವನಿಗಿತ್ತು. ಸರವೂರಿನ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಅವನ ಗೆಳೆಯರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನೌಕರಿಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡವರು, ತಮ್ಮಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೆಯ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಶಂಕರ ಮುಂದಿನ ವಿಷಯ ಯೋಚಿಸದೆ ಸತತವಾಗಿ ಸಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದ.

“ಒಮ್ಮೆ ಈ ನಿರ್ಜೀವ ಬೊಂಬೆಗೆ ಜೀವ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆನೇಲಿ ಅದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ವೋಸಿಸಬಹುದು” ಎಂದು ನೆರೆನಂಬಿ ಶಂಕರ ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಂತೆ ನಡೆಯುವ ಅವನ ಒಂದೆರಡು ಅತ್ತೀಯ ಗೆಳೆಯರೂ ಮುಂದಿನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ಇವನೊಡನೆ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿ ದುಡಿಯತೊಡಗಿದರು. ಸುರೇಶ ಅನ್ನುವ ಒಬ್ಬನಂತೂ “ನಾನೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಈ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಶಂಕರನ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿದ. ಅವನು

ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅವನ ಉಪಯೋಗವಿತ್ತು ತಾನು ಅವನನ್ನು ಕಲಿಯದಿದ್ದರೂ, ಅರ್ಧಾತ್ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಫೈಲಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯೆ ತನಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಂಕರ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡ

ಇನ್ನು ಕಾಂತಪ್ಪ, ತುಕ್ರ, ತನಿಯ, ಮೋಂಟ, ಮೋನಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಆಳುಗಳು ಶಂಕರ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಕಲಾನಿಕೇತನದ ಕಟ್ಟಡ ಅಷ್ಟು ತೀವ್ರದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಯಿತು

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಹೊರಟವನಿಗೆ ದೈವಿ ಬೆಂಬಲವೂ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಕಲಾನಿಕೇತನದ ಹತ್ತಿರ, ಆ ಗುಡ್ಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೋಡಿದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸವ್ಯದ್ಧವಾದ ನೀರು ಕೇವಲ ಒಂದುವರೆ ಆಳು ಆಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಗುಡ್ಡೆಯ ಜಾಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ 'ಸುಗ್ಗಿ, ಕೊಳಕೆ' ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಬಂದವರು ಹೋದವರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

ಮೊದಲು ಬಾವಿಯಂತೆ ತೋಡಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕೆರೆಯಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಅಗೆಯಿಸಿದ—ಶಂಕರ ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ನೀರು ಸಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಅನಂದವಾಯಿತು “ ನೀರು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ನೀರನ್ನು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾವ ಕಳ್ಳನಿಂದಲೂ ಕದಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಪಡೆದ ಶಂಕರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ” ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಅವನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು ಶಂಕರನಾದರೂ ಆ ಕೆರೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಅದಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾದ ಗೋಡೆ, ಮೆಟ್ಟಿಲು, ಜಗಲಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರ ನೀರು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುವಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು

ಆ ಕೆರೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ' ಇರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ಸಾಲೆಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದರೆ ಕೆರೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು ಸಾಲೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಒಳಗಿನ ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ಎಡದ ಮಗ್ಗಲು ಸಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಆಟದ ಬಯಲು

ಇತ್ತು ಇನ್ನು ಕಂಪೌಂಡಿನ ಗೋಡೆಯ ಗುಂಟ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅಂತರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ, ಬಾಳೆಯ, ಅಡಿಕೆಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನಟ್ಟಾಗಿತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ

ಅದರೆ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಯಿಂದ ಹೊತ್ತು ಒಯ್ದು ಹಾಕುವುದು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು ಕಾರಣ ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಒಂದು ಎಣ್ಣೆಯ ಎಂಜಿನಿಗೆ ಆರ್ಡರನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಅದು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಸಸಿಗಳ ಜೀವನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ನೀರು ಹೊತ್ತು ಹಾಕಿ ಉಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು

ಸಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಗಳು ಇದ್ದವು ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಅಂಥ ಕೊರಡಿಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಅದು ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸದ ವರ್ಗದಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಜನರಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾರಾದರೂ ಪರವೂರುಗಳಿಂದ ಬಂದವರು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂಥವರ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಶಂಕರನ ಉದ್ದೇಶ

ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ದಿನ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಇತ್ತ ಕೆಳಗಡೆಯ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಾರ ಹೇಳುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಹಿಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಮನೆ ಮತ್ತು ಬಚ್ಚಲುಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಾಧಾರಣ ಮಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟಡವಿತ್ತು. ಸಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲೇ ಬಾಲಕರ ವಸತಿಯ ಕೋಣೆಗಳು ಇದ್ದವು ಅಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಉಪನ್ಯಾಸ ವರ್ಗದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಭಾರತದ ಮಹಾ ಪುರುಷರ ಛಾತ್ರಗಳನ್ನು ಶಂಕರನೇ ಬರೆದು, ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಸಿ—ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾನಿಕೇತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಶಂಕರ ಮಾಡಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಸಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಹೂವಿನ ತೋಟವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ಸಲುವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು

ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಆಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಕೋಡಿಗುವ ಕೆಲಸವೊಂದು ಶಂಕರನ ತಲೆಯಿಂದ ಸುಲಭವಿಂದ ಇಳಿಯಿತು.

ಯಾಕಂದರೆ ಅವನ ತಾಯಿಯೇ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅವಳೊಡನೆ ಬಿಡುವು ಇದ್ದಾಗ ಸಹಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಸುಮತಿಯೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗಿತ್ತು ಸುಮತಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯು ದೊರೆತದ್ದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಸ್ಪದವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಹೀಗೆ ಶಂಕರ ಯೋಚಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಾವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ಬಂದವು

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವನಿಗೆ “ ಪೀರ್ಸ ” ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದವರೂ ಎಷ್ಟೋ ವೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ‘ಕಲಾನಿಕೇತನ’ ದ ಕಟ್ಟಡದ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕೆಂಪುಹಂಚುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ “ಆಗಬಹುದಯ್ಯ ಹುಡುಗ! ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ !” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಾಲೆಯೊಳಗಿನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಇಲ್ಲವೆ ತಮ್ಮ ಸೈಕಿಯವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತನಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಥಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೂ ಇದೆ

ಇನ್ನು ಉಳಿದ ರಸ್ತೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಒಂದು ಮೈಲಿನ ರಸ್ತೆ ಆಗಬೇಡವೇ ? ಶಂಕರನೂ ಹಾರೆ, ಪಿಕ್ಯಾಸು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದುಡಿಯತೊಡಗಿದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಆಳುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಹಾರೆ ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಶಂಕರ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಕಲಸಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಏಳೆಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ರಸ್ತೆಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಕೂಡಾ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಂಕ (Bridge) ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು ಅಂತೂ ರಸ್ತೆಯ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಶಂಕರ ಎಣಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಬೇಗನೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಶಂಕರನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುಂದೆ ಏಳೆಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮಾರ್ಗ ತಯಾರಾಯಿತು

ಅಂದು ಮೂಡಮನೆಯ ಸುತ್ತವುತ್ತಲಿನ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲ ನೂರಾರು ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು ಊರಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಲಾನಿಕೇತನದ ಮುಂದೆ

ನೆರವೇರಿದ್ದರು ಹಳ್ಳಿಯ ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಜಾತ್ರೆಯಂತೆ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿತ್ತು ಹೆಂಗಸರು, ಮುದುಕರು, ಮಕ್ಕಳೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ್ದರು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಪುರಸೊತ್ತೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಶಂಕರನ ಕೃಕೇಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಆ ಸಭೆಗೆ ಎಡಹಿತ್ತಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಊರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು 'ಅರ್ಜುಂಟ ಕೆಲಸದ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ' ಎಂದು ಆ ಊರಿನ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲೇ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾದ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ಮಂಜಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಂಬ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆದರೆ ಒಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು ಬೇರೆಯೇ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯವರು ಬರುವಾಗ ತಾನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಆಸಮಂಜಸವೆಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಿಳಿದಿದ್ದರು ಅಂದಿನ ಸಾಕ್ಷಿಗೂ ಅವರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕಲ್ಲ ಒಂದು ಗುಪ್ತ ಕಾರಣವಿದೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ' ಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾರ್ಕಳದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರದ್ದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ ಬಯಸಿದ್ದರು ಆದರೆ ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲಾದ ಕಾಂತಪ್ಪ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಹಸ್ತದಿಂದ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ' ಕ್ಕೆ ದಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದ್ದರು ಇನ್ನು ಹಲವಾರು ಜನರು ಅವನಂತೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಕೊಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲ ಕೂಟ್ಟರೆ ತಾನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಕಾಯ್ದೆ ಇಲ್ಲ ಆದರಿಂದ ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೋಗದು. ಈ ಕಾಂತಪ್ಪ, ತನ್ನ ಒಕ್ಕಲು, ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುವಾಗ ಅವನ ಧನಿಯಾದ ತಾನು ಅಲ್ಲಿ ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಕೂಡುವುದು ತನ್ನ ಘನತೆಗೆ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ 'ಶುಮಾರು' ಎಂದು ಬಗದರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲಿಡದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಪೇಚಾಟವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಿ

ಕಾರ್ಕಳಕ್ಕೆ ಕೆಂಬಿ ಕೆತ್ತರು

ಆ ಊರಿನ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ಮಂಜಪ್ಪನವರೂ ಇವರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು 'ಕಲಾನಿಕೇತನ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇನಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೊಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಂಕರನ ಹೆಸರು ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಅವರ ಕೆವಿಗೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ಸರವೂ ಮೊಳಕಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಚಿಗುರಿಸಿದರು ಇಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಸ್ಥಾನ ಯಾತ್ರೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತರ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು

ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಡಾ| ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರ ಶಂಕರ ಅತಿಥಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ನಡೆದವು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುವಾಗ "ಈ ಕಲಾನಿಕೇತನ ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲಿ" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹರಸುತ್ತ ಅತಿಥಿಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನುಡಿದರು ತರುವಾಯ ಶಂಕರ ಆ ಸಾಲೆಯ ಉದ್ದೇಶ, ಅದು ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಗತಿ ನೊಂದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆದರ್ಶಯುಕ್ತವಾದ ಭಾಷಣವಿತ್ತ

ತದನಂತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರೆಲ್ಲ ನಕಾಶದ ಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕೂತಿದ್ದರು ಆವೇಶಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಸಭಿಕರು ಆಗಾಗ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದ್ದರು "ಬಡವರ ಸೇವೆಯೇ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾವಿಂದು ಹೆಣಗಾಡಬೇಕು ಇಂಥ ಒಂದು ಸಾಲೆಯು ಸಾವಿರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು ದೇವರ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಣ ಹಾಳುಮಾಡಿ ಅಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಹಸ್ತದಿಂದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಪುಣ್ಯ ಬಂದೀತು" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಸರಳವಾದ ನಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಭಾಷಣವಿತ್ತರು

ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕೈ ಅವರ ಜೇಬಿನೊಳಗೆ ಹೋಯಿತು ವ್ಯಾಕೇಟಿನಿಂದ ಇನ್ನೂರ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ ನನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಈ ಕಿಂಚಿತ್ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದಿರುವ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರು ಸಭಿಕರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಜಲ ಒಸರಿತು

ಎಷ್ಟೋ ಸಭಿಕರ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಪರಿವರ್ತನಗೊಂಡವು ಕೆಲವರಂತೂ ಆಗಲೇ ಹಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಏಳಲು ಹವಣಿಸಿದರು ಮತ್ತೆ ಹಲವರು ಹಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಾರದಿದ್ದವರು “ ನಾನಿಷ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ವಾಗ್ಧಾನ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತ “ ನನ್ನಿಂದ ಏನೆಲ್ಲ ಈ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಪ್ರತಿ ವಾರಕ್ಕೂ ಮೈ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ವಾದ ಕರತಾಡನವಾಯಿತು

ಒಂದುವರೆ ಗಂಟೆಯ ತನಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮಳೆ ಸುರಿದಂತೆ ಮಾತಾಡಿದರು ಅವರು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಪುಣ್ಯಕಲಸಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬೇಡಿ, ಕಲ್ಲು ಹಾಕಬೇಡಿ ” ಎಂದು ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕರುಣಪೂರ್ವಕ ಸಭಿಕರ ಮುಂದಿಟ್ಟರು

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲೆಂದರೋ ಕಾಂತಸ್ಸು ಹಾರಿ ಬಂದು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೋಟುಗಳು ತುಂಬಿದ್ದವು ಆವೇಶಭರಿತನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಸಭೆಯೆದುರು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ನೋಟುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕೈಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು, ಶುದ್ಧವಾದ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದಿದ್ದರೂ, ತುಳು-ಕನ್ನಡಗಳ ಮಿಶ್ರಣಮಾಡಿ, “ ಎಂಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸವ-ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರ್ಪುಜಿ ಆಂಡಲಾ ಯಾನು ಹೇಳುವುದು ಕನ್ನಡದಂತಾ, ಯಾನ ಬಡವೆ. ನಾನೇ ಓಡವ ಆದರೂ ನನ್ನ ಸಭೆ

ನಿಂತದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಜ್ಜಿ ಬರ್ಪುಜಿ ನಿಕುಲು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷಮೆಕೋರೋಡು ಯಾನ ಈ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಎನ್ನ ಕಿಂಚಿತ್ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಕೋರುಪೆ ಈ ಕಲಾ ಸಾಲೇಗ ಈ ರೂಪಾಯಿಲು ಎನ್ನ ಅಲ್ಲ ಯಾನ ಕಷ್ಟದಿಂದ ದುಡೀತೀನ ಅಲ್ಲ ದೇವರ ದಯೋಟು ಎಂಕ ತಿಕ್ಕಿನವು ಯಾವ ಸಂಪಾದನೆ ಮಲ್ತಿನಾವು ಒಟ್ಟಾರೆ ಎನ್ನ ಈ ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಚಂಕರ ಭಟ್ಟರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ನಿಕುಲು ಮಾತಾ ನಕ್ಕರೂ ಎಂಕ ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಈತ ಪಾತೇರಲಿಕ್ಕೆ ಯಾನಿಲ್ಲಿ ಬಯ್ಯಿ ನಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು

ಜನರಲ್ಲ ಮೊದಮೊದಲು ನಕ್ಕರೂ, ಕೂನೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತರು—ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಬಡೆದರು

ಡಾಕ್ಟರರು ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು “ ಎಂಕ ಬೇಡ ಮಾಲೆ ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ಜನರಲ್ಲ ಅವನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು

ಕಾಂತಪ್ಪನ ಭಾಷಣ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಂದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಅದಷ್ಟು ಹಣ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು ಕೆಲವರು, ಶಾವಿಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ವಾಗ್ದಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು

ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ನಿಧಿ ಅಂದು ಒಟ್ಟು ಕೂಡುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಶಂಕರ ಆನಂದದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅಂದು ತೃಪ್ತಿಯು ವಕ್ಕಾನ್ನ ಉಂಡಿತ್ತು ಅವನ ದೇಹ ಅಂದು ಗಾಳಿಯಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ ಆಯಾಸಗಳಾವುವೂ ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂತೋಷ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗ ಅವು ಇದಕ್ಕೂ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆತ ನಂಬಿದ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ತರಹದ ಕನಸಿನ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅಂದಿನ ಸಭೆಯು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಜರಗಲ್ಪಟ್ಟು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ರಾತ್ರಿ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಏರ್ಪಾಟು ಆಗಿತ್ತು ತಾಳಮದ್ದಲೆಯೂ ಆಗುವುದಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಆಮಂತ್ರಣ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ದೂರ ದೂರದಿಂದ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಜನ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ನೋಡಿ ಕೊಂಡರು ಶಂಕರನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸದ ಭಾರ ಬೀಳದಂತೆ ಹಲವರ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಅಂದು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿಯ ತಾವಿಗೆ 'ಶಂಕರಪುರ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಬೇಕೆಂದು ರರಾವು ಮಾಡಿದರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು ಶಂಕರನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇತ್ತೀಚೆ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಜನರಿಗೆ ಅವನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು 'ಶಂಕರಪುರ' ಎಂದರು ಅದು ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿಗೂ ತಲಪಿತು ರಾತ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಜನರು "ನಾವು ಶಂಕರಪುರದವರು" ಎಂದು ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಆಡುತ್ತ ಬಂದರು

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿನೋದಾವಳಿಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿತ್ತು. "ಮುಕ್ತ ಹೆಸರು" ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಶಂಕರ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವವನಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಅವನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಆ ಊರ ಜನರಿಗೆ ತುಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ಬಂತು ಡಾ|| ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಜನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕೂಡಾ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು ಸರಿಯಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಗಂಟೆ ಒಂಬತ್ತು ಹೊಡೆದೊಡನೆ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ' ದ ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಶಂಕರನೇ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದ

ಮುಕ್ತಹೆಸರುದಿಂದ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಒಂದು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶನ ಜೀವನವನ್ನು ಇಹಸರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಚಿತ್ರಿಸುವ ನಾಟಕವೇ "ಮುಕ್ತಹೆಸರು" ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಜನರೆಲ್ಲ "ಹಣವಿದ್ದರೆ ಏನಂತೆ? ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ! ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ" ಎಂದು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ ಕೊನೆಗೆ ಆತ ಈ ನಿಂದನೀಯ ಜೀವನವನ್ನು ತೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ

ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಬಾಗಿಲುಗಳೆಲ್ಲ ತೆರೆದು ಇರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದ್ವಾರಪಾಲಕರೆಲ್ಲ ಅವನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಲೆ ತಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಾಗ ಅವನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಕೂಡಾ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ ಎಲ್ಲ ಸೌಖ್ಯವೋ ಹೇಗೆ ? ನಿಮ್ಮ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳ ಮುಕ್ತಹಸ್ತದ ಕೀರ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಹಬ್ಬಿದೆ ” ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ನಾಟಕ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ

ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ವರೆಗೆ ಜನರೆಲ್ಲ ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೈತುಂಬ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಶಂಕರನ ಅಭಿನಯ, ಮಾತು ಗಾರಿಕೆ, ಭಾವಪರವಶತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸಭಿಕರು ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು ನಾಟಕ ಮುಗಿದೊಡನೆ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳ ವಿರಾಮ ದೊರೆಯಿತು

ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಶಂಕರನ ಜೊಬ್ಬನದ್ದೇ ವೀಣೆ ವೆಂಕಟ ರಾಯರು ‘ ಧೈ ತಕ ಧೈ ’ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಶಂಕರ ನೃತ್ಯ ನಡೆಸಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಲೀಲೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಅದಾವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಿ ತೋರಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಸದಳ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೆ ಈ ನೃತ್ಯವಾಯಿತು ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಶಂಕರನೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲ ಶಂಕರನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅವೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು

ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ “ **Once more** ” ಎಂದರು ಆದರೆ ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ತೆರೆ ಇಳಿಯಿತು ಶಂಕರ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬಂದು “ **Once more** ” ಎಂದರು ಶಂಕರ ದಣಿದಿದ್ದ “ **Please no more** ” ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದ “ **All Right** ” ಎಂದು ಅವರು ಸಭೆಗೆ ಹೊರಟರು

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಸಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ “ ತಾಳ ಮದ್ದಲೆ ” ನೋಡಲು ಹೋದರು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕಳೆದರು ಆಗ ಶಂಕರನ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಅವರಿಗೆ ತಲಪಿತು ಕೂಡಲೇ ಅಟ್ಟಿ ಎರಿದರು

ರಾತ್ರಿ ಕಳೆದು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಸಮಯವದು ದೃಷ್ಟಿ ದಿಗಂತದ ದುಂಡಾದ ಅಂಚು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಣ್ಣ ತಾಳಿತ್ತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಿಲಿ

ಪಿಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದವು ತಂವಾದ ಅನಿಲದ ತೀಟೆದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಂಟಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ನಿವಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ನಡೆದಿತ್ತು ಧರಾಂಗನೆಯು ಕರಿಯ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಸರಿಸುವಂತೆ ನಸುಗತ್ತಲು ಕರಗುತ್ತ ಜಾರುತ್ತಿತ್ತು ಉದಯ ಕಾಲದ ನವ್ಯ ಚೈತನ್ಯ ಚರಾಚರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು

ಶಂಕರ ಉದಯರಾಗ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೀಣೆ ವೆಂಕಟರಾಯರು ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು ಜನರೆಲ್ಲ ಮೈ ಮರೆತು ಸ್ವರ್ಗವೇರುವ ಸ್ವರರೇಣುವಿನೊಡನೆ ಆನಂದದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆಲೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಶಂಕರನ ಅವರವಾದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು—ಸ್ವರರೇಣುವಿನ ಹಿಂದೆ ಅರುಣೋದಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದರೂ ಶಂಕರ ರಾಗಾಲಾಪನೆಯನ್ನು ತಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಸಭೆಯವರಂತು ಅವನತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರಿ ಗಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದರು ಆದರೂ ಶಂಕರನಿಗೆ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲ ಮುದುಕರಾದ ವೀಣೆ ವೆಂಕಟರಾಯರ ಬೆರಳುಗಳು ತಂಬೂರಿಯ ತಂತಿ ಮೀಟಿ ಮೀಟಿ ರಕ್ತಮಯವಾದವು ಅವರಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ

ಬೆಳಗಾಯಿತು ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಶಂಕರ “ಬೇಷ್! ಭವ್ವರೇ! ಹೇಯ್!” ಎಂದು ಹಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪುಟೆದ್ದನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಮುದಿ ವೀಣೆ ವೆಂಕಟರಾಯರೂ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ “ಬೇಷ್” ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೈಸರು “ಗಾನದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಇದು ಕಂಡೆವು! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರಸ್ವತಿಯೇ ಅವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಅನೇಕರು ಹೊಗಳಿದರು ಅತ್ಯಾನಂದದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೆ ತಲಪಿದೊಡನೆ ಶಂಕರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರು “ಏನು ಕಂಠ! ಎಂಥ ಸ್ವರ!” ಎಂದು ಅವರವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಡಿದರು ಹೀಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವು ಮೊಂದು ಉಳಿದಿತ್ತು ಆಗ ಶಂಕರ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸರಿಸಿ, ತಟ್ಟನೆ ಓಡಿ ಮೋಗಿ, ಆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗೆ ಜೋತುಬಿದ್ದ “ಸ್ವರಮೂರ್ತಿ” ಸುವರ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲರೂ ಶಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಶಂಕರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳಲಿಲ್ಲ ಆ ಮೇಲೆ ಎದ್ದವನೇ “ ನೀವು ಇವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು ” ಎಂದು ಆ ವೂಟೋದ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ “ ಇವರೇ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳು ಇವರ ಆಶೀರ್ವಾದವೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ ” ಎಂದು ಆನಂದ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಕೆಲವರು ಆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದರು ಶಂಕರನ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಭಾವೀ ಗುರು ವೆಂಬ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಡಾಕ್ಟರರು “ ಈ ಕಲೆಯ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡು ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಆದರ್ಶ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಿಡಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ನೀನೇ ಗುರುವಾಗಿ ಈ ಕಲೆಯದಾನ ಮಾಡು ” ಎಂದರು ಶಂಕರ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ “ ನೀನು ಸಕಲಕಲಾ ವಿಶಾರದ ” ಎಂದು ಅನೇಕರು ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು “ ಇಂಥವನಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನ ಮುಂದೆ ಬಂದೀತು ” ಎಂದು ಅನೇಕರು ಹಿಗ್ಗಿದರು ಅಂತೂ ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದವು

ಸಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ಗದ್ದಲವೆಲ್ಲ ಶಾಂತವಾಯಿತು ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳೂ ಕಳೆದವು ಸಾಲೆಯ ಆಟಪಾರಗಳು ಪಾರಂಭವಾದವು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿರುಚಿಗನುಗುಣವಾಗುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು ಲಲಿತ ಕಲೆಯೂ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂಬುದೇ ಶಂಕರನ ಉದ್ದೇಶ ಕೇವಲ ಒಂದರಿಂದ ೨೦ರ ವರೆಗೆ ಮಗ್ಗಿ ಬಾಯಪಾರ ಮಾಡಿ ವಜಾ ಬಾಕಿ ಗಣಿತ ಕಲಿಯುವುದು, ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣ, ಕಾಡು-ನದಿಗಳ ನಾಮಸ್ತೋತ್ರದ ಭಾಗೋಲ ಪರಣಿ ಮಾಡುವುದು, ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಅಂಟಿಸಿ, ಸತ್ತವರ ಇತಿಹಾಸ, ಅವರ ಜನನ ಮರಣದ ತಾರೀಕುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಡುವುದು—ಮೊದಲಾದ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ದಾಸರಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವ ವರ್ಗವು ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ

ಅಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯವೂ ಒಂದು ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು, ತರಕಾರಿಯ ತೋಟ ಮಾಡುವುದೂ ಒಂದು ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಡಿಗತನ ಕಲಿತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕುಸುರಿನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದೂ ವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಶಂಕರನಂತೆ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತರಬೇತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದರೂ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಕಲಿತು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಲವು ತೋರಿಸಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಪರಿಣಿತರಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರಂತೆ ಒಬ್ಬರು ಇರಿಲಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಓದು ಬರಹ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಮಂಗಳೂರು ಹಂಚುಗಳ ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನದ ಪಡೆಯಚ್ಚುಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಲವರು 'ಕಲಾನಿಕೇತನ' ನನ್ನು ಜಾತಿಗೆಟ್ಟವರ ಸಾಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರಿಂದ ಹಾರವರ ತನಕ ಇದ್ದಾರೆ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಹೊಲೆಯ ಹೊಲೆಯನೇ, ಹಾರವ ಹಾರವನೇ ದೇವರು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಪಾಪಿಗಳೂ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲ ಕಲಿಯಗದ ಮಹಾತ್ಮೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರು ಅಚಾರ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀನರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆ-ಹೀಗೆ ಎಂದು ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ, ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಬೇರೆಯೇ ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. "ಹರಿಜನ ಭಕ್ತ" ಎಂದೂ ಶಂಕರನಿಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟಾಗಿತ್ತು.

ಬರಬರುತ್ತ ಶಂಕರನ ತಾಯಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ವೃಂದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಡುಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಆಡುಗೆಯ ಅಳನ್ನೇ ಶಂಕರನಿಯಮಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅಂತೂ ಸಾಲೆಯು ಪ್ರಗತಿಪಥದಲ್ಲೇ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶಂಕರನೂ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಡಾ| ಕೃಷ್ಣರಾಯ ರೂ ವಾರ ಕೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುತಿ ಆದಿತ್ಯನಾರ ಅವರು ಬಂದಾಗ ಶಂಕರ ಅವರೊಡನೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸದೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ಏನೋ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಕೇಳುವುದು ಮಾತ್ರ ಅಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ನಾಲಾರು ವಾರಗಳು ಕಳೆದವು

ಒಮ್ಮೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಡಾಕ್ಟರು ಬಂದಾಗ ಶಂಕರ ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯಿತು ಆಮೇಲೆ ಶಂಕರ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅವರೊಡನೆ “ ನೀವು ನನಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಲಿಸುತ್ತೀರೋ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ

“ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಲ್ಲ ! ಇದನ್ನೂ ನನ್ನಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ ? ”

“ ಹೌದು ”

“ ಆ ಒಂದು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಾದರೂ ನಾನು ನಿನಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಇದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಅದನ್ನೂ ಕಲಿತು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಹಾಕಬೇಕೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಆಸೆಯೇ ? ”

“ ಛೇ ! ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ ಅದರೂ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆಯಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದು—ಅವರು ಕಲಿಸುವುದು ಎಷ್ಟೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯದೆ ಅನುಭವಸ್ಥರಾದ ನಿಮ್ಮ ಕೈಕೆಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಲಿತು—ವಿನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿದೆ ”

“ ಅದಕ್ಕೇನು ? ಶಿಷ್ಯಾದಿಚ್ಛೇತ್ ಪರಾಭವಮ್ ಎಂಬ ಮಾತೇ ಇದೆಯಲ್ಲ ಹಲವಾರು ವಿದ್ಯೆಗಳ ಗುರುವಾದ ನಿನಗೆ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮ ಬೇಕಾಗದು ” ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳಿದರು ಅಂದಿನಿಂದ ಶಂಕರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಲಿಯುತ್ತ ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಕೊಠಡಿಯೇ ಶಂಕರನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಡಾಕ್ಟರರು ವಾರಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಯೋ ಎರಡು ಸಲವೋ ಬಂದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಹೇಳಿಯೋ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ನೋಡಿಯೋ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸುವ ತಿಯೊಡನೆ ದಿವಸಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬೀಳದು ಅವಳಾದರೂ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳ ಸೊಟ್ಟಿ

ನೆವೆ ಹೂಡಿ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ'ದತ್ತ ಹೋಗದಿರಳು ಸಾಲೆಯ ಹಿಂದೆ, ಕಾಡು-ಗುಡ್ಡ, ಗವಿ, ಬಂಡೆಗಳ ಗೂಡು, ಮರಗಳ ಮನೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇದ್ದವು ಅಂಧ ರಮ್ಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಸುಮತಿಯರ ಸರಸಸಲ್ಲಾಪ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆಕೆ ಹಲವಾರು ಸಲ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಆಡುತ್ತ, "ನಾನು ಭಾಗ್ಯಹೀನಳು ಶಂಕರಾ" ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಕೂತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಗ ಶಂಕರ ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಲು ಕೈ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಆದರೆ ಅವನ ಕೃಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮೈಯಿಂದ ಮಲಿನ ಮಾಡದೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದ "ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಆದು ಪ್ರೀತಿಯ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲವೇ ?

೬

ಮಳೆಗಾಲ ಅದೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು ನದಿ, ತೋಡು, ಹೆಳ್ಳಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು 'ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ' ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಭೋರ್ಗ ರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು ನೋಡಿದತ್ತೆಲ್ಲ ಹಸಿರು ಹರಡಿತ್ತು ಬೇಸಾಯದ ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲವೇ ಅವು? ಎಲ್ಲ ರೈತರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಹೆಗಲೇ ಸಾಲುತಿರಲಿಲ್ಲ ದೀರ್ಘವಾದ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ಜನರು ಶಪಿಸಲೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನೇಗಿಲು ಎಳೆದು ಎಳೆದು ಸೋತು ಮಲಗಿದ ಎತ್ತು, ಕೋಣಗಳು ಸವಿನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದವೋ ತಿಳಿಯದು ಈ ಎತ್ತು-ಕೋಣಗಳೇ ದೀರ್ಘವಾದ ರಾತ್ರಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹಲವಾರು ಜನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪ

ಯ್ಯನವರೂ ಒಬ್ಬರು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನೊಡನೆ ಅವುಗಳು “ರಾತ್ರಿ ಉದ್ದವಾಗಲಿ” ಎಂದು ವರ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆಯಂತೆ ಯಾಕಂದರೆ ಹಗಲಲ್ಲಿ ಈ ಮನುಷ್ಯರು ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ಬಡೆದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದಾಟುವ ವರೆಗೆ ನೇಗಿಲು ಕಟ್ಟಿ ಊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಆ ಆಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಲಂಬವಾದ ರಾತ್ರಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದಷ್ಟೆ ಹೊರತು ಭೂಮಿ ತಿರುಗುವ ಭೂಗೋಲದ ಜ್ಞಾನ ಅವರ ಬುರುಡೆಯೊಳಗೆ ಇಲ್ಲ

ಅಂದು ದಾಸ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗಲೂ ಕಾಂತಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ, ಕಲಾನಿಕೇತನದ ಬಗ್ಗೆ ತರ್ಕ ನಡೆಸಿದ್ದರು

‘ದಾಸ ಮಾಸ್ತು ಸಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಬುರ್ನಾಸು’ ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಹೇಳಿದ “ಅಲ್ಲಿಯ ಹುಡುಗರು ಕಲಿಯುವುದು ಎಷ್ಟೆಂಮ ನನಗೆ ಗೂತ್ತಿಲ್ಲವೋ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಲಾನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ಹಾ! ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತರಹದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ! ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನೂ ಭೂಸಾಗಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಚುರುಕಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಹೊಗಳಿಯೇ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡ

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಾದರು ದಾಸನೂ ಅವನ ಮಾತಿಗ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷನೀಯಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಕಾಂತಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು “ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮನೆಯತ್ತ ಹೋದ

ಅವನು ಹೋದ ಮೇಲೆ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು

“ಹಾಗಾದರೆ ನಾಡದು ನೀನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿಯಲ್ಲ?” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದರು

“ನಾಡದು ಹೋಗುವುದಾದರೆ ಇವತ್ತೇ ಮೋಟಾರಿನ ಸೀಟು ರಿಜರ್ವ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ”

“ಅದೀತು ಇವತ್ತು ಹೇಗೂ ಸೋಮವಾರ ನಾನು ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹಣ ತುಂಬಿ ರಿಜರ್ವ್ ಮಾಡಿಸಿ ಬರ ತ್ತೇನ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿ, ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಅನುವಾದರು ಆಗ ಸಂಜೀವಿ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪ

ಯ್ಯನವರ ದೃಷ್ಟಿ ಅವಳತ್ತ ಹೋಯಿತು

“ ಏನು ಸಂಜೀವಿ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೇ ವೊದಲು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬೇಕಾಯಿತು

“ ನೀವು ಸೀಟು-ಗೀಟು ಅಂತ ಏನೋ ಅಂದಿರಿ .. ಅದನ್ನು ”

“ ಹೌದು, ನಾನೀಗ ಹೊರಟದ್ದೇ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಅದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ! ಅದು ಕಬ್ಬಿಣ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತುಂಟು ಅದನ್ನು ಬಂಗಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನಿಜ ನೋಡೋಣ, ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತರೆ ಸಾಕು ” ಎಂದು ಉಪಮೆ ಹೊಂದಿಸಿಯೇ ಮಾತಾಡಿದರು

“ ಅವರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಖಾತ್ರಿಯಿಲ್ಲದೆ— ಸುಮ್ಮನೆ ದಾಸ ಹೋಗಿ ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದಲ್ಲ ”

“ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ ನಾರಾಯಣ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನಂತೆ ಹಾಗೆಲ್ಲ ತೆಲಿಗ್ರಾಮ್ (Telegram) ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಭೀಮ ರಾಯನಿಗೆ ಹುಚ್ಚೇ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳುವಾಗ ದಾಸನೂ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕೇಳಿದ

“ ಫಕ್ತನೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಫರಾರಿಯಾದರೆ ? ”

“ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಭೀಮರಾಯರಿಗೆ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ಬಂದೊಡನೆ, ‘ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾರಟಾ ಇಮೇಡಿಯಟಲಿ ’ (Start immediately) ಅಂತ ತೆಲಿಗ್ರಾಮ್ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಮುಂದೆ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ ನೀನೇನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಈಗ ಏನು ? ನೀನು ಹೋಗುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾ ನಾನೇ ಹೋಗಬೇಕೋ ? ”

“ ಈಗ ಮಳೆಗಾಲದ ರಜೆಯೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆತಿದೆ ನಾನೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ನೀವೇನು ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ ಅದರೆ ಟೆಲಿಗ್ರಾಮ್ ”

ಬಂದು ನಾಲ್ಕೈದು ದಿವಸವಾಯಿತು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವರು ಧಾರವಾಡ ದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಇರುತ್ತಾನೆಂಬ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೋಗುವುದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿದೆವು ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತೇನು ಮಾಡುವುದಿದೆ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಬಂದಾಯಿತು

“ ಹಾಗಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಅಪ್ಪಾ, ಮೂಡುಮನೆಯ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ನವರಿಗೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದಳು

“ ಅವನಿಗೆನು ಕೇಳುವುದು ? ಅವನಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧಿಸ ಬೇಕಾಗಿದೆ ನಾರಾಯಣ ಊರಿಗೆ ಬಂದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಶ್ವತ್ಥಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾರೀ ಅಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ದೊಡ್ಡ ದಾಕದಾರ ಆದ ದ್ದನ್ನು ನನಗೆ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿನ್ನನೇನು ಗೊತ್ತುಂಟು ಸಂಜೀವಿ ? ನಿನ್ನ ಶನಿ ಎಲ್ಲ ಈಗ ಬಿಡುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ ”

“ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಅಪ್ಪಾ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಅವಳೂ ಒಬ್ಬಳು ಸುಮತಿ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ ! ”

“ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲ ಬಿಡು ಅವಳು ನೀನೂ ಏನೂ ಚಿಂತಿಸುವುದು ಬೇಡ ನಾನೆಲ್ಲ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ನಿಮ್ಮದೇ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಬಾರದೇ ? ” ಎಂದು ಮಗಳು ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತುಕೊಂಡರು

“ ಹಾಂ, ಏನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ ”

“ ದಾಸ ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಏನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗಬಹುದು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಣದ ಭಾರವನ್ನು ನೀವು ಒಬ್ಬರೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಗುರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ ? ”

“ ಅದು ಹೇಗೆ ? ”

“ ಗಟ್ಟಿದತ್ತಲಾಗೆ ಸುಮತಿಯ ಗಂಡನೂ ಇದ್ದಾನಂತಲ್ಲ? ಅವನನ್ನೂ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ದಾಸ ಕರೆದು ತರಬಹುದಲ್ಲ ”

“ ಛೇ ಛೇ . ಅದೇಕೆ ? ಬೇಕಾದರೆ ಅವರೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದು ತರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸುವುದೇ ಬೇಡ ”

“ ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಷಿ ಅಪ್ಪವರೇ ಅಂದರೆ ದಾಸನಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಖರ್ಚನ್ನು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರೆ ಎಷ್ಟೋ ಗುಣ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದು ”

“ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ದಾಸನೂ ಧನಿಗೂಡಿಸಿದ ಆದರೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ಸರಿಯೋರಲಿಲ್ಲ.

“ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ ನಮ್ಮ ಸ್ವಕ್ಕೆ ನಾವು ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಅವವಾದಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಇನ್ನು ನಾವಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಹಾಯ ತೋರಿಸಲು ಹೋದರೆ ಏನೆಲ್ಲ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ ! .. ದಾಸಾ, ನೀನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸುದ್ದಿ ಗಾಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಬಾರದು ಖರ್ಚು ಆಗುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕೇನು ಮಾಡುವುದು ? ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನಾರಾಯಣ ಒಮ್ಮೆ ಊರಿಗೆ ಬರಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಕಲಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಬೇರೆ ಖರ್ಚು ಆಗುತ್ತದೆ ಅಂತ ನೀನೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಏನು ಮಾರಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲವಷ್ಟೆ .. ನೋಡು ಸಂಜೀವಿ, ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ ‘ ದಾಸ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ? ’ ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ‘ ಎಲ್ಲಿಯೋ ವುತ್ತೂರು—ಕಾಸರಗೋಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ’ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಈಗ ನಮ್ಮ “ಕರೆ” ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸೈರಿಯವರೇ ನಮ್ಮ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ ತಿಳಿಯತೇ ಸಂಜೀವಿ ? ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸಂಪಿಗೆಗೆ “ ಸೀಟು ರಿಜರ್ವ ” ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು

ಶಂಕರನ ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ತಂದೊಡ್ಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅವನಿಗೂ ಅವ

ರಿಗೂ ಯಾವ ದ್ವೇಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ತರಹದ ಅಸಮಾಧಾನದ ಹೋರಾಟ ನಡೆದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂ ಅಷ್ಟು ಎಡೆಕೊಟ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತಲಿರುವರೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರಿಗೆ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ'ದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದು ಹೇಗೋ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು—ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ವೈರ ಹೊಡೆಬೇಕಾದರೆ ಬಲವಾದ ಕಾರಣಗಳು ಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ವಸ್ತೇ ಹಾಗೆ ಎಂಥ ವೈರತ್ವ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳಿಂದ ದೂರ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ಜನರಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ವಿರಳ.

ಇನ್ನು ವಿನಾಕಾರಣ ವೈರತ್ವ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುವವರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಜಗಳ—ಜಂಜಾಟ ಇಲ್ಲವೆ ಪಕ್ಷಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ದಿನದ ತಾಸೋ—ನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುತ್ತ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದು ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ. ಅದೇ ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಂಥವರನ್ನು ಒಲಿದೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ತಾನೇ ದೊಡ್ಡವರು ಎಂಬುದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಂದೋ ಹೊಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ತಮಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಹನೆ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಯಾರಾದರೂ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮೂಲ ನಾಶ ಮಾಡುವ ತನಕ ಇವರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬೀಳದು. ತಾವಾಗಿ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರು ಆತ್ಮ ಲಕ್ಷವೀಯರು. ಬದಲು ಪರರು ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸಲು ಹೊರಟರೆ ಅವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧರಾಗುವರು.

ಈಗ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಸನ್ನದ್ಧರಾದದ್ದು ಕೂಡಾ ಅಂಥ ಮಹಾತ್ಮಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನೊಡನೆ ಅಣ್ಣವೃಷ್ಯನವರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಣ್ಣವೃಷ್ಯನವರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಾದರೂ ಏನಾದರೊಂದು 'ಹೆಸರು ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ' ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಏನೋ ಅವರೂ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ಹಿಂಪೆ ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. "ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಈ ಒಂದು ವರುಷ ಹೋಗಲಿ ನನ್ನ ವ್ಯಾಜ್ಯ (ಖುಟ್ಟಿ) ಒಮ್ಮೆ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ."

ಎಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಹೇಳಿದರೆ, “ ಆಗಲಿ . ಆಗಲಿ
ಆದಕ್ಕೇನು ? ” ಎಂದು ಅನ್ನುವುದೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸ್ವಭಾವವೇ
ಆಗಿತ್ತು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಅದಕ್ಕೆ ಇವರು
ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಅವರ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲೂ
ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆದಂತಿವೆ. ಏಕೆ ಆಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟವೆ
ಈಗ ಎರಡು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವರ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಯಿತಲ್ಲ
ಅಂದಿನಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬದಲಾದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸೊಸೆಯ ನಡವಳಿಗಳು
ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಗಸಾದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನಗಳಿಗೆ ಸೊಸೆಯೂ
ಸರಿಹೊಂದಿ ವರ್ತಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯ
ದಲ್ಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಜೊಕ್ಕುಟ್ಟು, ಓರಣ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸು
ವವರು ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಮಗಳ ಕೆಲಸಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ
ಎಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಪರರ ಮಗಳು ಸೊಸೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಬೊಗಸೆಗಳು
ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಬಹುದೇ ? ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೊಸೆ ನಡೆಯುವ ಭಂಗಿ ಕೂಡಾ
ಅಸಹ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿತ್ತು

“ ಸೇಲೆ ಮಾಡಿ ನಡೆಯುವುದು ಇಲ್ಲಿಯಲ್ಲ ! ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ
ವಯಸ್ಸಾದವರು ಬರುತ್ತಾರೆ-ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸೊಸೆಗೆ
ಮದುವೆಯಾದ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು

“ ಅತ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ—ಅತ್ತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಿಟಕಿಟಿರೆಪ್ಪಾ ಈ
ಮಾವಾವರದ್ದು ! ” ಎಂದು ಆಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು ದಿನಗಳು
ಕಳೆದಂತೆ ಮಾವನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆ ನಡೆಯುವುದೂ ಕಷ್ಟ
ವಾಯಿತು

ಒಮ್ಮೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸೊಸೆ ಸೀರೆ ಒಗೆದು ತಂದು ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಒಣಗಲು ಹಾಕಿದ್ದಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಂಡದಿದ್ದುದರಿಂದ ಸೀರೆಯ ನೀರು
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಮಳೆಸುರಿಸತೊಡಗಿತ್ತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ನೊದಲು ಅದು ಬೀಳಬೇಕೆ ? ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾದರು ಅವರು
“ ಎಲ್ಲಿದ್ದಿ ನಿನ್ನಿಮ್ಮ ? ” ಎಂದು ಗವರಿದರು ಸೊಸೆ ಮಾವನ ಎದುರು

ಬಂದು “ ಯಾತ್ರಿ ಮಾವಾವರ ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು

“ ನಿನಗೆ ‘ ಯಾಕೆ ? ’ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೂ ಉಂಟೇ ? ” ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಒಣ ಹಾಕಿದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೆಗೆದು, ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂಡಿ ತೋರಿಸಿದರು !

“ ನೋಡು . ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಕಾಣುತ್ತದೆಯೋ ? ಒಂದು ಕೊಡ ನೀರು ಉಳಿದಿದೆ ಸೀರೆಯಲ್ಲಿ ! ಮತ್ಯಾಕೆ ಕರೆದದ್ದು ? ಇದಕ್ಕೇ ನೋಡು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡು ! ಹೀಗೆಯೇ ಸೀರೆ ಹಿಂಡುವುದು ? ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಒಣಗಬೇಕು ? ”

“ ಒಣಗದಿದ್ದರೂ ಪೆಟ್ಟಿಗ್ಯಾಗ ಹೊಸಾ ಸೀರೆ ಅವಳು—ಲಗ್ನದಾಗ ಬಂದೂವು ಅವುನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡೀನಿ ! ” ಎಂದು ಸೊಸೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು

“ ಈ ಧಾರವಾಡದ ಸೊಸೆಯ ಕನ್ನಡ ! ಇವಳ ಸೇಲೆ ಇವಳ ಪೌಡರು ! ನಮ್ಮ ದಾಸನಿಗೆ ಇವಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದು ಕಟ್ಟಿದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಒಣಗಲು ಹಾಕುವಾಗ ಸಂಜೀವಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ ಛೇ ಅಪ್ಪವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದಳು

“ ಲಕ್ ಮಾವಾವರು ಬಿಡವಾ ಇವರು ” ಎಂದು ಸೊಸೆ ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಗುತ್ತ ಒಳಗೆ ಕೂತಳು

“ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ ನಗಬಾರದು ನಿಮ್ಮ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅವರು ಹಿಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ನಿಮ್ಮ ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನ ಘಾಶನ್ನು ಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ ಆದಷ್ಟು ನೀನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಏನಾದರೂ ಅನ್ನಬಹುದು ಅಪ್ಪವರು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಿನವರು ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛ—ರುಚಿ ಆಗಬೇಕು ಅಡ್ಡಾಡ್ಡಾ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಸರಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಹೇಳಿದಳು

“ ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತಾದರೇ ಒಯ್ಯೇ ? ಈಗಿನ ದಿವಸ... ಏನು ? ಈಗಿನ ಮಂಡಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಇರತಾರೋ ? ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಮಾವಂದಿರೂ ಇರಬೇಕಾಗತದ್ದು... ಈ ಊರ ಮಂದಿ ಬಾಳ ಹಿಂದುಳಿದವರು

ಇವರಿಗ ನೆಟ್ಟಗ ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡಕ ಬರೋದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಧಾರವಾಡನಕ ಭೇಷ ಬಿಡ್ರಿವ್ವಾ ನಾ ಯಾಕಕ ಈ ಮೂಲಿಗಕ ಮದ್ದಿ ಮಾಡಕೊಂಡ್ಕೊ ನೀನಕ ತಿಳವಲ್ವು ನಮ್ಮ ಅವ್ವಾನ ಧಂದೇ ಇದಲ್ಲ ನಾ ಈ ಊರಿನಕ ಬೀಗತನಾನ ಬೇಡಾ ಅಂದಿದ್ದೆ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿ ತನ್ನ ಪಾಡನ್ನೇ ಹೇಳಿ ಕೊರಗಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು

“ ನೀನೇನು ಹೆದರಬೇಡ ನಿಮ್ಮಿ—ಮಾವವರು ಬಯ್ಯರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಾ ಅಂದರೆ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಏನೂ ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಚಕಾರ ಶಬ್ದ ‘ಶೂ’ ಎನ್ನದ ಹಾಗೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ನೀನು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸುಖ ಪಡುವಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನೀನೇನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ನಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಸಂಕೈಸಿದಳು

ಸಂಜೀವಿಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಿಮ್ಮಿಯಾದರೂ ಬೆರಗು ಸಡದೆ ಇಲ್ಲ ತನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾವನ ದೂರು ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ ಸಂಜೀವಿಯ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹೊಗಳಡೆಯೂ ಬಿಡಳು—ನಿಮ್ಮಿ ಅವಳಗಾದರೂ ಸಂಜೀವಿಯ ಜೀವನ ನೋಡಿ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಮಾವನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಅವನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಇವಳು ಹೇಗೆ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಒಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮಿಯೇ ಕೇಳಿದ್ದಳು. “ ಅಲ್ಲರೇ ನೀವು ಈ ಮಾವಾವರ ಸಂಗಡಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಇಷ್ಟ ದಿನಾ ಇದ್ದಿರಿ ? ”

“ ಯಾಕೆ ? ”

“ ಮಾವಾವರನಕ ನೋಡಿದರಕ ನನಗ ಅಂಜಿಕೆ ಬರ್ದದರಿವ್ವಾ ! ಆಯ್ಯೋ ನಾನೊಲ್ಲೆ ! ಅವರಕ ಮಾತೇನು ! ಅವರು ಬಯ್ಯೇದೇನು ! ಯಾವಾಗಲೂ ಏನೋ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿಕೋತಾ ಇದ್ದಕ ಇತಾರಕ ಮನ್ಯಾಗ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಹೆಣಮ ಕೃಳಾಂಗ ಇದೇನಿದುಕ ನಿಮ್ಮೂರಿನ ‘ ಮಡಲಾ ’ ಹೆಣೆಯೋದು . . ಕಸವೊರಿಕೇ ಮಾಡೋದುಕ ಏನ್ನಿವ್ವಾ ಇದಲ್ಲಾ ! ”

“ ಅವರು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದೇ ನಮಗೆ ದಿನಸವೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಅನ್ನ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನಂಥ ಅನಾಥಿಗೆ ಯಾರು ಕೇಳು

ತ್ತಿದ್ದರು ನಿಮ್ಮಿ? ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಟ್ಟದೇ? ಕೈ ಕೆಸರಾದರೆ ಬಾಯಿ ಮೊಸರು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಂಜೀವಿ, ನಿಮ್ಮಿಗೆ ವಿವೇಕೋದಯ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು

“ಅಂದರೂ ನೀವು ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿ ಮನಷ್ಯರು ನೋಡಿವ್ವಾ ನಿನ್ನೂ ಚೈನಿಸ ಆನೋದ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆ ಹೆಣಮಗಳನ್ನ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ನೋಡೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿಯೂ ಮನವಾರೆ ಸಂಜೀವಿಯ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದಳು

ನಿಮ್ಮಿಯ ಮದುವೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಡುವಿನ ಸ್ನೇಹ-ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು ಕ್ಷಯ ಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದವು ಕಲಾ ನಿಕೇತನ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವರುಷವೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಗನ ಮದುವೆ ಎಚ್ಚಿಸಿ ಬಿದ್ದರು ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಯಾಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿ ರುವೆ—ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದೇ ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದರು ತಮ್ಮನಿಗೆ “ಖುಷಿ ಇದ್ದರೆ ಮದುವೆಗೆ ಬರಬಹುದು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಿಡಬಹುದು” ಎಂದು ಅಣ್ಣ ಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು

ಹೇಗೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮನೊಡನೆ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ರಾಮದಾಸನ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು ಮದುವೆಗೆ ಹೊನ್ನ ಪ್ಪಯ್ಯ ಒಬ್ಬರೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು ಯಾಕಂದರೆ ರಾಮದಾಸನ ಮದುವೆಯಾದದ್ದು ಎಡಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ‘ವೆಂಕಟಾಪುರ’ದ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ನಡೆದಿತ್ತು ಖರ್ಚಿಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿ ದ್ದರು ಎಂದನೇಲೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯುಂಟೇ? ಮೇಲಾಗಿ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರಂಧ ಧನಾಧ್ಯರ ಸಹಾಯವೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪದೇಪದೇ ಸಿಗಲು ಸಿದ್ಧವಿತ್ತು

ಇತ್ತ ಹುಡುಗಿಯೂ ರಾಮದಾಸನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಕೂಲವಿರುವಾಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು ಬಂದಾವೆಯೇ? ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ನಿಷ್ಠೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೀತೇ?

“ಆ ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ—ವೆಂಕಟಾಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾಕ ಭಾವಾ ನಮ್ಮ

ದಾಸನ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ? ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಅಶ್ವತ್ಥಪುರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಬಾರದೇ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಬಹಳ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ! ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನವರು ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಅವರು ದಿನ ಕಳೆದು ಧಂದೆ ಮಾಡಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಅತ್ತಲಾಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮಗಳ ಮದುವೆಯನ್ನು ಅತ್ತಲಾಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಆಸೆ ”

“ ನಮ್ಮ ಮಗುವಿನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಇತ್ತಲಾಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನಮಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ”

“ ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತುಂಟು ಸಾವಿತ್ರಿ ? ವೆಂಕಟಾಪುರ ಅಂದರೆ ಏನೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದಿ ನೀನು ? ಅದು ನಮ್ಮವರ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಅಂಥಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನ ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆಂದರೆ ನಾವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಆ ವೆಂಕಟಾಪುರ ಎಲ್ಲಿ ? ಈ ಅಶ್ವತ್ಥಪುರ ಎಲ್ಲಿ ? ”

“ ಇಲ್ಲಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ವೆಂಕಟಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದರೊಳಗೆ ನನ್ನಂಥ ವಯಸ್ಸಾದವರ ಗತಿಯೇನಾಗುತ್ತದೋ ಏನೋ ”

“ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ ? ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದವರ ಮನೆಯವರು ಒಬ್ಬರೋ ಇಬ್ಬರೋ ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಮದುವೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಭೆ ಅತ್ತಲಾಗೆ ಅವರೇ ಕೂಡಿಸುತ್ತಾರೆಂತೆ ಮನೆಗೊಬ್ಬರು ಬರಲೇ ಬೇಕು ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳುವಾಗ ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಆಸೆಗೆ ಬಿಸಿನೀರು ಎರೆದಂತಾಯಿತು ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಅವಳಿಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಮಾಡುವುದೇನು ? ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತಾಡಲು ಅವಳಾರು ? ಹೀಗಾಗಿ ವೆಂಕಟಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಬ್ಬರೇ ಹೋಗುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು ಮದುವೆಯೂ ಮುಗಿಯಿತೆನ್ನಿ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಸು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು ಎಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೇ ಆಗುತ್ತ ಬಂತು. ಅನಿವಾರ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬಂದಾಗ

ಮಾತ್ರ ಅವರು ಇವರಲ್ಲಿ, ಇವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಶಂಕರನ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿಸಿ, ಅವನು ಬುದ್ಧಿವಂತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು ಇದಲ್ಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸರಿದೋರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮನ ಮೂರ್ಖತನಕ್ಕೆ ಮಡಿ ಮಾಡಿದ್ದರು ಹೀಗಾಗಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯವರು ಅಣ್ಣನೊಡನೆಯೂ ವೈಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಯಿತು “ನೋಡು, ಜಾಗ್ರತೆ! ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮಸಿ ಹಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲೂ ಅವನು ಹಿಂಜರಿಯುವವನಲ್ಲ ಯಾರೋ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ನಿಮ್ಮ ಸುಮತಿ ಮತ್ತು ಅವನು ಆ ಪಾದಡ್ಡದ ಗುಡ್ಡದ ಗವಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರಂತೆ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಆ ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ದೂರಬೇಡ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದರು.

“ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿದೆ! ಬೇರೆಯವರು ಅದನ್ನೇನು ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದರು ಹೊರತು, ತಮ್ಮನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಂಬಲಿಲ್ಲ “ಶಂಕರ ಅಂಧವನಲ್ಲ” ಎಂಬುದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದೋ ಖಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಇತ್ತ ತಮ್ಮನ ಮದುವೆಗೆ ಸಂಜೀವಿ ಕೂಡಾ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ “ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದು? ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದರೆ ಚಂದ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗ? ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹ ಹೀಗಿದೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು?” ಎಂದು ಆಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬೆಂದುಕೊಂಡಳು ರಾಮದಾಸ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದ! ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು!

“ನಿನ್ನ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಿಂದ ಉಡುಗೊರೆ ಮಾಡುವಿಯಂತೆ ಅವನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ—ಇದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊ ನೀನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಗಳಿಗೆ

ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು

“ ನಿಮ್ಮದನ್ನೇ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿಮಗೇ ಉಡುಗೊರೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು ಲೇಸು ಕೆರೆಯ ನೀರು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದರೆ ಏನು ವ್ರಯೋಜನ ? ಅವರು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ರೀತಿಯಿಂದ ಉಡುಗೊರೆಯಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇತ್ತು ಅದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ನಾನೇಕೆ ಬರುವುದು ? ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ ಮನೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತಾಯವಡಿಸಲಿಲ್ಲ ಸಂಜೀವಿ ಹೋಗದೆಯೇ ಮದುವೆ ಮುಗಿಯಿತು

ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಳಿಯನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿದ್ದರು ಒಬ್ಬ ಪರಿಚಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಾಮ ಚೂರಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದರು ಅದರೆ ಅವರ ಅಳಿಯ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅಂತೇ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಮಗ ರಾಘವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಪುಣೆ, ಬೊಂಬಾಯಿಗೂ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು ಅವರು ಹೋದದ್ದು ಅಳಿಯನನ್ನು ಕರೆದು ತರಲಿಕ್ಕೆಂದು ಅದರೆ ನೋಡಿ ಬಂದದ್ದು ಬೊಂಬಾಯಿ-ಪುಣೆ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ನಗರಗಳ ಗಲಭೆ-ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಬೀಗರಿಗೆ ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಅಂದರೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ವರುಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ ಅವರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಳಿಯನೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಬೀಗರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಫಕ್ಕನೆ ಅವನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟನೆಂದಾದರೆ ಕೂಡಲೆ ತನಗೆ ತಂತಿಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದರು ಆ ವರುಷ ಅವರ ಅಳಿಯ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಂತಿಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬೀಗರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿ ಬಹಳ ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದವು ಭೀಮರಾವ್ ವಕೀಲರೆಂದರೆ ಧಾರವಾಡದತ್ತಲಾಗಿ ನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಕಲ್ಲಪಾಡಿ ಭೀಮನೆಂದರೆ ಈ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗಡವರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ವಕೀಲರು ತಮ್ಮೂರನ್ನು ಮರೆ

ತಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ತಮ್ಮವರು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು.

ಮನೆತುಂಬ ಮಕ್ಕಳು ಅವರಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವಳೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮಿ ನಿಮ್ಮಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪ್ರಾಯ, ವಕೀಲರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ಜಾತಕದ ಪ್ರಕಾರ ಹದಿನಾರು ಅಂತೆ ಧಾರವಾಡ ಮನಸಿಪಾಲ್ವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಯ ಜನ್ಮದಿನ ದಾಖಲೆಯಾಗಿತ್ತು ಅವರಂತೆ ನೋಡಿದರೆ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ೨೦ ವರುಷ ಪ್ರಾಯವಂತೆ ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ನಿಮ್ಮಿಯ ಮದುವೆ ಆಯಿತು ಆ ವಿಷಯ ಈಗ ಯಾಕೆ? ವಕೀಲರು ಮಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯಾವಂತನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಾದು ಕೂತರು ಎಷ್ಟೋ ತಮ್ಮೊಂದಿನವರನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು 'ಭವನ' ಇಲ್ಲವೆ 'ಕೆಫೆ' ಅಥವಾ 'ವಿಲಾಸಗಳ' ಒಡೆಯರು ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ವಕೀಲರ ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗಿರಲು ವಕೀಲರಿಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮಗ ಮಾಸ್ತರ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವೂ ಜಾತ್ರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದಾಗ ತಲ್ಪಿತು ಅಂದೇ ಜಾತಕ ಒಯ್ದು ಮದುವೆಯ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ವಿಲಾಸಿ ಮಾಡಿದರು.

ಮುಂದೆ ಮದುವೆಯ ದಿನವೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು ರಾಮದಾಸ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಆಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಮೇಲಂತೂ ವಕೀಲರು ಬೇರೆಯೇ ಕನಸು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು ಹೆಳ್ಳಯ ಸಾಲೆಯ ಮಾಸ್ತರ ಎಂದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಮುಲ್ಕಿ ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಎಣಿಸಿದ್ದರು ಆದರೂ ಅವನು ಮಾಸ್ತರ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಅವನಿಗೇ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದರು.

ಮುಲ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಗಳಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏರುಫೇರುಗಳು ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ದಾಸ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ವಕೀಲರಿಗೆ 'ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್' ಎಂದರೆ 'ಮೂಲ್ಕಿ' ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ವಕೀಲರ ಮಗಳು 'ನಿಮ್ಮಿ' ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆ? ವಕೀಲರ

ಮನೆ ಎಂದ ಮೇಲೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಬೇಕೆ? 'ನಿಮ್ಮಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಾದ ಸಿನೇಮಾದ ನೆನಪು ಬರುತ್ತದಲ್ಲವೇ? ವಕೀಲರಿಗೂ ಅವರ ಮನೆಯವರಿಗೂ ಸಿನೇಮಾ ಎಂದರೆ ಪಂಚವ್ರಾಣ ಅಂತೇ ಅಲ್ಲಿಯ ತಾರೆಯರ ಹೆಸರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಿನೇಮಾ ನಟಿಯರ ಹಾಗೂ ನಟರ ಹೆಸರುಗಳೇ ವಕೀಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಬರುತ್ತವೆ ವಕೀಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಆಳು-ಹೋಳುಗಳೇ ಭಾಂಡಿ ತಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಡಿಸುವಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಎಲ್ಲ ಆಳುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಗಬೇಕು. ವಕೀಲರ ಹೆಂಡತಿಯ ಬೊಜ್ಜು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗತ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಇಂಥ ಪಟ್ಟಣದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಎಡಹಿತ್ತಲು ಸೇರಿತೇ? ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಒಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಕೀಲರ ಮನೆಯವರಿಗೂ ನಿಮ್ಮಿಗೂ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು ಆದರೆ ವಕೀಲರು "ಮಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ" ಎಂದು ಅನುಭವ ಪಡೆದುದರಿಂದ ರಾಮದಾಸ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು

ಯಾಕಂದರೆ, ವಕೀಲರ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಕ್ಷಿಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಿಂತ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವಾಡಂಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೀರುತ್ತ ಬಂತು ಹಾಗೆಂದು ಆ ಸ್ವಾಡಂಟು ವಕೀಲರ ಎದುರಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ವಕೀಲರ ಮನೆಯ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ! ಅವರೆಲ್ಲರ ಕಟಕಟ ತಪ್ಪಿಸಲು ವಕೀಲರು ಅವಸರ ಪಟ್ಟರು ಕೆಲವು ಸ್ವಾಡಂಟುಗಳಂತು "ನಿಮ್ಮಿಯ ಆ್ಯಕ್ಟಿಂಗ್ ಬೀವುಟೆಫುಲ್" ಎನ್ನುತ್ತ ವಕೀಲರ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಸುಳಿ ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಆಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ವಕೀಲರಿಗೆ ತನ್ನ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಿನೇಮಾ ತಾರೆಯರ ಹೆಸರನ್ನು ನಾಮಕರ್ಣ ಮಾಡಿದುದರ ಪರಿಣಾಮ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು!

ಒಂದು ದಿನ ಅಂತೂ ವಕೀಲರ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ವಾಡಂಟುಗಳು ಸೇರಿ, ನಿಮ್ಮಿಯ ಪಾತ್ರವಿರುವ ಒಂದು ಸಿನೇಮಾವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ—ವಕೀಲರು ತಲೆ ಎತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ ವಕೀಲರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ? ಅವರ ವಕೀಲಿಕೆ ಆ ಸ್ವಾಡಂಟು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದೀತೆ?

“ ನಮ್ಮ ಮಗಳ ಹೆಸರು ತೆಗೆಯಬೇಡಿ ” ಎಂದು ವಕೀಲರು ಬಾಯಿ ತೆರೆದರೆ “Cinema Star Nimmi my dear pleader not your daughter Nimmi we mean pleader ” ಎಂದು ಹರುಕು ಮುರುಕು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನೂ ಆ ಸ್ವೂಡಂಟ್ಟು ಹಾರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಒಂದೆರಡು ಸಲ ನಿಮ್ಮಿಯೂ ಅವರೊಡನೆ ಸಿನೇಮಾಕ್ಕೆ—“ ಏಕಧೀ ಲಡಕೇ ” ಗೆ ಹೋದದ್ದು ವಕೀಲರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ಚಿಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಮಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಳಸತೊಡಗಿದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಿಗೆ ಸಾಕು ಬೇಕಾಯಿತು “ ನಿಮ್ಮಿ ” ಎಂಬ ನಾಮಕರ್ಣ ಮಾಡಿ

ನಿಮ್ಮಿ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಿನೇಮಾ, ಪೌಡರ, ಸ್ಕೋ, ಡ್ರೆಸ್ ಮೊದಲಾದ ಆಡಂಬರಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆದಿದ್ದಳು ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಅವಳು ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯನವರೆಗೆ ಹೇಗೂ ಸಾಗಿಸಿದ್ದರು ವಕೀಲರು, ಕ್ಲಾಸ ಮಾಸ್ತರರ ಕಡೆಯಿಂದ ಟ್ಯೂಷನ್ ಹೇಳಿಸಿದ್ದರಂತೆ ಆ ಮಾಸ್ತರರಾದರೂ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ವಕೀಲರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಟ್ಯೂಷನ್ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ನಿಮ್ಮಿಗ ಫೋರ್ಥದಿಂದ (IV Standard) ನೆನೆಂತ ಸ್ಟ್ರಾಂಡರ್ಡ್ ಮುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಡುಮ್ಕಿ ಹೊಡೆದರೂ VII ಧೀರಮ್ಮೇಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಹೇಳಿ ಬೇಸರವೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳಗೂ ಅದನ್ನು ಕಲಿತು—ಕಲಿತು ಸಾಕೆನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ

ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಸಿನೇಮಾದೊಳಗಿನ ‘ ಲಾರಿಲಪ್ಪಾ ’ ‘ ಸಂಡೇಕೇ ಸಂಡೇ ’ ಹಾಡುಗಳಂತು ಬಾಯಿಪಾರ ಆದರೆ ಸಾಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಅವಳಿಗೆ ಹತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ ಇತ್ತ ವಕೀಲರು ‘ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸಾಗು ’ ಎಂದು ಟ್ಯೂಷನ್ ಗೆ ತಿಂಸಳಿಗೆ ಹದಿನೈದು ರೂಪಾಯಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಿ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಕಿವಿಯಿಂದ ಅವುಗಳ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ

ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವೂಡಂಟ್ಟು ಜೋಡಿ ಫ್ರೆಂಡ್‌ಸಿವ್ವು ಬೆಳಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇತ್ತಂತೆ ಆದರೆ ವಕೀಲರ

ಕಾನೂನುಗಳು ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು

ಹಾಗೆಂದು ಅತ್ತ ಸ್ವೂಡಂಟಗಳ ಉಸದ್ರವನನ್ನು ಅವಳು ತಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ ಹಲವಾರು ಸ್ವೂಡಂಟು ಅವಳಿಗೆ ಲೆಟರ್ ಬರೆದು ನೋಷ್ಟಿಗೆ ಕಂತು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವರ ಲೆಟರುಗಳಿಗೆ ಇವಳು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಹೀಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿ ಒಮ್ಮೆ ತಾಯಿಯೊಡನೆ, “ಅವ್ವಾ ನನ್ನ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸಿಬಿಡು” ಎಂದು ತಾನಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು ಮಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾಯಿ ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದಳು ಮಗಳ ಮದುವೆಯ ತಯಾರಿ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತು ಅಂತೂ ಮದುವೆ ಆಯಿತು ನಿಮ್ಮಿ ಎಡಹಿತ್ತಲಿನಂಥ ಹಳ್ಳಿಯೊರಿಗೆ ನೇರಬೇಕಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಇದ್ದಳು—ನಿಮ್ಮಿ

ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರಾಣಿಯಂತೆ ಮೆರೆಸುವಳು ಅವಳು ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಮುಟ್ಟುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ “ನಿಮ್ಮಿ” “ಅಮ್ಮಾ” “ಮಗೂ” ಎಂವೇ ಸಂಜೀವಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಸಂಜೀವಿಯ ಮೇಲೆ ತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೇಮಹುಟ್ಟಿತು ಸಂಜೀವಿಯಾದರೂ ನಿಮ್ಮಿ ಮಾಡಿದುದೇ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸೊಸೆಯ ನಾಟ್ಯ ನೋಡಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಬೇಸರ ಬಂದಿತ್ತು ಅವರು ಅಂಥ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಗನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡದ ವಕೀಲರ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಖರ್ಚಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದದ್ದರಿಂದಲೇ ದಾಸನ ಮದುವೆಯಾಗಿತ್ತು ಯಾಕೆಂದರೆ ಮದವೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಮಾಖರ್ಚಿನ ಪಟ್ಟಿ ವಕೀಲರ ಕಾರ ಕೂನನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ

ಹೀಗಾಗಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಸೊಸೆಯೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದರು ದಿವಸಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅವರು ಅವಳ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವಿ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ,

“ ತಾಳು, ಹಾಗೆಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಲೇ ರಂಭಾಟೆ ಮಾಡಬಾರದು ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣವಳು ಬುದ್ಧಿ ಕಡಿಮೆ ಪೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವಳು ಇಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಕಾಲತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ನಿಮ್ಮಿಯು ಧಾರವಾಡದಿಂದ ತಂದ ಸ್ನೋ ಪೌಡರುಗಳ ಭರಣಿಗಳು ಬರಿದಾದವು ನಾಲತ್ತಾರು ದಿನಗಳು ಹಾಗೇ ದಾಟಿದವು. ಗಂಡನೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸಂಜೀವಿಯೊಡನೆ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು “ ಅಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಊರಾಗ ಸ್ನೋ ಪೌಡರ ಸಿಗತಾವೋ ಇಲ್ಲೋ ? ” ಎಂದು

“ ಯಾಕೆ ? ”

“ ಯಾಕೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಮಾರಿ ಸ್ನೋ ಪೌಡರ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಳದಿದ್ದೂ ಎಷ್ಟು ನುಣುಪಾಗಿ ಅದ ! ”

“ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಸ್ನೋ ಪೌಡರಿಗಿಂತ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಗುವುದೇ ದೂಡ್ಡದಮ್ಮ ಅಂಥ ಸರದೇಶದ ಹಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೊಂಡೆ ನಮ್ಮವರು ಹಾಳಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅಲಂಕಾರ ಯಾಕೆ ಹೇಳು ? ಒಂದು ತಿನ್ನುವುದಲ್ಲ ಉಣ್ಣುವುದಲ್ಲ ! ಬರೇ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೂದಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ”

“ ಅಂದ್ರೂ ನೀವು ಬೆರ್ಕೆ ಇದೀರಿ ! ನಿಮಗೂ ಈಗಿನ ಫ್ಯಾಷನ್ ಯಾವುದೂ ಸೇರಿಬರೋದಿಲ್ಲ ”

“ ನಿನಗೆ ಸ್ನೋ ಪೌಡರ ಬೇಕೇ ? ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳು ನಾನು ದಾಸ ನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಮೂಡುಬಿದ್ರೆಯಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ”

“ ಹಂಗ ಅಂದೆ ನಾ ನೀವು ಖರೀದಿ ಅಂತ ತಿಕ್ಕೋಬೇಡಿ ನನಗ ಸ್ನೋನು ಬೇಡ, ಪೌಡರೂ ಬೇಡ ನಿಮ್ಮ ಹಂಗ ಸಾದಾ ರೀತಿ ಜೀವನ ಬೇಕಾಗೇದ ”

“ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೋ ಪೌಡರ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಯಾರೂ ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ ಬದಲು ಓಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ನೀನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಸ್ನೋ ಪೌಡರ ನೀನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ”

“ಹಂಗ ಆಗ್ಯದ ನೋಡ್ರಿವ್ವಾ ನನ್ನ ಲಗ್ನು ಆದ ವರ್ಷ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೂಡ್ಲೆ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಹೋಗ್ತಿದ್ರು ನನ್ನ ಹೋಗುವಾಗ ಏನೇನ ಮಾತಾಡಿಕೋತ ಹೋಗ್ತಿದ್ರೋ ಏನೋ!”

“ಜನರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ನೀನೇನು ಹೆದರಬೇಡ ನಿಮ್ಮಿ ಅದೇ ಜನರು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಜೊಕ್ಕತನದ ಸಾದಾ ಜೀವನ ನೋಡಿ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳು ಇಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿ ಸಂಜೀವಿ ನಿಮ್ಮಿಯ ಸ್ನೋ ಪೌಡರಿನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಳು

ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕಂಡೊಡನೆ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಆದರ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ಅವಳ ಗಂಡ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಅವಳ ಸ್ಥಿತಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಅವಳ ಆಶ್ರಯ ಮನೆಯವರು ಅವಳನ್ನು ಜೀವಂತ ಉಳಿಸಿದ್ದು ಕಷ್ಟ ಹಾಗೆ-ಹೀಗೆ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆಗಳು ನಿಮ್ಮಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದವು

ಅಂತೇ ಸಂಜೀವಿಯ ಅವಾರವಾದ ಸಹನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಿಮ್ಮಿ “ಒಯ್ಯೀ, ನಿಮಗೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳೋದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಾ! ನೀವು ಒಮ್ಮಾ ದರೂ ಮಾವಾವರಿಗೂ ತಿರುಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ನಾ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸಾದರೂ ನೋಡೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದುಂಟು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಜೀವಿಯು ತನ್ನ ಪಾಡನ್ನು ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಅರುಹಿ ಅತ್ತದ್ದೂ ಇದೆ ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕಟ್ಟಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅವಳ ಬಾಯಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲಿಲ್ಲ

ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಸಂಜೀವಿ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮಿಯರ ನಡುವಿನ ಸ್ನೇಹ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು ಸಂಜೀವಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ನಿಮ್ಮಿ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಆರಂಭಿಸಿದಳು ಆದರೂ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಸಂಜೀವಿಯ ಜೀವನ ದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀವು ಪುರಾಣದೊಳಗಿನ ಆದರ್ಶ ಸೀತೆ ನೋಡ್ರೀ ಒಯ್ಯೀ” ಎಂದೂ ಒಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು

“ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಡ ನಿಮ್ಮಿ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿಯೇ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ

“ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆದಾಗ ನನಗೂ ಕೆಟ್ಟೂ ಅನಸತದ ಒಯ್ಯೀ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಸಿಕ್ಕರೂ-ಪಟ್ಟರೂ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾತಾಡತೂ

ಇರೀರಿ ಎಷ್ಟು ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಾ ಇರತೀರಿ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಯಿಂದ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಮಾತು ಹೊರಬೀಳತಾವನು ಹೊರತು ನೀವು ಯಾರಿಗೂ ಮನಸು ನೋಯುವ ಹಂಗೂ ಮಾತನು ಆಡೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದಷ್ಟು ಸಾಲುತಿರಲಿಲ್ಲ

ಆಗ ಸಂಜೀವಿಯು “ ನೀನು ಏನೇ ಹೇಳು ನಿಮ್ಮಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸುಖದುಃಖ ಅನ್ನೋದನ್ನು ದೇವರು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಈ ಲೋಕ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ತಾನಾಗಿ ಕಷ್ಟ ಪಡೆಯದ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಲೋಕ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟರೆನೆ ಅವನು ಜೀವನ ಬೆಳಗಿಸಬಹುದು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಜೀವನವನ್ನು ಆದರಿಂದ ಬೆಳಗಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ದೀವದ ಬತ್ತಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬೆಳಕು ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ ಹಾಗೇ ಮನುಷ್ಯ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೆನೆ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬಲ್ಲ” ಎಂದು ವೇದಾಂತದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಜೀವನದ ಕೊರಗಿನ ಕಥೆಯೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಿಯ ಕಿವಿಗೆ ದಿನದಿನವೂ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು

“ ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯವಳಾಗಬೇಕಮ್ಮ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಹರಸಿದಳು ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಿ ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು

ಬದಲು ಸಂಜೀವಿಗೆ ನಿಮ್ಮಿ ಹೇಳಿದಳು “ ಅಲ್ಲಾ—ನೀವೂ ಅತ್ತಲಾಗಿಸ ನಮ್ಮ ಹೋಡಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೂ ಬಂದ ಬಿಡಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಹಾಂಗೂ ಅಲ್ಲೇನು ಕತ್ತಿ ದುಡ್ಡಾಂಗ ದುಡಿಯೋ ಅವಶ್ಯಕತಾ ಇಲ್ಲ ಹ್ಯಾಂಗಾರೂ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾ ನಮ್ಮ ಮನಿಯವರಿಗೂ ಒಂದು ನೌಕರಿ ಅಲ್ಲೇ ಹುಡುಕಿ ಕೊಡ್ತೀನೆ ಅಂತ ಹೇಳ್ಯಾರ ” ಎಂದು

ಆದರೆ ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ಎಡಹಿತ್ತಲು ಬಿಟ್ಟು, ಗಂಡನೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟು— ಬೇರಾರೊಡನೆಯೂ ಹೋಗಲಾರೆನೆಂದು ಹೇಳಿದಳು ಅಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮಿ ಹೊಡೆದ ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ “ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಎನಿಸಿದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು

ಎಡಹಿತ್ತಲಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ದೃಶ್ಯ ನಿಸರ್ಗ ದೇವಿಯ ನಂದನ ವನದಂತೆ ಇತ್ತು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಂತು ಅಲ್ಲಿನ ಸೊಬಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವರಾರು ? ಕಣ್ಣು ಚಾಚಿದತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಮುರಿಯುವ ತನಕವೂ ಹಸಿರು ಹಾಸಿರುತ್ತದೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನೀರಿನ ನಲಿದಾಟ ಅತ್ತ 'ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ' ಜೊಬ್ಬಿಟ್ಟರೆ ಇತ್ತಲಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯ ಬದಿಯಿಂದಲೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತೋಡು ನೀರು ತುಂಬಿ ಓಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಇನ್ನು ಹಸಿರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕೂಗಲು ಹೇಗೋ ಆರಳಿರುತ್ತವಷ್ಟೆ ಯಾವಲ್ಲಿ ನೋಟವಿಟ್ಟರೂ ಸೌಂದರ್ಯ ರಾಶಿಯೇ ಕಾಣಬೇಕು ಕಾಡಿನಿಂದ ನಾಡಿನ ವರೆಗೂ ನೀರಿನ ಸಾಳಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗಿರುವ ಬೆಡಗನ್ನು ಕಂಡ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಮರೆಯಬಹುದು ಸುತ್ತಲಿನ ಬೆಟ್ಟದೊಳಿಗಳೂ ಹಸಿರು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುತ್ತವೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಹೊಳೆಯೇ ಹರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಸೊಗಸಿನ ಅಭರಣ ತೊಡದ ತುಂಡು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸದು

ಅದರಲ್ಲೂ ನಾಲಾರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೆರೆ ಬಂದಾಗ ಕೆಂಪು ನೀರು ನದಿ ತೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವಾಗ ಜನ ಪಡುವ ಆನಂದ ಎಷ್ಟು ! ಅಲ್ಲಿಯ ದೃಶ್ಯವಾದರೂ ಎಂತಹದು ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತುಂಬಿದ ನದಿ ಕೆಂಪು ನೀರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುವಾಗ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳಿ ತುಂಬಿ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ವಿಶಾಲವಾದ ರಸ್ತೆಗಳು ಕಾಣುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ನಿಸರ್ಗ ರಮಣಿಯ ಅನಂತ ಭಂಗಿಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು

ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಿಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಕಾಡು ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿಯ ಮರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಮುಂದೋಡುತ್ತ ಅದು ಹೋಗುವಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಮಲಗಿಸಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ತೆಂಗುಕಂಗುಗಳು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತವೆ ರೌದ್ರ ರಮಣಿಯತೆಗಳು ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ತಾಂಡವವಾಡುವ ದಿನಗಳೆಂದರೆ ಮಳೆಗಾಲದವುಗಳೇ

ಇಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 'ಮದುಮಗಳ ಅಬ್ಬಿ' ಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು ಹರಿಯುವ ನೆರೆಯ ನೀರಲ್ಲೂ ಉರಿ ಇದೆಯೋ ಅನ್ನುವಷ್ಟು ಭೀಕರವಾದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಮಿಂಚಿಸಿಕೊಂಡು 'ಮದುಮಗಳ

ಅಬ್ಬಿ' ಒಯ್ಯಾರ ಒನಪುಗಳಿಂದ ಓಡುವಳೋ, ನೆಗೆಯುವಳೋ ಅಥವಾ ಏರುವಳೋ ತಿಳಿಯದು ! ಅವಳ ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ' ಬಂಟಕಲ್ಲು ' ಗಳು ಭೂಮಾಕಾರವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟಿಯುಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರುತ್ತವೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನೀರ ನಿರಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುವಳು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಕೂಡುವಳು! ಎಂಥ ಭೀಷಣ ಕೃತ್ಯ ಅವಳದು ಎಂದ ಕಾಯಕ ಅವಳದು ! ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ಬಿಡುವು ಇಲ್ಲದೆ ಬಿಳನಗ ಬೀರಿಬೀರಿ, ನೀರ ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನು ತೂರಿ ತೂರಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಗೈಯುವ ಅವಳ ಸೂಗಸೇನು !

ಈ ಮದುನುಗಳ ಅಬ್ಬಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿದವಳು ನಿಮ್ಮಿ ಸಂಜೀವಿಯಂತು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಅಬ್ಬಿಯ ಬಳಿ ಹಾದು ಹೋಗದೆ ಇಲ್ಲ

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಬೋರ್ಗರೆಯುವ ನಾದದೊಡನೆ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದೂ ಉಂಟು ಕೆಲಸ ವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ—ಅಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗದೆ ನಿಮ್ಮಿಯೂ ಬಿಡಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆಗೆಲಸ ತೀರಿಸಲು ಅಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗುವರು ಹೆಚ್ಚೇನು ಒಂದು ಸೌಟು ತಿಕ್ಕಬೇಕಾದರೂ ಅಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗುವಳು ನಿಮ್ಮಿ ಇನ್ನು ದಿನದ ಪಾತ್ರೆ-ಪರಡಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದಂತು ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲೇ ಸಂಜೀವಿ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮಿ ಕೂಡಿಯೇ ಮನೆಯಿಂದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತರುವರು ಆದರೆ ಸಂಜೀವಿ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಲು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಯು ಅಬ್ಬಿಯೊಳಗಿನ ನುಣುಪಾದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸುವುದೂ ಉಂಟು ಕಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂದರವಾದ ತಿಲೆಯ ತುಂಡು ರಮಣಿಯವಾಗಿ ಕಂಡು ನಿಮ್ಮಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದರೆ ಕೂಡಲೇ ಸಂಜೀವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬರುವಳು

“ ಒಯ್ಯೇ ಈ ಕಲ್ಲು ಎಷ್ಟು ಚಂದರೇ ! ಹಾ ! ಎಷ್ಟು ನುಣುಪು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಾಂಗಳ ಅದಕ, ಅಯ್ಯೋ ! ಎಷ್ಟು ಸುಂದರ ! ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿ ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಳು

ನಿಮ್ಮಿಯು ಹಾಗೆಲ್ಲ ಆನಂದದಿಂದ ಬಣ್ಣದ ದುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಬ್ಬಿ

ಯಿಂದ ಆರಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂಜೀವಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು ಅವಳ ತಾಯಿ ಈಗ ಇವಳು ಹೇಗೆ ಮಡಿಕೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಹಾಗೆ ತೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವಳೂ ನಿಮ್ಮಿಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮುದ್ದಿ ಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು—ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಜೀವಿಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು

ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೂ—ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನಿಮ್ಮಿ ಮತ್ತು ಸಂಜೀವಿಯರು ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ದಿನದ ಕೆಲವು ತಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಸಂಜೀವಿಗಂತು ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದ ತೆಂದರೆ—ಅದು ಹೇಗೆ ಹೋಯಿತೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಆನಂದದಿಂದ ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಅಬ್ಬಿಯ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಬೇಸಗೆಯ ಕಾಲವೆಲ್ಲ ಮಳೆರಾಯನನ್ನೇ ಅವಳು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಈಗ ಕೂಡಾ, ಈ ನಡುವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಿಯ ಮೋಹ ತನಗೆ ಬಿಡದಲ್ಲ—ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುವಳು

ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವಿ ಒಮ್ಮೆ ಅಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹೆದರಿದ ಸಂಗತಿಯೂ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಜೀವಿ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿ ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲಾಗಾಯ್ತು ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಬ್ಬಿಗೆ ಬಂದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಂಜೀವಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಹೆದರಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಕೂಡಲೆ “ಒಯ್ಯೇ ನೀವು ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು “ಏನು ಬಿಡು ವ ಗೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಮಾತನ್ನು ತೇಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಇಂದು ನಿಮ್ಮಿ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವಾದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಬ್ಬಿಗೆ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟಳು

ಆಗ ಸಂಜೀವಿ, “ನೀನು ಯಾಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿ? ನಾನು ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ ಅಷ್ಟೇಕೆ ಅವಸರ ನಿಮ್ಮಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಆದರೂ ನಿಮ್ಮಿ ಸಂಜೀವಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಬ್ಬಿಗೆ ಒಯ್ಯಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಅವಳನ್ನು ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಕೈನೋವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆಂದು ಬಗೆದು ಮರುಕಪಟ್ಟು ಸಂಜೀವಿಯೂ ಅವಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋದಳು ಹೋದ ವಳೇ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೂ ಅರಂಭ ಮಾಡಿದಳು

“ ನೀನು ತಿಕ್ಕಬೇಡ ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಂತೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಮಡಿಕೆಗಳ ಮುಸುರೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿದರು

“ ಇನ್ನು ಹೋಗೋಣ ” ಎಂದಳು ಸಂಜೀವಿ

“ ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತಳು ನಿಮ್ಮಿ

ಇವಳಿಗೇನಾಯಿತಪ್ಪ—ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ “ ಯಾಕೆ ಮಗೂ ? ”

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು

“ ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ನೀವು ಹೋಗಿರಿ ”

“ ಅದೇನು ? ”

“ ನೀವು ಹೋಗಿರಿ ”

“ ಅಬ್ಬಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ನೋಗಸಾಗಿ ಕಂಡಳೇ? ಅವಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಎದ್ದು ಬರಲು ನಿನಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದೇ ? ”

“ ಹೌದು ”

“ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲೆಕ್ಕ! ನೀನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವಳು ಅಲ್ಲವೋ? ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಈ ಅಬ್ಬಿ ? ”

“ ಹೋಗುವಾಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಬ್ಬಿನ ತುಡುಗು ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಒಯ್ಯೇನಿ ! ”

“ ಸಾಯಲಿ ಬಿಡು ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ಎಲ್ಲ ಮಾತು. ನಡೆ—ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಕೂಡೋಣಂತೆ ”

“ ನಾನಿಲ್ಲೇ ಕೂಡುವಾಕೆ ! ”

“ ಇದೇನು ಮಾತಾಡುತ್ತಿ ವಿಚಿತ್ರ ? ”

“ ವಿಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲ! ನೀವು ಈಗ ನಾ—ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿರೋ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೂ ನಾ ಅಬ್ಬಿಗೂ ಜಿಗೀತೇನಿ ! ”

“ ಛೇ ! ಅಂಧದೇನಮ್ಮ ಅದು ? ”

“ ನೀವು ಹೇಳು ಅಂದ್ರೂ ಹೇಳತೇನಿ ”

“ ಹೇಳು ”

“ ಹಂಗಾರೂ ನೀವು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಹೇಳಿದ ನಿಮ್ಮ ಅಬ್ಬೀ ಕಥೀ ಹೇಳಿ ”

“ ಅಬ್ಬೀ ಕಥೆ ”

“ ಅಹುದು ! ”

“ ಅದು ಯಾವುದು ನಿನ್ನೊ ? ”

“ ಅಂದೊಮ್ಮೆ ನೀವು ಅಂಜಿ—ಇಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದಂತಲ್ಲಾ ! ಅದೂ ಕಥೀ ”

“ ಹೋ ! ಅಷ್ಟೆಯೋ ! ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಳು

“ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ—ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಳು ಸಂಜೀವಿ

“ ಬೇಡ ”

“ ಇಲ್ಲಿ ಈ ನೀರಿನ ಸಪ್ಪಳದಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ”

“ ಕೇಳಿದಷ್ಟೂ ಸಾಕು ಆ ಅಬ್ಬಿನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೇಳವಳ್ಳಾಕ ? ”

“ ಆಯಿ ತಮ್ಮ ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದಳು ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಿರಿದು ಮಾಡಿ ವಿವರಿಸಿದಳು ಅಂದು ಅವಳಿಗೆ ಆ ಅಬ್ಬಿಯ ಭೀಕರ ಹಾಗೂ ದುಃಖದಾಯಕವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ—ತನ್ನ ಬಾಳೂ ಅವಳಂತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿದ್ದು, ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಹೇಗೋ ಭಯವಾದದ್ದು, ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ಆ ನಿರೀನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು, ಅವನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತ ಕೂತು ತನ್ನನ್ನು ದೂಡಿದ್ದು—ಆಗ ಇವಳಿಗೆ ಭೀತಿಯಾಗಿ ಮೂರ್ಛಿಬಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮಿಯೂ ಸಂಜೀವಿಯ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದಳು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿ-ಸಂಜೀವಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ

ಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಬವಣೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳು

ಇಂದು ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕರುಣೆ ಸಂಜೀವಿಯ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿತು
 “ಒಯ್ಯೀ, ನಾನು ನಿಮ್ಮವರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಹುಡುಕಿ ತರಲಿಕ್ಕೆ
 ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಗೂ ಹೇಳೋನು ನೀವೇನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬೇಡಿ” ಎಂದು
 ಹೇಳಿದಳು

“ನನಗೆ ಅತ್ತಿ ಮನೆ, ಅವನ ಮನೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ” ಎಂದು ಹೇಳು
 ವಾಗ ಸಂಜೀವಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತ್ತು

ಅಲ್ಲಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮಿಯೂ ತನ್ನ ಊರು ಚಂದ
 ವೆಂದು ಅಭಿಮಾನ ವಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು ದಿನವೂ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಗಾಡ್
 ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಅವಳು ಸಂಜೀವಿಯೊಡನೆ ಹೊಗುತ್ತಿ
 ದ್ದಳು ಸಂಜೀವಿಯಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದ
 ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು

ಇಂತಿರಲು ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಗೆ ತಾನು
 ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಬಂದೊದಗಿತು ಆದರೂ
 ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಅಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನವರಂಥ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಒಪ್ಪದು
 ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳು ತೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು

ಒಮ್ಮೆ ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು “ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
 ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗಲಿರೇ ಒಯ್ಯೀ ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು

ಆಗ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳು “ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಬಾಳನ್ನು ಹಂಗಿನಿಂದ ಸಾಗಿಸ
 ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮೀ ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ನನಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ
 ನೀನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಡದಿಯಲ್ಲವೇ ? ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನಾನು ಬಯಸು
 ವವಳೇ ? ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಸುಖ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ, ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದವರನ್ನು ಹಾಳು
 ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವುದೇ? ಛೇ, ನಾನೆಂದೂ ಹಾಗೆ ಬಯಸಲಾರೆ
 ನೀನು ಎಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ಅದೇ ಸುಖ ನೀನು
 ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗು, ಅದರೆ ಸಾದಾ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ
 ನಾವು ಹೆಂಗಸರು” ಎಂದು ಹೃದಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಅಂದಳು ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕವಟ
 ವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿಗೂ ಅನಿಸಿತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳ ಮೇಲಿನ

ಅಭಿಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿತು

ದಾಸ ಧಾರನಾಡಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಳಿಯ ಹೋಗಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಕೇಳಿದರು—ಪತ್ರಮುಖೇನ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಗತಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ “ಒಟ್ಟಾರೆ ನನಗೆ ಶನಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ನಷ್ಟವೇ ಹೊರತು ಲಾಭವಿಲ್ಲ ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿದರು

ದಾಸನಿಗೆ “ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನ ಕೂಡುವುದು ಬೇಡ ” ಎಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಗೀಚಿ ಹಾಕಿದರು

ಆದರೆ ಮರುಟಪ್ಪಾಲಿಗೆ “ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಮಾವನವರು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಚಿ|| ಕುಂಕುಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ತಿ||ಸ|| ಮಾವನವರು ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಟರು ಬರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲಿನವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಇರಬೇಕು ” ಎಂದು ಬರೆದ ಚಿರಂಜೀವಿ ರಾಮದಾಸನ ಪತ್ರವನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಓದಿದರು

ಸಂತೋಷ—ಅಸಮಾಧಾನಗಳೆರಡೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. “ಊರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ದುಡಿದು ಸಾಯಬೇಕೋ! ಅವನು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತು ತಾನೆ ಅಂತೆ ನನಗಾದರೂ ಯಾಕೆಬೇಕು ಈ ಹೊಲಮನೆ? ನಾನೂ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ‘ಭವತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ’ ಎಂದು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಗಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಯೇ ಹೇಳಿದರು

ಸಂಜೀವಿ ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಿಯುವ ತನಕ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಳು—ಆ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡವೊಸೆ ಒಂದು ಘೂಟು ಬೆಳೆದ ಅಜಾನುಬಾಹುವಾದ ದೇಹಧಾರಿ ಕಾವಿಸ್ತೃಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು, ಕಿಲ್ಲನೆ ಹಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟು “ಆಶೀರ್ವಾದ!” ಎಂದು ಅವರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ

ವಂದಿಸಿದ ಅವನು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ಸ್ವಾಗತ—ಸತ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಮಗಳನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿದರು ಹೇಗೋ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಆಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರು ತಟ್ಟನೆ ಮೂಡುಮನೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದರು ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟವರು ಕೋವಣಾಲಂಕೃತರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು ಇತ್ತ ಸಂಜೀವಿ ಸರ್ರನೆ ಬಂದು ಆ ಸಾಧುವುರುಷನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಸಲಿಲವನ್ನು ಹಾಕಿ, ವಂದಿಸಿದಳು

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಸಂಜೀವಿಯ ನೋಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥವಿರಲಿಲ್ಲ

೭

ದೂರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆಯತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ವೀಳ್ಯ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ನಾಲಕ್ಕುರು ಸಲ ಕೂತಲ್ಲಿಂದ ಬಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನೋಡಿದರು ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನಿಂದ ಬರುವ ಜನದ ಪರಿಚಯವಾಗಲಿಲ್ಲ

ಪತಿರಾಯರು ಹೊರಗೆ ನೋಡುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಸಾವಿತ್ರಿ, “ಯಾರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತ್ತು ಕಾರಣ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ ಅದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಂಡತಿಯತ್ತ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ಹೌದೇ!” ಎಂದರು

“ ಏನು ? ” ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ

“ ಅಕೋ, ಅಲ್ಲಿ ಓ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರುವವನು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲವೇನು ? ”

“ ಹಾಗೇಕೆ ಕೋವಣದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ? ಜೋರಿನಿಂದ ಚಿಗಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಏನಾಗಿದೆಯೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ! ”

“ ಅವನು ಅಣ್ಣ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ನಿನಗೆ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತೋ ಇಲ್ಲ ಹೇಳು ”

“ ಹೌದು, ಅವರೇ ! ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನವರು ಮೂಡುಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಏರಿಯಾಗಿತ್ತು

ಇತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದು “ ಏನು ? ಏನು ? ” ಎಂದು ಅವಸರದಿಂದ ಕೇಳಿದರು ಆದರೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅಂಥ ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಕಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾವುವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ—ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ

“ ಏನಿಲ್ಲ—ಏನಿಲ್ಲ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಚಾವಡಿಯತ್ತ ನಡೆದರು ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಸಾಗಿದರು

“ ಓಂ ನಮೋ ಶಿವಾಯ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿ ತಾಯಿತು.

“ ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಅಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತುಕೊಂಡರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಯಾರೂ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ ಆ ಮೇಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ಮೊದಲು ಮಾತಿಗೆ ಪೀರಿಕೆ ಹಾಕಿದಳು

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸೌಖ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಯಾಕೆ ? ”

“ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಬರುವವರಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಆ ಮಾತು ವಿಷಪೂರಿತ ಶಲ್ಯದಂತ ನಟ್ಟಿತು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಏಳುಕರವೂ ಬಂದಿತು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕಾರ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ

ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ದೇಶಾವರಿ ನಗು ಬೀರುತ್ತ ಕುಳಿತರು

ಆಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ “ ಇದೇನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಒಂದು ಎಲೆವಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಂದಿ ? ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು

“ ಹೋ ! ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದರು ಏನೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೋ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೋ ಬಂದ ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತು—ತಾನು ಮನೆಯಿಂದ ಅರಿವೆ ತೊಟ್ಟು ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು

ಅದಕ್ಕಾಗಿ, “ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬಂತು, ಹಾಗೇ ಹೊರಟು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು

“ ಏನು ? ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದರು

“ ನಿಮ್ಮ ಶಿವರಾಯನ ಪತ್ತೆ-ಗಿತ್ತೆ ಉಂಟೋ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ”

“ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತರಬೇಕೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಮಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಉಂಟೋ ಹೇಗೆ ? ”

“ ನಿಮ್ಮ ಸಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಪತ್ತೆ ಆಯಿತೋ ? ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕೇಳಿದಳು

“ ಇಬ್ಬರ ಪತ್ತೆ ಮನ್ನ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಿಂದ ನಾನು ಬಂದದ್ದು ”

“ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರಂತೆ ? ” ಎಂದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

“ ಅದೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಅಳಿಯನನ್ನು ಕರೆದು ತರಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಸು ”

“ ಉಂಟು ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು—ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಲಿಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಖರ್ಚಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯಾ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳುವಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳಿದಳು—“ ಆ ವಿಷಯ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು ” ಎಂದು

“ ವಿಚಾರ—ಆಲೋಚನೆ ಎಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ” ಎಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಉತ್ತರಿಸಿದರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ‘ ತಾನು ಬಂದ ಕೆಲಸ ಆಗಿ ವುದಿಲ್ಲ ’ ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಆದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು

ವಿಳ್ಯ ತಿನ್ನತೊಡಗಿದರು

“ ನಿಮ್ಮ ದಾಸ ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಯೋ ? ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೇಳಿದಳು

“ ಹೌದು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಬಂದದ್ದು ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ನಿಮ್ಮ ಶಿವರಾಯನನ್ನೂ ಕರೆದು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ನೀವು ದಾಸನ ಪ್ರಯಾಣದ ಅರ್ಧ ಖರ್ಚನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಂದು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿದ್ದರು

ಮೈದುನನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಪಿತ್ತ ಕೆದರಿತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ತಮ್ಮನ ಕುಶಾಗ್ರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವೆನಿಸಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಚಾಣಕ್ಯತಂತ್ರ ಕಲಿತಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಎಂದು ಅವರು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಹೂಡಿದ ಒಳಸಂಚು ಅವರಿಗೂ ಅರಿಯದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಮಗನನ್ನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಅದು ವಿಧಿತವಾಗಿತ್ತು ಮಗನ ಕಾಗದದ ಮಜಕೂರೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಾತಾಡುವ ಸರಣಿಯ ಅರ್ಥವೂ ಅವರಿಗಾಯಿತು

ಕಾರಣ ಸಾವಿತ್ರಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಮೈದುನನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದ ತೊಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು

“ ನೀವು ಇಷ್ಟು ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಮಾಡುತ್ತೀರೆಂದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವೇನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಖರ್ಚನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಣ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಅಳಿಯ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ನಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ನೀವು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವತಾರ ತಾಳಿದರೂ ನಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುದುಕನಾಗುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಗುವುದು— . ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಇವತ್ತು ಗೊತ್ತಾಯಿತೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಾದಿ ? ಅದೂ ಹಣ ಎತ್ತುವ ನೆವದಿಂದ— ಅಲ್ಲವೋ ? ದಾಸ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಅಳಿಯನ ನೆನಪು

ಆಯಿತೇ ನಿಮಗೆ ? ಅದರ ಮೊದಲು ನಾವು ಸತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ನೀವು ಭಾವಿಸಿದಿರೇ ? ನೀವು ಮೊದಲೇ ಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವು ಖರ್ಚಿನ ಅರ್ಧ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಆದರೆ ಈಗ ನಾವು ಕೊಡುವವರಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಳೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವಳು ಮಾತಾಡಿ ಸೋತಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಮಾತಾಡದೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ನಡೆದರು

“ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ನೀರಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಇಟ್ಟು ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ “ಅಂತೂ ನಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಮಸಿ ಹಚ್ಚಿದೆ ” ಎಂದು ಸಪ್ಪಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದರು

“ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯತ್ತ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು

“ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹಾಗೇ ಆಗುತ್ತದೋ ಹೀಗೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೋ ಎಂದು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ? ” ಎಂದು ಅವಳೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು

ಆಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ, “ದೇಹ ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದಾಗ ಮಾತಿನ ಮಾಲೆಗಳು ಹೊರಡುವುದು ಸಹಜ ನಿನ್ನಿಂದ ಈಗ ಯಾವ ಕಾರಭಾರವೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಿ ಅಳಿಯನ ಚಿಂತೆ ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿ ಹೀಗಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಕಾಯಲೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರೂ ಗುಣ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಆತ್ತ ಅಳಿಯನನ್ನು ಹೆಡುಕಲು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಹಣಕ್ಕೆ ಇತಿಮಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಇವತ್ತು ಹೇಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

“ನನಗೆ ಯಾವ ಕಾಯಲೆಯೂ ಆಗಿಲ್ಲ ಚಿಂತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಔಷಧ ಕೊಡಬಲ್ಲರೋ ? ನಾನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ನೀವು ದುಡ್ಡು ಸುರಿದು ಔಷಧ ತರಿಸುತ್ತೀರಿ ನನಗೆ ಆವ ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣ ವಾಗುವುದು ಒಮ್ಮೆಲೇ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೋಗಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು

ಕೊಂಡಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆ ವಾಗ್ವಾದ ಹೊಡಿ—ಅವಳು ದಣೆದು ಹೋಗಿದ್ದಳು

ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಒಂದು ವರುಷದ ಮೇಲಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ ಎಂಥ ರೋಗವೆಂಬುದು ಯಾವ ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

“ಎಂಥಾ ಸೀಕು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೂ ಡಾಕ್ಟರರು ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ

“ನಿಮಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ರೋಗ ಗುಣವಾದರೆ ಸಾಕಲ್ಲ?” ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಡಾಕ್ಟರರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ರೋಗಿಗೆ ಗುಣಾಂಶ ವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಔಷಧವಾಯಿತು ಸಾವಿತ್ರಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಸೊರಗುತ್ತ ಬಂದಳೇ ಹೊರತು ಗುಣಹೊಂದಲಿಲ್ಲ ಔಷಧ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಬೇಸರ ಬಂದಿತ್ತು ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಕಲಾನಿಕೇತನದ ಶಂಕರನೂ ಬಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆದರೆ ಅವನು ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ

“ಅವರಿಗ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಬೇಕು” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ್ದ. ಅವನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ—ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಒಬ್ಬಳು ದಾದಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು ಅವಳ ವಸ್ತ್ರಿಯೂ ಮೂಡುಮನೆ ಯಲ್ಲೇ ಆಯಿತು

ಸುಮತಿಯೂ ತಾಯಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿದ್ದಳು ಒಮ್ಮೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಅವಳು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು

ಅದಕ್ಕೆ ಆತ “ಅದು ಕ್ಷಯ ನೀನು ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೇಳಬೇಡ. ಆದಷ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಅದನ್ನು ಗುಣ ಪಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಗುಣವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾರೆ ದಿನ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಅಂದು ಸುಮತಿಯೊಂದು ಆತ್ತದ್ದು ಇದೆ ಆಸ್ಪಿಷ್ಟಲ್ಲ! ಶಂಕರನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕು ಬೇಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು

“ಹುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ” ಎಂದು ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಆತ ಸಂತ್ಸೈಸಿದ

ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬರ ತೊಡಗಿತ್ತು ಮೈಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಯಕ್ತಿ ತುಂಬಿದುದರಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಯ ಲಿಕ್ಕೂ ಅವಳಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಬಾರವೆಂದು ಹೇಳಿ ದರೂ ಅವಳು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ನನ್ನ ಸುಮತಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಸಿ ನಾನು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದರೆ— ಅಡ್ಡಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಪಾಪ, ಅವಳನ್ನು ನಾನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೋ ಡೇವರೆ ಬಲ್ಲ!” ಎನ್ನುವುದು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ನಿತ್ಯ ಮಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು ಪತಿಯೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ “ಶಿವರಾಯನ ಸುದ್ದಿ ಸಿಕ್ಕಿತೋ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು

“ನೀನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ವನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ” ಎಂದು ಹೊನ್ನ ಪ್ಪಯ್ಯ ಔಷಧದ ಸುದ್ದಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು

ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಮಗಳದೇ ಜಪವಾಯಿತು

ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ವ್ಯಯ ಮಾಡಿದ್ದರು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪುಣೆಯವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು ಶಿವರಾಯ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಂಕರ ಪುಣೆಗೆ ಹೋದವನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅಂದರೆ ಫಕ್ಕನೆ ಶಿವರಾಯ ಪುಣೆಗೆ ಬಂದನೆಂದರೆ, ಕೂಡಲೇ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಎಡೆಸಿಗಿ ಕರೆದು ತರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದ ಅವನಿಗೂ ಶಿವರಾಯನ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು

“ಈ ವರುಷವಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರುಷ ದಾಟಿ—ಬೇಕಾವರೆ ಶಿವರಾಯ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿ, ನಾನು ಅವನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸು ತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಆ ಗೆಳೆಯನೂ ಆಶ್ವಾಸನವಿತ್ತಿದ್ದ

“ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ನಿಮಗೆ ಬಿದ್ದ ಖರ್ಚನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ನವರೂ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದರು

ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಿವರಾಯನ ಸಲವಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದರು ಆದರೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು ವರುಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂಗಿಯ ಗಂಡನ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನಿವಾಳಿಸಿ ಒಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು

ಅಳಿಯನ ಅಸ್ವೇಷಣೆಗಿಂತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪತ್ನಿಯ ಕಾಯಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಾಪ ಹುಟ್ಟಿತು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಔಷಧ ಕುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು

ಆದರೆ ಮಗ ಧಾರವಾಡದಿಂದ “ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಬೇಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಡಾಕ್ಟರರಿಂದ ಔಷಧ ಮಾಡಿಸಿರಿ” ಎಂದು ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಊರಿಗೆ ಬಂದೂ ಹೋಗಿದ್ದ

ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಹೊಸಬರು ಇದ್ದಂತೆ ಮಗನಿಗೆ ತೋರಿತು ಅವರ ವಸ್ತ್ರಿಯೂ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದ ಅವರು ಯಾರು ಎಂದು—ಮನೆಯವರಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ, ಪರಭಾರಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯವರ ಮುಖಾಂತರ ಅವರ ವಿಷಯ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೂ ಆತ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ

ಅವಳು ಅವನ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಳಗದವಳು ಎಂಬುದು ರಾಘವೇಂದ್ರನಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಅಂಥವಳು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಆನಿಸಿದರೂ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸುಮ್ಮನೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋದ ಅವನಿಗಾದರೂ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತಾಡಿ ಪರಿಪಾಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವ ಅವನಿಗೆ ಆ ಧೈರ್ಯವೂ ಕಡಿಮೆ

ಸವತೀಕೆರೆಯ ಜಾನಕಮ್ಮ ಅನಾಥೆಯೇನೋ ಹೌದು ಅವಳು ಹಾಗೆ ಅನಾಥೆಯಾದದ್ದು ಬೇಕೆಂದೇ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳ ಕುಲದವರೇ ಬಡಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆರಳುತ್ತ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಹೊಲಮನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅವರು ಮೂಲಗೇಡೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು

ದಿನಗಳು ಹೋದಂತೆ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪಿತ್ತ ವಿಕಾರವಾದಂತೆ ಅವರು ಮೈಗಳ್ಳರಾಗುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದಲೋ ಅವರಿಗೆ ಆ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವನ

ಹೋಗದಾಯಿತು ಜಾನಕಮ್ಮನ ಪಾಲಿಗೆ ವೈಧವ್ಯವೂ ವ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳ ಪಾಡು ಉಳಿದ ಆ ಮನೆತನದ ಜೀವಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳು ಸರಿಬೀಳಲೂ ಇಲ್ಲವಂತೆ ದಡಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಮರಿವಿೂನಿನಂತೆ ಜಾನಕಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾಗಿತ್ತು—ಸವತೀಕೆರೆಯಲ್ಲಿ

ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅವಳನ್ನೇನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ತನಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಜೀವನ ಬೇಡವೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಜಾನಕಿ ನನ್ನ 'ಕೈರಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿ ಇರುವತನಕ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಮನೆಬಿಟ್ಟಳು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬಳು ತೊತ್ತು ಇರಲಿ ಎಂದು ಜಾನಕಿಯನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು

ಆತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು ಅವಳ ಆರೈಕೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಹೂಡಿದ್ದರು ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಜಾನಕಿ ಏನು ದೂರದವಳಲ್ಲ ತನ್ನ ನೆಂಟರ ಮನೆಯವಳೇ ಸವತೀಕೆರಿಗೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ವರ ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಬಾರಿ ಹೋದಾಗ ಜಾನಕೀಯೇ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಮಾತೂ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು ನಕ್ಕೂ ನಲಿದು ನಾಟ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಅವಳ ಸ್ವಭಾವವೇ. ಗಂಡಸರು-ಹೆಂಗಸರು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲದೆ ರಸವತ್ತಾದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾನಕಿ ಒಂದನೆ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಇರಲು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಮುಂದೆ ಹೇಗೋ ಏನೋ ಮಾತುಕತೆಯೂ ನಡೆದು ಜಾನಕಿ ಮೂಡುಮನೆ ನೇರಿದಳು

ಅವಳ ಆಗಮನಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಅಡ್ಡಬರಲಿಲ್ಲ "ಮಗೂ" ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯತೊಡಗಿದಳು

"ಆತ್ತೇ, ಆತ್ತೇ" ಎಂದು ಜಾನಕಿಯೂ ಅಪಾರವಾದ ಆರೈಕೆ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಳು ಅವಳಿಗೂ ಜಾನಕಿಯ ಆರೈಕೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು ಮನಸ್ಸೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಉಳಿಯ ಹತ್ತಿತು ಯಾಕಂದರೆ ಜಾನಕಿ ಮಾತಿಗೆ ಕುಳಿತಳೆಂದರೇ ಡಿಯೋಕ್ಕಿಂತ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವಳು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತ, ಬಿಸಿ ನೀರು ಎರೆಯುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಜಾನಕಿಯೂ ದಿನಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು

ಜಾನಕಿಯ ವಯಸ್ಸೂ ಬಹಳವಿಲ್ಲ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮೂವತ್ತು ವರುಷಗಳ ನಡುವೆ ಇರಬಹುದು ಸ್ವಲ್ಪ 'ಎಣ್ಣೆಗಪ್ಪು' ಬಣ್ಣದ ನೈ ಅವಳದು ಸುದೃಢಕಾಯಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಗಟ್ಟಿ ಅಂತೀ ಧೈರ್ಯವಂತಳೂ ಆಕೆದು ನೈಮುರಿದು ದುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದುಳಿದವಳಲ್ಲ ಇಂಥವಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ಜಾನಕಿ ಮನೆ ಸೇರಿದ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ, "ಕೌಡೇ" ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹುರುಪಿನಿಂದ ಕರೆದರು

"ಯಾಕೆ?" ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ

"ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆ ಜಾನಕಿ?"

"ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಕೆಲಸ ಅವಳದು! ನೈಗಳ್ಳತನವೆನ್ನುವುದು ಅವಳ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಜಾನಕಿಯ ಕೆಲಸಗಳ ನಾಜೂಕು ತನಗಳನ್ನು ಮನವಾರೆ ಹೊಗಳಿದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ತಾವು ಆರಿಸಿ ತಂದ ಅಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೂ ಅಷ್ಟು ಉಬ್ಬಿದರು

ನಾಲಾಠರು ತಿಂಗಳುಗಳು ದಾಟುವುದರೊಳಗೆ ಸವತೀಕೆರೆಯಿಂದ ಜಾನಕಿಯ ಅಣ್ಣ ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಮೂಡುಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದ ಬಂದಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಸೋಲೇ ಅವನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿತ್ತು

"ನೋಡು ಜಾನಕಿ, ನಿನಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ನೀನೇನು ಸಣ್ಣವಳಲ್ಲ ನೀನು ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ—ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ನೀನು ಎಷ್ಟೇ ನೀತಿವಂತಳೆಂದು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಲೋಕದ ಕಣ್ಣು ನಿನ್ನನ್ನು ದೂಷಿಸದೆ ಬಿಡದು ಬಡತನವಾಗಲಿ, ಸಿರಿತನವಾಗಲಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಿಷ್ಟನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಉಣ್ಣುವ ಎಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಂಟು ಅದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳುವುದು ಸಾಕಾದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಬಾ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರು ನಿನಗೂ ಮರ್ಯಾದೆ, ನಮಗೂ

ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತು.—ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮಗೂ ನಿನಗೂ ಕೂಡಿಯೆ ಅಪಮಾನ
ವಾಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದ—ಜಾನಕಿಯ ಅಣ್ಣ

ಜಾನಕಿ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ “ ನಾನಿನ್ನು ಸವತೀಕೆರೆಯ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು
ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆಂದು ಬರುವುದು ? ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ
ವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅಳುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಎಚ್ಚಿಸಿ-
ಅಣ್ಣನನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಳು

ಜಾನಕಿಯ ಸಲ ವಾಗಿ ಮೂಡುಮನೆಯವರೂ ಆ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ
ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು ಆದರೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅವಳ ಅಣ್ಣನ ತಲೆ ಕಂಡೊಡನೆ
ಆತ್ತ ಸುಳಿಯದೆ ಎಲ್ಲಿಗೋ ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು ಅಲ್ಲದೆ ಜಾನಕಿ
ಯಾದರೂ “ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರೇನು ಹೇಣೆಗಾರರಲ್ಲ ಆದು ನನ್ನ
ಮುಷಿ ಅವರನ್ನು ನೀನೇನು ಪಂಚಾಯತ್ತಿಕಗ ಕರೆಯುವುದು ಬೇಡ ”
ಎಂದು ಕೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೊಣೆಯನ್ನೂ ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು

“ ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿ ಸರಿ ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡಿಯು
ವುದು ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ ಅವರನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ನಾನು
ಅಪರಾಧಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಅವಳ ಅಣ್ಣನೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ
ನವರು ಮನೆಗೆ ಬರುವತನಕ ಮೂಡುಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದ ಉಪಾ
ಯ ವಿಲ್ಲದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಅವನ ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಬೇಕಾಯಿತು
ಯಾರು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಭಲವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಅಣ್ಣ “ ನನ್ನ ಜವಾಬುದಾರಿ ತಪ್ಪಿತು ನನ್ನನ್ನು
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ದೂರಬೇಡ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸವತೀಕೆರೆಗೆ ಹೋದ ಹೋದ
ವನು ಮತ್ತೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಇವಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಇಬ್ಬರದೂ ಅದೇ
ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯವೆನಿಸಿತು ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲೇ ಸಾವಿ
ತ್ರಿಯ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ಜಾನಕಿ ದಿನ ತೆಗೆಯತೊಡಗಿದಳು

ಇಲ್ಲದ ನಗೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು
ಬೇಕೆಂದೇ ನಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅದೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲೇ ಅವರೊ
ಡನೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡಿಸಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ! ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳ ಸೋಗು ಸೇಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸಹ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು

ಆದರೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಅವಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಅದರ್ಶವ್ರಾಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು

“ನಿನಗೆ ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟು ಕೊಡಲಿ?” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು

“ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವಳು ನಗುತ್ತ ಮಾತು ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು

“ನೀನು ಬೇಡವೆಂದರೂ ನಾನು ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ!” ಎಂದು ಇವರೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಮತಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ನುಂಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು ದಿನೇ ದಿನೇ ಜಾನಕಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡದೆ ತಾಟಕಿಯಂತಾಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸುಮತಿಯ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿಮಿತದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು ಆದರೆ ಇತ್ತ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಜಾಡ್ಯ ಗುಣಮುಖಕ್ಕೆ ಇಳಿಯದೆ ದಿವಸ ಹೋದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು

ಕಾಯಿಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಚಾವಡಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ಕೂಡ ತ್ರಾಣವಿರಲಿಲ್ಲ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಜಾನಕಿಯು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ಪಾಲನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಳು ಅವಳು ಇಲ್ಲದಾಗ ಸುಮತಿಯೇ ತಾಯಿಯ ರುಗ್ಗುಶಯ್ಯೆಯ ಹತ್ತಿರವಿರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಜಾನಕಿ ಇಲ್ಲದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಬಳಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವರು ಇಲ್ಲದಾಗ ಅವಳೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಸುಮತಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಅವಳ ಕೈ ಸವರುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಮಗಳತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಚೆಲ್ಲಿದಳು ಅಂದು ಅವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಚಿಂತಾಜನಕವಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ ಈಗ

ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಾಗಿದ್ದವು ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಾಯಿಲೆ ವಿಪರೀತ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತೆ ಮರುದಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಹಾಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಪುನಃ ಮರಕಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಗಾಬರಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು—ಸಾವಿತ್ರಿಯ ರುಜೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಿ ದಳು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು

“ಸುಮತೀ” ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ

“ಯಾಕಮ್ಮಾ?” ಎನ್ನಲು ಸುಮತಿಯ ಕಂಠ ಬರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಕೇಳಿದಳು

“ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ?”

“ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿರಬೇಕು”

“ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಇತ್ತ ಬಾ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಕರೆದಳು

ಸುಮತಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಯ ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ತಲೆ ಬಾಗಿಸಿ—ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು

“ಏನಮ್ಮಾ—ಹೇಳು” ಎಂದಳು

“ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತೇ?”

“ಏನು?”

“ಈ ಗಂಡುಹುಲಿ ಮನೆಗೆ .. ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ!”

“ಜಾನಕಿಯ ವಿಷಯವೇ?”

“ಹೌದು”

“ಏನಾಯಿತು?”

“ಏನಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು? ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ!”

“ಹಾಗೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿ ಅಮ್ಮಾ?”

“ದೇವರು ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆ ಧೃತ್ಯ ತೋರಿಸಬಾರ ದಿತ್ತು!” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು

“ ಅಯ್ಯೋ ನೀನು ಅಳಬೇಡ, ಅಳಬೇಡ ” ಎಂದು ಸುಮತಿಯೂ ಅಳುತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಳು ಅವಳಿಗೂ ತಾಯಿ ಹೇಳುವ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು ಹಿಂದೆ ಆ ರೀತಿ ಆಗಿ ಹೋದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದಾಗ ಅವಳ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯದ ಮಾರ್ಗ ಸುಖಕರವಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಪಾಡು ದಾರುಣ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು ಅಂತೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಅವಳ ಕರುಳು ದುಃಖದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂತು

ಮನುಷ್ಯ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕಾಮಕೃಗಿ ಬಗೆಯಲಾರದ ದ್ರೋಹ ಮಾಡುತ್ತಾನಲ್ಲ—ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಚಿಂತೆಯೂ ಆಯಿತು ತನ್ನ ತಂದೆ ಕುರುಡು ಕಾಮನ ಮೂಢ ಭಕ್ತರೆಂದು ಅವಳ ಚಿತ್ತ ನುಡಿಯತೊಡಗಿತು ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ತಂದೆಯ ವಿಷಯಲಾಲನೆಯನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಸುಮತಿ ಮರುಗಿದಳು ಆದರೆ ಅವಳು ನಿರುಪಾಯಳಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳ ಸ್ಥಾನ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಕಿ ಗಿಂತ ಕಿರಿದಾಗಿತ್ತು ತಾಯಿ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ದಿನ ಶೆಗೆಯುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವಾಗ ಸುಮತಿಗೆ ಘೋರ ನರಕ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು

ತಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೋದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ತಾಯಿ ತನಗೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮತಿ ನೊಂದುಕೊಂಡಳು ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಂಥ ಘಾತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸತೊಡಗಿದಳು ಇತ್ತ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಮಗಳ ಚಿಂತಾಜನಕ ಭವಿಷ್ಯತ್ತನ್ನು ನೆನೆ-ನೆನೆದು ಕೊರಗುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ

ಹಗಲಲ್ಲಿ ಸುಬ್ಬಿಯೂ ಬಂದು ಅವಳ ಬೇನೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ನಾಲ್ಕು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಶಂಕರ ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲೇ ಬಿಡುವು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಕಾಯಿಲೆ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಇನ್ನು ತಾನು ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಅವಳಿಗೇ ಬಂದ ಒಂದು ದಿನ, ಶಂಕರ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಾಗ ಮೆಲ್ಲನೆ ಏನೋ ಹೇಳಿದಳು

“ಏನು?” ಎಂದು ಶಂಕರ ಕೈಮಾಡಿ ಕೇಳಿದ

“ಬಾ ಇಲ್ಲಿ” ಎಂದಳು ಶಂಕರ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ “ಏನು ಹೇಳಿ” ಎಂದ

“ನಾನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ”

“ಕೇಳಿ”

“ನೀನು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು”

“ವಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ”

“ನನ್ನ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕಬೇಡ”

“ಅಂದರೆ!” ಎಂದು ಶಂಕರ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ಆಷ್ಟೇ” ಎಂದವು ಸುಮ್ಮನಾದಳು

ಮುಂದೆ ಶಂಕರನೂ ಸಂಭಾಷಣೆ ಬೆಳೆಸಲಿಲ್ಲ ಅಂದಿನಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ವಿಷಮಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು

ಸಾವಿತ್ರಿ ಸಾಯುವ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮುನ್ನ ವತಿಯೊಡನೆ ಹಾಗೂ ಜಾನಕಿಯೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರೂ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಹತ್ತಿರ ಕೂತಿದ್ದರೆ “ಸರಿಯಿರಿ” ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಯೇ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು—ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಸ ವ.ತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸುಬ್ಬಿ, ಅವಳ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪತಿಯ ಕೈಯ ತುಳಸಿಯ ಗಂಗೋದಕವನ್ನೂ ಅವಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ! ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿ “ನೀವು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳೇ ಹೊರತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೊಡನೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಳು

ಇದರ ಗುಟ್ಟು ರಾಘವೇಂದ್ರನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು ಅವನು ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಮೂಕನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ ಆದರೆ ತಾನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಜಾನಕಿಯಾದರೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಿಂದ

ಧ್ವನಿ ನೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು

ಮಾತೆಯ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮರಳಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಾಣಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ನೇರಿದರು ಸಮತಿಯ ಪಾಡು ಮಾತ್ರ ಅವಳು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದುಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಪುನಃ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದ

“ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾದರೂ ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಾರದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಸುಮತಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗಿತ್ತು ಆತ ಇತ್ತ ಯಾವ ಒರ್ಚೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಣ್ಣವಪ್ಯನವರ ಅಳಿಯ ನ ಪತ್ತಿಯಾದದ್ದು, ಅವನೊಡನೆ ಸಂಜೀವಿ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು, ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು

ರಾಘವೇಂದ್ರನೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, “ ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಬಾಳಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ರಾಹು ಎಂದು ತೊಲಗುತ್ತಾನೋ ” ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಿಯೂ ಹೋಗಿದ್ದ

ಸಾವು ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಹೋದ ಮೂಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಪರ್ಯಂತ ನೆಂಟರು ಇಷ್ಟರು ತುಂಬಿದ್ದರು ಆವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶೂನ್ಯತೆ ಕವಿಯಿತು ಮನೆ ಬರಿದಾದಂತೆಯೂ ಸುಮತಿಗೆ ಅನಿಸಿತು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಹೇಗೋ ಅವಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ತಂದುಕೊಂಡು ತಾಯಿಯ ಮರಣವನ್ನು ಮರೆತಳು ಆದರೆ ಈ ಸವತೀಕೇರಿಯ ವಿಧವೆ ದಿನಗಳು ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಅರಳಿಸುತ್ತ ಬಂದಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳದೇ ಹಿರಿಯತನ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು ಸುಮತಿಗೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು

ಜಾನಕಿ, ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸಾವಿನ ತರುವಾಯ ‘ ಮೂಡುಮನೆ ’ ಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ತನಗೊಂದು ಬೇರೆ ಬಿಡಾರಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜಿಹಾಕಿದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅವಳದೊಂದು ಒಟೆಲ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ತನಕ ತಲೆ ಕೆಡಿಸತೊಡಗಿತು

ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದ ಒಬ್ಬ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವ ಒಕ್ಕಲು “ ಸಾವಿತ್ರಿ

ಸತ್ತಮೇಲೆ ನಾನಿಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದೋ ಏನೋ ಮೂಡುಮನೆಯಿಂದ ಒಕ್ಕಲು—ಹೋದ! ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ—ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

“ಹತ್ತರ ಕೂಡ ಹೆನ್ನೊಂದಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಬಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರು” ಎಂದರೂ “ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹಟತೊಟ್ಟ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಆ ಮನೆಗೆ ರವಾನಿಸಿದರು

ಅವಳು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಿಡಾರ ಹೂಡಿದಳೇನೋ ಸರಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ಭಯ ಬರತೊಡಗಿತು ಈ ವಿಚಾರ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಿವಿಗೂ ಬಿತ್ತು

“ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ನಮ್ಮ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನೆ ಇದೆಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವರು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದರು

ಜಾನಕಿ ನಕ್ಕು ನಲಿದಾಡುತ್ತ “ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತುಂಟು ಕಾಕಾ? ಲೋಕದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಸರಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಒಂದು ಬೇರೆ ಮನೆ ನಾನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು

“ನಿನ್ನ ಆಲೋಚನೆ ಸರಿಯೇ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ದಸ್ಯತ್ತು ಹಾಕಿದರು

ಅಲ್ಲದೆ “ನೀನೇನು ಅಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರು” ಎಂದೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು

ಜಾನಕಿಗೆ, ಅವರು ಅಷ್ಟು ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಮೊದಲು ಆ ರೀತಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದಳಂತೆ

ಊರಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ, ತಂದೆಯೊಡನೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಆಗ್ರಹದ ಮೇರೆಗೆ ‘ಜಾನಕಿ’ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆಯೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸವತೀ ಕೆರೆಯ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳಿದ್ದರು ಅವಳು ರಾತ್ರಿ-ಹಗಲು ನಿಡ್ಡೆಕೆಟ್ಟು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೇ ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಬದುಕಿದಳು ಎಂದೇ ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನಾದರೂ ಅವರೆಲ್ಲ (ಮಕ್ಕಳು)

ನೋಡುವಂತಾಯಿತು. ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಜಾನಕಿಯ ನೇವೆಯನ್ನು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದರು

ಇತ್ತ ಸುಮತಿ “ಅಣ್ಣಾ, ಅವಳಿಂದಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಸತ್ತಳು ” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಜಾನಕಿಯ ಮೋಹದ ಬಲೆ ಬೀಸುವ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಹೋದರರ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿವೇದಿಸಿದ್ದಳು

ಕಾರಣ, ರಾಘವೇಂದ್ರ “ಅಪ್ಪವರೇ, ಅವಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಗೊಡಬೇಡಿ ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲದ ಅಪವಾದ ಬಂದೀತು ನಾವು ಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಮುಖ ತೋರಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಡಿ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವನ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕರಣ ದಿಂದ ನಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಂಗಳಾರತಿಯಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಿ ” ಎಂದು ಅಪಾರವಾದ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಹೇಳ ಬೇಕಾಯಿತು

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೇನು ಸಿಟ್ಟಿಗಳೆಲಿಲ್ಲ “ಹಾಗೆ ಅಪವಾದ ಬರುತ್ತ ದೆಂದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ನೀನೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಹೋಗಲು ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ ಅತೀ ಮಿಂ ಅವಳು ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಆ ಕೋಟಿಪಾಂಡ್ಯನ ಮನೆ-ಖಾಲಿಯಾಗುವುದಿದೆ, ಅದ ರಲ್ಲಿ ಇವಳಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇರಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಸಮಾ ಧಾನ ಹೇಳಿದ್ದರು ಆದರಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು

ಅಂತೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮರಣದ ದುಃಖಮಯ ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದುವು ಕಾಲಪುರುಷನಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಔಷಧವನ್ನು ದುಃಖದ ರುಜೆಗೆ ಕೊಡುವವನು ಬೇರೆ ಯಾವ ವೈದ್ಯನೂ ಇಲ್ಲ ದಿನಗಳು, ತಿಂಗಳುಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ದುಃಖ, ವೃಥೆ, ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳೂ ಹಳೆಯದಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಅಂತೇ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಪತ್ತಿಯ ಮರಣದ ದುಃಖ ವನ್ನು ಮರತೇ ಬಿಟ್ಟರು ಜಾನಕಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ತೀವ್ರದಿಂದ ಅವರ ಮಡದಿಯ ವಿಯೋಗದ ಗಾಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ತೊಡಕಿನ ಸಮಸ್ಯೆ.

“ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಸತ್ತವರ ಸಲುವಾಗಿ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ, ಜೀವಂತ ಇದ್ದವರ ದೇಹ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಸತ್ತವರು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೋ ಏನೋ! ಅವರೊಡನೆ ನಾವೂ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ? ” ಎಂದು ಜಾನಕಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಸಂಕೈಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಮಾಡುವ ಉಪಚಾರಗಳು ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದುವು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಜಿಕ್ಕಾಗಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇಡೀ ಮೈಗೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕಿ-ತಿಕ್ಕಿ ತೈಲಾಭ್ಯಾಂಗ ಮಾಡಿಸುವ ಒಂದು ಹೊಸ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಕೈಕೊಂಡಳು ಸುಮತಿಯಿಂದ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ಎಳೆದು ತರಿಸಿ ಹಂಡೆ ತುಂಬಿಸಿ—ಕುದಿಯುವ ನೀರನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು

“ ನೀವೀಗ ಇಳವಯಸ್ಸಿನವರು ಕಾಕಾ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬಾರದು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಜಳಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಮೈ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿಜ ಬರಲೂ ತೈಲಾಭ್ಯಾಂಗ ಒಳ್ಳೆಯದು ಪಿತ್ತ ಕರಗಲಿಕ್ಕಂತೂ ಈ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಕಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮಾತು ಕಾರಿಸುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಮಂಗ ಳಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು—ಜಾನಕಮ್ಮ ಅವರಿಗೂ ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಲ್ಲಾಸವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತಂತೆ

ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವಟ್ಟ ಜಾನಕಿಗೇ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು ಅವಳ ಸ್ವಂತದ ಮನೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ದೊಡ್ಡ ಬೀಗವೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ‘ ಜಾನಕಿಯ ಆಶ್ರಮ ’ ಎಂದು ಹಲವಾರು ಜನರಿಂದ ಟೀಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಕೊನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಅನಂದದಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಆಸೆ ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ತರಹದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಂತ ಸಾಗುವಳಿಗೂ ತರ್ವಣ ಬಿಡಲಾಯಿತು ಮನೆಯ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಕಿಗೆ ಇಳಿಯಿತು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟರು ಕಲಾನಿಕೇತನದತ್ತ

ಕಾಲೇ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ ಶಂಕರನಾದರೂ ಅವರ ಮನೆಯತ್ತ ಬರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಶಂಕರನೇ ಯಾಕೆ?—ಹಲವಾರು ಜನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು ಆಂತೇ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿಯ ವೈಮನಸ್ಸು ಬೆಳೆಯಿತು ಎರಡೂ ಮನೆಯವರು ತೋಡು ದಾಟಿ ಅತ್ತ—ಇತ್ತ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ನಲ್ಲೂ ಅಮರವಾದ ಬಿರುಕು ಬಿದ್ದಿತು

ಮುಂದೆ ಅದು ಕೂಡಲೂ ಇಲ್ಲ

ಜೀವನ ಸುಖಮಯವಾದಾಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಯಾವ ಚಿಂತೆಯೂ ಇದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ ಜಾನಕಿಯ ಆಗಮನದಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಗಲ್ಲ ಚಲಿಸುವುದನ್ನು ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟಿತು ಸುಮತಿಯ ಗಂಡನ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಅವರು ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ “ಬಂದಾಗಬರಲಿ” ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿರಬೇಕು ಅವರು

“ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಅವನೇನು ಸಣ್ಣ ಮಗುವೇ?” ಎಂದು ಜಾನಕಿಯೂ ತನ್ನ ಮೂಗನ್ನು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದ್ದಳು ಸುಮತಿಯ ಗಂಡನನ್ನು ಪತ್ತಿ ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಾದ ಹಣದ ಲೆಕ್ಕವೂ ಜಾನಕಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಕಾರಣ ಅವಳು ತನ್ನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನೇರಿಸಿ, ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು

“ನೀನೇನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಲಿಲ್ಲ—ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತೀರಿ—ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಇದೆಯೋ ಕಾಕಾ? ನಿಮ್ಮಿಂದ ಏನಿಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದಿರಿ! ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಂತೆ—ಹುಣಿಸೆ ಬೀಜಗಳಂತೆ—ಹಣ ನೀರು ಮಾಡಿದಿರಿ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ? ಅವಳ ಹಣೆಯ ಬರಹವೇ ಹಾಗಿದ್ದರೆ—ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅದನ್ನು ಉಜ್ಜಲಿಕ್ಕೆ ಅಸೇನು ಸೆನ್ನಲಿನಿಂದ ಬರೆದ ಕಾಪಿಯೇ? ಅವಳ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಸರಣಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು

“ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹುಡುಗರಿಗೂ ಕಾಗದ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿರಿ—ಇನ್ನು ಅಳಿಯನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಬೇಡಾ—ಎಂದು” ಎನ್ನುವುದು ಜಾನಕಿಯ ಉಪದೇಶವಾಗಿತ್ತು

ದಿನಗಳು ಹೋದಂತೆ ಜಾನಕಿ ಸುಮತಿಯನ್ನು ತೊತ್ತಿನಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ತೊಡಗಿದಳು. ದಿನಸಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಜ್ಜೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಿಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯನವರ ಅನುಮತಿಯೂ ಇತ್ತು.

“ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಕೂಳು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಮೈ ಜಡವಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಜಾನಕಿ ಸುಮತಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಸುಮತಿ ಗುಡ್ಡೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯೋ ಕಟ್ಟಿಗೆಯೋ ಹೊತ್ತು ತರುವಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಿಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲ ಎಲ್ಲರ ಊಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸಲ ಅನ್ನವೇ ಉಲಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನ ಇದ್ದ ದಿನವಾದರೂ, ಮಡಿಕೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತಿದ ಅನ್ನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅನ್ನ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೇ ಅವಳು ಉಣ್ಣುವ ದಿನಗಳು ಬಂದವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಉಪವಾಸವೂ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗಿರಲು, ಅವಳ ವೇಹ ಸೂರಗಿ ಸುಣ್ಣವಾಯಿತು. ‘ಹೇಗೆ ಆಗಿದ್ದಿ?’ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುದುಕಿಯಾದ ಸುಬ್ಬಿ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿದಳು. “ಮಗೂ ನೀನೇಕೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಜೀವ ಬಿಡುವವರ ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದಿ? ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದು?”

“ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ಮಾಮಿ! ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ನಾನು ಹೆಂಗಸು ಅಲ್ಲವೆ? ಕಷ್ಟ-ದುಃಖ-ದಾರಿದ್ರ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೋ ಏನೋ ದೇವರು” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು ಸುಮತಿ.

“ಹಾಗೇಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿ ಮಗೂ ನೀನೇನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಶಂಕರನಿಗೆ ಬಹಳ ಜೀವ ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಸಾಲೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ಬಿಡುವು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ನನ್ನೊಡನೆ ‘ಸುಮತಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆನಮ್ಮ’ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಿನಗೆ ಏನಾಗಿದೆ ಹೇಳು ಮಗೂ ನಾನು ಶಂಕರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂಕೋಚ

ಏಡಬೇಡ ”

“ಅಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ—ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆ ಗಿಂತ ಘೋರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಮಾವೀ” ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸುಮತಿಗೆ ಕಂಠ ಬರಲಿಲ್ಲ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು ಅವಳು

“ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅನ್ನವಾದರೂ ಹಾಕುತ್ತಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಮಗೂ ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಮುದುಕಿ ಸ್ತ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೆಂಪು ಸೀರೆಯ ನೆರಗಿನಿಂದ ಒರಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು ಅವಳ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗಿ ಆಸನ ಹಾಕಿದಳು ಅವಳ ಮೈಯನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ತೀಡಿದಳು

ಅಂದು ಸುಮತಿಯು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟ ಮಾಡದೆ ಸುಬ್ಬಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಊಟಕ್ಕಿ ಅನ್ನವೂ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಾದರೂ ‘ಕಾಫಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಪ್ಪು ನೀರು ಅವಳ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕಹಿ ಮಾಡಿತ್ತು ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಇದ್ದು ದರಿಂದ ಅವಳ ಅವಯವ ಗಳೆಲ್ಲ ಬಳಲಿಹೋಗಿದ್ದವು ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು

ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುಬ್ಬಿ, “ಊಟ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಏಳು ಮಗೂ ನೊದಲು ಉಣ್ಣು ಆ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೋಣವಂತೆ ಸಂಕೋಚ ಗೊಳ್ಳಬೇಡ ನಿನ್ನ ಮುಖವೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಊಟವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನೊದಲು ಊಟ ಮಾಡು ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಅನ್ನ, ಪಲ್ಯ, ಮಜಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಉಳಿದಿದೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣ್ಣು ಮಗೂ” ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಉಪ ಚರಿಸಿದಳು

ಮುಂದೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಅಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಮುಖ ತೊಳೆಯಲು ನೀರು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಳು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಳು. ಹತ್ತಿರವೇ ಕೂತು ಅವಳನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು—ಸುಬ್ಬಿ

ಆ ಮೇಲೆ ಸುಮತಿ ಆದಿಯಿಂದ ಅಂತ್ಯದ ವರೆಗಿನ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸುಬ್ಬಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದಳು ಮರುಕ ಪಡುತ್ತ ಆ ಮುದುಕಿಯೂ ಕಿವಿರೆದು ಕೇಳಿದಳು. ಜಾನಕಿಯ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಾಗಂತೂ ಸುಬ್ಬಿ

ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಬೆರಳು ತುರುಕಿ, 'ರಾಮ—ರಾಮಾ' ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದಳು

“ ನೀನು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅನಾಥೆ ವ ಗೂ ನೀನೂ ನನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಇದ್ದಂತೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ—ಯಾಕೆ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಯಾವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಊಟ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಅನ್ನು ಇದ್ದರೆ ಬಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೀನೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಉಣ್ಣಬಹುದು ಅಥವಾ ನಾನು ಮುಸುಕಿಯಾದರೂ— ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನ್ನ ಬೇಯಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಬ್ಬವರು ಉಣ್ಣುವಷ್ಟು ಅನ್ನ ಶೇಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲರದೂ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಸುಮತಿಗೆ ದಯೆತೋರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರುಣಿಸಿದಳು—ಆ ಮುದುಕಿ

“ ಅದೀತು ” ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಸುಮತಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬರುವ ತನಕ ಸುಬ್ಬಿ ಅವಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಏಳಲಿಲ್ಲ “ ಮಾವೀ ನೀನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ಕರುಣೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ” ಎಂಬ ನೈಜವಾದ ಕಾವ್ಯವಾಣಿ ಸುಮತಿಯ ವದನದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು

ಸುಬ್ಬಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸುಮತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ತಾಳದ್ದಳೆನ್ನು ಬಹುದು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವಳ ಬಾಯಿ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಜಾನಕಿಯ ಸಮ ಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಸೊಲ್ಲು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಈಗೀಗ ಹಾಗೇ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳನ್ನೂ ಜಾನಕಿಗೆ ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು

“ ನಿನಗಿಂತ ಮೊದಲು ನಾನು ನಮ್ಮ ಆಪ್ತನಿಗೆ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ದ್ದೇನೆ ” ಎಂದು ಅಭಿನವಾನದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಸುಮತಿ ಹೇಳಿದ್ದಳಂತೆ ಅಂದಿ ನಿಂದ ಜಾನಕಿಯೂ ತನ್ನ ದರ್ಪಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತ ಒಂದಳು.

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ದೂರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು—ಜಾನಕಿ ಒಮ್ಮೆಯಂತೂ ಒಂದು ಹೊಸ ಮಾತನ್ನು ಕಟ್ಟಿ—ಸುಮತಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದಳು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು

ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತರೆ—ಮಗಳು ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತಾಳೆಂದು ಬಗದು ಅವರು ತಕ್ಕ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೈಕೊಂಡರು ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು ಜಾನಕಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆತ್ತ ಇತ್ತ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಹುಣಿಸೆ ಅಡರಿನ ಪೂಜೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಇತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಐದು ಶಾಖೆಗಳುಳ್ಳ ಹುಣಿಸೆಯ ಅಡರನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅವಳೇ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದಳು

ತಂದೆ, ತನ್ನನ್ನು ಎಂದೂ ಕರೆಯದವರು—ಇವತ್ತೀಕೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ—ಎಂದು ಸುಮತಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಆ ತರಹದ ಅವರ ಮುಖ ಅವಳು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಲು ಬರಲಿಲ್ಲ

ದೂರ ನಿಂತೇ “ಬಂದೆ” ಎನ್ನುವ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟಳು

“ಸುಮತೀ” ಎಂದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

ಆ ಹೆಸರು ಕಟುಕನ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಅವಳ ಕಿವಿಯನ್ನು ಇರಿಯಿತು

“ಓ” ಎಂದು ಅಳುಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದಳು

“ಏನು ಭಾರೀ ರಾವುಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆಯಾ?”

ಸುಮತಿಯ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ

“ಗಂಡನಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇಷ್ಟು ಮೆರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?”

ಅದಕ್ಕೂ ಸುಮತಿಯ ಸದ್ದು ಇಲ್ಲ

“ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಏನೇನು ಡಂಗುರ ಸಾರಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿ?”

“ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಅಳುತ್ತ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ

ಮುಖ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಳು

“ನಿಜ ಹೇಳುತ್ತಿಯಾ—ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಒದ್ದು ಒದ್ದು—ಮೂರು ಸೀಳು ಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ” ಎನ್ನುವ ಕರ್ಣಕರೋರವಾದ ನುಡಿಗಳು ಆ ತಂದೆಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕ್ರೂರವಾದ ಸರಣಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದವು

“ಅಯ್ಯೋ! ಎಂಥ ಮಾತಿದು ಆಸ್ತಾ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ

ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಳು ಅವಳ ಇಡೀ ದೇಹ ದುಃಖದ ಗೇಹವಾಗಿತ್ತು.

“ಎಂಥ ಮಾತು? ಹ ಹಾಡ್! ‘ಅಪ್ಪ ಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕಲಿ ನನ್ನನ್ನು! ಕೋರ್ಪಿಗಟ್ಟಳೆ ಹುಟ್ಟುವಲಿ ಬರುತ್ತದೆ—ಮತ್ತಾರಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ? ನಾನೊಬ್ಬಳು ತಿಂದು ಎಷ್ಟು ಹೋದೀತು? ಆ ಗಂಡ ಸತ್ತವಳು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿ—ಅಪ್ಪನ ನಾನಿ! ಅವಳಿಂಥವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಹೋದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷ!’ ಎಂದು ಊರು ತುಂಬೆಲ್ಲ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿ ಯಲ್ಲ ಅವಳು ನನ್ನ ಸಾನಿಯಲ್ಲವೋ? ಮೂರು ಕಾಸಿನವಳೇ ನಿಜಾ ಹೇಳು” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕಾಲಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಸಲ ಸುಮತಿಗೆ ಒದ್ದರು ಬೈಗಳ ಶಬ್ದ ಕೋಶವನ್ನೇ ಎರಿಸಿದರು.

“ಅಯ್ಯೋ! ದೇವರಾಣಿಯೆಂದರೂ ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಅವ್ವಾ—ಅಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ನಾಲಗೆ ಕೂಳಿತು ಹೋಗಲಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಮತಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅಳುತ್ತ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು.

“ನಿನ್ನ ಹಾಗೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿ? ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನು ಪುಡಿಯಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವವಳು ನೀನು” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ನಡುಗಿದರು.

“ಜಾನಕೀ, ಆ ಹುಣಸೆಯ ಅಡರು ತಾ ಇಲ್ಲಿ” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಾನಕಿಯನ್ನು ಕರೆದರು.

“ನಾನು ತರುವುದಿಲ್ಲ! ಮತ್ತೆ ನಾಳೆ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾನೇ ಮಗಳ ಬೆನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಬಂದೀತು” ಎಂದು ಜಾನಕಿ ಉತ್ತರಿಸಿ—ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಇಣಕಿ ನೋಡಿ—ನೋಡಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಜಾನಕಿಯೂ ಮೆಲ್ಲನ ಸಾಗಿದಳು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಅವರ ಭುಜವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಳು ಆ ಸುಖಸ್ಪರ್ಶ ಯಾರ ಕೈಯದ್ದೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಿಲಾಸಪ್ರಿಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕನೆ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಹೊರಳಿ ನಿಂತರು.

“ಎನು?” ಎಂದು ರಸಭರಿತವಾಗಿ ಕೇಳಿದರು.

“ಹುಣಸೆಯ ಅಡರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಇದೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳೂ ಅವರ ಮೈಗೆ ತಾಗುತ್ತ ಹೊರಗೆ ನಡೆದಳು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹುಣಸೆಯ ಅಡರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಾಯಿತು

ಅಲ್ಲದೆ “ಒಳಗೆ ‘ಮರಿಗ’ ಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತೇ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ರಸವೂ ಇದೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗವೂ ಬೀಳಲಿ” ಎಂದು ಉಪದೇಶವಿತ್ತಳು ನಗುತ್ತ

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಒಳಗೆ ಹೋದವರೇ ‘ಸಡ್’ ‘ಸಡ್’ ಎಂದು ಸುಮತಿಗೆ ಹತ್ತಾರು ಏಟು ಬಿಟ್ಟರು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ಮರಿಗಿಯನ್ನೂ ತಂದರು ರಸವನ್ನು ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿ, ಪುನಃ ಹುಣಸೆಯ ಅಡರಿನ ವೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಸುಮತಿ ವೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದಳು

“ನನ್ನ ಜೀವವಾದರೂ ಹೋದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಿತ್ತು” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಳು

“ನನ್ನನ್ನು ಒಂದೇ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಂದು ಬಿಡು” ಎಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು ಅದರೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ

“ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಹೇಳು ” ಎನ್ನುವುದೇ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು

“ನನ್ನನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ನುಚ್ಚು ನೂರು ಮಾಡು ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಸುಮತಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಳು

ಮುಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಕೆರಳಿತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಗಳು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದೊಡನ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಜಾನಕಿಯೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೊಡೆದವರಲ್ಲ ಆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಅಂಧ ಹೇಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು

“ ನೀನು ಪಶು ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮನೆಯ ಸುಬುದ್ಧಿ ಅವರನ್ನು ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು

ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಜಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಣ್ಣಗಾದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಡಬ್ಬ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡರು.

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಜಾನಕಿಯೂ ಬಂದಳು ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಕೂತು, “ಹಾಗೇಕೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ ಕಾಕಾ ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಉಸಚರಿಸಿದಳು

“ಎನ್ನಿಲ್ಲ ಬಿಡೇ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಒಂದು ಅಚ್ಚು ಬೆಲ್ಲ ತಾ ಮಹಾರಾಯಳೇ, ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ” ಎಂದು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಕೊಂಡು “ಅಯ್ಯಪ್ಪ ರಾಮಾ” ಎಂದು ನಿಟ್ಟಿಸುರುಗರೆದರು

“ನೀನು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೂ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಕಾಕಾ !” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಾನಕಿ ಅವರಿಗೆ ಗಾಳಿ ಹಾಕತೊಡಗಿದಳು

ಅವಳ ಗಾಳಿಯ ಉಸಚಾರದಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆರಾಮಾಯಿತು “ಹಾ ! ಶಿವಶಿವಾ” ಎಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಉಸಿರು ತೆಗೆದರು

“ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೇ ಕಾಕಾ ಸಂಕಟ” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಾನಕಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಎದ್ದಳು

“ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿ ಜಾನಕೀ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ? ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೋ ನೀನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ -” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅವಳ ಕೈಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು

“ಇಲ್ಲ ಕಾಕಾ—ನಾನೆಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಆಗ ನೀರು ಬೆಲ್ಲ ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಶರಬತ್ತು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಅಂದರೆ ಸಂಕಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ , ಒಳಗೆ ನಿಂಬೆಹುಳಿಯೂ ಇದೆ .. ಬಿಡು ನನ್ನನ್ನು” ಎಂದಳು

ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಾಡಿದರು “ಬಾ ಬೇಗ ಜಾನಕೀ” ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವರ ಆರಿಹೋಗಿತ್ತು ಹೊರಗೆ ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲು ಆದರೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಮೋಡವಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮಿನುಗುವಿಕೆ ಬೆರಗುಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ—ಪ್ರಶಾಂತವಾದ

ಆಕಾಶ ಕದಲದೆ ನಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅಂದು ಅಮನಾಸೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಮೃಗ-ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಜಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು

ಇಂಥ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಸುಮತಿಯೂ ಇಹ ಲೋಕದ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಲಗಿದ್ದಳು ಅವಳ ಅವಯವಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಒಳಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಹೊಸ್ತಿಲದ ಮುಂದೆ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು ಮೈಮೇಲಿನ ಸೀರೆಯೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಜರ್ಜರಿತವಾದ ಹುಣಸೆಯ ಅಡರೂ ಅವಳಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಅತ್ತ ಕಿಂಚಿತ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ರಸವೂ ಸಿಮೆಂಟಿನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡಿತ್ತು

ಶರಬತ್ತು ತಯಾರಿಸುವ ಆನೇಶದಿಂದ ಜಾನಕಿ ಒಳಗೆ ಅವಸರದಿಂದ ಬಂದಳು. ಹೊಸ್ತಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸುಮತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲೂ ಇಟ್ಟಳು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು ಅವಳಿಗೆ

“ಅತ್ತ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಮಂಡೆ ವಾರಿಯೇ ನಿನಗೆ ? ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿದಿಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಬೈದು ನಾಲ್ಕು ಹಾಗೇ ಒದ್ದು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು

ತೂಗು ಬಿದ್ದ “ತಾಲದೀಪ” ವೂ ಕುರುಡಾಗಿತ್ತು ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಳು ಜಾನಕಿ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ರಸದ ಮೇಲೆ ನಿಂತವು ದೇಹದ ತೂಕ ತಪ್ಪಿ—ಕಾಲು ಜಾರಿದವು! ‘ಬಡ್ಡನೆ’ ಗುಣ್ಣು ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು

“ಆಯ್ಯೋ ಸುನಾಚ್ಯಾ” ಎಂದು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಬಯ್ದು, ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು, ನೋವಾದ ಭಾಗವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸವರುತ್ತ ಒಳಗ ಹೋಗಿಯೂ ಆಯಿತು—ಅವಳು ದೀಪವನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದಳು. ಮೊದಲು ಶರಬತ್ತು ಮಾಡಿ ಒಯ್ದು ಹೊನ್ನಪ್ರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕುಡಿಸಿ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಸುಮತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾನಕಿಗೆ ಏನೂ ಸಂಶಯ ಬಂತು

“ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ಕಾಕಾ ” ಎಂದು ಒದರಿದಳು.

‘ ಕಾಕ ’ ರು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು

ಸುಮತಿಯನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಚಾವಡಿಗೆ ತಂದು ಹಾಕಿದರು ಅವಳ ಮೂಗಿನಿಂದ ಶ್ವಾಸವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಡದಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಎದೆ ನಡುಗಿತು

“ ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು ? ” ಎಂದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

“ ನೀವೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ” ಎಂದಳು ಜಾನಕಿ ಒಳಗೆ ಕ್ಷಣ ದಲ್ಲೇ ಓಡಿದಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹೆಣಸೆಯ ಅಡರನ್ನು ಮಾಯಕ ಮಾಡಿದಳು ಅಂತೇ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ರಸವನ್ನು ಒರಸಿ—ಎಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಯೂ ಮುಗಿಸಿದಳು ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ಒಂದು ಬೊಗೋಣಿ ನೀರೂ ತಂದಳು ಅದರಿಂದ ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಾಯಿತು ಆ ಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಒಬ್ಬ ಒಳಗೆ ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಜಾನಕಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರು

“ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತುಕೋ, ನಾನು ಶಂಕರ ದಾಕದಾರನನ್ನು ಕರೆದು ತರುತ್ತೇನೆ ಕಾಕಾ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಾನಕಿ ಕಲಾನಿಕೇತನದತ್ತ ವೇಗವಾಗಿ ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಸಾಗಿದಳು “ ಸುಮತಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ ” ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಶಂಕರ ದಿಗಿಲು ಬಿದ್ದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಜಾನಕಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಓಡಿ ಬಂದ

ನೋಡುವುದೇನು ! ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಶಂಕರ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ ಒಳಗೆ ಓಡಿದ ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಾನಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಜಾನಕಿ ಅವರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಗುಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳು

“ ಹೂಂ ” ಎಂದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

ಶಂಕರನಿಗೆ ಸುಮತಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ಕೈಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಬಾತಿದ್ದವು ಕೈ—ಮೈತುಂಬೆಲ್ಲ ಬತ್ತದ ಬಾವುಗಳೂ ಕಂಡವು ತುಂಬ ಮರುಕ ಪಟ್ಟಿದ್ದನಾತ

“ ಏನಾಗಿದೆ ? ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೇಳಿದ ಅವರು ಮೂಕರಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದರು

ಅವರ ಬದಲಿಗೆ ಜಾನಕಿ, “ ಏನಾಗಿದೆಯೋ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ಇವತ್ತು ಸಂಜೆಗೆ ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಊಟಮಾಡಿ ‘ ನನಗೇಕೋ ವೈ ನೋವು ’ ಎಂದು ಮಲಗಿದ್ದಳು ಈಗ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಮುಂಚೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೋ ಏನೋ—ಅತ್ತೇ ಅತ್ತಳು ಏನಾಯಿತೆಂದು ನೋಡಲು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದವು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವಾಗ ಶ್ವಾಸವೂ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಲು ಓಡಿ ಬಂದೆ” ಎಂದು ತನ್ನ ವಕಾಲತು ಹೇಳಿದಳು

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಿದರು—ಜಾನಕಿಯ ಚಾಣಾಕ್ಷ ತನದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆದರೆ ಏನಾಗಿದೆ ಅವಳಿಗೆ ಎಂಬುದು ಶಂಕರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ ವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ವಸ್ತು ವೆಂತಹದ್ದೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಚತುರನಾದ ಅವನಿಗೆ ಅವಳಿಗಾದ ಕಾಯಿಲೆ ಏನೆಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಹೊಳೆಯಿತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬಾಡಿದ ಮುಖವೂ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಧ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು ಜಾನಕಿಯ ಮಾತಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲೂ ಕೃತಕ ಏರಾಟ ಇಳಿದಾಟ ಕೇಳಿತ್ತು ಶಂಕರನಿಗೆ

“ ರೋಗ ಇಂತಹದ್ದೆಂದು ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ! ಅದನ್ನು ನಾನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ ಇವಳ ಜೀವ ಉಳಿಸಲು ನಾನು ಶತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ, ಏನಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ . ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳಿಗೆ ಬೇನೆಯಾಗಿದೆ. . ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಕೂಡಲೇ ಒಕ್ಕಲುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಇವಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನಿಕೇ ತನಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಬೇಕು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯ ವಿಲ್ಲ ಅವಳ ಜೀವ ಉಳಿದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಧನ್ಯರು” ಎಂದು ಏನೇನೋ ಶಂಕರ ಮಾತಾಡಿದ

ಅದರಂತೆ—ಸುಮತಿಯನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಂಕರ ಆಯುರ್ವೇದದ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ

“ ಒಂದು ಇಂಜಕ್ಷನ್‌ನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಚ್ಚರ ಬರುತ್ತದೋ ಏನೋ ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಉಪದೇಶ ಹೇಳಿದರು ಇಂಜಕ್ಷನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಹಣ ಬಿಚ್ಚಿಸುವ ಮೋಸಗಾರ ಶಂಕರನಲ್ಲ

“ ಇಂಜಕ್ಷನ್ನು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡುವ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ ಆಗ ಸುಮತಿಯ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಶಂಕರನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆ ಇತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ನಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಇದರಿಂದ ನೀವು ಜೈಲು ಯಾಕೆ ಪಾಸಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳುವಾಗ ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯನವರ ಮುಖ ಅಡಿಕೆಯಷ್ಟಾಯಿತು ಎಷ್ಟೋ ಕೊತ್ತು ಅವರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಯೇ ಕೂತಿದ್ದರು ಹಾಗೆ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿದ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತದೆ ಮನೆಗೆ ಸೀದಾ ನಡೆದರು.

“ ಹೇಗಿದೆ ” ಎಂದು ಜಾನಕಿ ಬೆರಳು ಮುರಿಯುತ್ತ ಅವರ ಮೈಗೆ ತಾಗುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಎಲ್ಲ ನಾಲೇಸಾಯಿತು ” ಎಂದರು ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯ.

ದಿನಗಳು ಉರುಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ‘ ಕಲಾ ನಿರೀತನ ’ ದಿಂದ ಕರೆದು ತಂದಿರಲಿಲ್ಲ—ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯ.

೮

ಮಗ ಮತ್ತು ಸೊಸೆ ಮನೆಯಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾದರು ವೊದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ವಕೀಲರ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಅವರು “ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಿನ್ಞ ಕಳಸರೀ ” ಎಂದೊಡನೆ, “ ನನ್ನಿಂದ ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸುಖ ದಿಂದ ಇದ್ದು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ತಂದರಾಯಿತು ‘ ಇಂಥವರ ಮಗ ’ ಎಂದು ಜನರು ಅಡಿಕೊಂಡಾಗ ನನಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ” ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುತ್ತ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು—ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ.

ರಾಮದಾಸ, ಗಟ್ಟದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಮ್ಮಿಯೊಡನೆ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿದ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಷ್ಟೆ ವಕೀಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಂದರೆ ಒಂದು

ಮನೆ ಸಿಗುವ ತನಕ ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮಿಯ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಅವನು ಮನೆ ಹುಡುಕಬೇಕಾಯಿತು “ ಬಸಳ ದಿನ ಮಾವನ ಮನ್ಯಾಗ ನೀವು ನನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರೋದು ಚಂದಲ್ಲ ” ಎಂದು ನಿಮ್ಮಿ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳ ತೊಡಗಿದಳು ಅವಳ ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ಅವನಿಗೂ ಅನಿಸಿರಬೇಕು

ಸಂಜೀವಿಯ ಜೀವನ ನೋಡಿ, ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮಿಯ ಸ್ವಭಾವ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ರಾಮದಾಸನಿಗೆ ಮಾಳಮಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಂಸಾರಿಕ ಜೀವನ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು

ಇಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಎಷ್ಟೋ ಚಿಂತೆಗಳು ಕಳಚಿಹೋದವು ಅವರ ಮೈಗೆ ಕಲೆಯಂತೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಎರ್ಮಾಲಿನ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಬೇರೆ ಗೆಳೆಯ ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡಳು “ ಅಂಥವಳಿಗೆ ಬ್ಯಾರಿಯಾದರೇನು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾದರೇನು ? ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಂತಪ್ಪ

ತಿರ್ಮಾಲೆಯಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಬಂಧ ಕಳೆದುಕೊಂಡಳೋ ? ತಾನು ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆ ಸಿದ್ದೇನೆ, ನೀವು ಇನ್ನು ಇತ್ತ ಬರಬೇಡಿ ಎಂಬ ಯಾವ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಆದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಎರ್ಮಾಲಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಶೇಕ್ರ ಬ್ಯಾರಿಯಿಂದ ಬಡೆಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಪುಣ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ ಏಕೆ ? ಅವರ ಜೀವ ಕೂಡಾ ಕಾಂತಪ್ಪ ಒಬ್ಬನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು—ಆ ಬ್ಯಾರಿಗಳ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ

ಎಂದಿನಂತೆ ಎರ್ಮಾಲಿನ ಸಂತೆಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಿದ್ದರು ಆದರೆ ಬರುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇಗ ತಮ್ಮ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿ ಸಂಜೆ ಗತ್ತಲು ಕವಿದಿತ್ತು

ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಯ ಚಾವಡಿ ಹತ್ತುವಾಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಎದೆಯ ಬಡತೆ ನಾಲ್ಕುಡಿಸಿತು ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ರಂಗಿನ ಗೆರೆಗೆರೆಯ ‘ ಬ್ಯಾರಿಮುಂಡು ’ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಾರಿಯೊಬ್ಬ ಚಾವೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು

ಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರ್ಮಾಲೆಯೂ ಆಸನ ಹಾಕಿದ್ದಳು ಅವಳ-ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳು ನಗೆ ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು ಬ್ಯಾರಿ ಹರ್ಷಚಿತ್ತ ನಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದ

ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬ್ಯಾರಿ ಭಾಷೆ ಕಲಿತ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಅವನೊಡನೆ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿದ್ದೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಾವಡಿ ಹತ್ತಿದರು ಆದರೆ ಬ್ಯಾರಿ ಚಾವಡಿಯಿಂದ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಇವರತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವೀಯಲಿಲ್ಲ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಂಗಿಕೊಂಡರು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು

ಆಗ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಬ್ಯಾರಿಯ ಬಳಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಸರಿದು ಕೂತಳು ಬ್ಯಾರಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು ಅಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕ್ರೋಧ ಉಕ್ಕೇರುವುದು ಅನೈಸರ್ಗಿಕವೇನಲ್ಲ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾದವು

ಇತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ "ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸು ಅವನಿಗೇನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ?" ಎಂದು ತಿರ್ಮಾಲೆಯತ್ತ ನೋಡಿದರು ಅವಳತ್ತ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹೋಗದಂತೆ ಬ್ಯಾರಿಯೂ ಅಡ್ಡ ಗುಂಡುಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕೂತಿದ್ದ

"ಏನು?" ಎಂದು ಬ್ಯಾರಿಯೂ ತನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಅರ್ಧಗಜ ಉದ್ದದ ಚೂರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದರು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕೇಲಿಕ್ಕಿಗಳ ಗೂಂಚಲವೂ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಬ್ಯಾರಿ ಆ ಚಾಕು ನೋಡಿಯಾದರೂ ಹೆದರಲೆಂದು ಅವರು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ

ಬಹುಶಃ ಅವರ ಆರ್ಧ "ನನ್ನಲ್ಲಿ ಚೂರಿಯಿದೆ—ಜಾಗ್ರತೆ!" ಎಂಬುದೋ ಏನೋ! ಹೀಗೆ ಅವರು ಚೂರಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಬ್ಯಾರಿಯೂ ಮೌನವಾಗಿದ್ದ

"ಬೆರಣ ಚಾಕು" ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡ

"ಏನು ತಿರ್ಮಾಲೆ? ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ನೀನು?" ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಚಾಕನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಕೇಳಿದರು ತಾನಿನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎಂದು ಬಗೆದ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಓಡಿದಳು

ಆಗ ಅವರು ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲು ಅಣಿಯಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತರು

ಬ್ಯಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೋಸ ಬಂತೋ ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಕೆನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಚೂರಿ ಚಿಕ್ಕನೆ ಹೊರತೆಗೆದ ' ಪಟ್ ' ' ಪಟ್ ' ಎಂದು ಎರಡು ಸಲ ಚಾಕು ಬಿಡಿಸುವಾಗ ಸಪ್ತಳವಾದದ್ದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು ರ್ನುಳಪಳನೆ ಮಿಂಚುವ ಒಂದು ಮೊಳದ ಚೂರಿ ಬಿಡಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬ್ಯಾರಿ ಬಾಯಿಯಿಂದ "ನಾಯಿರಂತ್ರಿಮುನಾ" ಎಂದು ಬೈದು ಬಿಟ್ಟು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಭೂಮಿಗಳೆದರು ಮಡಚಿಕೊಂಡ ಚಾಕುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ ಕೈ ನಡುಗಿತು ಚಾಕು ಕೈಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು

" ಇನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವುದೇ ಲೇಸು " ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದೆಂದು ಮುಂದೆ ಸರಿದು ಹೊರಳುವಾಗ " ಹೂಂ " ಎಂದನು ಬ್ಯಾರಿ! ಅವನ ಧ್ವನಿ—ಅವನ ರಾವಣ ಶರೀರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬೆದರಿ ಬೆವರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಂತಾದರು ಅವನಾದರೂ ಇವರನ್ನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಹೊರಗೂ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ

" ಇವನ ಕೈಯಿಂದ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕಠಿಣ " ಎಂದು ಅವರಿಗೂ ಅನಿಸಿತು. ಹೊರಗೆ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಒಳಗೂ ಅದೇ ಕತ್ತಲು ಕವಿದಿತ್ತು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕಿದರೂ ಆ ಅಪರಿಚಿತ ಊರಲ್ಲಿ ಪಾರಾಗುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುವುದೂ ಬ್ಯಾರಿಯ ಚೂರಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು—ಅವರಿಗೆ

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಮಸಕು ಮಸಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ಕಾಂತಪ್ಪ ಸಂತೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯತ್ತ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಸಂತೆಯಿಂದ ತಂದ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಹೊಸ ಹೆಂಡೆ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು

" ಮನೆಗೆ ಎಂದು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ ಹೆಂಡೆಯನ್ನು ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ? . ಇನ್ನೂ ಇವರು ಇವಳ

ಮನೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೋ—ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ . ಇರಲಿ, ಹೋಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಇದ್ದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೋದರಾಯಿತು ನನಗೂ ಜೋಡಿಯಾಯಿತು ಹೇಗೂ ಕತ್ತಲಾಗಿದೆ ... ಮುದುಕರಾದರೂ ಎಂಟು ದಿವಸ ಕೊನ್ನೆ ಇವಳ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ—ಇವರಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕಾಂತಪ್ಪ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ ಯಾಯಿತು

ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾರಿಯ ಚೂರಿ ಮೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಕಂಡಿತ್ತು ಅತ್ತ ಅವನ ಮುಂದೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ನಿಂತಿದ್ದು ನೋಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಾಂತಪ್ಪ ಕೂಡಲೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡಿದ ಚಾವಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, “ಇದೇನು ಬ್ಯಾರಿಗಳೇ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ “ನೋಕೋ ನಾಯಿ ರಂಜ್ರಮುನಾ ! ” ಎಂದು ಬ್ಯಾರಿ ಚಾಕು ಮಡಚಿದ

“ಇಲೈ—ಇಲೈ” ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾಂತಪ್ಪ ಬ್ಯಾರಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಿಸಿದ

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬೆದರಿ ಮೂಕರಾಗಿದ್ದರ ಅವರೂ ಕೂತರು—ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ

ಬ್ಯಾರಿಯೊಡನೆ ಅವನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ “ ನೀವು ಪೋಕ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿಯ ಅಳಿಯರೇ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಯಾಕಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುದಿ ಕೋಣಗಳನ್ನು ‘ಚರ್ಮಕರ್ಪಾಗಿ’ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಪೋಕ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ಯಾರಿಯೂ ನಿಂತಿದ್ದ. ಅಂದು ಅವನಿಗೂ ಪೋಕ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಂತಪ್ಪ ಪರಭಾರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ನೆನಪಿನ ಮೇಲೆ ಇಂದು ಈ ಶೇಕ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿಯ ಗುರ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡ

ಕಾಂತಪ್ಪನ ಭೀಮ ದೇಹ ಹಾಗೂ ಅವನ ಶೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಶೇಕ್ರಿಯೂ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಯಿತು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಆಗ ಸರಾಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಉಸಿರಾಡಿ ಸತೊಡಗಿದರು

ಅಮೇಲೆ “ನೀವು ಎಷ್ಟು ದಿವಸವಾಯಿತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಜರಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ

ಹತ್ತಿ?" ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿತು ಕೊಂಡ ತರುವಾಯ "ಇವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಾಲಿಡದಂತೆ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಂತೆ ನಾನು ಜನಾಬ್ದಾರಿ! ನೀವು ಇನ್ನು ಇವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬಾರದು" ಎಂದು ಬ್ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಂತಪ್ಪನ ಪಂಚಾಯತಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಬ್ಯಾರಿ ಒಪ್ಪಿದ

ಚಾವಡಿಯ ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲದ ಹತ್ತಿರ ಯಾರೋ ಕೂತಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ತನ್ನ ಬ್ಯಾಟ್ರಿಯ ಬೆಳಕು ತೂರಿದ

"ಯಾರದು ಕಾಂತಪ್ಪಣ್ಣನೋ?" ಎನ್ನುತ್ತ ತಿರ್ಮಾಲೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು

"ನೀನೇನು ಇವರ 'ಕೋಳಿಯಾಟ' ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತದ್ದೋ?" ಎಂದು ಅವಳಿಗೂ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಡಿ ಮಾಡಿದ

"ಧನಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಚೂರಿ ತೋರಿಸಿದರು! ಆಗ ಬ್ಯಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು" ಎಂದು ತಿರ್ಮಾಲೆ ಹೇಳುವಾಗ, "ನಾನು ಚೂರಿ ಬಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾರಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಿದ್ದರು

"ನೀನು ದೊಡ್ಡವಳು ಮಹಾರಾಯಳೇ! ನಿನಗೆ ಈಗ ಈ ಮುದುಕರು ಹೇಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಾರು? ಮೊದಲು ಅವರೇ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದರು ಅವರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಆಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಅವರಿಂದ ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ಬಿಡು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವರ ತಳ್ಳಿಗೆ ನೀನು ಹೋಗಿ ಬೇಡ ಅವರು ನಿನ್ನ ತಳ್ಳಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಜನಾಬುದಾರಿ ಇದ್ದೇನೆ ನೀನು ಏನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಕಡ್ಡಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಯಾದರೆ— ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಸರಿಣಾಮ ನೆಟ್ಟಗಾಗದು ತಿಳಿಯಿತೇ? ನೀನು ಆಯಿತು, ನಿನ್ನ ಈ ಊರಿನ ಬ್ಯಾರಿಗಳೂ ಆಯಿತು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಿ ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ನೀನು ಮುದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬಾರದಿತ್ತು ಆಯಿತು— ಮಾಡಿದಿ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಆದರೆ ಫಲ ನೀನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿ!" ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಎಲ್ಲ ವಿಲಾಸಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎರ್ಮಾಲಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡಿ

ಬಿಟ್ಟು

ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಮುಂದಿನಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಸಂತೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಕೊಟ್ಟು, “ನೀವೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಕಾಂತಪ್ಪ—ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವಾಗ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಸಮೀಪಿಸಿತ್ತು

ಅಂದಿನಿಂದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು ಕಾಂತಪ್ಪನೆಂದರೆ ತುಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಬ್ಯಾರಿಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಂತಪ್ಪನನ್ನೂ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಮನೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ರಾತ್ರಿ ಕೂಡಾ ಅವನಿಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೇ ಮಲಗಲು ಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು ಎರ್ಮಾಲ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತೊರೆದೇ ಬಿಟ್ಟರು ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಪಿಗೆ ಸಂತೆಗೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು ಎಲ್ಲಾದರೂ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮೂಡುಬಿದ್ರೆ ಸಂತೆಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಫಕ್ಕನೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬ್ಯಾರಿ ಮುಂಡು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಅವರ ಮುಖ ನೋಡುವವರೆಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಜೀವವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಐದಾರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆದರಿಕೆ ಹೋಯಿತು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು ಆಮೇಲೆ ತಿರ್ಮಾಲೆಯೂ ಯಾವ ರಗಳೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಅವಳ ಸ್ನೇಹ ಕಡಿದುಹೋಯಿತು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಪುನಃ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿದರು ಅವರ ವಿಷಯ ಲಾಲಸೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು ಅಂತೇ ಅವರ ಮಿಕ್ಕ ಕಿತಾಮತಿಗಳು ಚಿಗುರತೊಡಗಿದವು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ವೈಮನಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದೂಷಿಸಿ, ಬೇರೆಯವರ ಮುಖಾಂತರ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಶಂಕರನ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅವರು ಕಿವುಡರಾಗಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಯುಕ್ತಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಭಾಗ ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮುಂದಾಳಾಗುತ್ತ ಬಂದರು

“ ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಸಕೇಶಿಯನ್ನು ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೊಂದ ಮುದುಕನಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಮದ ಏರುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ವಿಧವೆಯನ್ನು ಯಾಕೆ ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ನವರನ್ನು ಓದಿಸುತ್ತ ನಡೆದರು

“ ನಾನೇನು ಅವನ ಹಾಗೆ ಪರಜಾತಿಯವಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬ್ಯಾರಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವಳನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಅದೂ ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತಮೇಲೆ! ಆ ತಿರ್ಮಾಲೆಯ ಜಾತಿ ಯಾವುದು? ಇವನ ಜಾತಿ ಯಾವುದು? ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದು ಬಿಟ್ಟು, ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ತಮ್ಮನ ಮಾತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದರಂತೆ

ಹೀಗೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ತುರುಸಿನ ವಾಗ್ವಾದಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ತುದಿಬುಡಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಮಾತು ಹಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹುರುಪೂ ಇತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯಂತೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಅಳಿಯ—ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಹೀಗಾಗಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇದ್ದರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ಗೆಳೆತನವೂ ಬಲವಾಗಿತ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನೇರಿ ಶಂಕರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಇದೇ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವವರಿದ್ದರು

ತಮ್ಮ ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಜನ ಬಂಟರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂವಾಯಿಗಳ ಇನಾಂ ಕೊಡುವುದೆಂದು ಊರ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆ ಕರಾರು ಆಗಿತ್ತು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರೇ ಮಾಡಿದ್ದರು ಹಣವನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಉಚ್ಚುವವರಲ್ಲ. ಅದರೆ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ಕೆಲವು ಗುಪ್ತ ಕೆಲಸಗಳು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕಿದ್ದವು ಹಣದ ವಿಷಯ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅವರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರಿಗೆ ನೆರವಾದರು

ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಸಲ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರವಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಯಾಕಂದರೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮಾವನ ಮನೆ

ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗಾಗಲಿ, ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರಿಗಾಗಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಾಗ ಮಾತಾಡುವ ವಿಷಯವೂ ಅದಲ್ಲವಷ್ಟೆ ಊರ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳ ಮುಂಚೆ, ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತು ಡಬ್ಬಿ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದದ್ದು ನೋಡಿ, ಅವರ-ಅಳಿಯ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ “ಇದೇನು ಮಾವಾ ? ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಬ್ಲಾಕ್ ಮಾರ್ಕೆಟೆ ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದ

“ ನನ್ನದಲ್ಲ ಮಹಾರಾಯಾ ಅದು, ನಮ್ಮ ಊರ ಶ್ರೀಮಂತ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರದ್ದು ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದರು

ಮುಂದೆ ಅಳಿಯನೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಹವಣಿಸಲಿಲ್ಲ “ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಅಪ್ಪಾ ? ಯಾರ್ಯಾರ ಚಿಮಣಿ ಡಬ್ಬಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿಡುವುದು ? ಈಗ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಸಿಗದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ತಲಾಸು ಮಾಡಿದರೋ ! ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೇ ನಾದರೂ ಅವನಾದ ಬರುವುದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇವತ್ತೇ ಒಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು ” ಎಂಬುದು ಸಂಜೀವಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು

“ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಈ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಬೇಡ ” ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಅವಳು ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಆ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಡಬ್ಬಿಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿ ಇಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಮಾಡಿದ್ದರು ಎನ್ನಿ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಡಬ್ಬಿಗಳು ಬರುವ ತನಕ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಳಿಯನೊಡನೆ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಂಗ ಕೂಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು ಅದರೆ ಈಗೀಗ ಅವರು ಯಾವುದೋ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅವರ ಮುಖಚರ್ಯೆ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು ಅವರ ಉದಾಸೀನತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಕಲ್ಪನೆ ಆಯಿತು ನಾನು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ಏಳೆಂಟು ತಿಂಗಳಾದವು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲ ಅವಕಾಶ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಜಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೇ—ಎಂದು ಅವನು ಸಂಶಯಪಟ್ಟ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ತಾನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ—ಎಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ

ಕಾರಣ, ಒಮ್ಮೆ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಖೂಟವಾದ ಮೇಲೆ “ ಏನು ಮಾವಾ, ಬಹಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ

“ಏನೂ ಇಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಯಾತರದ್ದು ಮಣ್ಣಿನದ್ದು ?” ಎಂದರು ಅಣ್ಣವೃಂದ.

“ಮೊದಲಿನಂತೆ ಈಗ ನೀವು ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ— ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಬೇಜಾರ ಎನಿಸಿದರೆ ಹೇಳಬಹುದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತ್ರಾಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ”

“ಛೇ ಛೇ, ಬೇಜಾರವೇತರದ್ದು ? ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು ಆವಾಗ ನೀನು ಹೊಸತಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದವನು. ಅತ್ತ ಲಾಗಿ ನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಬೇಸರವೂ ಬರುತ್ತಿ ರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕೇಳಿಯೂ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಈಗ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಎಂದು ನಾನು ವಿಶೇಷ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ”

“ಅಥವಾ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ?”

“ಮೂರ್ಖತನವೇತರದ್ದು ?”

“ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹೊಡೆ ದದ್ದು !”

“ಛೇ ! ಎಂಥ ಮಾತು ನನ್ನೀ ?”

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತುತ್ತೇನೆ ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ”

“ಈಗ ಹೇಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ? ಅವಳು ಏಳು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯಲ್ಲವೋ ? ಜೊಚ್ಚಲು ಬಾಣಂತನವನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡಿ ಸಜೀಕಾಗುತ್ತದೆ”

“ಅಲ್ಲ—ಮತ್ತೆ ನಿಮಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿ ..... ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ ದೇವರದ್ದಾನೆ, ಹೇಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ ನೀವೇನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನನ್ನ ಸಲು ವಾಗಿ ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳು ಕಡಿಮೆಯೇ ?”

“ನೀನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿ ನನ್ನೀ ? ... . ನಾನೇನು ತಲೆ ಬುರುಡೆ ಇಲ್ಲದ ತಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ಅಥವಾ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿ

ದಿದೆ ಎಂದು ಬಗೆದೆಯಾ ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಖರ್ಚು ಆಗುತ್ತದೆ—ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟಿಯುರಿಯೇ ? ನನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ನಾನು ಖರ್ಚು ಮಾಡದೆ ಮತ್ತಾರು ಮಾಡಬೇಕು ? ನಿನ್ನ ಅಗ್ಲಾನ ಹೆಂಡತಿ ಅವಳನ್ನು ಜೀವಂತ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ ? ನನಗೆ ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯೇ ನನ್ನಿ ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಊರಿಂದ ಬಂದ ದಿನವೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೋ— ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಇರು ಎಂದು. ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿಲ್ಲವೋ— ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೀನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ—ಆ ಶುಂಠಿ ಸುಡುಗಾಡುಗಳಿಗೆ ತಲೆ ಹಾಕಬೇಡ ಎಂದು ನಾನೆಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ! ನೀನು ಔಷಧ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕೊಡುವುದಿದ್ದರೆ—ಅಶ್ವತ್ಥಪುರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ದವಾಖಾನೆ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕನಸನ್ನೂ ನಾನು ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ದೇವರು ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಈ ವರುಷದ ಜಾತ್ರೆಯ ಗೊಂದಲವೊಂದು ಮುಗಿಯಲಿ

“ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ನೀನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ ಎಲ್ಲ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಬಂದದ್ದು ಬರಲಿ ಯಾರು ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಲಿ ನೀನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರು ಅವಳು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಣಂತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಅಲ್ಲಿ ಯವರೆಗೆ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬಾರದು ನಿನ್ನನ್ನು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಿಡಲಿಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಯಾಕಂದರೆ ನಿನ್ನ ಜಾತಕದಲ್ಲೇ ‘ಬಾಲ ಸನ್ಯಾಸಿ’ ಎಂದು ಬರೆದಿದೆಯಂತೆ !”

“ನಾನೇನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಲ್ಲ ಮಾವಾ! ನಾನೆಂಥ ಸನ್ಯಾಸಿ ? ಇನ್ನು ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದರೆ ಒಂದು ಮಗುವಿನ ಅಪ್ಪನಾಗುತ್ತೇನೆ ” ಎನ್ನುತ್ತ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ನಕ್ಕ

“ಹಾಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡೇ ತಪಸ್ಸು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಅಂಥವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಅದೆಲ್ಲ

ಬಿಟ್ಟು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಓಡಿಹೋದವರಿಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ ಸಿಕ್ಕೀತೇ? ಸಂಸಾರದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಜೀವನವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಬೇಕು ಅಂದರೇ ಅವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗುವುದಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನೇಕೆ ದೇವರು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕಿತ್ತು? ಕೇವಲ ಗಂಡಸರನ್ನೇ ಅಥವಾ ಹೆಂಗಸರನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಜಾತಿಯೆಂದರೆ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಗಳದ್ದು.

“ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಸಿಗುವ ಸ್ವರ್ಗನರಕಗಳು ಸುಳ್ಳು ಬಾಳು ಬೆಳಗದಿದ್ದರೆ ಜೀವಂತವಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವಳಿಗೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಕಾಮಕ್ರೂ ಕಾಯಕ್ರೂ ಹೂವು ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಳಸಂಬಂಧವಿದೆ ಕಾಯದಿಂದ ಕಾಮದ ಹೂ ಬಾಳುವೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೂಲಕ ಅರಳದರೇನೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ದೊರಕಿತು ಹೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಡಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟುತ್ತದಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಸಂಸಾರ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿಯೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅವರ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗುರುವೆನಿಸಿಕೊಂಡರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾವನಿಗೆ ಮನಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲೆಂದು ಅವನು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ!

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಗಟ್ಟಿದಿಂದ ಬಂದ ದಿನವಂತೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಆದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲೂ ಅವನು ನೋಟುಗಳಿಂದ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದಾಗ, “ಮೊದಲು ಕಾಗದ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ಉಪಚಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ಸಂಜೀವಿ” ಎಂದು ನೂರಾರು ಸಲ ಅಂದು ಅಳಿಯನ ಮುಂದೆ ಕರೆದೇ ಕರೆದಿದ್ದರು ಅಳಿಯನಿಗೆ ಬಡಿಸಿದಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, “ಅವನಿಗೆ ನೀನೇನೂ ಅನ್ನಬೇಡ” ಎನ್ನುವ

ಹಿತೋಪದೇಶದ ವರೆಗೆ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯ ಸಂಜೀವಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದರು ಅವಳಾದರೂ ತಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ 'ಹೂಂ' ಎನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದಳು

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೇಗ ಎದ್ದವರೇ ಅಳಿಯ ಕೊಟ್ಟ ನೋಟಿನ ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಉಚ್ಚಿ ನೋಟುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿದರು ನಾಲ್ಕೈದು ಸಲ ಎಣಿಸಿದರೂ ಲೆಕ್ಕ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಣಿಸಿದಾಗ ಹತ್ತು ಲಂಕೆಯಿಂದಲೇ ನೋಬಲಗು ಏರುತ್ತಿತ್ತು ಹೊರತಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಅಗಲವಾದ ಹಸುರು ನೋಟುಗಳೂ ಇದ್ದವು ಅವುಗಳಿಗೆ 'ಹಸರು ನೋಟು'ಎಂದೇ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯನವರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ವಿನಾ 'ನೂರರ ನೋಟು' ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಒಟ್ಟು ನೋಟುಗಳು ಎಷ್ಟು ಎಂದು ಎಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಯಾಕಂದರೆ ಅಳಿಯ—ಒಳಗಿನಿಂದ ಎದ್ದು ಬರುವ ಸದ್ದಾಗಿತ್ತು! ಅವನಾಗಿ ಇಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ, ಇವರಾಗಿ ಕೇಳಲೂ ಇಲ್ಲ

“ನಾವಿರದ ಸಂಖಿಗೆ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹಿಗ್ಗಿದರು ಅದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂಶಯ ದೂರವಾಗಲಿಲ್ಲ ಫಕ್ಕನೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ 'ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ಕೊಡಿ' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೋ ಅಳಿಯ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು

ಒಮ್ಮೆ ಆ ದುಗುಡ ನಿವಾರಿಸಲು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿದರು “ನಿನಗೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹಣ ಏನಾದರೂ ಬೇಕೋ ?”

“ಯಾತರ ಖರ್ಚು ?” ಎಂದನು ಅಳಿಯ

“ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿ ನಿನಗೆ ಖರ್ಚಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ—ಎಂದ ಕೇಳಿದೆ ಬೇಕೋ ಹೇಗೆ ಹೇಳು ”

“ನನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಇದೆ ಅದು ನಿಮಗೇ ಆಯಿತು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವಳನ್ನು ಸಾಕಲಿಲ್ಲವೋ ?” ಎಂದು ಅಳಿಯ ಹೇಳುವಾಗ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು ಆ ಹಣ ತನಗೇ ಆಯಿತು ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಯಿತು ಅಂದಿನಿಂದ ಅಳಿಯನೊಡನೆ ಪಟ್ಟಾಂಗಕೊಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಮಾಟ-ಮಂತ್ರ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಔಷಧ-ಎಣ್ಣೆ ಎಂದು ನೂರಾರು ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆ

ದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಅವನಾದರೂ ಇವರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಇದ್ದ ಆದರೆ ಅವನು ಬಂದ ಮರುದಿವಸವೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ “ ನೀನು ಆ ಗಡ್ಡ ಯಾಕೆ ಅಷ್ಟು ಉದ್ದ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಿ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದಾಗ “ ನಾನು ಇರುವ ಊರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ ” ಎಂದು ಉಪಾಯವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ

ಆಗ ಅವರಾದರೂ “ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಗಡ್ಡ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸನ್ಯಾಸಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಬೋಳಿಸು ಭಂಡಾರಿಯನ್ನು ಬರಹೇಳಲೇ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಾದರೂ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡ ಬೋಳಿಸಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನ ಮುದಿತಾಯಿಯ ಮರಣ ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿತ್ತಷ್ಟೆ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅವಳ ಅವಸಾನ ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತಂತೆ ಅವನು ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮರುದಿನವೇ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು ಅವರು ಬಂದಾಗ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅರ್ಥಾತ್ ಅವನು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ

“ ಇಲ್ಲಿಗೆ ‘ನನ್ನ’ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಯೇ ? ” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದವೋ ಅಷ್ಟೇ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು ಇವತ್ತು ತಾಯಿಯ ಆಗ್ರಹದ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು

“ ಯಾಕೆ ? ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳಿದರು

“ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿದೆ ”

“ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ? ”

“ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕನಸು ಬಿದ್ದಿತ್ತಂತೆ ! ”

“ ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಕನಸಾಗಿತ್ತಂತೆ ! ”

“ ಯಾರಿಗೆ ? ”

“ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ”

“ಹೌದೇ! ಅವನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಯೇ? ರಾಮ ರಾಮಾ ”

“ನಿನ್ನೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ”

“ಅವನಿಗೆ ಏನೆಂದು ಕನಸು ಬಿತ್ತಂತೆ?”

“ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗು ’ ಎಂದು ಕನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರಂತೆ ಅಂದೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಊರಿಗೆ ಹೊರಟನಂತೆ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯೂ ಪುಣ್ಯವಂತಕಯ್ಯಾ ”

“ನಮ್ಮ ‘ನನ್ನ’ನೂ ಪುಣ್ಯವಂತನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ”

“ಅವನ ಪುಣ್ಯವಂತೂ ಬಹಳವಿದೆ ಬಿಡಿ !” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ಕೊಂಕು ಮಾತು ಹಾರಿಸಿದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಒಳಗಿ ನಿಂದ ತನ್ನ ಜಪ ತಪಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ

ಆಮೇಲೆ ಅವರು “ ನಾನು ಬಂದದ್ದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದರು

“ಸಾಯುವ ನೊದಲು ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಆ ಮುದುಕಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ‘ಒಡ್ಡಮುಂಡು’ ಉಟ್ಟು ಕೊಂಡು ತಯಾರಾಗಿ ಬೀಗರ ಮನೆಯತ್ತ ನಡೆದರು ಹೋಗುವಾಗ ಅರ್ಧ ಗೊನೆ ದೇವಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ರಾತ್ನು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನೂ ಒಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮತ್ತು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಫಲಮಾರಿಗೆ ತಲವುವದರೊಳಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿಯಾಯಿತು

ಇತ್ತ ಸಂಜೀವಿಗೂ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಇತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವಳು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬದುಕಿದ್ದಳು ಹೊರತು ಅಯುಷ್ಯದ ಬಲದಿಂದಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಎಣಿಸಿದಳು ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ದಿನ ಬದುಕುವುದಿಲ್ಲ ಅವಳು ಫಕ್ತನೇ ಮಗನನ್ನು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರೂ ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ದುಗಡವೂ ಸಂಜೀವಿಗೆ ಬಂತು ತನಗೆ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಲು ಸಿಗುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಳು ಗಂಡಸರೆಲ್ಲ

ಹೋಗುವಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಹೋದರಲ್ಲ ಎಂದು ಮರುಗಿದಳು

ಫಲಮಾರಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಹೋದಂತೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ನಂದನವನಕ್ಕ ನಡೆದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು ಮುಗಿಲೆತ್ತರ ಏರಿದ ಮರಗಳೂ ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ತನ್ನನ್ನೇ ಆ ರೀತಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಲೆಬಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ಆತ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹಸಿರು ಹಾಸಿತ್ತು ತೆಂಗು ಕೌಗುಗಳಂತೂ ಭಾರವಾದ ಕೊರಳುಗಳಿಂದ ಮಣಿದು ಮಣಿದು ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ದನಕರುಗಳು ಬಾಲ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಆನಂದದಿಂದ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದವು

ಮನೆಯನ್ನು ಸವಿೂಪಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ತಾವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುದಿ ದನವು ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಕರುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆಕ್ಕಿ ನೆಕ್ಕಿ ಅದರ ಮೈಯನ್ನು ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಓರಣವಾಗಿ ಬಾಚಿದಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು ದನದ ಹೆಸರು 'ಶಂಕರಿ' ಎಂದು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೊಕ್ಕು ಕಳೆದು ಹೋದ ಕಾಲದ ಸವಿ ನೆನಪಿನ ಮಧುಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು

“ಶಂಕರಿ ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾಳೆಯೇ ಅಣ್ಣಾ ?” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಕೇಳಿದ

“ಹೂಂ ಇದ್ದಾಳಪ್ಪಾ! ಅವಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ಹಾಗೆ ದೇವರು ಆಯುಷ್ಯ ಬರೆಯುವಾಗ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳಾಯಿತು—ನೋಡು ಅವಳು ಕರು ಹಾಕಿ!” ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದರು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ

“ಅವಳದೆಯೋ ಆ ಕರು !” ಎಂದು ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಆನಂದಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

“ಶಂಕರೀ, ಫೇ—ಫೇ” ಎಂದು ಕರೆದ ಆ ಮುದಿ ದನಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ತನ್ನ ಒಡೆಯನ ಧ್ವನಿಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು ಕಿವಿ ಅರಳಿಸಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನತ್ತ ನೋಡಿತು

“ಫೇ, ಫೇ” ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕರೆದ

ಆಗ ಕರುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಶಂಕರಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನನ್ನು ಹಿಂಬಾ

ಲಿಸಿದಳು ತನ್ನ ಜೀಲದಿಂದ ಎರಡು ಬಾಳೆಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು—ತಾಯಿಗೂ ಅದರ ಕರುವಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ 'ಬಾವಾಜಿಯ ರೂಪ' ನೋಡಿ ಕರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆದರಿದರೂ ತಾಯಿ ಹತ್ತಿರ ವಿರುವುದರಿಂದ ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಬಾಳೆಹೆಣ್ಣು ನುಂಗಿತು

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೋ ಏನೋ ಆ ಮುದಿ ಅಕಳದ ಕಣ್ಣುಗಳತ್ತ ಹೋಯಿತು "ಅಣ್ಣಾ, ದನ ಅಳುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲಾ!" ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರೂ ಮುಖ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿ "ಹೌದಾ ಶಂಕರೀ?" ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅದರ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಅಡಿಸಿದರು ಆಗ ಅದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಯಿತು

"ಮನೆಯ ಮುದುಕಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆಂದು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು! ದನಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳುತ್ತ ಮನೆಯತ್ತ ನಡೆದರು ಅವರ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದವರಿಬ್ಬರೂ ನಡೆದರು ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟುವ ತನಕ ಅವರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಜನ ವಯೋವೃದ್ಧರನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಮುದುಕನಂತೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಅದೇ ತೆಗೆದ ಎರಡು ಓಯಾಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಕಾವಿಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಗುರ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು

ಸಿಯಾಳ ತಂದ ಮುದುಕನಂತು "ನನ್ನಿ ಭಟ್ಟರು" ಅಂದರೆ ದೇವರೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಅವನ ಮಡದಿ ಸತ್ತವಳು, ಅವರ ಔಷಧದಿಂದಲೇ ಜೀವಂತ ಎದ್ದಿದ್ದಳಂತೆ ಅದೂ ಒಂದು ಪೈ ಪಡೆಯದೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ 'ಇನ್ನು ವರುಷಗಳ ತನಕ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರೋ ಏನೋ' ಎಂದು ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಅವರೆಲ್ಲ ಬಂದರು

ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅವನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವ ಸಂಶಯವಿತ್ತು

ಅವರೆಂದರು "ಅವರು ಯಾರೋ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳರಬಹುದು ಧನಿಯರ

ತಾಯಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡಲು ಬಂದಿರಬಹುದು ” ಎಂದು

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಸಿಯಾಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಮುದುಕ “ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಏನು ಗೊತ್ತುಂಟು ಮೂರ್ಖರೇ ? ಅವರು ನಮ್ಮ ನನ್ನಿಭಟ್ಟರೇ ಅವರ ನಡಿಗೆ ಅವರ ನಿಲುವು, ಅವರ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅವರ ಕಲೆ—ಎಲ್ಲ ನೋಡುವಾಗ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ” ಎಂದು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಒಕ್ಕಲಿನವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಧನಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ

ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಚಾವಡಿಯನ್ನು ಏರಿದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ ಮುದುಕ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಗ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಮುದುಕಿಗೆ ರಂಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಳು ಕಾರಣ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು ಆ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಆ ನಯನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವವಿತ್ತು ಅವು ಲಕಲಕನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸಿದವು ! ತಾಯಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ

“ ಬಂದೆಯಾ ಮಗೂ ” ಎಂದು ಮುದುಕಿ ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು

“ ಬೇಡ ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದ ಅವಳ ಕಾಲಿಗೆ ತಲೆ ತಾಗಿಸಿದ

“ ಅಂತೂ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನೆನ್ನು ” ಎಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು ಆ ಮುದುಕಿ ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು— ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅವಳ ಕೈಗೆ ಬಿರುಸಾದ ಮೊಳ ಉದ್ದದ ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳು ತಗಲಿದವು ಮುದುಕಿಗೆ ಏನು ಅನಿಸಿತೋ ಏನೋ ! ಉಳಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ಅವಳೇನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಕೇಳಲು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧ ಖಂಡಂತೆ ಕೂತಿದ್ದರು

“ ನನ್ನೀ ” ಎಂದಳು

ಅಂಥ ಪ್ರೀತಿಯ—ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಶಬ್ದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟು ವರುಷಗಳು ಗತಿಸಿದ್ದವೋ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು ಕಲ್ಪನೆ ಹಿಂದೆ—ಹಿಂದೆ ಹೋಯಿತು

“ ಓ ” ಎನ್ನಲು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು—ಆಗದೆ, ಅಮ್ಮಾ ” ಎಂದನು

“ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅದೆಲ್ಲ ಏನು ? ”

“ ಅತ್ತಲಾಗೆ—ನಾನಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು ಅಮ್ಮಾ ”

“ ಇರಲಿ ಮಗೂ ಹಾಗೇ ಬಂದೆಯಾ ? ”

“ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಅರ್ಥವಾಗದು ”

“ ಇವತ್ತು ಬಂದೆಯಾ ? ”

“ ನಿನ್ನೆ ಬಂದೆ ”

“ ಹೂಂ ”

“ ಯಾಕೆ ? ”

“ ಆ ಮುಖ ಭಂಡಾರಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು—ಗಡ್ಡ ಕೆತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಇವತ್ತಾದರೂ ಬಾ ಇನ್ನಾದರೂ ”

• “ ಆದೀತು ಅಮ್ಮಾ ”

“ ಇನ್ನು ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ತೆಗೆಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಂದೇ ತೆಗೆಸಿ ಬಿಡು ”

“ ಹೂಂ ಅಮ್ಮಾ ”

“ ನಾನೇನು ಬಹಳ ದಿನ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗಡ್ಡ ತೆಗೆದಾಗ ಬಾಚುತ್ತೇನೆ... ಹೋಗು ಇವತ್ತೇ ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಬಾ ”

“ ಬರುತ್ತೇನಮ್ಮಾ ”

“ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಬಂದಿಯಾ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ಮಾವನವರೂ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಅಣ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ದ್ದಾನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತೀಯಾ ? ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಸುಲಿದು-ಹಿಚುಕಿ ಹಾಕಿದ ಮೇಲಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮಗ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದಳು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಆಗ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು “ ನಾನಾರು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು

“ ನಿನ್ನ ಗುರುತು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿಯಾ ? ” ಎಂದು ಮುದುಕಿ

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದಳು ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ಅರ್ಧ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಕ್ಕರಿಯನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು—ಅವಳ ಮುದಿ ಬಾಯಿ

ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಿದ್ದರು ಆಗ ಮುದುಕರು ಎಲ್ಲ ಬಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು “ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದು ಹಿಂಸೆ ಹೋಗಿ ಕೂತರು

ಕೊನೆಗೆ ಆ ಸಿಯಾಳ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದವನು—ಮತ್ತೊಂದು ಸಿಯಾಳ ಮನೆಯಿಂದ ತರಿಸಿ, ಮೂವರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟನು.

“ಸ್ವಾಮಿ, ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದಿರಾ? ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದಿರಿ? ನಿಮ್ಮ ದಯದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಉಳಿದಳು ನೀವು ನಿಜಕ್ಕೂ ದೇವರು. ನಿಮ್ಮ ಋಣ ನಾನು ಹೇಗೆ ತೀರಿಸಲಿ!” ಎಂದು ಆತ ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಮಾತಾಡಿದ

ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು “ಸುಖವೇ ಕೂಕಾ, ಧೂಮಾ, ಕೋಟೇ, ಪಾಂಡಿ, ಲಕ್ಕಣ್ಣಾ” ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು ಕರೆದು ನಗುತ್ತ ಗಂಭೀರವದನದಿಂದ ಕೇಳಿದ ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಎಳನೀರನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಚೆವ್ವದಿಂದ ಕುಡಿಸಿದ

“ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮದು ದೇವರೇ!” ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದ

ಅವರೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುದುಕಿ ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಂದಲೇ “ನನ್ನೀ ಯಾರು ಅಷ್ಟು ಜನ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ಅದಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದ ಮುದುಕಿ... ಏನೋ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ, “ನನ್ನೀ” ಎಂದಳು

“ಯಾಕೆ?” ಎಂದನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

“ನಕ್ಕ ಇದ್ದಾನೋ?”

“ಹೌದು ಇದ್ದಾನೆ”

“ಅವನ ಮಗಳಿಗೆ ಓಶಾಚಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೋ ಕೇಳು”

“ಹೌದಾ ನಕ್ಕಾ? ಅಮ್ಮ ಏನೋ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ ನೋಡು”

“ ಏನಂತೆ ? ” ಎಂದನು ನಕ್ರ

“ ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಹುಶಾರಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ”

“ ಈಗ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲವೋ ? ”

“ ಅವಳ ಆಸ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ ! ” ಎಂದು ನಕ್ರ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ

“ ಹೀಗೆಯೋ ! ” ಎಂದನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

“ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲವಂತೆಯೋ ? ” ಎಂದು ಮುದುಕಿ ಮಗನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು

“ ಇಲ್ಲವಂತೆ ” ಎಂದನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

“ ಮಗೂ, ಅವಳಿಗೆ ಏನಾದರೊಂದು ಮಂತ್ರ ಮಾಡಿ—ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು ನಕ್ರ ಒಯ್ಯಲಿ ಪಾಪ ಬಹಳ ದಿವಸದಿಂದ ಪಿಶಾಚಿ ಹಿಡಿದು ಹುಡುಗಿ ಸಾಯಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿದೆ ಕೂಡುತ್ತೀಯಾ ? ” ಎಂದು ಮುದುಕಿ ಮಗನಿಗೆ ಕೇಳಿದಳು ಶಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮೂರಲಿಲ್ಲ

“ ನಕ್ರಾ ” ಎಂದು ಕರೆದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

“ ಓ ” ಎಂದು ನಕ್ರ ಅವರತ್ತ ನೋಡಿದ

ಆಗ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ರಿಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಯಾವುದೋ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಕೂತು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು, “ ಇದು ಔಷಧ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಐದು ಸಲ ಕೊಡು ಆ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉರುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ . ಅವಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡು ಇದು ನಾನಲ್ಲ ನನ್ನ ಗುರುಹಿಯರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ” ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ನಕ್ರನ ಕೈಗೆ ಔಷಧ ಕೊಟ್ಟ

“ ಇದು ‘ಸಂಜೀವಿನಿ’ ದೇವರೇ ” ಎಂದು ನಕ್ರ ಪ್ರಭುಲ್ಲನಾಗಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಔಷಧ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ನಡೆದ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿದ ಮುದುಕರೂ ನಡೆದರು

ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ಅವರಲ್ಲಿ “ ನೀವಿನ್ನು ಈ ಊರು ಬಿಡಬಾರದು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು—ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು

ವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನನ್ನು ಹೊಗಳಿದಷ್ಟೂ ಅವರಿಗೆ ಸಾಲುತ್ತಿ ರಲಿಲ್ಲ

“ಅವರು ಕೈ ಎತ್ತಿ ಮಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟರೂ ಔಷಧವಾಗುತ್ತದೆ ಅವರ ಕೈ ಗುಣವೇ ಅಂಧದ್ದು ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಕೆನಿಸುವಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು

ಅವರೆಲ್ಲ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಮುದುಕಿ “ನನ್ನೀ” ಎಂದು ಕರೆದಳು

“ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಬಂದಿಯಾ ? ” ಎಂದೂ ಕೇಳಿದಳು

“ಹೌದು” ಎಂದನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ

“ಸಂಜೀವಿ ?”

“ಅವಳು ಬಂದಿಲ್ಲ ”

“ಅ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ”

“ಆಯಿತು ಅಮ್ಮಾ—ಅವಳನ್ನೂ ಕರೆದು ತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಅಂದು ಫಲಮಾರಿನಿಂದ ಮಾವನೊಡನೆ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಬಂದ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೂ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರೆನೋ ಹೌದು ಆದರೆ ರಂಗಿ ಮಾತ್ರ ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚಲಿಲ್ಲ ಅವರೆಲ್ಲ ಹೋದದ್ದು ನೋಡಿ ಅವಳು ಅಡುಗೆ ಮನೆ ನೇರಿದ್ದಳು ಅಂತೇ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವ ತನಕ ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ

ಮರುದಿನವೇ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ತನ್ನ ಗಡ್ಡ ಮೊಸೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟ ಸಾದಾ ಅರಿವೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡ ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಫಲಮಾರಿಗೆ ಹೋದ ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಸಂಜೀವಿ ಹೋಗುವಾಗ ಏನೋ ಸಿಹಿ ತಿನಸು ಮಾಡಿ ಒಯ್ದಿದ್ದಳು ಅದನ್ನು ಮುದುಕಿ ‘ರುಚಿಯಾಗಿದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತ ತಂದಳು ಅಂದೇ ಅವಳ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿಯೂ ಎಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಹೋಯಿತು ತಾಯಿಯ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಫಲಮಾರಲ್ಲೇ ಇದ್ದ. ಆದರೆ ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಣ್ಣ ಪ್ಪಯ್ಯ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಾದರೂ ಅಣ್ಣನ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ತಿನಸುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಳನೀರುಗಳನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಕೆಹಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವಿರಲಿಲ್ಲ ಹಲವಾರು ಜನರು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಭೇಟಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವನು ತಾಯಿಯ ಕ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಮುಗಿದ ದಿನವೇ ಎಡಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ

ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ “ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡು” ಎಂದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ

ಇತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರೊಡನೆ “ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ‘ಪಾಲುಪಟ್ಟಿ’ ಮಾಡಿಬಿಡಿ ಇನ್ನೇನು ಯೋಚಿಸುವುದು? ನ್ಯಾಯವಾದ ಆಸ್ತಿಯ ಪಾಲು ಅವನಿಗೂ ದೊರೆಯಲಿ ” ಎಂದು ಕೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ

ಅದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ “ ಆ ವಿಷಯ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂತಹದು ನಮ್ಮವಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು “ ನೀವು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವವರಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಕೋರ್ಟು ಹತ್ತಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ವ್ರಾಯವಾದ ಮೇಲೆ ಆದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕೋರ್ಟಿನ ಕಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹುಮ್ಮಸು ನಿಮಗೂ ಬಹಳ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಆಗಲಿ, ಆಗಲಿ, ನೋಡಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ—ಒಂದು ಕೈ ನೀವಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ ಆಸ್ತಿಯೇನು ಅಲ್ಲ ಅದು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯ ಪಾಲು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ನಡೆಯದು ” ಎಂದು ಗದರಿಸಿಯೂ ಬಂದಿದ್ದರು—ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ

ಮಾವನ ಮಾತಿಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ “ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಯಾಕೆ ” ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಅವರಾಗಿ ಕೊಡಲಿ—ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ ಆ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಆಗುವುದಾದರೇನು? ” ಎಂದು ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮಾವನವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಅವರ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಹುಮ್ಮಸು ವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿದ್ದ

ತಾಯಿಯ ಮಠಣದಿಂದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ತೊಳೆದಂತಾ

ಯಿತು ಯಾಕಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ' ತನಗೊಬ್ಬಳು ತಾಯಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಅವಳು ಕ್ರೂರ ಸೊಸೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ ಏನೋ ' ಎಂಬ ಮನೆತನದ ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ ಇತ್ತು ಅದೀಗ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಬಹುದು ತಾಯಿ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಫಲಮಾರಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಡಹಿತ್ತಲಲ್ಲೇ ದಿನ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರು ಮಂದಿ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು—ಔಷಧಕ್ಕಾಗಿ ಆದರೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಹಾಗೆ ಬಂದವರಿಗಲ್ಲ ಅಳಿಯನ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

“ ಅವನೇನು ವುಕ್ಕಟೆ ಪಂಡಿತನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ ? ”

ಎಂದು ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಕೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವುದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ ಸವಾಲು ಎಂದರೆ “ನಾರಾಯಣಾ, ನೀನು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಯಾವ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ ? ”

“ತುರುಕರ ಊರಲ್ಲಿ ”

“ರಾಯಚೂರಲ್ಲೇ ”

“ಮುದ್ದು ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ”

“ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿ? ಹೊಟೇಲೇ?”

“ಹೌದು ನಾನೇ ಸ್ವತಃ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ”

“ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ನಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಯೋ ?”

“ಹೌದು”

“ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಣ ಗಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ”

“ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಂದೂ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ ಅದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ತತ್ವಗಳು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ”

“ಏನೆಂದರೂ ನೀನು ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು! ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯೆಯ ಉಪಯೋಗವೂ ಜನಕ್ಕೆ ಸಿಗದೆ ಹೋಯಿತು ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗ ?”

“ಹೆಣ ವಡೆದು ವಿದ್ಯೆ ಮಾಡುವುದು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅದೇ ಹೇಳಿ ದೆನಲ್ಲ—ನನ್ನ ತಲೆ ನೆಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ! ಹಾಗೆಲ್ಲ ಹೆಣ ಗಳಿಸುವ ದಂಧೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾನು ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ನನ್ನ ದಾರಿಯೇ ? ನನಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ”

“ಇನ್ನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಇರು ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಹೋದ ವೇಲೆ ಗಡ್ಡ ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟಿವ್ವು ?”

“ಯಾಕೆಂದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಾನು ಅಲ್ಲೆಯೇ ಹತ್ತಿರದ ಒಂದು ಕತ್ತಲ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಮೌನದಿಂದ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನಗಟ್ಟಳೆ ಅನ್ನ ನೀರು ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿಯ ‘ಭದ್ರಮಾಕಾಳಿಯ’ ಗುಡಿಯಲ್ಲೂ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದೆ”

“ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಹೋಟೆಲು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು? ಹಾಗೆಲ್ಲ ನೀನು ತಿರುಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ?”

“ಆ ಹೊಟೆಲಿನವರಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮನುಷ್ಯ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಅವನೇ ನನಗೆ ಊರಿಗೆ ಒರುವಾಗ ಎಷ್ಟೋ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿ ಅವನೇ ನನಗೆ ಊಟ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಕೇಳಿದಾಗ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ”

“ಅಂಧವರೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ? ನಿನ್ನಂಥವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂದಮೇಲೆ ಅಂಧನರು ಇರುವುದೇನು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲ ಬಿಡು ಮತ್ತೆ ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಈ ಔಷಧ ಗಿವುಷಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆಯೋ ಇಲ್ಲ?”

“ಅದರದ್ದೇ ಒಂದು ಬರೆದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯಾದೀತು ಅದೆಲ್ಲ ಅದ್ಭುತ ಘಟನೆಗಳೆಂದು ನಿಮಗನಿಸಬಹುದು ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಅತ್ಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯಾದೀತು ”

“ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಹೇಳಿಬಿಡು ನಾನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ ? ”

“ ನಾನೊಮ್ಮೆ ‘ ಭದ್ರಮಾಕಾಳಿ ’ ಗುಡಿಯ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ ಗಡ್ಡ ಮೊಸೆಗಳೂ ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದವು ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಹೆಂಗಸು, ಸಂಜೆಯ

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಳು ಹೇಗೋ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು ಫಕ್ಕನೆ ಅವಳು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಓಡಿ ಬಂದು, ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದಳು 'ಎನು' ಕೇಳಿದೆನು ಆಗ ಅವಳು 'ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಉಳಿಸು' ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟಳು 'ಎನಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನಾನವಳಿಗೆ ಕೇಳಿದೆ ಅವಳು ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ 'ಔಷಧಕೊಡುವ ತನಕ ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಬುಡದಿಂದ ಏಕುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳಲಿಲ್ಲ ಹೀಗೇ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದೆ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿ, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು 'ಔಷಧಿ' ಎಂದು ಕೊಟ್ಟೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವಳಿಂದ ನಾನು ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ಮುಂದೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಆ ದೇವಸಾ ನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ "

“ ಮುಂದೇನಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ”

“ ಸರಿ ಏಳೆಂಟು ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ನಾನು ಅದೇ ದೇವಾಲಯದ, ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಜನರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅದು ಹಾಳುಬಿದ್ದ ಗುಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವವರೇ ಪೂಜಾರಿಗಳಾಗಬೇಕು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೊಮ್ಮೆ ಹಲವಾರು ಜನ ಬಂದು—ಹೆಣ್ಣುಕಾಯಿ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ನಾನು ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದದಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಘು ಜೀವನ ಸೇರುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬನೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೆ ಪುನಃ ಆ ಹಿಂದೆ ಭೇಟಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ನನ್ನೆದುರು ನಗುತ್ತ ಬಂದು ನಿಂತಳು ನನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು ನನಗೆ ಗಾಬರಿಯೂ ಆಯಿತು ಅದರೆ ಅವಳು ಯಾರೆಂದು ಗುರುತೂ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು 'ಇವಳೇಕೆ ಬಂದಳಪ್ಪಾ?' ಎಂದು ಅಂಜಿದೆ

“ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಎಂಟು ವರುಷದ ಸುಂದರ ಬಾಲಕನೂ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದ ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅವಳ ಮಗನೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಅವನು ನಾನಾ ತರಹದ ಹೆಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಅವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಅವನ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ನಾನು ಅವುಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಆಗ ಅವಳು ಮಗನ ಮುಂಡವನ್ನು ಬಾಚುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ, ತಾಟನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳು ತಗಲಿದುವು! 'ಇದೇನು' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ ಅವಳು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ' ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಏಳಲು ಅಣಿಯಾದೆ

“ಅವಳು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನೀವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಮಗ ಉಳಿದ ಎಂದು ಮಗನತ್ತ ಬಿಟ್ಟುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು ಆದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಂದ ಒಂದು ವೈ ಕೂಡಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೂ ಅವಳು ತಂದಿದ್ದ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಹೋದಳು ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಔಷಧ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಆ ಗುಡಿಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ”

“ ಅಂತೂ ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನ ಕಡಿಮೆ ಬಿಡು ”

“ ಹೌದು ”

“ ಅದೆಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ, ನಾಥುಗಳಿಗೆ ಬಂಗಾರ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆಂತೆ—ಹೌದೋ ? ”

“ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲಿಸ ತ್ತೀಯಾ ಅದನ್ನು ? ”

“ ಆದರೆ ಆ ಬಂಗಾರ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ ಅದು ನೋಡಲಿಕ್ಕಷ್ಟೇ ಬಂಗಾರ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ತಯಾರು ಮಾಡಿದವನ ಜೀವ ಹೋಗುತ್ತದೆ ”

“ ಹಾಗಾದರೆ ಬೇಡ ಮಹಾರಾಯಾ ಆ ದಂಧೆ! ”

“ ನಾನು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಿಮಗೆ ಕಲಿಸಿದ ' ಪ್ರೀತೋಚ್ಚಾಟಣಾವಿಧಿ ' ಬರುತ್ತದೆಯೋ ? ”

“ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಈಗ ಅದೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿದೆ ಅದರಿಂದ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಇದೇ ಸಂಜೀವಿಯು ಪ್ರೀತವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದೆ ಈಗ ನನಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲಿಯ ಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅಂದಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಗೆ ಕೊನೆ ಇತ್ತಿದ್ದರು

ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿಯನಿಗೊಂದು

ದನಾಖಾನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಬೇಕು, ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಮುಂದೆ ತರಬೇಕು ಎಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆ ಚಿಗುರತ್ತ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೇಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು—ಅವರು ಆದರೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ ದನಾಖಾನೆ ತಯಾರಾದ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರೂ ಬೆಂಬಲವೀಯುತ್ತಿದ್ದರು ಅದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುವ ಉಪಾಯವೂ ಆಗಿತ್ತು

ಆ ಊರ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಎಂಟೇ ದಿನಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದವು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರೂ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯನವರೂ ಕೂಡಿ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ'ಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಶಂಕರನೇ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, "ಏನು ಬಂದದ್ದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ

"ಏನಿಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮಮೊಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ—ನಮ್ಮ ಊರ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂದು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೃಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬರಬೇಕು ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—ಸಭೆ ಕೂಡಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ತಾವು ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕು" ಎಂದು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು "ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ ಬಿಡಿ" ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಧ್ವನಿಗೂಡಿಸಿದರು

"ನಮ್ಮೂರ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ—ನನಗೆ ನಾಲಕ್ಕಾರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿದೆ-ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಡುಬಿದ್ರೆಯ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನವರೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಾಲೇಜಿನವರೂ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ "

"ಅದೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಮತ್ತು ನಾವು ಭಾಷಣದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತುವರೆ ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇವೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಸೆ ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ನಿಜ, ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದ ಗಾವೆ, 'ಹಿತ್ತಲಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ' ಎಂದು. ಆಸಾರವಾದ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ ನಮ್ಮ ವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ವರೆಗೆ ಗೊತ್ತಾದಂತೆ ನನಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಬಹಳ ಮಾತಾಡಿದರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು

“ಅದೀತು ಹಾಗಾದರೆ, ಯಾವ ವಿಷಯವ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡಲಿ ? ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ನನಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು ”

“ನಿಮ್ಮಂಥ ನಿದ್ರಾಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ವಿಷಯ ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಬೇಕೇ ? ನಮ್ಮದೇ ಬೆಲೆ ಇಳಿದೀತು !”

“ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ—ಎಂದು ಇಟ್ಟು ಬಿಡಿ ಅದೀತೇ ? ಹೇಗಾದರೂ ಜನರೆಲ್ಲ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದವರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಧರ್ಮವೆಂದರೇನು ಎಂಬ ಅರಿವಿದ್ದವರೂ ಇಲ್ಲದವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ ನನಗಂತೂ ಅದೇ ವಿಷಯ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರು

ಜಾತ್ರೆಯೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಶಂಕರನ ಭಾಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹಸ್ತ ಪತ್ರಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಹಂಚಲಾಗಿತ್ತು ರಾತ್ರಿ ೯|| ಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಭಾಷಣ—೧೦|| ಗೆ ಯಥಾವಕಾಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಜಾತ್ರೆಯ ಜನವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದ ಅಲದ ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯ ಹಾಗೂ ಭಾಷಣಕಾರನಾದ ಶಂಕರನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ವೇದಿಕೆಯಮೇಲೆ ಮೂಕ ಮೂರ್ಮಿಯಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು ಬಾಯಿಯೇ ಆಡಲಿಲ್ಲ

ಆಗ ಸಭೆಯಿಂದ ಎದ್ದು—ಡಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಶಂಕರನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿದರು ಜನರೆಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ “ತಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಶಂಕರನಂಥ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದಾನೆಯೇ ?” ಎಂದು ಒಬ್ಬರ ನೊಬ್ಬರು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು ಅವೇಲೆ ಶಂಕರನ ಭಾಷಣವೂ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ—ಆತ ನಡು ನಡುವೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೃಂದವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಬಿರೆತಿತ್ತು ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದರು—ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಾಗಿತ್ತು ಸಭೆಯೆಲ್ಲ ಶಂಕರನ ಭಾಷಣದ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಅಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹಿಂದೆ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದವರು—“ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ.. ಓ ಅತ್ತಲಾಗಿ ಮೂಡು

ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ . ಅದೆಂಥ ಬೆಂಕಿ ? ಯಾರದೋ ಮನೆ ಸುಡುತ್ತಿದೆ ! ಅಯ್ಯೋ ! ಎಂಥಾ ಬೆಂಕಿ ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು

“ಯಾರ ಮನೆಯದು ?” ಎಂದರು ಕೆಲವರು “ಅಯ್ಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ—ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೋ—ನೋಡೋಣ—ಹೋಗೋಣ” ಎಂದು ಹಲವಾರು ಜನರು ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟರು

ಇತ್ತ ಶಂಕರನ ಭಾಷಣ ಅವೇಶದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಓಡುತ್ತಿತ್ತು ಅತ್ತ ಅವನ ಕಲಾನಿಕೇತನವು ಬೆಂಕಿಯ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ “ಕಲಾನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿದೆ!” ಎಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟರು ಶಂಕರ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದ ! “ಹೋ !” ಎನ್ನುತ್ತ ಓಡಿದ ! ಜನರೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಓಡಿದರು

“ಅದು ಯಾರು ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದರಪ್ಪಾ !” ಎಂದು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ನಟನೆ ನಡೆಸಿದರು ಆಗ ದೂರದಿಂದ ಮಂಗಳೂರು ಹಂಚುಗಳು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಫೋಟವಾಗುವ ಭೀಕರ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿಸತೊಡಗಿತು

ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಸಾಲೆಯನ್ನು ಉರಿಯಿಂದ ಉಳಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಬೆಂಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಜನ ಹೆದರಿದರು ! ಹಂಚುಗಳು ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು ! ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರವೇ ಅದಾಗಿತ್ತು

ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ನಿಕೇತನ ಭಸ್ಮವಾಯಿತು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ “ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಮತ್ತು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ, ಇತ್ತ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಅತ್ತ ನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿಸಿದರು ” ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯೂ ಹಬ್ಬಿತು

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶಂಕರ ತನ್ನ ನಿಕೇತನದ ದುಃಖಸೂಚಕ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಅವನಿಗೂ ನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟವರಾರೂ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿತ್ತು “ಇನ್ನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಆನಂದವಾಗಲಿ—ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು ” ಎಂದು ದೀನಸ್ವರದಿಂದ ನುಡಿದ

ನಾಲೞಾರು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಶಂಕರ ನಿರಾಶಾವಾದಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಬಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಎರಡು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ಗೋಡೆಗಳೂ ಸುಟ್ಟು ಕಪ್ಪಾದ 'ಕಲಾನಿಕೇತನ' ದ ದೃಶ್ಯ ಅವನ ಬಗೆಗಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. " ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಹನೆ ಇಲ್ಲ ದೇಶ ಸೇವೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಕಷ್ಟ ಮಾಡಿದವರ ಪಾಡು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಏನೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಅಂಧ ಕಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವರ ತಲಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೇರುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ ? ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಇಂಥ ಕವಟ ತುಂಬಿದೆ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಇರುವುದು ಲೇಸು " ಎಂದು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತ

ಆಮೇಲೆ "ಹಾಗೆಲ್ಲ ಜನರು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹೆದರಿ ಕೂಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಜನಹಿತಕ್ಕೆ ಇಳಿದವನಿಗೆ ಅದೇ ಜನರು ಅಹಿತವನ್ನೂ ಬಯಸುವುದು ಸಹಜ ಹಿಂದೆ ಆ ರೀತಿ ಆಗಿದೆ ಮುಂದೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅದರ ದೇಶ ಸೇವೆಗೆ ಇಳಿದವನು ಅಂಧ ವಿರೋಧಗಳಿಗೆ ಅಂಜುತ್ತಾನೆಯೇ ? ಇಂದು ವಿರೋಧಿಗಳಾದವರು ನಾಳೆ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರಾಗಬಾರದೇಕೆ ? " ಎಂದೂ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಬಂದಿತು

" ನಾನು ಇನ್ನಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ಕೈ ಹಿಡೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ದುಡಿಯಬೇಕು " ಎಂಬ ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು "ಡಾಕ್ಟರ ಶಂಕರರಾಯ" — "ವೈದ್ಯ ಶಂಕರರಾಯರು" ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಅದೇನು ಹಾಸ್ಯದ ಹೆಸರಲ್ಲ ಶಂಕರ ಎರಡು— ಮೂರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈದ್ಯಕೀಯದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ನಷ್ಟೇ ಎಷ್ಟೋ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧ ಕೂಟ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ

ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವರು “ ನೀವು ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡಿ ” ಎಂದು ಅಂದಿದ್ದರು

ಶಂಕರನಿಗೆ ಅವರ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ದ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡು ಏರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ‘ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ದವಾಖಾನೆ ’ ಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿಯೂ ಆಯಿತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟು ಔಷಧಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಪುಕ್ಕಟೆ ಯಾಗಿ ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆಂದು ಅವರೂ ಇವನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು ಆದರೆ ದವಾಖಾನೆಯ ಮಾಡು ಏರಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಶಂಕರನಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೆಗಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಕೂಡಿಸುವುದೆಂದೂ, ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ಹಣ ಕೊಟ್ಟಾರೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿದ ಅಂತೇ ಸಾಲ ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ನಿಕೇತನದ ಮಾಡು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಆಡಂಬರದಿಂದ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಲಿಲ್ಲ ‘ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ದವಾಖಾನೆ ’ ಎಂದು ಬೋರ್ಡನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಇಳಿಯಬಿಟ್ಟು ಆದರೆ ದವಾ ಖಾನೆ ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ, ದೊಡ್ಡ ಬೀಗ ಬಡೆದು, ಸಾಲದ ಹಣದಿಂದಲೇ ಸಾಲ ತೀರಿಸಲು, ಫಂಡು ಕೂಡಿಸಲು ಗೆಳೆಯರ ಊರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ—ಅವರೊಡನೆ ಬೇಡಿ ಕಾಡಿ, ಹಣ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ

‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ ಸುಡಿಸಿದ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಮಾತ್ರ ಜೈಲು ಕಂಡರು. ಅವರ ಸಂಗಾತಿಗಳಾದ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಜೈಲುವಾಸ ಆಗುವುದಿತ್ತು ಆದರೆ ವಕೀಲರು, ರಾಮದಾಸ ಎಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಏನೋ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಹೂಡಿ ದರಂತೆ ವಕೀಲರಿಗೆ ಸಬ್‌ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಗುರ್ತು ಇತ್ತಂತೆ ಪೋಲೀಸರಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯವರೆಗೆ, ಕೈ ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ‘ ನಿರಪರಾಧಿ ’ ಎಂದು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು ಅಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣಗಾಡಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ—ಸರಕಾರ. ಅವರ ಮೇಲೆ ‘ ಕಳ್ಳಸಂತೆಯ ಕಲಮಾ ’ ಹಚ್ಚಿ ಮತ್ತೊಂದು ಆಸರಾಧವನ್ನು ಹೇರಿಸಿತ್ತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಬ್ಲಾಕ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರೇಕೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ಡಬ್ಬಿ ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಲಾನಿಕೇತನಕ್ಕೆ

ಹೊಯ್ಯಬೇಕು? ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಲಾಭವೆಂದರೆ—ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಉರಿಯುವ ನಿಕೇತನ ಬೆಳಕು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಶಂಕರನಾದರೂ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರಿಗೆ ಆದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹವಣಿಸಿದ್ದ ಆದರೆ ಆವೂರ ಜನರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಜೈಲು ಆಗಲೇಬೇಕೆಂದರು

ನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳುವ ಹತ್ತು—ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ಸುಮತಿ ಗುಣಹೊಂದಿದ್ದಳು—ಶಂಕರನ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ದಿವಸಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅವಳ ಬೇನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೂ ಕರೆದೊಯ್ದರು ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಜಾನಕಿಯ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ಅವಳು ದುಡಿಯಬೇಕಾಯಿತು ಆದರೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪೆಟ್ಟಿನ ಶಿಕ್ಷೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಗುವುದು ನಿಂತಿತು ಬದಲು ಮಾತಿನ ನೆಟ್ಟುಗಳು ಬಲವಾಗಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದವು ಸುಮತಿಗೆ ಆ ಹಂಗಿನ ಅರಮನೆ ಬೇಡವೆನಿಸಿತು ಆದರೂ ಅವಳು ನಿಘಪಾಯಳಾಗಿದ್ದಳು ಹಿಂದೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವನೂ ಇವಳನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದ ಈಗ ಅವನೂ ಇಲ್ಲ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಹೋಗುವಾಗ “ ಸುಮತೀ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ” ಎಂದು ಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ

“ ನಾನು ಸತ್ತರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಅವಳು ಅಳುತ್ತ ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಆಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳುಗಳನ್ನು ತೀಡಿದ್ದ ಸವಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಶಂಕರ ಪ್ರೇಮದ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆತಪ್ಪಿ ಬೀಳದಂತೆ ಅವಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿದ್ದಳು

“ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ನಾನು ಅನ್ಯರ ಸೊತ್ತು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನೆರವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎರವುಕೊಂಡ ನೆರವು ಆಗುತ್ತದೆ ಇದು ” ಎಂದು ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ ಅವನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಆದರೂ ಅವನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ “ ಸುಮತೀ, ನೀನು ನಿಜಕ್ಕೂ ನನಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿದ್ದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ! ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ

ನೆರವು ಬೇಕು ನನಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೋ ಹೇಳಲಾರದ ಭಾವನೆ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿ ನಿಂತಿದೆ ಅದೇಕೆ ನನಗೇ ತಿಳಿಯದು ”

ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮನಸ್ತಾಪ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ದಿನದಿಂದ, ಸುಮತಿ— ಸಂಜೀವಿಯರು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರ ಮೂಲಕ ಒಬ್ಬಳ ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಸುಮತಿಗೂ ಸಂಜೀವಿ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು ಅನಳ ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿತು ತನ್ನ ರಾಹು ಯಾವಾಗ ಅಳಿಯುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಳು ಆಕೆ

ಹೊನ್ನಸ್ವಯ್ಯನವರೂ ಮಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಹಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಮಗಳು ಎಂಬ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ ಇಲ್ಲನಂತೆ ಅವರು ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಜಾನಕಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ--ಎಂಬುದು ಸುಮತಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು ತನ್ನ ತಂದೆ ಅಂಧನಲ್ಲ ಎಂದು ಬಗೆದಳು ಅವರ ಮೇಲಿನ ಆದರ—ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಬದಲು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ “ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡು ದೇವಾ ” ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಕಾಡುಗುಡ್ಡಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಪೊದೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಮುಖ ಕಮಲ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಶಿವರಾಯನ ಮುಖ ಅವಳ ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ಅವಳು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ನೋಡಿರಲೂ ಇಲ್ಲ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮುಖ ಹೇಗಿರಬಹುದು ? ಎಂದೊಮ್ಮೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೂ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಶಂಕರನ ಮುಖವೇ ಅವಳ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರು ಸಲ ಶಂಕರನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಸರಸ ವಾಡುತ್ತಿರುವ ಕನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಆಕೆ ಕಂಡಿದ್ದಳು ಅದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವ್ಯಥೆಯೂ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಆಗ ಅವಳು ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅಳದೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಜಾನಕಿಯ ಕೈಕಳಗೆ ತೊತ್ತಾಗಿ ದುಡಿದು ದುಡಿದು ಅವಳು ಸೋತಾಗ ಶಂಕರನ ತಾಯಿ—ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು! ಈಗ ಅವಳೂ ಇಲ್ಲ ಶಂಕರ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದವೇ ಲೆ ಅವಳೂ ತನ್ನ ಅಳಿಯನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳಿಗೂ ಸುಮತಿಯ

ಪಾಡು ನೆನೆದು ದುಃಖ ಬಂದಿತ್ತು

“ ಹೇಗಾದರೂ ಇರು ಮಗು ದೇವರು ನಿನಗೆ ಸುಖ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ
ಅಳಬೇಡ ” ಎಂದು ಸಂತ್ಪ್ರಿಯೂ ಹೋಗಿದ್ದಳು

“ ನೀವೂ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಾರು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳುವವರು? ” ಎಂದು
ಸುಮತಿ ಸುರಿಸಿದ ಕಣ್ಣೀರು ಹೆಚ್ಚವಾಗಿ ಹರಿದಿತ್ತು

ಸುಬ್ಬಿಯೂ ಆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸುಮತಿ ಕಳೆದ ದಿನ
ಗಳು ಅವಳ ಜೀವನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರ ದ್ರೋತಕಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯು
ವಂತಹವುಗಳು “ ಮಳೆ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಮರದ ಅಡಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ ತಾಯಿ
ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸುಮತಿಯ
ತಾಯಿ ಆಗಾಗ ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಈಗ ಅದರ ಅರ್ಥ
ಸುಮತಿಗೆ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ತಾನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ! ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ
ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಎಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು
ಹೊಲಸು ತಂದೆಯ ಮನೆ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗಿಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತದೆ
ಮಾವನಿಗಿಂತ ತಂದೆಯೇ ನಿಷ್ಕರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಹೆಣ್ಣಾದವಳಿಗೆ ಯಾವ
ಕಷ್ಟ ಸಿಕ್ಕರೂ ಮಾವನ ಮನೆಯೇ ಲೇಸು ತವರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ಸಿಗ
ುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳು ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಸಿಕ್ಕರೂ
ಸಹಿಸಬಹುದು ಅದಕ್ಕೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಇದೆ ಅದು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಗಂಡನ
ಮನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ—ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಸುಮತಿ ತನ್ನಲ್ಲೇ
ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲೆ ಸೊವ್ವು ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋದವಳು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ
ವರೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಅದರಲ್ಲೂ ಒಮ್ಮೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರ ಮುಂದೆ
ದೂಷಿಸಿದ ದಿನವಂತೂ ಸುಮತಿಗೆ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರುವಷ್ಟು ದುಃಖವಾಗಿತ್ತು
ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಎದ್ದು ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದಳಂತೆ
ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಮುಖ ಕಾಣಿಸಿದೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳಂತೆ ಯಾರೋ
ಒಬ್ಬ ಅವಿಚಾರವನ್ನು ಶೂದ್ರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆಗ ಅವನೊಡನೆ ಹರಟೆ
ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅಳಿಯನ ಸುದ್ದಿಗೆ ತಲುಪಿದರು ಕೂಡಲೇ

ಮಗಳ ತ್ಯಗಳಿಕೆಗೆ ವ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಆ ಶೂದ್ರನೂ ಯುವಕನಾಗಿದ್ದ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಏನೋ ಕನಸ್ಸು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಳಗೆ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು

ಸುಮತಿ ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪಿಗೆಂದು ಹೊರಟಳು ಅವನೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಅವಳು ಹೋದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಅಂತೇ ಅವಳು ಹೊರಟು ಕಾಲು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆ “ಆಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ, ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳು ಹೋದ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆದ ಅವನು ಅತ್ತ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಜಾನಕಿಯೂ ನೋಡಿದಳು ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಗುಡ್ಡಮಾಡುವ ಜಾನಕಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಯಿತು “ತಡಿ, ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಇವಳಿಗೆ ಇವತ್ತು!” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆಕೆ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು

ಸುಮತಿ, ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ದೂರದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆಯುತ್ತ ಇದ್ದಳು ಅವಳ ಮುಂದೆ, ಆಗ ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆಸಾಮಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ನಸು ನಗುವೂ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತ್ತು. ಸುಮತಿಗೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಮೈ ಮುಳ್ಳೆದ್ದಿತು. ತಲೆ ಕಳಗೆ ಹಾಕಿ ಅವನತ್ತ ನೋಡದ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆಯದೊಡಗಿದಳು. ಅವನಿಂದ ದೂರ ದೂರ ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆಯುತ್ತ ಹೋದಳು

“ನೀವೇಕೆ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತೀರಿ?” ಎಂದು ಅವನು ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಬೀರುತ್ತ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ನಿಂತನು

“ನೀನಾರು?” ಎಂದಳು ಸುಮತಿ

“ಹೆಚ್ಚಾ! ನಾನು ಆಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೋ? ನೋಡಿದಿರಿ ... ನಕ್ಕಿದ್ದಿರಿ ಹೂಂ ಹೂಂ! ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟ ಕೊಡುತ್ತಾರಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ದೇಶಾವರಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡತೊಡಗಿದ ಆಗ ಸುಮತಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿಯುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ, ಸಿಟ್ಟು—ಎಲ್ಲವೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ಅವಳು ಮಾತಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಮುಖ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿತು
ಆದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಬೇರೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ

“ ನೀನೇನು ಹೆದರುವುದು ಬೇಡ ನಾನು ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಡ
ಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಿದ್ದೇನೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಬಹಳ ಸಂಕಟ ಕೊಡುತ್ತಾರಂತೆ
ನಾನಿದ್ದೇನೆ ನೀವು ಹೆದರುವುದೇಕೆ ? ” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳುತ್ತ
ಆತ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತುಬಿಟ್ಟ.

“ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿಯೋ ಅಥವಾ ನಿನಗೆ
ಈ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಮೂರ್ಖಾ? ನೀಚಾ, ನಿನಗೆ
ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲವೋ ? ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಸಮಾನ
ನಾಯೀ ಸರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಸೀಳು
ತ್ತೇನೆ! ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಟೀಕೆ ಮಾಡಲು ನೀನಾರು? ತಂದೆಯವರು
ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ನೀನು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನನ್ನ ತಂದೆ
ನನ್ನ ತಂದೆಯೇ ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಕಟುವಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪುರುಷ
ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿನುಡಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತ ಕತ್ತಿ ಎತ್ತಿದಳು ಆ ಮೂರ್ಖ
ನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಮೈ
ಬೆವರಿತು ಕೊನೆಗೆ ಜೀವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೇಗಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ
ಪಾರಾದ ಸುಮತಿ ಸೊಪ್ಪಿನ ಹೊರೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು

“ ನನ್ನ ಬಾಳು ನಾಯಿಗಿಂತ ಕಡೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂತಲ್ಲ ” ಎಂದು
ನೊಂದುಕೊಂಡು ಭಾರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಮನೆಯತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳಾಕೆ
ಅವಳು ಬಂದೊಡನೆ, “ ಇಷ್ಟೇಕೆ ತಡ ? ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಮೊಟೆಂಗ
ಇತ್ತೀ ? ” ಎಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಕೊಂಕು ನುಡಿದಳು
ಜಾನಕಿ

“ ಮೊಟೆಂಗ ” ಎಂದರೆ ಸುಮತಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ
ಮಾಡಿದವಳಿಗೂ ಅದರ ಅರ್ಥ ಗೊತ್ತಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಸುಮತಿ ಅವಳಿಗೆ
ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಜಾನಕಿ ಈ ಘಟನೆಯ ಲಾಭವನ್ನು
ವಡೆದು, ಸುಮತಿಯ ಬೆನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಪುಡಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿ
ನಲ್ಲೇ ಮಂಡಿಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಳು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಈ

ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟುಳು

“ ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಡಿ ಮಾಡೋಣ ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ತಮ್ಮ ಜಾನಕಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು ಇತ್ತ ಸುಮತಿ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲದೆ “ ತನ್ನ ಗತಿ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ತಲಪಿತಲ್ಲ! ತಾನಿನ್ನು ಬದುಕಿ ಏನು ಫಲ? ” ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡು, ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದಳಷ್ಟೆ

ಮರುದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಗಳ ಬೆನ್ನು ಹುರಿಯುವವರಿದ್ದರು ಜಾನಕಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿತ್ತು

“ ಶಂಕರ ದಾಕದಾರನೊಡನೆ ಸೇಲೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆದರೆ ಅವನು ಇವಳತ್ತ ಕಣ್ಣು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಆ ಶೂದ್ರನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ ನಾನು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಮೊದಲು ಅವಳು ಹೋಗುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಹೋದಳು ಅವನು ಅವಳು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಹೋದ ಪಾಪ ಅವನದೇನು ತಪ್ಪು? ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಿವಿ ಊದಿದ್ದಳು—ಜಾನಕಿ ಆದರೆ ತಾನು ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಅವಳಿಗೆ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಾರದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಂತೇ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಾನಕಮ್ಮ ಇಬ್ಬರೂ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿತು ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು

ಅಂದಿನ ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು ಆಗ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಗುಡ್ಡದ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಯಾರೋ ಮೂವರು ಬರುವುದು ಕಂಡಿತು—ಜಾನಕಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರ ಗುರ್ತವೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಕೂಡಲೇ ಓಡೋಡಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕೂತ ಚಾವಣಿಗೆ ಬಂದಳು

“ ಕಾಕಾ, ಕಾಕಾ, ಏಕಕ್ಕಾ ” ಎಂದು ಒದರುತ್ತ ಓಡಿ ಬರುವ ಜಾನಕಿ ಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ “ ಏನೇ ಏನೇ-ನಿನ್ನದೊಂದು ಸೇಲೆ, ಹೋಗು ಅತ್ತಲಾಗೆ ” ಎಂದು ಕೊಂಕುನುಡಿದರು.

“ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಬೀಗದ ಕೈ ಕೊಡು . ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಓಡುತ್ತೇನೆ .. . ಬೇಗ ಕೊಡು . ಬೇಗ ಕೊಡು ” ಎಂದು ಜಾನಕಿ

ತವಕಿಸಿದಳು

“ಯಾಕೆ ? ಏನು ಕತೆ ?” ಎಂದರು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

“ನೋದಲು ಕೊಡು, ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ” ಎನ್ನುತ್ತ ಜಾನಕಿ ಅವರು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ ಬೀಗವಕ್ಕೆ ಗೊಂಚಲಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಲು ಹವದಿಸಿದಳು ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಅತ್ತ ಸರಿಸುತ್ತ, “ಯಾಕೆ ? ಹೇಳು ನಾನೇ ತೆಗೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅವಳ ವ ನೆಯ ಬೀಗದ ಕೈಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರು

“ನೋಡ್ಲಿ ಓ ಆ ಕುದುರೇ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ರಾಘವೇಂದ್ರ, ದಾಕದಾರ ಶಂಕರ ಮತ್ತು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಬರಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಬಂದಾಗ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ? ಅವನು ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ತನಕ ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಗೊಂದಲವಾದೀತು” ಎಂದು ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಮನೆಯತ್ತ ಓಡಿದಳು

“ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಯಾರವ್ವಾ ?” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ತೂರಿ, ಬಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ—ಮರಗಳ ಎಡೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಅವನು ಶಿವರಾಯ, ಸುಮತಿಯ ಗಂಡನೆಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆಗ “ಸುಮತೀ” “ಸುಮತೀ” ಎಂದು ಕರೆದರು

ಅಂದಿನ ಆ “ಸುಮತೀ” ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಆ ತಂದೆಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆ ಅಬಲೆ ಕೇಳುವಾಗ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿದಳು ಅಷ್ಟು ನಯವಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಕಂಠ ತಂದೆ ಕರೆಯುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳು ಓಡಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು “ಯಾಕೆ ಅಪ್ಪಾ ?” ಎಂದು ನಗು ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ತನ್ನ ಮಗಳು ತೃಪ್ತ ಮನವಿಂದ ಪ್ರಭುಲಳಾಗಿ ತನ್ನದುರು ಬಂದು ನಿಂತದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರು ಇವಳು ಇಷ್ಟು ಸುಂದರಿ—ನನ್ನ ಮಗಳೇ ! ರೂಪಸುಂದರಿ ಇವಳು ! ಇವಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಗುಣ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ತುಂಬಿದೆಯೇ ! ನಾನೆಂಥ ಮರುಳ ! ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಲಹರಿಯೂ ಹರಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ—ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ತಾನು ಅವಳನ್ನು ಸಂಕಟಪಡಿಸಿದ ಕರೋರ ಸನ್ನಿವೇಶವೂ ಅವರ ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು.

ಮರುಗಿದರು

“ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಗಂಡ—ಗಟ್ಟದಿಂದ ಬರಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಬೇಗ ಎರಡು ಮೂರು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ತಾ ” ಎಂದು ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು—ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ

ಸುಮತಿ ‘ ನಿನ್ನ ಗಂಡ ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ‘ ಹಾ ! ರಾನಾ ’ ಎಂದು ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ದೇವನನ್ನು ನೆನೆದಳು ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡುವಾಗ ನೊದಲು ಅವಳಿಗೆ ಶಂಕರನ ಮುಖ ಕಂಡಿತು ಅವನ ಹಿಂದೆ—ಅವಳ ನೋದರ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಯ ವಿಕಟರೂಪ, ಎಲುಬಿನ ಹಂದರ—ಹೇಗೋ ಕಾಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು ಅವನೇ ತನ್ನ ಗಂಡನೆಂದು ಬಗೆದಳು ಅವನ ರೂಪ, ನಡಿಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳಿಗೆ “ ಇಂಥ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಈಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಲೇಸು ” ಎಂದೂ ಅನಿಸಿರಬಹುದು ಆದರೂ ಅವಳು ಸಹನ ಶೀಲತೆಯ ಪರಮಾವಧಿಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿ “ ಅವರೇ ಆದರೂ ನನಗೆ ಪತಿದೇವರು ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು

ಅವರು ವೂವರೂ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಯಾಯಿತು ಆಗ ಸುಮತಿ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ನೀರು ಒಯ್ದು ಆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದಳು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಬಿಸಿನೀರು ಸುರಿಸಿದವು ಆದರೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಮಂದಮತಿಯಾದ ಶಿವರಾಯ ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡಿ, “ ಇವಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೇ ? ಇದು ಕನಸಿರಬಹುದೇ ! ” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಾಬರಿಪಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ

ಸುಮತಿಗೆ ಗಂಡನ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಲು ಹೋದಾಗ, ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ—ಶಂಕರನ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ—ಮನಸ್ಸು ನೊಂಚು ಕೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು ಇಂದಾದರೂ ಅವಳು ಶಿವರಾಯನ ಕಾಲಿನ ಅರು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ—“ ಇವನು ತನ್ನ ಪತಿ ” ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಯೇ ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹೊಯ್ದಿದ್ದಳು ಶಿವ

ರಾಯ ಮಾತ್ರ ಸುಮತಿಯತ್ತ ನೋಡುವ ರೀತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅವಳಿಗೆ ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಆ ನೀಚನ ವಕ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯ ನೆನಪು ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಇವತ್ತು ಶಿವರಾಯನೂ ನಿನ್ನೆ ಆ ನೀಚ ಎಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದ ಸುಮತಿಯ ಮನಸ್ಸು ದುಃಖದಿಂದ ಬೇಯತೊಡಗಿತು

ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳಾಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೇ ಮಾಡಿದರು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ನವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಯಾಕೋ ಉದಾಸೀನಳಾಗಿ ಇದ್ದಾಳೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ತಿಳಿದರು ಆದರೆ ಸುಮತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಹಾಗೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ ಹುದುಗಲಾರದ ದುಃಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಪುನಃ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು, ಶಂಕರ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು

ಶಂಕರನಿಗೆ ಪುಣೆಯಲ್ಲೇ ಶಿವರಾಯನ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನನ್ನು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದವನೂ ಅವನೇ ಆದರೆ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣದ ಖರ್ಚನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯನೇ ವಹಿಸಿದ್ದ ಹಾಗೆಂದು ಶಿವರಾಯನಲ್ಲ ಹಣವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಅವನು ಕೂಡುತ್ತೇನೆಂದರೂ ಶಂಕರ ಅವನಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಶಂಕರ ಅವನೊಡನೆ ಪುಣೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಶಿವರಾಯ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಓಡಿಹೋದಾನೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಶಂಕರನಿಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬೇಗನೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆದು ತರಲು ಶಂಕರ ಪಟ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಗಿತ್ತು ಹೇಗಾದರು ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಪುಣಾ ಬೆಂಗಳೂರು ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ಹತ್ತಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಂತು

ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಶಂಕರ ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದ ಶಂಕರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯ ಗಂಡನಾಗಲು ಶಿವರಾಯ ಯೋಗ್ಯನೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನು ಆ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವವನ್ನು ಮಣ್ಣು ವಾಲು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಯಿತು ಇದೆಲ್ಲದ

ಕೈಂತ ಶಂಕರನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಪ್ತವಾದ ಸಂಗತಿ ಬಹಳ ಯೋಚನೆಗೀಡು ಮಾಡಿತು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಶಂಕರ ವೈದ್ಯನಲ್ಲವೇ? ಶಿವರಾಯನ ನಡಿಗೆ, ದೇಹದ ಕಟ್ಟು—ಮುಖದ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗುಹ್ಯರೋಗವಿದೆ ಯೆಂದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂತು ಅಂತೇ ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದ ಕತೆ ಶಂಕರನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಶಂಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಈಡಾದ ಇವ ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವಳ ಬಾಳನ್ನೂ ಹಾಳು ಮಾಡುವ ಸಾಪಕೃತಾನೆಲ್ಲಿ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತೇನೋ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ

ಇತ್ತ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನಸ್ಸು “ ಸುಮತಿ ನಿನ್ನವಳು ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಕಣಕುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಅದರತ್ತ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷ್ಯ ಆತನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ

ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಶಿವರಾಯ ಸುಮತಿಯ ಗಂಡ ಅವನೇ ಅವಳ ಒಡೆಯ ತಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವಳೊಡನೆ ಅಷ್ಟು ಸಲುಗೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬಾರದಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರವೂ ಅವನಿಗೆ ಬಂತು ಆದರೆ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ “ ನಾನೇನು ಅವಳನ್ನು ಮಲಿನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ನನ್ನೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಳು ನಾನು ಕೂಡಾ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನದೇನು ತಪ್ಪು ಇಲ್ಲ ” ಎಂದೂ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರಧಾರೆ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು

ಹಿಂದೆ ಆದದ್ದೆಲ್ಲ ಆಗಿಹೋಯಿತು ಇನ್ನಾದರೂ ಅವಳ ಪತಿಯನ್ನು ಅವಳಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದರೆ ನನಗೂ ಪುಣ್ಯ ಬಂದೀತು—ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಆದರೆ ಅದೇ ಗಳಿಗೆ ಪುನಃ “ಅವಳ ಜೀವ ಹಾಳಾದರೆ .. ..ರೋಗಕ್ಕು ತುತ್ತಾದರೆ ಏನು ಗತಿ?” ಎಂದೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು

ಕಾರಣ ರೈಲಿನಲ್ಲೇ “ನಾನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಶಿವರಾಯಾ ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ನಿಜವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಶಂಕರ

“ಹೂಂ” ಎಂದನು ಶಿವರಾಯ

“ನಿನಗೆ ಗುಹ್ಯರೋಗವಿದೆಯೇ ?”

ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಎನಿ

ಸಿತು ಶಿವರಾಯನಿಗೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ವಿಧನಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ “ ಹಿಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ಏನೋ ಆಗಿತ್ತು ಈಗ ಅದೆಲ್ಲ ವಾಸಿಯಾಗಿದೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದಾರೆ ಡಾಕ್ಟರರು ಹಲವಾರು ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ”

“ಹೂಂ!” ಎಂದು ನಿಟ್ಟಿಸುರು ಬಿಟ್ಟು ಶಂಕರನೆಂದ “ ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಅದು ಗುಣವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕಾಣುತ್ತೆ ”

“ಛೇ ಛೇ ಈಗ ಅದರ ಬೀಜವೂ ಇಲ್ಲ ”

“ಏನೇ ಆಗಲಿ “

“ಏನು ?”

“ದಯವಿಟ್ಟು ನೀನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಯೋಗ್ಯ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುನತಿಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗು ”

“ಯಾಕೆ ? ನೀನೊಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಲಿತಿದ್ದಿಯೆಂದು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಹಣ ಸುಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯೇ ?” ಎಂದು ಶಿವರಾಯ ನಗಯಲ್ಲೆ ಮಾತು ತೇಲಿಸಲು ಹವಣಿಸಿದ

“ಹಾಗಲ್ಲ ಶಿವರಾಯಾ, ನಾನು ನಿನ್ನ ವೇಲಿನ ದ್ವೇಷದಿಂದ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಬೇನೆ ಅವಳಿಗೂ ತಾಗತೆಂದರೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಅವಳನ್ನು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಅವಳ ಜೀವನವೂ ಅದರಿಂದ ಹಾಳಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸುಕರ ”

“ಛೇ, ಛೇ ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಸುದ್ದಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ ಮಹಾರಾಯಾ .. ಹಾಗೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಊರಿಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ದೇವರಾಣಿಯೆಂದರೂ ನನಗೆ ಯಾವ ಗುಹ್ಯರೋಗವೂ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಪಟತನದ ಪರದೆ ಇಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ—ಶಿವರಾಯ ಅದರೂ ಶಂಕರನಿಗೆ ಅವನ ಆಣೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ವಿರಲಿಲ್ಲ ಹೇಗಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು—ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯನೂ ಅವರೊಡನೆ ಬಂದನು—ಹೀಗೆ ಮೂವರೂ ಕೂಡಿ ಊರಿಗೆ ತಲುಪಿದರು

ಊರಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಶಂಕರ ತನ್ನ “ಧರ್ಮಾರ್ಥ ದವಾಖಾನೆ”ಯನ್ನು ಯಾವ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಎಷ್ಟೋ ಗುಹ್ಯರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುವ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರಿಗೆ ಅವನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಮಾತಾಡಿ— ಔಷಧ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈದ್ಯನಾದ ಗುಹ್ಯ ರೋಗಿಗಳು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಹಣ ಎರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಆದರೆ ಅವನು ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಹಣ ಸುಲಿಯುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಿ ಲಿಲ್ಲ ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಡಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ವಿನಯ ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೂ ಆನಂದವಾಗಿತ್ತು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕರ, ಡಾಕ್ಟರ ಶಂಕರಾಯನಾಗಿ ಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸಿ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ ಅವನ ತಾಯಿ ತೀರ ಮುದುಕಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಆದರೂ ಮಗನಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು ಅವಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತೆಂದರೆ “ನೀನು ಯಾವಾಗ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿ ಶಂಕರೂ ?” ಎಂಬುದು ಒಂದೇ ಒಂದು.

ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯನೂ ಊರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿವಸ ಇರುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನ ದಂಧೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಶಿವರಾಯನ ಪ್ರಸ್ತವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿಸಿಯೂ ಬಿಟ್ಟರು ಖರ್ಚನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾವೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು ಅಲ್ಲದೆ “ನಿಮಗೊಂದು ಹೊರಟೆಲು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಆದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಬಹುದು” ಎಂದು ಶಿವರಾಯನಿಗೆ ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ ಭರವಸೆಯನ್ನೂ ಇತ್ತಿದ್ದ.

ಅಣ್ಣನ ವಿಶಾಲ ಹೈದಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಮತಿ ಬೆರಗು ಪಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಹೇಳುವ ಸುಹಸಕ್ಕೆ ಅವಳು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಣ್ಣವ್ರಯ್ಯ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಘವೇಂದ್ರನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು ಅಲ್ಲದೆ “ವೊದಲು ಆ ಹಾಳು ಜಾನಕಾಂಬೆಯನ್ನು ಸವತೀ ಕೆರೆಗೆ ಓಡಿಸು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿ ಕೋಗುತ್ತದೆ ಏನದು ಹೊಲಸು ? ಈ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲೂ ಹುಡುಗಾಟಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ?” ಎಂಬ ಉಪದೇಶ

ವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು—ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ “ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಾನೂ ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಅವಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಲಾಸರಿ ಮಾಡುವ ” ಎಂದೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. “ಆಗಬಹುದು” ಎಂದು ರಾಘವೇಂದ್ರನೂ ಹೇಳಿದ ಮತ್ತು ಮರುದಿನ ಆ ಜಾನಕಿಯ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಲಾಸರಿ ಮಾಡಿದರು. ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹಿರಿಯರಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ “ಫಕ್ಕನೆ ನನ್ನ ಕೊಳಕು ಎಲ್ಲ ಬಯಲಿಗ ತರುತ್ತಾಳೋ” ಎಂಬ ದುಗುಡವೂ ಇರದೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಯಾವ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೋ ಆ ವಿಷಯ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಊರಿಗೆ ಬಂದವನು ಜಾನಕಮ್ಮನವರನ್ನು ಪುನಃ ಸವತೀಕೆರೆಗೆ ರಾಜಿಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿದ ತಾನೂ ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ ಹೋದ

ಮಗನ ಮಾತುಗಳು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತಿದವು ಅವನು “ನೀವು ಇಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರೆ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಡ್ಡಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಇನ್ನೇನು? ಸುಮತಿಯ ಚಿಂತೆ ತಪ್ಪಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಅವಳ ಗಂಡನಿಗೆ ಒಂದು ದಂಥೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವುಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ “ಇಷ್ಟು ದಿನ ನಮಗೆ ಅವಳು ಭಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಳನ್ನೇಕೆ ಆ ಅತ್ತಿಯ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ? ” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದರು

ಜಾನಕಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಅಸಹಾಯರಾಗಿದ್ದರು ಮಗನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದು ಅವರಿಗ ಕಠಿಣವೆನಿಸಿತು ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಾದರೂ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ತ ಸವತೀಕೆರೆಯ ಬಾಂಧವರೂ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಟ್ಟರು ಇತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅವಳ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಯದಂತೆಯೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ ಕಾರಣ ಅವಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನೂರಲ್ಲೇ ಸಾಯುವುದು ಲೇಸೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳೆನ್ನಬಹುದು

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಮೊದಲಿನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ತೊರೆದರು ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರೀತಿ ಅರಂಭವಾಯಿತು ಅವಳ ಕೃಯ ಪಕ್ಕಾನ್ನಗಳು ಅವರಿಗೆ ರುಚಿ ಹತ್ತದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ದಿವಸ ರೂಢಿಮಾಡಿ ರುಚಿಗೊಳಿಸಿದರು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾಲಗೆಯೂ ಕೇಳಿತು ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ದೇವರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು ಒಂದೆರಡು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಹಾಗೂ ತುಳಸಿಯ ಮಣಿಗಳ—ಜವಸರಗಳನ್ನು ಧಾರವಾಡದಿಂದ ತರಿಸಿದರು ಜಪವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಗಟ್ಟಿದಿಂದ ಮಗನ ಕಾಗದಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು “ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವನಿದ್ದೇನೆ ಅದು ನನ್ನ ವಶವಾದೊಡನೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಕೂಡಲೇ ಶಿವರಾಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಿ ” ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ

ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದರೂ ಅವರ ಜಾಮಾತ್ಯದೇವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕವೇ ಬೇಡವೆನಿಸಿತ್ತು ಅಂಥವನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ತಾನನ್ನು ಬದುಕಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು ಅವನ ದೇಹಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಾಗುತ್ತ ಮನಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುವುದು ಅವನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಅಷ್ಟು ‘ನೋವು’ ಎಂದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ‘ತಾನು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಜೀವನನ್ನೂ—ಶಂಕರ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ’ ಎಂದೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆದರೂ ಸುಮತಿಯ ಅಪಾರವಾದ ಸಹನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಕೊಂಕು ಮಾತಿಲ್ಲದ ಆದರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಳಲ್ಲ—ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅಪೂರ್ವದ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿತು

ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ “ ತಾನನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಾರವಾಗಿ ಜೀವ ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಯಾರಿಗೂ ಕಷ್ಟಕೊಡದೆ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಲೇಸು ” ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಬಂತು ಅಂತೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಹತ್ತಿರದ ಬಾವಿಯ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬಂತು ! ನೊಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಬಾವಿಯ

ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಒಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆದ ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿತ್ರಿಸಿದ

“ಪ್ರಿಯ ಸುಮತೀ, ಮಾವಯ್ಯನವರೇ, ನನ್ನ ಹಿತ್ತೈಷಿ ಶಂಕರಾ, ರಾಘವೇಂದ್ರಾ” ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರೆದು, ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಅರ್ಪಿಸಿ—ಆಮೇಲೆ ಪತ್ರರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದ ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸುಗಳ ತನಕ ಆತ ಕಾಗದ ಬರೆದಿರಬಹುದು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಬೇಕಾದರೆ ಮರುದಿನ ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದೆರಡ ತಾಸುಗಳನ್ನೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಶಂಕರನ ಮುಖ ಕಪ್ಪಾಯಿತು

“ನನ್ನ ಈ ಮರಣ ಬೇನೆ ಸುಮತಿಗೂ ಅಂಟಿರಬಹುದು ಶಂಕರಾ! ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬದುಕಿಸು ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಮೀರಿ ನಡೆದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು! ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನನಗೆ ಅದನ್ನು ಅಂಟುರೋಗವೇ! ಆದರೆ ನಿನ್ನಂಥ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಬೇನೆ ಅಂಟಿರದಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡು ಶಂಕರಾ” ಎಂದು ಶಂಕರನಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ

ಪತ್ರವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಿದರು ಶಿವರಾಯ ಯಾಕೆ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು ಮೋಲಿಸರು ಬಂದು, ಪಂಚನಾಮೆ ಮಾಡಿದರು ಹೆಣ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲ, ಆ ಪತ್ರ ಒಯ್ದರು

* * * * *

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಳಿಯ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಒಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದ ನಷ್ಟೆ ಸಂಜೀವಿ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ವರೆಗೂ ಅವನು ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ. ಆ ಮಗುವೂ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನಂತೆ ನೀಳವಾಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ “ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ” ಎಂಬ ನಾಮಕರಣವನ್ನು ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೇ ಮಾಡಿದ್ದ ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರನಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ತುಂಬು

ವುದರೊಳಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಮತ್ತೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಈ ಸಲ ಹೋದವನ ಪತ್ನಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಕರಿಣವೇ ಆಗಿತ್ತು ಕೆಲವರೆನ್ನತ್ತಿದ್ದರು “ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದ” ಎಂದು

“ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವವನೇ ತನ್ನ ಅಳಿಯ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದರೇನೋ ಹೌದು ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಪುನಃ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹೋದದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಲಿಲ್ಲ ಒಂದೆರಡು ವರುಷಗಳೂ ದಾಟಿ ಹೋದವು ಅವರು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕೆತಾಮತಿಗಳೂ ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ಸಿಗಬಾರದೆಂದು ದೇವರ ಭಕ್ತಿಯೂ ಜಪ ಸರದ ಮಾಲೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು

“ಹಿಂದೆ ಹೇಗಾದರೂ ನನ್ನ ಒಂದೇ ಜೀವ ಇತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವವನ್ನೂ ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಅವರು ಓಡಿದರಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿಯೂ ಆಗಾಗ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು

ಆಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ “ನೀನೇನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಬೇಡ ನಾನಿಲ್ಲವೋ? ಅವನು ಹೋದರೇನಾಯಿತು? ನಿನಗೆ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಗ ವಿದ್ಯಾನಿಗೂ ಏನೂ ಕಡಿಮೆ ಬೀಳದು ನೀನು ಯಾಕೆ ಚಿಂತಿಸುವುದು?” ಎಂದು ಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು

ಅಂತೇ ಮೊಮ್ಮಗನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಯಾವ ಕೆಟ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ನೆನಪೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ನಾಲ್ಕೆಂಟು ವರುಷದ ಹುಡುಗನಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವ ಗುರುಸ್ಥಾನ ವನ್ನೂ ತಾವೇ ವಹಿಸಿದರು ಸಾಲೆಗೂ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು

ಏನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಳಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಾರದ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು ಗಟ್ಟಿದಿಂದ ಯಾರೇ ಬರಲಿ, ಅವರೊಡನೆ “ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಿರೋ ನೀವು? ಈಗ ಒಂದು ಗಜ ಗಡ್ಡವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿರಬಹುದು ಅವನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆಸಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ

ಗಡ್ಡ ಬಿಡುವ ಜಟಿವುಂಟು ” ಎಂದು ತನ್ನ ಅಳಿಯನ ಗುರ್ತು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ರಾಯರುಗಳು ಕೂಡಾ, “ ಏನೋ ‘ ಅಣ್ಣ ಮಾಮಾ ’ ನನ್ನದೂ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಏಕ ದುಕಾನು, ಧಾರವಾಡದತ್ತಲಾಗೆ ಎರಡು ಹೋಟ್ಟು ಅತ್ತ ಹೈದರಾಬಾದ ಕಡೆ ಒಂದು ಅಂಗಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಉಂಟು ” ಎಂದು ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಘನಸ್ಥಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುದಿಗೂಬಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಮೇಲೆ ದೇಶಾವರಿ ನಗು ಬೀರುತ್ತ ಮುಖ ಮುಸೂರ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ, “ ನಿಮ್ಮ ಅಳಿಯನ ಮುಖ ಅಷ್ಟು ಗಾಂವ್ . ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೇನು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವನೇನು ಗಡ್ಡ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಯೇ ? ಹಾಗಾದರೆ ಹಿಮಾಲಯದತ್ತಲಾಗೆ ನೋಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ ತನವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಆಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಅವರ ಆ ದೊಡ್ಡಿ ಸ್ತಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಆದರೆ ಆ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸಲು ಇವರು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ

ಅದೇ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಮನಗೆ ಬಂದು ಸಂಜೀವಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು “ ಅಲ್ಲ ಈ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಪೋರಗಳು ಗಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿ ಒಂದು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಕೂಡಲೆ ತಮಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಅಬ್ಬ ಇವರ ಸೊಕ್ಕೇ ! ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಗದರುತ್ತಿದ್ದರು

ಅದು ಸಂಜೀವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದರೆ ಕೇಳಿಸಬೇಕು ಆಗ ಅವಳು “ ನೀನು ಯಾಕೆ ಅವರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ? ” ಎಂದೂ ತಂದೆಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು “ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಸೊಕ್ಕಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು

ಅವರ ಮೊಮ್ಮಗನ ಹೆಸರು “ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ” ಎಂದು ಇದ್ದರೂ ಅವನು ಹೆಚ್ಚಿನಾಗರನೂ ಆಗಿದ್ದ ತುಂಟೆ ಶಿಖಾಮಣಿಯೂ ಹೌದು ಅವನ ಮಂಗಳ ತನಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಬೇಸತ್ತು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು ಆಗ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಬದಲು ಗಡ್ಡದ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾಗು

ತ್ತಿತ್ತು “ನಿನ್ನನ್ನು ಒಯ್ದು ಆ ಬಾವಾಜಿಯ ಗಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ ಅಬ್ಬ! ಅವನೊಬ್ಬ ನಿನಗೆ ಅಪ್ಪನೋ! ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ನನಗೆ ‘ಇಂಥಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ನಾನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಅವನ ಗಡ್ಡ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ತರುತ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಓಡಿ ಹೋಗುವುದೇ?” ಎಂದು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರನಿಗೆ ಏನು ಗೊತ್ತು ಅವರು ಯಾರಿಗೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅವನು ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅಪ್ಪ ಎಂಬ ಸಬ್ಬವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದವನಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಹೆಸರುಗಳು ಅಂದರೆ ಮೂರೇ ಮೂರು “ಅಮ್ಮ” “ಅಜ್ಜ” ಮತ್ತು “ತಾಂತಪ್ಪ” ಎಂಬವು ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ “ಕಾಂತಪ್ಪ” “ತಾಂತಪ್ಪ”ನಾಗಿದ್ದ ಈ ಅಜ್ಜ ಗಡ್ಡ—ಅಪ್ಪ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾನಾಗರ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು “ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನೋ ಅಜ್ಜಾ ಅವನು ಗಡ್ಡ?” ಎಂದು

ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಹೊಟ್ಟೆ ಹಣ್ಣಾಯಿತು ಈ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಅವರಿಗೂ ಅನಿಸಿರಬೇಕು ಅವನಿಗೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ನೊಮ್ಮಗ ಸಂತೂ ಪುನಃ ಅದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಆಗ ಹೇಗಾದರೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ “ಅಲ್ಲ ಮಗೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದರು.

“ಹಾಗಾದರೆ ಅವನು ಯಾರು?”

“ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ”

“ನನಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪ ಉಂಟೇ?”

“ಹೌದು”

“ಅವನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾನೆಯೇ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಅವನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?”

“ಗಟ್ಟದಲ್ಲ”

“ಅವನು ಇಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ?”

“ಇದ್ದ”

“ ಆಗ ನಾನು ಎಲ್ಲಿದ್ದೆ ? ” ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು ಪುನಃ ನಕ್ಕರು ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಮಗನ ತುಂಬಿತನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದರು ಅವಳೂ ನಕ್ಕಳು

“ ಇಂಥ ಸುಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಅಡವಿ ಸೇರುವುದೆಂದರೆ ಎಂಥ ನಾಚಿಗೆಗೇಡು ! ” ಎಂದು ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯ ಮಗಳಿಗೆ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನ ಮೂರ್ಖತನದ ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು

ಕಾಂತಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಂತು ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದ ಅವನೂ ಸುಮ್ಮನೆ ನಗುತ್ತ ಅವನೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಗ ಸಂಜೀವಿಯೇ ಮಗನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು

“ ನಿನಗೂ ಆಟವೋ ಕಾಂತಪ್ಪಾ ? ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಲಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದು ” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುವುದೂ ಸಂಜೀವಿಯ ರೂಢಿ

“ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಾಗಬೇಕು ಸಾಗರ ಭಟ್ಟರೇ ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ

“ ನೀನೂ ಆಗಬೇಕು ” ಎಂದು ಅವನಿಗೂ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಮಾರುತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ

ಅವನು ಹೀಗೇ ಕಾಂತಪ್ಪನೊಡನೆ ಗುದ್ದಾಡುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯನವರೂ ಬಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ, “ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು

“ ನನಗೆ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಬಹಳ ” ಎಂದು ಅವನೂ ಹೇಳಿದ

“ ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಬರುತ್ತಾಕೆ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯ ಒಂದು ಹೊಸ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು

“ ಯಾರು ? ” “ ಯಾರು ? ” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಸಂಜೀವಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂತೂಹಲದಿಂದ ಕೇಳಿದರು

“ ವರಲಕ್ಷ್ಮೀ ” ಎಂದರು ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯ

“ ಮಾಸ್ತು ಮಗಳೇ ? ” ಎಂದನು ಕಾಂತಪ್ಪ

“ ಅವರು ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರಂತೆಯೇ ? ” ಎಂದಳು ಸಂಜೀವಿ

ಇಬ್ಬರ ಎರಡೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಅಣ್ಣವ್ವಯ್ಯ, “ ಹೌದು ” ಎಂದು

ಉತ್ತರಿಸಿದರು

“ವರಲಚಿಮಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕಾಂತಪ್ಪ

“ಅವಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಇವನಿಗೆ ಆರು ವರ್ಷ ಜೋಡಿ ಸರಿಯಾಯಿತು” ಎಂದರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನಗುತ್ತ

“ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತಾನೆಯೇ ದಾಸ ಊರಿಗೆ?” ಎಂದು ಉತ್ತು ಕತೆ ಕೆರಳಿ ಕೇಳಿದಳು ಸಂಜೀವಿ

“ಹೌದು ಇವತ್ತು ಕಾಗದ ಬಂದಿದೆ”

“ನಿಮ್ಮಿಯೂ ಬರುತ್ತಾಳೆಯೇ?”

“ಅವಳೂ ಬರುವಳೇ”

“ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರಂತೆ? ಈಗಲೇ ಹೇಳಬಿಡು. ಅಂದರೆ ಸಂಡಿಗೆ, ಕವ್ವಳ, ಸಾಟ—ಎಲ್ಲ ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ತಯಾರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಅವರು ಊರಿಗೆ ಬಾರದೆ ಐದಾರು ವರುಷಗಳಾದವು ಹೋಗುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಡಿಗೆ—ಹವ್ವಳ ಒಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು ಆಗ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದರು

“ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗೆ? ಗಟ್ಟಿಕ್ಕೆ”

“ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲವೋ?”

“ಹೌದು”

“ಅದಕ್ಕೆ ಶರಣು ಹೊಡೆದನಂತೆ! ಸತ್ರ ಹಾಗೆಂದು ಬಂದಿದೆ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ?”

“ನಿಮ್ಮಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆಯೇ?”

“ಗಂಡ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ?”

“ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅವಳ ಪೂರ್ವಜರ ಊರಲ್ಲವೇ ಇದು? ತಾವು ಬಿದ್ದು-ಎದ್ದು ಬೆಳೆದ ಮಣ್ಣು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅದರ ಪ್ರೀತಿ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ದಾಸನಂತೂ ಆ ನೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನ ವಾಸಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು. ನಿಮ್ಮಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ‘ಈ ಊರು ಬಹಳ ಚಂದ’ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬಿ ಇದೆ ಅದು ಇದ—

ಗುಡ್ಡ ಎರಿವೆ, ಬೆಟ್ಟ ಮಲಗಿವೆ—ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಎಂದು ದಿವಸಾಗಲೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಧಾರವಾಡದ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ನೆಲ ಬಿಟ್ಟು ಮುಗಿಲಿಗೆ ಎರುವ ಹವ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲವಂತೆ—ಅವಳೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಂಧವಳು ಈ ಊರಿಗೆ ಬರದೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ? ಅವಳ ಗುಣಗಳು ಸುಧಾರಿಸಿರಬಹುದು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವಾಗಲೇ ಅವಳ ಸ್ವಭಾವ ಬದಲಾಗಿತ್ತು ನಮ್ಮೂರಿನ ನೀರು ಅವಳನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತಂದಿತ್ತು ಆದ್ರೂ, ನೀನು ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ಅನ್ನಬಾರದು ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ” ಎಂದು ಸಂಜೀವಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಮಾತಾಡಿದಳು

“ನಾನೇಕೆ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಿ ? ಅವಳ ಗಂಡ ಇದ್ದಾನೆ—ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಈಗ ಅವಳ ಸೇವೆ—ಸೋಗುಗಳೆಲ್ಲ ಹೋಗಿವೆಯಂತೆ ಸಾಧು ಆಕಳದಂತೆ ಆಗಿದ್ದಾಳಂತೆ—ಅವಳ ಅಪ್ಪನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರು ಆಗ ಸಂಜೀವಿಯೂ ಮಗನನ್ನು ಕಾಂತಪ್ಪನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು

ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಂತಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಇಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರು ಮಗ ಬರೆದಿರುವ ಪತ್ರ ಓದಿದುದರಿಂದ ಅವರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದರು

ಅವನಿಗೊಂದು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನವದನದಿಂದ, “ನಮ್ಮ ದಾಸ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ನನಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಯಿತು ನನಗೆ ಪ್ರಾಯವೂ ಆಯಿತು ಬಿಡು ಅವನೇ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ ನಾನು ದೇವಸ್ವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು

“ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಭಾರೀ ಸಂಬಳದ ಜಾಗೆ ಇತ್ತಂತೆ! ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆಯೇ?” ಎಂದನು ಕಾಂತಪ್ಪ

“ಆ ಸಂಬಳ ಸುಡಲಿ ಮಹಾರಾಯಾ ಆ ಊರಿಗೂ ಈ ಊರಿಗೂ ಸರಿಯೇ ಹೇಳು ? ಈ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳನಾಗಿ ಜೀವಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಯ ರಂಗನ ಜೀವನ ಬೇಡವೆನಿಸುತ್ತದೆ ”

“ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಈಗ ?”

“ಎರಡೇ”

“ಹೆಣ್ಣೋ ಗಂಡು?”

“ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು, ಒಂದು ಗಂಡು ಆ ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣೇ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವಳನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಈ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅವರ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬುವದು ನನ್ನ ಆಸೆ ಜಾತಕ ಗೀತಕ ನೋಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಆ ಗಡ್ಡದವನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಬಿಡಲಿ ನಾನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಹೇಗಾದರೂ ಒಂದೇ ಮನೆ ಯೊಳಗಿನ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಯಾವ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಂತೂ ಇದೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಗಂಡಿನ ಮನೆಯೂ ಇದೇ ಆಗುತ್ತದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಗಂಡಿನ ದಿಬ್ಬಣವನ್ನು ಓ ಆ ಮೇಲಿನ ಬೆಟ್ಟು ಗದ್ದೆಯಿಂದ ಭಾರೀ ಗಡ್ಡದಿಂದ ಬೇಂಡು ಗರ್ನಾಲುಗಳ ಗರ್ಜನೆಯಿಂದ ಮೆರೆದಾಡಿಸುತ್ತ ತರುವುದು ಆಯಿ ಷ! ಆಗ ನಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಮೊಮ್ಮಗನ ದಿಬ್ಬಣವನ್ನೂ ಹೊರಡಿಸಿದರು—ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ

“ದಾಸ ಮಾಸ್ತು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಯೇ?” ಎಂದನು ಕಾಂತಪ್ಪ

“ಅವನೇ ಮೊದಲು ಈ ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಕಿದ್ದು ಅವನ ಹೆಣ್ಣು— ನಿಮ್ಮಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ—ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಹಾಗೆ ಈ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ಏನು ಚಲ್ಲೆ? ಹುಡುಗ ಜೋಡು ಎಲುಬಿನ ಗೂಡು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾನೆ. ರೂಪವಂತ ಅಲ್ಲವೋ? ..ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಬೀಜ ಯಾವುದು? ಆ ಗಡ್ಡದವನು—ಬಾಲಸನ್ಯಾಸಿ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ. ಅವನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಲೋಕದ ಅರಸು! ಮದುವೆ ಆಯಿತೆಂದೇ ತಿಳಿ”

“ಹಾಂ ಹೌದೋ!” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದನು ಕಾಂತಪ್ಪ

“ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರ ಇನ್ನೂ ಮೈನರ್ (Minor) ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹದಿನೆಂಟು ವರುಷ ತುಂಬಲಿ ಆಮೇಲೆ ಕಯಿಸೆತ್ (ಖೆಟ್ಟಿ) ಮಾಡಿ, ಅವನು ಇದ್ದಾನಲ್ಲ. ಆ ಕದೀಮ—ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ—ಫಲಮಾರಿನವನು, ಅವನ ಆಸ್ತಿಯ ಅರ್ಧ ಪಾಲು ಇವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ನಾನೇನು ಹೆದರುತ್ತೇನೆಯೇ? ಅವನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಲಿ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಂದು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು

ವರುಷ ದಾಟಬೇಕು ಆ ನೇಲೆ ನಂಬ್ರ ಾಕುವುದೇ ” ಎಂದು ಅಣ್ಣ
ವೈಯ್ಯ ಹೆರುಷದಿಂದ ನುಡಿದರು

“ನ್ಯಾಯ ಪ್ರಕಾರ ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಅರ್ಧ ವಾಲು ಸಿಗು
ತ್ತದೆ ಬಿಡಿ ಅದರಲ್ಲೇನು ?”

“ಮತ್ತೇ !... ಅಲ್ಲ ಮಹರಾಯಾ ಕಾಂತಪ್ಪ ನಾಕೆ
ನೀನು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಕೋಳಿ ಅಂಕಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಡ ನಮ್ಮ
ಮಕ್ಕಳು ಗಟ್ಟದಿಂದ ಬರುವವರು ಇದ್ದಾರೆ ಆ ಧನಿಯನಿಗೂ ಬರಲಿಕ್ಕೆ
ಹೇಳು ಒಂದು ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ—ಮೋಟರ ನಿಲ್ಲಿಸ
ಬೇಕು ”

“ನಾಲ್ಕೈದು ಜನರೇ !”

“ಹೌದು ! ಬೇಡವೋ ಅಷ್ಟು ಜನ ಇಬ್ಬರು ಎರಡು ಹುಡುಗರನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮೂವರು ಸಾಮಾನು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡವೋ ?”

“ಅದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಗಾಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ಹೇಗೆ ?”

೧೦

ಹತಿಯ ವಿರೋಧಕ್ಕಿಂತ ದಾರುಣವಾದ ದುಃಖ ಸುಮತಿಗೆ ಬಂದೊಡ
ಗಿತು ಅದು ಅವಳ ಪತಿರಾಯನ ಪ್ರಸಾದಲೇ ಆಗಿತ್ತು. ಶಿವರಾಯ ಸತ್ತ
ನೇನೋ ನಿಜ ಅವನ ಗುಡ್ಡರೋಗ ಸುಮತಿಗೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡ
ಲಿಲ್ಲ ಆಕೆ ಅವನನ್ನು ಯಾವ ಪಾವನ ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಳೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ ತನ್ನ ಪತಿಯೇ ತನಗೆ ವರದೈವ
ವೆಂದು ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮಗಳಿಂದ ಶಿವರಾಯನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ
ದರಲ್ಲಿದ್ದಳು ಸುಮತಿ ಅದರೆ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಕಾಣದ ಭೂತ

ಅಂಧ ಆಟ ನಡೆಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಮಾತು

ಕಲ ದಿವಸಗಳ ತನಕ ಮೈಯ ಕಾಯಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮನದಲ್ಲೆ ನುಂಗಿ ಹಿಡಿದಳು ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಾಗುವ ದಿನಗಳು ಬಂದವು ಅವಳಿಂದ ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಈಗ ಮಾತ್ರ ಆಕೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು

ಶಂಕರನೂ ಹಲವಾರು ಸಲ ಅವಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಇದ್ದ ಆದರೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತನ್ನು ಆತ ಅಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು ಪತಿಯ ಆತ್ಮಹತ್ಯವು ಅವಳ ವಾಲಿಗೆ ನರಕಯಾತನೆಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ನೋವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿತ್ತು ಅವಳೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಮಾಡಿದ್ದಳು ಶಂಕರ, ಅವನ ತಾಯಿ—ಸುಬ್ಬಿ, ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ, ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ—ಸಕಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಸಂಪ್ರೀಸಿದ್ದರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಂಕರನ ಅನ್ಯಾದೃಶ ಪ್ರೇಮದ ಕವಚವೇ ಅವಳಿಗೆ ಬಾಳ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿತ್ತು ಆದರ ಜಾಜ್ಜಲ್ಯಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯೆ ಅವಳ ಮುಂದಣ ಬಾಳ ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿ—ತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು

ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಕೋಣೆ ಈ ತೆರದಿಂದ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿತೆಂದು ಆಕೆ ಬಗೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಬಾಳಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು ಅವೆಲ್ಲ ಅವಳ ಮನೋಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವ ತಾಳಿ ಬಂದು ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಡಿಸಿಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ನರಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು

ಅದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹಾಳು ಬೆನೆಯೊಂದು ಅವಳ ಭೌತಿಕ ದೇಹವನ್ನು ಆವರಿಸಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ತಿರುಗದಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಆಕೆ ಸಹಿಸದಾಡಳು. ಅವಳ ತಾಳ್ಮೆಯ ಸಾಗರವೆ ತಳಮಳಿಸಹತ್ತಿತ್ತು ಭೀಕರವಾದ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ ಅವಳ ಚಿತ್ತ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಾಟ ನಡೆಸಲುಧ್ಯಮಿಸಿತು

ಸುಮತಿ ಅಬಲೆಯಂತೆ, ಹೆಣ್ಣಿನಂತೆ—ಶಕ್ತಿಹೀನಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಕಾದು ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಆಸ್ಯಕ್ತ ವೈಶ್ಯಶಕ್ತಿ ಅವಳ

ದೇಹದೊಳಗೆ ಆದಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕೂತು ಅಂಗಸಾಧನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿ
ತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಳವಲ್ಲ ಆಕೆ ಅಬಲಾವತಾರ ಶೋರದು ಶಾಟಕಿ, ಕಾಳಿ,
ಶಿವೆ, ಶಕ್ತಿ—ಯಾಗಿ ಅವತರಿಸುವವಳಂತೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತ
ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು

ಮಾನವ ಲೋಕವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲೋ—ದಹಿಸಲೋ ಹೊರಡುವ
ಅಗ್ನಿ ಶಿವೆಯೇ ಅವಳೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಹೆಣ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಆಳುವ
ಲ್ಲಿಂದ ಅಳಿಸುವ ವರೆಗೆ, ಅಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಂಗೆಯ ಆವರಾವ
ತಾರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲಳು ಒಲಿದರೆ, ನಲಿದರೆ, ಮನವಿದ್ದರೆ—ವಾತ್ರ
ನಾರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಗೋರಿಗೊಳಿಸುವ ಮಾರಿ ಅವಳು! ಅವಳಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡುಗಳೆರಬೇಕಾದ ಗುಣನಾಣ್ಯದ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗಲು
ಗಳೂ ಸಮಾನೇಶಗೂಂಡಿವೆ ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೆಣ್ಣು—ಎಂಬ ವಿನೇಕೋ
ದಯವಾದಾಗಲೇ ಗಂಡುತನವೂ ಜೇತನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ

ಸುಮತಿಯ ವನಿತಾವತಾರವಿಗ ಅಸಾಧ್ಯಶೃವಾದ ರೂಪದಾಳಿ ಬೆಳೆಯ
ತೊಡಗಿತು

“ನಿನಗೇನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ—ಸಂಕೋಚಪಡದೆ ನನಗೆ
ಹೇಳು ನಾನದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಔಷಧ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಅವಳಿಗೆ
ಶಿವರಾಯ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಾಲ್ವಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ
ಗುಹ್ಯರೋಗ ಅವಳ ದೇಹಕ್ಕೂ ಅಂಟದಂತೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಮದ್ದನ್ನು ಆತ
ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಅವಳು ಸೇವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ “ಅವರು ಹೋದ
ಮೇಲೆ ನಾನು ಯಾವ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ನುಂಗಲಿ ?” ಎಂದಾಕ ಅವನ
ಮದ್ದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಳು ಶಂಕರನಿಗೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ತುಂಬ ವ್ಯಸನವೂ
ಆಗಿತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕರುಣೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ಸುಮತಿಯನ್ನು
ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯಂತೂ ಅವನನ್ನು ಈಗ
ದಿವಾರಾತ್ರಿ ಸೀಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದರೊಡನೆ ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಯು
ವುದೊಂದು ಅವನಿಗೆ ಭೂತ ಕಾರ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು

“ಅವನ ಆ ರೋಗವು—ಇವಳಿಗೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ ?” ಎಂದು
ಆತ ಆಲೋಚಿಸಿ—ಆಲೋಚಿಸಿ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಡಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯ

ರಿಗೂ ಕೇಳಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಾಗೆ ಅದು ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಾರದು ಅವಳಿಗೂ ಅದು ಅಂಟುತ್ತದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ ಎಂಥ ಆರೋಗ್ಯ ಶರೀರವಾದರೂ ಅಂಥ ಪ್ರಬಲವಾದ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದು ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಮದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸುವುದು ಲೇಸು ” ಎಂದು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ರಾಯರು ಶಂಕರನಿಗೆ ವಿಶದಗೊಳಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಅದರಂತೆ ಶಂಕರ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಆದರೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಪಡಿಸಿ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವುದು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು ಆ ನಿಮಿತ್ತ ಶಂಕರನ ಸ್ತ್ರಯತ್ನವು ತುಸು ತಡವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತಷ್ಟೆ.

ಇಷ್ಟು ದಿನ ತನಗೆ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಬೇಡವೆಂದು ಕುಂದಿ ಹಿಂಜರಿ ಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮತಿ ಇಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಪದಿಂದ ಪುರುಷ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದಳು ಅದೂ ತನಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ! ಶಂಕರನಿಗೆ ಮಹದಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಅದರಲ್ಲೂ ಅವಳ ಮಾತಿನ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ರತಿಮ ಪುರುಷಸದೃಶ ದಿಟ್ಟತೆ ಅವನನ್ನು ಭ್ರಾಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು ಇವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೆಟ್ಟಿರಬಹುದೇ—ಎಂಬ ಸಂಶಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ!

“ಸತಿಯ ಉಣಿಸಿನ ಫಲವಿದು ಶಂಕರಾ!” ಎಂದಾಕೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದಳು!

“ಸುಮತಿಯೇ?”

“ದೇವ್ತವೆಂದು ತಿಳಿದಿಯಾ?”

“ಏನು?”

“ನನಗೆ ಇಂಜಕ್ಷನ್ಗಳೇ ಗತಿಯಿನ್ನು!”

“ನೀನೇಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವೆ?”

“ಏ...ಏ...ಏಳಿಗೆ—ನನ್ನಿಂದ ಇನ್ನು ತಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ನಾನಿನ್ನು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ! ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣುತನ ಹೋಯಿತು, ಓಬ್ಬ ಸತಿಯ ಹಿಂದೇ!

ನನ್ನ ಅಬಲಾವತಾರ ಕಳಚಿ ಹೋಗಿದೆ ನೀನು ಹೆದರಬೇಡ ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಕಾಯಿಲೆಯು ಗುಣವಾಗಬೇಕು ನಾನಿನ್ನು ಗಂಡೋ—ಹೆಣ್ಣೋ ಆಗಬೇಕು. ” ಎಂದು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು

ಶಂಕರ ಭೂಮಿಗಳಿದು ಬಿಟ್ಟು ಇವಳು ಸುಮತಿ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಬಂತು ಅವನಿಗೆ ಭಯವೂ ಬಂತು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾನಿವಳ ಸ್ನೇಹ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆನೋ—ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಕರಾಳ ದೈತ್ಯಸಮಸ್ಯೆ ಅವನನ್ನು ನಡುಗಿಸಿತು

ಅವಳ ಮಾತಿನ ಲೋಹಚುಂಬಕ ಶಕ್ತಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಅವಳೆಂದುದಿಲ್ಲ ವನ್ನು ನಿರುತ್ತರನಾಗಿ ಕೇಳುವಂತೆ ಇಂದ್ರಜಾಲ ಹೂಡಿತ್ತು ದೇಹದಾದ್ಯಂತವೆಲ್ಲ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿದೊಡನೆ ಅವಳಿಗೂ ಶಿವರಾಯನ ಸಿಫಿಲಿಸೋ, ಗನೋ ರಿಯಾವೋ ಅಂಟಿಕೊಂಡದ್ದು ಖಚಿತವಾಯಿತು ತಲೆಗೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟು ಅವಳ ವಚನ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಮತೋಲವಿರದ್ದು ಅವನನ್ನು ಭ್ರಾಂತಿಗೀಡು ಮಾಡಿತು. ಒಳ ಜಾಡ್ಯ ದೊಡನೆ ಮನೋರೋಗವೂ ಇವಳನ್ನಾವರಿಸಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಇವಳನ್ನು ಗುಣವಡಿಸಬಹುದೆಂಬ ಮನೋ ಧಾಷ್ಟ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣದಾಯಿತು ಆದರೂ ರಾಯರನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಲಹೆ ಪಡೆದು—ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡ ಅವಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲಾದರೂ ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ

ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಸಂಪಿಗೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಿಸುವುದೆಂದು ಆತ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ರವೀಣರೂ ಇದ್ದರು ಅಂಧವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ಗುಣ ಹೊಂದಿಸಬಹುದೆಂದು ನೆನೆಸಿ ಆದರಂತೆ ನಡೆಯಲು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ವಿನಂತಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಅವರು ಈಗ ಯಾವ ಕುಂಟುವಂತ್ತಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯ ನೇರಿಸದೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ವೃದ್ಧಾವೃದ್ಧ ಹಿಂದಿನ ಉಪಕಾರ ಅವಕಾರಗಳ ಚಲನಚಿತ್ರ ಅವರ

ಮನೋಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು ಜಾನಕಿಯ ಸಹ ವಾಸದಿಂದ ಅವರು ಗೃಹ ಅವಾರ ಅನ್ಯಾಯದ ಬೆತ್ರ ಅವರ ಬಗೆಗಣ್ಣಿನೆದುರು ವಿಕಟಾಟ್ಟಿಹಾಸದಿಂದ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಎಷ್ಟು ದೇವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಲ್ಲಿನಗೊಳಿಸಿದರೂ ಅವರ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಅದು ತನ್ನ ಚಾಂಚಲ್ಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕೊನೆಯ ಕಾಲಕ್ಕಾದರೂ ಮಗಳ ಸುಖ ನೋಡಿ ಸಾಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಂತೆ ಇತ್ತು

ಯಾರ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಚಿಕಿತ್ಸಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರು ತನ್ನ ಮಗಳ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರೂ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು ತಾನು ಹಲವಾರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕನಸಿನ ಮಂದಿರಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ ಮನೋನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು.

ಮಗಳ ಜಾತಕ ತಿದ್ದಿದರೂ ಹಣೆಯ ಬರೆಹ ತಿದ್ದಲು ತಾನು ಅಸಮರ್ಥನೆಂಬುದರ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ಎಂದೋ ಆಗಿತ್ತು ಆದರೂ ಅದು ಪುನಃ ಮರು ಕಳಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಪ್ನವೃಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಕಾದವರು ಬೇಕಾದಂತೆ ಸಾರಿ ಸಲುಹಬಹುದು ಆದರೆ ಅದರ ಫಲ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ಸಿಗುವಂತಹದ್ದು ಮಾತ್ರವೆಂದು ಅವರು ಅಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು ದೈವದ ತಲೆಯ ಮೇಲಂತು ಭಾರ ಹೊರಿಸಿದ್ದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಅಧ್ಯಷ್ಟವೆಂಬುದು ನಿತ್ಯಮಂತ್ರದಂತೆ ಅವರು ಜನರಿಗೆ ಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದರು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಅದು ಯೆಂದು ಜನ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು! ಆದರೂ, ಮಗಳು ಸುಖಪಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಾಶಿಶು ಅವರ ಪಿತೃವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಜಾನಕಿಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅನ್ಯಾಯ ಅನಂತ ಅಪರಾಧವೆಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು

“ನಾನು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ದೊಡ್ಡದು! ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೆಲುವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ” ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಮಾಯದ ಅಬಲೆಯರ ಮೇಲೆ

ಹೊರಿಸಲೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುವವರಲ್ಲ

ಅದಲ್ಲದೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ನೀರ—ಶೂರತ್ವಗಳ ವ್ರದರ್ಶನದ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸವೂ ಇತ್ತು. ಅದರಿಂದ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಹಂಬಲವೂ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಆಳಿದವ ತಾನೆಂಬ ಶೌರ್ಯದ ಗೌರವವೂ ತನಗೆ ಬರುತ್ತದೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಅವರಿಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅಂತೇ ಜನರೊಡನೆ, ತನ್ನ ತಾತ—ಮುತ್ತಾತಂದಿರು ಕಾಮಿನಿಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರವವನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ—ಅವರ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, “ಒಳ್ಳೇ ಹೆಸರುವಾಸಿ ಮನೆತನ ಬಿಡಿ ನಿಮ್ಮದು! ಹೆಣ್ಣು ಕಟ್ಟುವುದೆಂದರೆ ಕೋಣ—ಎಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗಲ್ಲ! ಹಾಯುವ ಕಂಬಕದ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೀರ್ತಿಶೇಷರಾಗಬಹುದು ಅದರೆ—ಕಾಮಿನಿಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮೆರೆದಾಡುವುದು ಮೀಸೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದಂತೆ—ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಮರ್ಯಾದೆ ತರುವ ಕೀರ್ತಿ ಕಾರ್ಯ!” ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ ಅಜ್ಜನಂತೆ! ಎಂಥ ವಿಲಾಸಿ ಗೊತ್ತೇ? ಭಾರೀ ಭೀಮ ಶರೀರ—ಬೇರೆ ತಿನ್ನುವುದೂ ಹಾಗೆ—ಉಣ್ಣುವುದೂ ಹಾಗೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಉಣ್ಣಿಸುವುದೂ ಹಾಗೇನೆ! ಹತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿದ್ದನಂತೆ! ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತೂ ಕಾಮಿನಿಯರ ಕುಟೀರಗಳನ್ನು ಸರತಿಯಿಂದ ಹೊಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ! ಕಟ್ಟಿದರೆ ಅವನಂತೆ ಕಾಮಿನಿಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕು—ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಮರ್ಯಾದೆ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲ—ಅಲ್ಲ ಬಿಡಿ ಅವರು!

“ಮತ್ತೊಂದು ಮೋಜಿನ ಮೋಹಿನಿ ವಿದ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಮಿನಿಯರನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ! ಸ್ವತಃ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಸುಖ್ರಾಯರು ಇದ್ದರಲ್ಲ—ನನು ಕಡಿನೇ—ಇಸಂ ಅಲ್ಲ! ಈ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ಹೇಳಬೇಕು ಅಂದರೇನೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ರಂಗು ಇರುತ್ತದೆ ಅದರೂ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ

“ಸ್ವತಃ ಕೃಧಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯೆ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ‘ಚಂದ್ರಮಂಚ’

ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ! ಡಬ್ಬಲ್—ಡಬ್ಬಲ್ ಹಾಸಿಗೆ! ಹಾಸಿಗೆ ಅಂದರೆ ಹಾಸಿಗೆ ಈಗಿನಂಥ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗಿರುವ ಬಿರುಸು ಚಾವಣಿಗಳಲ್ಲ ಮೂರು ಜನ ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು ಅಂಥ ಶಯ್ಯೆಗಳನ್ನು! ಚಿಲ್ಲರೆಯವರಲ್ಲಿ—ನಮ್ಮ ಶಾತಂದಿರು

“ಅಮೇಲೆ ಚರ್ಕೋರಿಗೆ ದಾಲಚೀನಿ, ಗೋಡಂಬಿ, ಎಳೆ—ಅಡಿಕೆ ಚಿಗು ರೆಲೆ ಲವಂಗ, ಬಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿದ ಕೊಬ್ಬರಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಸಭರಿತವಾದ ತಾಂಬೂಲ ತಯಾರಿಯಾಗಿರುವ ಸಜ್ಜಾದ ‘ಸಿಲ್ವರ್ ಜಾರ್ಮನ್’ ಪ್ಲೇಟಿ ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೇ ಚಂದ್ರಮಂಚಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ—ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು ಚಿಗರಿ ಮರಿಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕನೆ ಹೊರಗ ಓಡಿ ಬರುವವಳೇ—ಧರ್ಮಪತ್ನಿ! ಅದಕ್ಕೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ—ರಂಗು, ಮೋಜು, ಸ್ತ್ರೀಸೌಖ್ಯ

“ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುತ್ತ, ತೂಕ ಮಾಡುತ್ತ—ಆಳೆದೂ ಸುರಿಯುವುದೂ ಅಂದಿನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲದ ಮಾತು ಎಲ್ಲ ವಬ್ಲಿಕ್ಕೇ! ಅವರ ಮನಸ್ಸೂ ಅಷ್ಟೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ಕು! ಭಾರೀ ವಿಶಾಲ! ಅಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಏನು? ಇಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಏನು? ಇಂದಿನ ಸಂಸಾರವಾದರೂ ಏನು? ದಾಸರು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಸಾರವಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರವೇ—ಇದು!” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕೇಳುವವರನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ತಮ್ಮ ಅಸ್ಪೃಶಿತ ಪ್ರಚಂಡ ನಾಣಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಜಾನಕಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಾಸಿವೆಯಷ್ಟು ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪಾಪ ಹರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಅದರೂ ಅವರ ಅಂತ ರಾತ್ರಿ ತನ್ನ ವಿಡಿತದ ಶೃತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದ

ಮಗಳು ಸಂಪಿಗೆಯ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞ ವೈದ್ಯರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಶಾಂತ—ಸುಖಗಳನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು ಡಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಇಷ್ಟು ನಯಜ್ಞರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರ ಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞರೆಂಬ ಅರಿವು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಂಪಿಗೆಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿದಾಗಲೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು

ವಾರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಂಪಿಗೆಯ ದವಾಖಾನೆಗೆ

ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಮಗಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರೊಂಡು ಬರುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಅವರದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಡಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಸಮಕ್ಷಮಕ್ಕೆ ತನ್ನವರ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ವಿರ—ಶೂರತನಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು ಅವರಿಗೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ

ಡಾಕ್ಟರರ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತ ವಾಚನಾಲಯ, ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದರು ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮನೋರಂಜನೆಗಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರಗತಿಯ ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯವಾದ ದವಾಖಾನೆ ತಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತೆಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರು ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದುರುಳತನ ಹುದುಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರಿಗೂ ಅರಿವಾಯಿತು ವೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಡಾಕ್ಟರರ ಬಗ್ಗೆ ಆದರಭಾವನೆಯನ್ನೆ ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗತನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ಆಡದೆ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ

“ನಮ್ಮ ಶಂಕರನನ್ನೂ ಇದೇ ದವಾಖಾನೆಗೆ ನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನೇರಿ ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ದೇಶನೇವೆಮಾಡಬಹುದಲ್ಲ?” ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದರು ಡಾಕ್ಟರರು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನೆ ಇತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ “ಶಂಕರನ ಮದುವೆಯೊಂದು ಅಗದೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರರೇ ಅವನ ತಾಯಿ ಸಾಯುವವಳು ಮಗನ ಮದುವೆ ನೋಡಲು ಬದುಕಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

“ಅಂದರೆ ಅವನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಇವನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯೇ?” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿಯಾಗಿತ್ತು

“ಛೇ ಛೇ—ಅಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ತಮ್ಮನ ಮಗಳ ಗಂಡನ ಹಾಗೆ ಅರ್ಜುನ ಸನ್ಯಾಸಿಯೋ—ರಾವಣ ಸನ್ಯಾಸಿಯೋ ಶಂಕರ ಆಗಬಾರದಲ್ಲ” ಎಂದು

ಹೊನ್ನವ್ವಯ್ಯ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನನ್ನು ತ್ಯಗಳಿದ್ದರು ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆತ್ತಲಕ್ಷವೂ ಅವರು ಈಯುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ

ಶಂಕರನೂ ಸುಮತಿಯ ಕಾಯಿಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿದ್ದನಷ್ಟೆ? ರಾತ್ರಿ ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬಳಿ ಅವನೇ ಕಾವಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮತಿ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವ ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ನವೀನವಾಗಿತ್ತು ಅವಳು ಶಂಕರನ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯತನದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ—ಅಳಿದುಳಿದ ಓದು ಬರಹವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು ಕೊಂಡಾಗಿತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಾಗಂತೂ ಡಾಕ್ಟರರ ವಿಶ್ವಜ್ಞಾನ ಸಂಪತ್ತೇ ಅಲ್ಲಿಯ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಸುಮತಿಗೂ ಸಿಗದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ

ಅವಳ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಶಂಕರನೂ ಅನೇಕ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಕೇಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಶಂಕರನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಕೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಅಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಸುಲಭೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಂಥ ಜಟಿಲತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಂಕರನು ಸುಮತಿಯೊಡನಿರುವುದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯದಾದಿಯರಿಗೆ ಅಸೂಯೆ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ದವಾಖಾನೆಯ ದಾದಿಯರು ಸರಕಾರದ ಸಿವಿಲ್ ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ಗಳ ನರ್ಸ್‌ಗಳಂತೆ ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ರೋಗಿಗಳ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂಳಿದು ಗುಪ್ತವಾದ ಅಶಾಧೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವ ಸರಕಾರದ ನರ್ಸ್‌ಗಳೆಲ್ಲಿ? ಇಲ್ಲಿಯ ನಯಜ್ಞರಾದ ಕರ್ಮಕುಶಲ ದಾದಿಯರೆಲ್ಲಿ? ಅಲ್ಲದೆ ಶಂಕರನೂ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯವ್ಯನೇಂಬುದು ಅವರಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಶಂಕರನೂ ಅಲ್ಲಿ ಈಗೀಗ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಸೇವಾಬುದ್ಧಿ, ನಯ—ವಿನಯ, ರೋಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ನಿಪುಣತನ, ಚಿಕಿತ್ಸಿಸುವ ಚುರುಕುತನ—ಎಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು ಅಂತೇ ಶಂಕರ-ಸುಮತಿಯರ ನಡುವಿನ ಗುಪ್ತಸ್ನೇಹದ ಉದ್ದೇಶವಾವುದೋ ಭಿನ್ನವಿದೆಯೆಂದೂ ಅವರಿಗೆನಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಉಗುಳಿರಲಿಲ್ಲ! ಅವರತ್ತ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ

ಬೀರಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲ

ಊರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸ ಶಂಕರರಾಯರು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು ತ್ತಾರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತ್ತು ರೋಗಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಮಿಸಿ ರಮಿಸಿ ಲಗ್ನ ವಾಗುವವನಂತೆ ನಮ್ಮೂರ ಹರಿಜನಭಕ್ತ—ಎಂದು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮುಕ್ತೇಶ್ವ ರರು ತಾವೇ ಹೊನೆದುಕಟ್ಟಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಊರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು

ಶಂಕರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಂಪಿಗೆಯ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮ ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದೇ ಆ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿಗೆ ಕಾರಣವನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೂಟ್ಟಿತು ವಾರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೇ ಆತ ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಯತೊಡಗಿದ್ದ ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ 'ಧರ್ಮಾರ್ಥ ದವಾಖಾನೆ'ಯನ್ನು ತೆರೆದು ಬಂದ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಿಗೂ ಸಂಪಿಗೆಯ ಡಾಕ್ಟರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಡಾಕ್ಟ ರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಡಾಕ್ಟರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಶಂಕರನೂ ತಮ್ಮ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ತನು ಮನ ಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನು—ಎಂದೂ ಇತ್ತಂತೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರ ಮಡದಿಯವರೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದರು ಶಂಕರನೂ ಒಪ್ಪುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವನೂ ಅಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿ ದ್ದದ್ದೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು

ಒಮ್ಮೆ ಶಂಕರನೇ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರ ಮತ್ತು ಅವರ ಮನೆಯವರ ಸಮ್ಮುಖ ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದ ತಾನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ರಾಯರ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಮುಡಿಪಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವಾಗ ರಾಯರಿಗೆ ಅವರ ಅನಂದವಾಯಿತು ಆದರೂ ಅವರು ನಡುವೆ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಘನವೃತ್ತಿ ತ್ವಕ್ಕೆ ತ್ವಟೆ ಬಾರದಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರು

“ನನ್ನದೆಂಬುದು ಈ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ನಾನೂ ಈ ದವಾಖಾನೆಯವನು ಹೊರತು ಇದು ನನ್ನ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲ! ಇದು ನಿನ್ನ ದವಾಖಾನೆಯೂ ಅಲ್ಲ ಆದರೆ ನೀನೂ ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯವನೆಂಬುದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಬೇಕು ನಾನು ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವಿಶಾಲಿಸಿ ನಾವು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬರ

ಬೇಕು ನಾವು ಈ ದವಾಖಾನೆಯಿಂದ ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಯಾವ ಬಾಹ್ಯ ಹೇಯ ಅಡಂಬರಗಳಿಗೆ ದುಂದುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೇರೆಗೆ ನಮಗೆ ಉಂಡು ಉಟ್ಟು ಬಾಳಲು ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ನ್ಯಾಯವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಸಬೇಕು ಉಳಿದ ಸರ್ವ ಸ್ವವನ್ನು ಈ ವುಣ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು

“ಈಗಂತು ದೇಶದಾದ್ಯಂತದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಜನರು ಬರತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಇಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥವರ ನೆರವೂ ನಮ್ಮ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಏನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ದೀನ ರೋಗಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಎರೆಯಲೇ ಬೇಕು

“ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಚಿರಂಜೀವಿಯೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ಯಾಸು ಮಾಡಿ ಬರುವವನಿದ್ದಾನೆ ಅವನನ್ನು ಈ ಖೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವ ವಿಚಾರವೂ ಇದೆ! ಅಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ ವೈದ್ಯರು, ಶೂಲಗಿತ್ತಿಯರು, ದಾದಿಯರು ಅಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ಪ್ರದೀರ್ಘವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೃತ್‌ಕಮಲವನ್ನು ಅರಳಿಸಿಯೆ ತೋರಿಸಿದರು ರಾಯರು

“ನೀವೆಂದುದು ನಿಜ” ಎಂದು ಶಂಕರನೂ ನುಡಿದು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿತ್ತಾಯಿತು

ಮುಂದೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ರಾಯರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ತಲೆ ತಿನ್ನ ತೊಡಗಿತು ಅದೇನು ದೈತ್ಯಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ ಅದರೂ ಅದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಶಂಕರನ ಬಾಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಅದಾಗಿತ್ತು ತಾವು ಅಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಲೆ ಹಾಕುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದ ಅವರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯ ಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಲು ಹಿಂಜರಿದಿದ್ದರೂ—ಅದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕುವ ದುಷ್ಟತ್ಯ ಅಂಥ ವರ ಜನ್ಮಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದ ಮಾತಲ್ಲ

ಈಗ ಮಾತ್ರ ಡಾಕ್ಟರರು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಲೆಗೊಯ್ಯಬೇಕಾಯಿತು ಶಂಕರನ ತಾಯಿ—ಸುಬ್ಬಿಯ ಆಗ್ರಹಪೂರ್ವಕ ವಿನಂತಿಯೂ ಅವರನ್ನು ತಲಪಿತ್ತು ಊರಲ್ಲಿಯ ಮೂರು ಕಾಸಿನವರ ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಕೇಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಅಂಥವರ ನಿಂದೆಯ ಮಾತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊಡಗಿದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಇತ್ತ ಶಂಕರನೂ ಅವರೊಡನೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು

ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು ಆತನ ಸಡಾ
ವಳಿಗಳೂ ಅದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಆದರೂ ಹಿಂಜರಿಯುವ ಶಂಕರನನ್ನು
ಅವರೇ ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು

“ಅದೆಲ್ಲ ಆಯಿತು, ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಊರುಗೋಲು
ಬೇಕಲ್ಲ? ಅದರ ವಿಷಯ ಏನಾದರೂ ನೀನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರೆ ಹೇಳು ”
ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರಾಯರು ಶಂಕರನಿಗೆ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು

“ಸ್ವಯಂವರವೆ ?”

ರಾಯರು ನಗುಮೊಗದಿಂದ ಇದ್ದರು

“ಅದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ?”

“ಜಟಿಲವಾದ ಜೀವನ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಅದು! ”

“ನಿಜವನ್ನೆ ನುಡಿದಿರಿ ”

“ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಹೇಳು ”

“ಊರಲ್ಲಿಯ ತಂಡೂಲಧ್ವಂಸ ಸಮಾಜದ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗೂ ಮುಟ್ಟಿರ
ಬಹುದು ಆದರೂ ನಾನು ಅಂಥ ಲೂಸ್ ಲಾಯಿಫ್ (Loose Life)
ಬಾಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದ ”

“ನಿನಗೆ ನೀತಿ ಕಲಿಸಲು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ನಿನ್ನ
ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೇ ಶಂಕರಾ ? ಮಾನವ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಬಾಳ
ಲಾರ ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಜೀವನ
ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಜೋಡಿ ಬೇಕು ಎರಡು ದಡಗಳಲ್ಲದೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಓತವೋತ
ವಾಗಿ ಸಾಗಲಾರಳು ಹೆಣ್ಣು—ಗಂಡುಗಳೆರಡರ ಸಮರಸ ಬಾಳೇ ಲೋಕ
ದಲ್ಲಿ ಸುಖವೀಯುವ ಸ್ವರ್ಗ ತಾವು ಸುಖಿಸುವಾಗ ಪರರನ್ನು ಮೆರೆಯದಿರು
ವುದು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಣಕಲಶವಿಡಬಲ್ಲ ಗಣವಾಗಿರುತ್ತೆ ಒಟ್ಟು
ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಏನಾ
ದರೂ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅಂದರೆ—ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಧನ್ಯರೆನ್ನ
ಬೇಕು ಇಂಥ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳೆಂದರೆ ಕಲಯ ಮುಖಾಂತರ
ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸೇವೆ ಅಥವಾ ವತ್ತಾವ ವಿಧವಿಂದಲೋ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸೇವೆ ಅದ
ರಿಂದ ತನಗೂ ತೃಪ್ತಿ, ಮಿಕ್ಕವರಿಗೂ ಹಿತವುಂಟು

“ಮಾತಾಡುತ್ತ ಸರಣಿ ತಪ್ಪಿತು ಇವಳಿ, ನೀನು ಸುಮತಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಿಯಾ ? ಬಯಸಿದ್ದಿಯಾ?” ಎಂದು ರಾಯರು ಸಂಕೋಚಪಡದೆ ಕೇಳಿದರು

ಶಂಕರ ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಕಲ್ಲಾದರೂ ಮರುಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲಿಲ್ಲ

“ಬಯಸಿದ್ದೇನೆನೋ ನಿಜ ಆದರೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕೆಲಸ ನನ್ನದೊಬ್ಬ ನದ್ದೇ ಅಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

“ಅದು ನಿಜ ಅವಳೂ ಕಾಯಾ-ವಾಚಾ ಮನಸಾ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪ ಬೇಕು ಆದರೆ ನೀನೇನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬೆದರಬೇಡ ಅಂದರೆ—ಅವಳ ಗುಹ್ಯರೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಅಂಜುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಅದೀಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾಗಿದೆಯೆಂದರೂ ಸರಿಯೆ ಆದರೆ ರೋಗಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ವಿಚಾರ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಸರಿಯೋರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ಸಮ್ಮತಿ ನಿನಗೆ ಸಿಗಲಾರದು ಹಾಗೆಂದು ನೀನೇನು ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಮ್ಮತಿಯಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಹೇಳಿ ಅವಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವುದು ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಮರಸವಾದ ಸಮ್ಮತಿ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡು ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುವ”

ಶಂಕರ ವಿಚಾರ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ ತೊಡಗಿತ್ತು

ಸುಮತಿ ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಲಾರಕೆಂಬ ಕರಾಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಅವನೆದುರು ಕುಣಿಯತೊಡಗಿತು ಈಗ ಈಗಿನ ಸುಮತಿಯೇ ಬೇರೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ— ಅನುಭವ ಅವನಿಗ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೆ ಆಗಿತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಸುಮತಿ ಕ್ಷಮಾಮೂರ್ತಿ ! ತಾಳ್ಮೆಯ ಸಾಗರವೇ ಆ ಸುಮತಿ ! ಸಹನೆಯ ಸಮುದ್ರವೇ ಅವಳ ಹೃದಯವಾಗಿತ್ತು ಅಂದಿನ ದಿನಗಳ ಸುಮತಿಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ಇಂದಿನದಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ಇಂದಿನ ಸುಮತಿ ಶಿವೆ—ಕಾಳಿ—ಚಂಡಿ—ಮಾಕಾಳಿ ! ಲೋಕವನ್ನು ನುಂಗುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು ರಕ್ತಸಿಯೇ ? ಸ್ತ್ರೀ ರಾಕ್ಷಸಿಯೇ ಅವಳು—ಖಂಡಿತಕ್ಕೂ ! ದೇಹಬಲದಿಂದ ಅವಳು ರಕ್ತಸಿಯಂತೆ

ಕಾಣಲಾರಳು ಅವಳ ಮನೋಭೂಮಿ—ಕುರುಭೂಮಿ! ಅಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಪಾರ್ವತಿ, ದ್ರೌಪದಿ, ಶೂರ್ಪನಖಿ, ಮಂಡೋದರಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಅಹಲ್ಯಾ, ಕೌಸಲ್ಯ, ಕೈಕೆ—ಮೊದಲಾದ ಭಾರತದ ಪುರಾಣ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗುಣಾವಗುಣಗಳ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದರು ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀಜೀವಜ್ಞೋತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿದ್ದರು! ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ತ್ರೀಜೀವ ಜ್ಞೋತ್ತಿಗಳ ಅವತಾರವನ್ನೂ ಆಕೆ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಳು!

ಮ್ಯಾಡಂ ಕ್ಯೂರಿ, ಜೋನ್ ಆಫ್ ಆರ್ಕ, ನೈಟಿಂಗೇಲ್, ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಮಹಾರಾಣಿ, ಈಜಿಪ್ಟಿನ ರೋಮಿನ ರಾಣಿಯರ ಆಮರಣ ವೃಂಗಾರ ವ್ರತವನ್ನೂ ಆಕೆ ತುಲನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಳು ಹಲವಾರು ದಿವಸಗಳ ಜಾಡ್ಯದ ಚಿಕ್ಕಿತ್ನಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ತ್ರೀಜ್ಞೋತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದಳು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ ಸುಮತಿ ಮಸಲಧಾರೆಯಂತೆ ತರ್ಕವಾಣಿ ಹರಿಯಿಸಿದ್ದಳು ಶಂಕರ ಬೆಕ್ಕುಸ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದ! ಅವಳನ್ನು ಆತ ಮಾತಾಡಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು! ವಾದರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷವಿತ್ತು ಸೋತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ

ಸರಲ ಹೃದಯದ—ಸೌಮ್ಯ ಹೆಣ್ಣೊಂದು ಈ ತೆರದಿಂದ ಅದ್ಭುತ ರೂಪ ತಾಳಿತೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆತ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಸುಮತಿ—ಕಾಮ-ಪ್ರೇಮಗಳ ವಿಷಯವನ್ನೆ ಎತ್ತುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹೋದಂತೆ ಶಂಕರನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು! ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಯಾವ ಘಟನೆಗಾಗಿ ಇವಳ ಮನವಿಂತು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆಯೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು! ಅವಳ ವಿಚಾರಧಾರೆಯೇ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತ್ತು ತಾನು ಹೆಣ್ಣು—ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತಂತೆಯೂ ಅವಳು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ!

ಕೆಲ ದಿವಸಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಅವಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂರ್ಣ ವಾಕ್ಸರಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಂಕರ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಮನೋರೋಗ ವ್ಯಾಪಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ತಪ್ಪುನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆದರೆ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಅವಳ ಕಾಯಿಲೆ ಶಮನವಾದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಳ ಓದು ಶರಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಲಗಿನಂತೆ ಅವಳ ತರ್ಕ ಸರಣಿ ವರವಕ್ಷವನ್ನು ಸೀಳುತ್ತಿತ್ತು ತನ್ನ ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ

ಆಕೆ ಡಾಕ್ಟರ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಕನ್ನಡ ವಸ್ತುಕ ಗಳನ್ನು ಓದಿ ನೀರು ಕುಡಿದಿದ್ದಳು ತಾನು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನೂ ಕೆಲ ದಿನಗಳ್ಲೆ ಕರತಲಾನುಲಕಗೊಳಿಸುವೆನೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ದೃಢತ್ವ ಅವಳಿಗಿತ್ತು !

ವಿಶ್ವದ ಸ್ತ್ರೀಜೀವನದ ಐತಿಹ್ಯವೇನೆಂದು ಆಕೆ ಸಂಶೋಧಿಸಬೇಕೆಂದು ರಾಯರೊಡನೆಯೂ ವಾದಿಸಿದ್ದಳು ! “ಸ್ತ್ರೀಯಸ್ಯ ಚರಿತ್ರಂ ದೇವೋ ನ ಜಾನಾತಿ ಕುತೋ ಮನುಷ್ಯಃ” ಎಂದು ರಾಯರು ಹೇಳಿದಾಗ ಸುಮತಿಗೆ ನಿಜವೆನಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಆಕೆ ತನ್ನ ತಲೆಯ ತರ್ಕದ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಕಮಾಡುವುದನ್ನು ತೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ಆ ಮಾತು ಅವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುರಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದಳಾಕ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನಂತೆ ದೇಶವನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲದು—ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ವಿಚಾರವಾಣಿಯನ್ನು ಸುಮತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಶಂಕರನೊಡನೆ ತರ್ಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆದಿದ್ದಳು

ತಾನೂ ಒಬ್ಬಳು ನೈಟಿಂಗೇಲ್ ಆಗುವೆ, ಒಬ್ಬಳು ಮ್ಯಾಡಂ ಕ್ಯೂರಿಯಾಕೆ ಆಗಬಾರದು ? ಒಬ್ಬಳು ಡೋನ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ ಆಗಬಾರದೇ ? ಕಿತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮ್ಮನಂಥವರು ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ರ್ಪುಾಂಸಿ ಜನ್ಮದಾಳಿದ ನಮ್ಮ ಭಾರತ ಕೇವಲ—ಪುರಾಣದ ಸೀತೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಹಲ್ಯ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಸಹನಶೀಲತೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕೂಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ ? ಸರಿಯೇ ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನೈಟಿಂಗೇಲ್ ಇಲ್ಲ ? ಮ್ಯಾಡಂ ಕ್ಯೂರಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಬಾರದೇಕೆ ? ಅಲ್ಲ-ಭಾರತ ಮ್ಯಾಡಂ ಕ್ಯೂರಿಯಂಥವಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಪಡೆಯಬಾರದು ? ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂದಿನಂತೆ ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆಗಳಾಗಬೇಕೆ ಹಾಗಾದರೆ ? ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಎಂಥ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು ? “ನಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಹರ್ತಿ”ಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಿ ನಾರಿಯರು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ—ಎಂಬ ನಿರೂಪಣೆ ವಾಣಿಗಳ ವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಸಮಸ್ಯೆ ತಲೆಗೆಡಿಸಿದೆ ! ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಚ್ಚವೋ—ನೀಚವೋ ? ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲದೋ ? ನಮ್ಮದು ನಮಗೆ—ಅವರದು ಅವರಿಗ, ಎಂಬ ತತ್ವ ಪ್ರನಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನರಳಬೇಕೋ ? ಅಥವಾ ಅವರಲ್ಲಿನ ಒಳತನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಒಳತಿನಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿ ರಸಪಾಕ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ

ತರಾಗಬೇಕೇ? ಎಂಬ ನಾನಾ ತರಹದ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ರಣಾಂಗಣ ನಾಗಿತ್ತು—ಸುಮತಿಯ ತಲೆ !

ನಿಜಕ್ಕೂ ಶಂಕರ ಅವಳ ಕಾಯಿಲೆಯನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿ ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದ ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಯಾಗಿತ್ತು ಅವಳು ಗುಣಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಾತುರನಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ಸುಮಾ” ಎಂದಿದ್ದ ಶಂಕರ

ಅವನ ಲಲ್ಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ವಿಚಾರವೇ ಬೇರೆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಕಾಲವದು ಅವಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಪಿಶಾಚಿ ಅಂದು ಬಡೆದಿತ್ತೆಂದರೂ ಸರಿಯೇ ಆದರೆ ಆಕೆ ಶಂಕರನ ಮೇಲೆ ದೇಹಸುಖದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳಷ್ಟೇ ಮೊದಲಿಂದಲಾದರೂ ಅವಳು ಅವನೊಡನೆ ಅಂಧ ದೈಹಿಕ ಕಾಮ ಪ್ರೇಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಮಾನಸಿಕ ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಎರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದಾದರೂ ಆ ಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮ ಅಡಗಿ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅದು ವಿಶಾಲಿಸಿತ್ತು ಅದು ಅನಂತವಾಗುತ್ತಲೂ ನಡೆದಿದೆ ಮಾನವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಕೊನೆಯೂ ಇದೆಯೆನ್ನಬೇಕು ಹಿಂದೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಕೆ ಅವನೊಡನೆ ತುಸು ಸಡಿಲಾಗಿ ಅಂಧ ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮ ನಡೆಸಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ಈಗ ಅವಳ ಚಿತ್ತಫಲಕದಿಂದ ತೊಳೆದು ಹೋಗಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟದ ಚಿತ್ರವೇ ವಿಶ್ವಸುಂದರ ಪ್ರೇಮ! ಹಿಂದೆ ಅವಳು ಸೀತೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಪಾರ್ವತಿಯಾಗಿರಬಹುದು!

ಸ್ತ್ರೀ ಕೇವಲ ಸೀತೆಯಲ್ಲ

ಸ್ತ್ರೀ ಕೇವಲ ಸಾವಿತ್ರಿಯಲ್ಲ

ಸ್ತ್ರೀ ಕೇವಲ ಅಹಲ್ಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ!

ಅವಳು ಜಗನ್ನಾತೆಯಾಗಬೇಕು ಜಗತ್ತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಉದ್ಧಾರಿ ಶಕ್ತಿಯ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭುಜ ಸ್ತ್ರೀಯದು—ಮತ್ತೊಂದು ಪುರುಷನದು! ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವಳು ಶಂಕರನೊಡನೆ ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿನಗಳವು ಆಗ ಆಕೆ ಶಂಕರನಿಗೇನು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು?

“ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಡುತ್ತಿಯಾ ಸ್ವಲ್ಪ !”

ಶಂಕರನಿಗೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಧರೆಗೆ ತೂರಿದಷ್ಟು ನೋವು-ಅಚ್ಚರಿಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿತು ಅವಳ ಆ ಮಾತು

“ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿಯಾ ಸುಮತೀ?”

“ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ?”

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇವಳಿಗಿನ್ನೂ ಚಿತ್ತಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಬಗೆದ ಶಂಕರ ಆದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕೇಳದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದದು ಬಯಸಿತು

ಬಿಟ್ಟ ಕೈಯನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಡಿದು—

“ಸುಮತೀ!” ಎಂದು ಅಕ್ಕರೆಯ ಧ್ವನಿ ತೆಗೆದ ಶಂಕರ

“ಶಂಕರಾ—ನೀನು ನನಗೆ ತಲೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದೇನೆ ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ ನಾನು ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ದೈಹಿಕ ಕಾಯಿ ಲೆಯೂ ನಿನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಹಿತ್ತೈಸಿ ರಾಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ—ಆಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹದಿಂದಲ ನಾನು ದೊಡ್ಡವಳಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ನನ್ನ ಈ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನೋಟವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಯಿತು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಮರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದವು ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮದ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವೂ ಸಿಕ್ಕಿತು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ನನಗೆ?”

“ಶಂಕರಾ ನೀನು ಇನ್ನಾದರೂ ನನ್ನವನು ನಾನೂ ನಿನ್ನವಳು, ಅದರೆ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಾಮ, ದಾಂಪತ್ಯ, ಶೃಂಗಾರ—ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿರಬಾರದೆಂದು ನಿಸರ್ಗ ನೀತಿಯೇ ನಾದರೂ ಶಾಸನವಾಗಿದೆಯೇ? ಜಗತ್ತು ಏನೋ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು, ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ—ಒಬ್ಬಳು ಸ್ತ್ರೀಯ ನಡುವೆ ಸುಂದರ—ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೇಮ ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು! ನಿಜ—ಸಡಿಲು ಜೀವಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ನಡುವೆ ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಪುರುಷರ ನಡುವೆ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಸ್ನೇಹವಿರಲಾರದು ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದೂಷಣೆ, ಕಾಮ, ಘರ್ಷಣೆ, ಅಸಂತೃಪ್ತಿ—ಇವೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ

ಕಾಣಬಹುದು—ಹೊರತು ಸುಂದರ ಪ್ರೇಮ ಇಬ್ಬರು ಅಂಧ ವಿವಾಹ ಬಾಹಿರ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಇರಲಾರದು ! ಜಗತ್ತಿನ

ಜಪ್ಪು ಗಗನ ನೇತ್ರವಲ್ಲ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ತನ್ನನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ನಿಂವೇಗೀಡು ಮಾಡುವಾಗ ಶಂಕರ ಬಿಮ್ಮಗಾದ

“ಶಂಕರಾ” ಎನ್ನು ಅವಳೇ ಕರೆದಳು

“ಸುಮತೀ”

“ನೀನು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸುಂದರ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು ”

“ಇದೆಯೋ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶ ?”

“ನೀನು ಮದುವೆಯಾದರೂ ನನ್ನ ಪರದೈವವಾಗಿ ಉಲಿಯುವಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೆದರಬೇಡ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದವಳಿಗೆ ಸವತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ—ಸುಮತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬ ನಿನ್ನ ಗಂಡಸು ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೋ ನಾನು ನಿನ್ನ ದೈಹಿಕ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ನೀನೂ ಅದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಬಯಸಬೇಡ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಪ್ರೇಮವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನಂಥ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನರಕಾಮದ (Passion) ನಾಶವಾಗಿದೆ ಗಂಡಸಿಗೆ ಪತಿಯೇ ಪರದೈವವೆಂದು ನಾರುವ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಉಚ್ಚ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯಾಗಿ ನಾನು ಒಂದೇ ಪತಿದೈವವನ್ನು ನೆಚ್ಚಿದೆ ನೇಣು ಹಾಕಿಕೊಂಡೂ ಆಯಿತು—ಅಂಧ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆದರೆ ಲೋಕ ದೂಷಿಸುವ—ದೂಷಿಸಬಹುದಾದ ನಿನ್ನ—ಸಂಘದಿಂದ ನನ್ನ ಸುಂಸರ ಪ್ರೇಮದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು ನಾನಿನ್ನು ನೈಟಿಂಗೇಲ ಆಗಬಹುದು ! ಮತ್ತಾವಳೋ ಒಬ್ಬಳು ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಬಹುದು

“ನಿನ್ನ ನೆರವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸದಾ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿ ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದವಳ ದಾಸಿಯಾಗಲೂ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳು ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗು ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಫುಷ್ಪ ಅರಳಲಿ ಆದರೆ ಮಂದಾನಿಲವನ್ನು ನಾನೂ ಸುಖದಿಂದ ನೇವಿಸಿ ಸಂತೋಷಿತಳಾಗುತ್ತೇನೆ ನಿನ್ನಗೊಂದು ಯೋಗ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಗುವುದು ಅಂಥ ದುಸ್ತರವೇನಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣರಾಯ

ರನ್ನು ಕೇಳು ” ಎಂದು ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತಿಯ ಜಲ
ಗತಿಯಿಂದ ಸುಮತಿ ತನ್ನ ವಾಕ್ಸರಣಿಯನ್ನು ನುಡಿಯುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ
ಶಂಕರ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದ !

“ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವನು !” ಎನ್ನಲು ಅಂಧ ಘನ
ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಾಲಗೆ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ ಆ ಸುಂದರ—ವ್ರೇಮಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ
ಪ್ರತಾವ ಅಷ್ಟಿತ್ತು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಇವನ ಶಕ್ತಿಸಿಂಧು ಉಡುಗಿ ಹೋದಳು

ಶಂಕರ ನಾಲ್ಕು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರೂ ಸುರಿಸಿದ !

ಸುಮತಿ ಕಿಲ್ಲನೆ ನಕ್ಕಳು

ಅವನ ಮುಖ ಕಪ್ಪಾಯಿತು

“ನೀನು ಹೆಣ್ಣು !” ಎಂದಳಾಕೆ

“ನೀನು ಎಂಥ ವಾಶಾಣ ಹೃದಯಿ !”

“ಈ ಮಾತನ್ನು ಹಿಂದೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು ಶಂಕರಾ !”

“ತಿಗೆದುಕೊಂಡೆ ಸುಮತೀ !”

“ಹೂಂ—ಹಾಗೆ ಹೇಳು ”

“ಮತ್ತೀನು ಹೇಳಲಿ ?”

“ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೀನೆ” ಅನ್ನು ”

“ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೀನೆ.”

“ತಾ ನಿನ್ನ ಕೈ ”

ಶಂಕರ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ನೀಳವಾದ ಕೈಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಆಕೆ
ಅದನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿದಳು ಎಂಥ ಮೋಹಿನಿ ಶಕ್ತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಇತ್ತೋ—ಬಲ್ಲವ
ರಾರು ?

ಶಂಕರನ ದೇಹದಾದ್ಯಂತ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಸಂಚರಿಸಿತು. ಅವನ ಮೈ ಕುದಿ
ಯಿತು! ಮುಖ ಕೆಂಪೇರಿತು! ನಾಲಗೆಯ ಶಕ್ತಿ ಉಡುಗಿ ಹೋಯಿತು !
ಹೃದಯ ನೂರ್ಮಡಿಸಿತು ಮೈ ಬೆವರತೊಡಗಿತು ಅವನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ
ವರೆಗೆ ಸುಪ್ತ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮಪುರುಷ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟು
ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಎಚ್ಚರ ಅವನದು! ಶಂಕರನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ನಡುಗು ಪ್ರಾರಂಭ
ಸಿತು.

ಧೈತ್ಯನಂತೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಎರಗುವ ಶಕ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಬಂತು ಏನು ಮಾಡಲೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಅನಿಸತೊಡಗಿತು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನಾ ದರೂ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಕೈನೀಡಿದ ಅವಳ ಕೈಯ ಬದಲು-ಕಂಪಾದ ಗುಲಾಬಿ ತುಟಿಗಳು ತಾಗಿದವು! ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮಾಂಸಕ್ಕೆ ಎರಗುವ ರಣಹದ್ದಿ ನಂತೆ ತನ್ನ ನರ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಅವಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೈಗಳೆರಡೂ ಅವಳ ರುಂಡವನ್ನು ಬಳಸಿದವು ಅವಳು ಅವನಿಂದ ಕೂಸರಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ, ನರಪ್ರೇಮ ನರಾಹುತಿಯ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿತು!

ನಾಲ್ಕುದಿನ ಶಂಕರ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಕಾಲಿಡಲಿಲ್ಲ ಸುಮತಿಯೂ ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ಕಳೆದು ಹೋದ ಸನ್ನಿವೇಶವೊಂದನ್ನು ನೆನೆ-ನೆನೆದು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು ತನ್ನ ಅಳವು ಮಿರಿ ಯಾವ ಶಕ್ತಿ ಅಂತು ಶಂಕರನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು.—ಸೆಳೆಯಿತು.—ಎಂಬುದನ್ನು ಆಕೆ ಅರಿತವಳಲ್ಲವಾದರೂ ಅಂದಿನಿಂದ ದೇಹಾಂತ ಪಥ್ಯಂತ ಪುರುಷ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು—ಸಂಘವನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನೆಂಬ ಪಣ ತೊಟ್ಟಳೋ—ಅವಳ ದೇಹ—ಮನಸ್ಸುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಆದರಂತೆ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿತೋ ಎಂಬುದು ಮೇರು—ಪ್ರಶ್ನೆ, ತಿಳಿಯಲಾರದ್ದು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅದು

ಕಾಲಪುರುಷ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅವಳ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಬೇಗನೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ದು ಬಿಟ್ಟನು ಬದಲು ಅವಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದೈತ್ಯನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಿದನೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಅಂತೇ ಶಂಕರ ಬೆದಿರುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿಸಿದವಳೂ ಸುಮತಿಯೇ! ಈಗ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಆಕೆ ಮೊದಲಿನ ಸಲಗೆಗಿಂತ ಸುಂದರತ್ವವನ್ನು, ಅಜ್ಞಾನಗಿಂತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ನಟನೆಗಿಂತ ನಯಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವ್ರದರ್ಶಿಸತೊಡಗಿದಳು ಶಂಕರನೂ ಅವಳನ್ನು ಮಡುವೆಯಾಗುವ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಆದರೆ ಆತ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅವಳ ಒತ್ತಾಸೆ, ಕಟ್ಟಿ ಪುಣೆ—ಮಿಗಿಲಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಅವಳ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕ ಸೇವಕನಂತೆ ಅವನು ನಡೆಯುವಂತಾಯಿತೆಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತೂ ಅಲ್ಲ

ಇತ್ತ ಶಂಕರ-ಸುಮತಿಯರಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ನವ್ಯ ಭಾವನೆ ಮೈದೋರಿದ ಮೇಲೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾರೆಂಬ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿ

ಸಿದ ಜನರಾರೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣರಾಯರಾದರೂ—ಮೇಲಿನ ಘಟನೆ ನಡೆದು ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ?—ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮದುವೆಯ ವಿಚಾರ ತೆಗೆದದ್ದು

ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತ ಸುಮತಿಯು, ಸುಬ್ಬಿಯ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ದಿನಗಳು ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ

ಸುಮತಿಯೊಡನೆ ಅಂದು ಪಶುವಿನಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಎನಿಸಿದ್ದೂ ಇದೆ ಧೈರ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ—ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತೆನ್ನುವುದು ಲೇಸು ಅವರಾಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಸಹ್ಯತೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿತು ಅದೆಲ್ಲ ಬಹಳ ದಿನ ಉಳಿಯಲೂ ಇಲ್ಲ

ಮುಂದೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಪರ್ಯಂತ ಶಂಕರನ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮತಿಯೂ ಒಂದು ವರುಷವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲೆ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು ಕಾಯಿಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಕಾಮನೆ ವರ್ಧಿಸತೊಡಗಿತ್ತು ಒಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬಲ್ಲ ತರುಣ ವೈದ್ಯನೊಡನೆ ಆಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ತೊಡಗಿದಳು ಆತ ಅದೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಆ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸುಮತಿಯ ರೂಪ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗನಂದರೂ ಸರಿಯೆ ಅವಳ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಯಾವ ಬಡಬಾನಲದ ದಳ್ಳುರಿ ಇತ್ತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ವಿಧಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಆತ ಅವಳನ್ನು ಗುವುದ್ಯಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದ್ದ

ಅವನೊಡನೆ ಸುಮತಿಯೆ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಒಮ್ಮೆ ಅವಳು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ “ ನೀವು ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಹೇಳಿಕೂಡುತ್ತೀರಾ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಳು ಆತ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಅವಳ ಸಾನಿಧ್ಯವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಮರುನುಡಿಯದೆ “ ಓ ಎಸ್ ಮ್ಯಾಡಮ್ ” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟ

“ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಸಮಯ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತೆ ? ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಕೇಳಿದ್ದಳು

“At any time you can come” ಎಂದು ಅವನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ

“ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗ ಬಹುದೇ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸುಮತಿಯ ಮಾತು ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಎರೆದಿತ್ತು “Very Convenient time indeed” ಎಂದು ಆತ ನಲಿದಾಡಿದ್ದ ಅಲ್ಲದೆ “ಇಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ತೊಡಗುವ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅರ್ಥವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು

ಸರಿ, ಸುಮತಿಯ ಇಂಗ್ಲೀಷು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಆ ವೈದ್ಯನ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾರಂಭವಾಯಿತು ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅವನಿಗೆ ಗುರು ಆಗುವ ಸಂಭವವೂ ಬಂದಿತ್ತು ಯಾಕಂದರೆ ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪಾರ ಹೇಳುವ ಕಡೆಗಿರದೆ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಧುಚುಷಕವನ್ನು ಈಟುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಸುಮತಿ ಅವನನ್ನು ಮರುಳನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆ ಹಾಗೆಂದು ಅವನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ ಅವಳ ಪ್ರಖರ ವಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಬಡ ವೈದ್ಯ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಅಂತೇ ಅವಳ ಸುಂದರ ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಕಾಮಜ್ವಾಲೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ

ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರೇಮಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಬಿಡುತ್ತ ಬಂತು ಅವನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಗುಪ್ತಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಜನರ ಅರಿವಿಗೂ ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಆತ ತುತ್ತಾದ

ಒಮ್ಮೆ ಸುಮತಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ‘ಅನಂಗಲೇಖ’ ಬರೆದು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ರಜೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಸುಮತಿ ಆ ಪತ್ರದ ಮುಲೋದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದಳು ಅವಳ ಮೊಗದ ಮೇಲೆ ವಿಕಟ ನಗೆಯೊಂದು ನಲಿದು ಮಾಯವಾಯಿತು !

ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಯಾವನಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದಂತೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿಟ್ಟಳು ಶಂಕರನಿಗೂ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಯ್ದು ಇಟ್ಟಳು ಆ

ವೈದ್ಯ ರಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ದವಾಖಾನೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಆಕೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇನ್ನು ಅವನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ತಾನು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದೆಂಬ ಧೈರ್ಯ ಅವಳಿಗೂ ಬಂದಿತ್ತು ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟವಾದ ಇಚ್ಛೆ ಅವಳಿಗಿತ್ತು

ರಜೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟು ದುಡಿಯತೊಡಗಿದ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅವನ ನಡವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಜನರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಸುಮತಿಯೇ ಅವನ ಕೋಣೆಗೆ ಅಭ್ಯಾಸದ ನೆವದಿಂದ ಹೋದಳು

“Come on ” ಎಂದು ಆತ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ

“ Thanks for your kind reception ” ಎಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವಷ್ಟು ಸುಮತಿ ಚತುರಳಾಗಿದ್ದಳು

“ ನಾನಿನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಪ್ಲೇಯ್ ರೀಡ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ” ಎಂದು ಆತ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ

“ ಅವನ ‘ ರೋವಿಯೋ ಎಂಡ್ ಜೂಲಿಯಟ್ ’ ನಾನು ನಿನ್ನೆ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದೇನೆ ಜ್ಯೂಲಿಯಟ್ ಎಂಥ ಪುಸ್ತಕ ಎಂದು ನಕ್ಕು ಮೂದಲಿಸಿದ್ದೂ ಆಯಿತು ಈಗ ‘ ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಸೀಜರ್ ’ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ ‘ ಕಿಂಗ್ ಲಿಯರ್ ’ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ತುಂಬುವುಂಟು ಆದರೆ ಸದ್ಯ ಅದರ ಪ್ರತಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕ ಭಾಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ‘ ಎಂಟನಿ ಎಂಡ್ ಕ್ಲಿಯೋಪ್ಯಾಟ್ರಾ ’ ವನ್ನೂ ಓದಬೇಕಾಗಿದೆ ಕ್ಲಿಯೋಪ್ಯಾಟ್ರಾಳಂಥ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನೂ ನೋಡಬೇಕು ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಹೇಳುವಾಗ ವೈದ್ಯ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದ !

“ ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಿಯೆ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೀರಿ ! I Think our reasoning is same ” ಎಂದು ಒಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೆ ವೈದ್ಯ ಅವಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ

ಸುಮತಿಯು ಮುಖದ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಯಿತು

ಕ್ಷಣ ಕೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ ಆಕೆ ಅವನತ್ತ ನೋಡಿದಳು

ಆಗ ಅವನು ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಬಂದು, “ ನಾನು

ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ ಇಲ್ಲಿ ಪರರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ! ಯಾರಿಗೂ ಪರ್ಮಿಷನ್ನೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಆತ ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಮತಿ, “except thieves!” ಎಂದು ನಕ್ಕಳು ಅವಳ ಲೇವಡಿ ಕೇಳಿ ನಗಬೇಕಾಯಿತು

ಮುಂದೆ ಆತ ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತು ಅಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಏನೋ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಸುಮತಿಗನಿಸಿ ತೊಡಗಿತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯೇ ಅವನಿಗೆ “ತಾವು ಯಾಕೋ ಅಲೋಚಿಸಿ ನಾಪರವಶರಾದಂತಿದೆ!” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು

“ಸುಮತೀ!” ಎಂದು ಆತ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಿದ

ಆಕೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಅವನೇ ಬರೆದ ಅನಗ ಲೇಖನವನ್ನು ಹಿಡಿದಳು

“ಓ ವೈ ಗೋಡ್!” ಎಂದು ಆತ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ

“Please dont fear ಹೆದರಬೇಡಿ I wont do any harm to you” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು

“I am sorry sorry ” ಎಂದು ಆತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ

“ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ತಳೆಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ನೀವು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತಿದೆ ನಿಮ್ಮಂಥ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ಪುರುಷರು ನನ್ನಂಥವಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ನಿಮ್ಮ ವತ್ರವನ್ನು ಓದಿದೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು!” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಹೇಳುವಾಗ ಆ ತರುಣ ವೈದ್ಯನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರತೊಡಗಿತು

“ನನ್ನದು ತಪ್ಪಾಯಿತು mis—understand ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ, ಪ್ಲೀಸ್ ಪ್ಲೀಸ್ ” ಎಂದು ಆತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಕವಾಳ ಮೋಕ್ಷರೈತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಧನೆ ಯನ್ನು ಸುಮತಿಯ ದಿಟ್ಟತನದ ಮಾತುಗಳುಂಟು ಮಾಡಿದವು

“ನಾನೇನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ . ನಿಮ್ಮ

ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ—ನನ್ನಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತಿ—ನನಗೆ! ನಾನು ಎಂದಿನಿಂದಲೋ ದೇಹಾಂತ ಪರ್ಯಂತ ಪುರುಷ ಪರಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಶವಧತೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ನಿಮ್ಮಂಥ ವರಿಯವ—ನನ್ನಂಥವರಿಯವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಿಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ಕಾಮನಯನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು ನನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಅನುಭವ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ ಆದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಹೀಗಾಗಿದ್ದೇನೆ ಇರಲಿ ಆ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನೀವು ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಾನು ನಾಳೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರತಿಫಲ ಧನವನ್ನು ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀವು ನನಗೆ ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಗೊಟ್ಟು—ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಕಲಿಸುವುದು ಬೇಡ ಆದರೆ ನೀವೇನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬಾರದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಅಂತೇ ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಸುಗುಣ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕು ಮಾನವ ಮಾನವನಿಂದ ಕಲಿಯುವುದು—ಪಡೆಯುವುದು ಇದೇ—ಫಲವನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಕೆಟ್ಟಗುಣದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೆಡಕಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವರಿಗೇ ಅದರಿಂದ ಕೆಡಕಾಗುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಆವೇಶಗೊಂಡು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ನುಡಿಯುವಾಗ ಆ ವೈದ್ಯ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟ !

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವಳ ಮುಖ ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ ಆ ಮೇಲೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನಾತ

“Angel ನೀವು ನನಗೆ ಆಮರ ಪಾರೆ ಕಲಿಸಿದಿರಿ ನೀವು ನಿಜಕ್ಕೂ ದೇವಿ ! ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ನನ್ನಂಥ ಅಜ್ಜ ಕಲಿಸಲು ಬಂದದ್ದು ಪಾಪ-ವೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ—ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಖರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕಾಮನೆಗಳು ನೀರಾಗಬೇಕಿತ್ತು ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅದು ಇಂದಾದರೂ ಆದದ್ದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ನೀವು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಗಿಂತ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ದಕ್ಷಿಣೆ, ಗೌರವ—ಸಾಲ ಎಷ್ಟೋ—ಯಾರು ಬಲ್ಲ ? ನೀವು ನನ್ನ ಹೃದಯ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದವರು.

ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಇತ್ತ ಕೊಡಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಕೊಡಿರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ನನಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ ”

“ ನೀವದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ? ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಅನುಮಾನಿಸಿಯಾದರೂ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನ ಆಗ್ರಹದ ಮೇರೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಳು

“ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದಾತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹತ್ತಿರದಿಂದಲೇ ಬೆಂಕಿಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತಂದನು

ಸುಮತಿ ಅವನತ್ತ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು! ಅವನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ

“ What is over is over ಅದಿದ್ದು ಅಯಿತು ಮಿಂಚಿ ಹೋದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ” ಎಂದಾಕೆ ಅವನನ್ನು ಸಂಶ್ಚಿಸಲೆತ್ತಿಸಿದಳು

“ ಆ್ಯಂಜಿಲ್, ನಾನೀ ಸುವರ್ಣ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನನ್ನ ಜೀವಂತ ಪರ್ಯಂತ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು ನಾನು ಅಮರ ಪಾರವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ ನಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡಿ ”

ಎಂದಾತ ನಾಲ್ಕು ಫೂಲ್ಸ್‌ಕಾಪ್ (Foolscap) ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ, ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ಬೆಂಕಿಕೊಟ್ಟನು

ಅವನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಸುಮತಿಗೆ ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು “ ದೇವಿ—ನೀನೀ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ನನಗೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ ನಾಗಿರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಿ ನಾನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ—ಈ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕಾಣಬಹುದು ” ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದಾಗ ಸುಮತಿ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು !

ಅವನು ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಆ ಕಾಗದದ ಊರಿ ಎದ್ದಿತ್ತು !

ಸುಮತಿ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಕಟ ನಗುವೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ

ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಆತ ತನ್ನ ಬಲಗೈಗೆ ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಕಟ್ಟಿ

ಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ

ಸುಮತಿ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು

ಅಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಬೂದಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು !

“ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಿ ! ”

“ Yes certainly angel ” ಎನ್ನುತ್ತ ಗಂಟು ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಆತ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸುಮತಿ ಕಂಡಳು ಅವನೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅವಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಅವನೂ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ತನ್ನ ಸಾಮಾನು—ಸರಂಜಾಮುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿಯಾಯಿತು! ಸುಮತಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದಳು !

“ ಆ್ಯಂಜಲ್ ನಾನು ಹೊರಟೆ ನನ್ನ ಜೀವಮಾನ ಪರ್ಯಂತ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೆನಪಿಡುವಂತೆ ನನಗೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದಿರಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಸದಾ-ಸರ್ವದಾ ನನ್ನ ಆ್ಯಂಜಲ್ ಆಗಿ ಉಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಈ ಭೌತಿಕ ದೇಹಕ್ಕೂ ನಿಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಕುರುಹೊಂದು ಬೇಕೆಂದು ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ! ಇನ್ನೇನು ಆ್ಯಂಜಲ್—ನನಗೆ ಗುಡ್‌ವಿಶ್ ಕೊಡಿ , ನಿಮಗೆ ಗುಡ್‌ಬಾಯ್—ರಾಯರಿಗೆ ಚೀಟಿ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ಅದನ್ನು ಅವರು ನಾಳೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ನಾನಿನ್ನು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಇರಲಾರೆ—ಆ್ಯಂಜಲ್, ನಿಮ್ಮ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ದಿಂದ ನಮ್ಮ ಭೇಟಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆಗಲಿ—ನಾನು ಹೊರಟೆ ಅಚ್ಛಾ—ಟಾಟ್ವಾ!” ಎಂದು ಆತ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಟಾರೂ ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

“ ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ ! ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಸುಮತಿಯೂ ಸಾಗು ಹಾರಿದಳು

* * * * *

ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ಆ ವೈದ್ಯನ ನಾಡು ಕೇಳಿ ತುಂಬವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಂಥೆಂಥ ನೊಂದ ಜೀವಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಷಯ ಅವರಿಗೆ

ಅಪಾರವಾದ ಅನುಭವದಿಂದ ಎಂದೋ ಆಗಿತ್ತು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗಾಗಿ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಸುಮತಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹೋದನೆಂದು ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರೂ, ಶಂಕರನೂ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅದರವನ್ನೆ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರು ಅವನ ಮನೆತನದ ಒಳನೋಟದ ಅರಿವಿಲ್ಲದ ಇವರಿಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಗತಿಗಳ ವರಿಚಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವನ ವೃತ್ತಾಂತಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು

ಸುಮತಿಯ ಆಗ್ರಹವೂ ಶಂಕರನಿಗೆ ' ನೀನು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು ' ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ತಾಯಿ, ತಂಗಿ, ರಾಯರು, ಸುಮತಿ—ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಅವನಿಗೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಬಲವಂತಗೊಳಿಸಿತು

ರಾಯರ ಸಂಪಿಗೆಯ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಣ್ಣು ದಾದಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದಳು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದಳು ಅಂಧ ವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ಮೊದಲು ನೇರಿ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ರಾಯರ ಮಾತಿನ ಮೋಹಿನಿ ಜಾಲದಿಂದ ಆಕೆ ಒಪ್ಪಿದಳು—ಆ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಶಂಕರನ ಮದುವೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಮುಗಿಯಿತು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿ ಶಂಕರನು ಹೆಂಡತಿಗೆ "ಸುಮಾ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಲೀಲಾಜಾಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿತು

ಮಗನ ಮದುವೆ ನೋಡಿ ಸಾಯುತ್ತೇನೆಂದು ಕಾದು ಕುಳಿತ ಸುಖಿ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ! ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನೇಕರು ಪಂಚತ್ವ ನೇರಿದ್ದರು ಅವಳಿಗೂ ಶಂಕರನ ಮಡದಿಯ ನಯಜ್ಞತೆ ಬಹಳ ಸೇರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು ಅದರಿಂದಾದ ಸುಮತಿಯ ಪ್ರಖರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಮುಂದೆ ಸುಖಿಯ ಜ್ಞಾನದ ನುಸು ಸುಟ್ಟು ಸುಣ್ಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳ ತಲೆಯನ್ನೂ ಶಿವರಾಯ ಬಂದು ಕೆಡಿಸಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು ನೋಸೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿವಸ ರಾಣಿಯಂತೆ ನಡೆಸಿದರೂ ಸುಮಾ ಬಹಳ ದಿನ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕೂಡಲು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ತಾನೂ ಶಂಕರನೊಡನೆ ದುಡಿಯುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಪಿಗೆಯ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಳು

ನಾಯಂಕಾಲ ಮಗ ಮತ್ತು ಸೊಸೆ ಹಾಗೂ ಸುಮತಿಯರು ಮನೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಸುಬ್ಬಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು ಬಂದೊಡನೆ ಮೂವರಿಗೂ ಅವಳ ಅನ್ಯಾದೃಶ ಆದರದ ಸ್ವಾಗತ ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತಿತ್ತು

ಒಮ್ಮೆ ಶಂಕರನ ತಾಯಿ "ಸುಮಾ" ಮತ್ತು "ಸುಮತಿ" ಯರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ "ತಿ"ಯಲ್ಲಿ ಆಷ್ಟೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಎಂದಿದ್ದಳು

ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸುಮತಿ, "ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ "ಮತಿ" ಯಲ್ಲಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಳು

ಆ ಮಾತು ಸುಮಾಳಿಗೆ ಶಲ್ಯದಂತೆ ಇಂದಿತ್ತು! ಅವಳ ಅಭಿಮಾನವೆ ಅದರಿಂದ ಕಳಚಿತೆಂದು ಆಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತು!

ಶಂಕರನಿಗೂ ಈ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು ಆತ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೊಂದುಕೊಂಡು ಸುಮತಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪೂರ್ವಗ್ರಹದೋಷವೂ ಉಳಿಯದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಆಕೆ ಸವತಿಯಂತೆ ತಿಳಿಯಬಾರದು ಅವಳೂ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಪುರುಷ ಸ್ನೇಹಿತಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ಆದರ—ಪ್ರೇಮ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅವಳನ್ನು ನರಕಾಮಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರನೆಂದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಶಂಕರ ಸುಮಾಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಸುಮಾ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಗೌರವ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದಳು

ಅಂದಿನಿಂದ ಸುಮಾಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕೆಟ್ಟ ಕಲ್ಪನೆಯ ನೆರಳೂ ಹಾಯಲಿಲ್ಲ ಸುಮಾಳು ಆಕೆಯ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯಪಿಶಾಚಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾಳಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ದಿನದ ಒಂದು ನಿಮಿಷವನ್ನೂ ಹಾಳು ಮಾಡದೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಗೊಳಿಸುವ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದರು ಸುಮಾ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಂಕರನೊಡನೆ ದಿನದಿನವೂ ಹೊಗಳದೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಘನಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ ಸುಮತಿಯು ತನ್ನ ಮಾವನ ಮನೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ತನಗೂ ನ್ಯಾಯವಾದ ಅಸ್ತಿಯ, ನೊತ್ತಿನ ಪಾಲು ಬರಬೇಕೆಂದು ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ವಾದಿಸಿದಳು ಶಿವರಾಯನ

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಈ ತಂಟೆ ತೀರಿಸಲು ಪುನಾದಿಂದ ಊರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಸುಮತಿಯು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪತ್ರವು ಅವರಿಗೆ ತಲಪಿತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ವಕಾಲತ್ತು ಮಾಡುವ ತಾಟಕಿ ಯಾರಿವಳು ನೋಡೋಣವೆಂದು ಅವರೂ ಬಂದರು

ಸುಮತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಲಿಕ್ಕೂ ಅವರಿಗೆ ದುಗುಡವೆನಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡ ಚಿನ್ನಾಭರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಕಕ್ಕಬೇಕಾಯಿತು ಅಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಆಸ್ತಿ-ಸೊತ್ತಿನ ಪಾಲಿನ ಹಣವನ್ನೂ ಸುಮತಿಗೆ ಅವರು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಅವರು ಸಾಮೋಪಾಯ ದಿಂದಲೇ ಸುಮತಿಯ ನ್ಯಾಯವಾದ ಪಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಸುಮತಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವೂ ಸಿಕ್ಕಿತು! ಆಕೆಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ—ದಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಜೀವಿಸಲು ರಾಮಬಾಣದಂಧ ಹಣದ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾಯಿತು

ಬಂದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ರಾಘವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೊಡಹೋದಳು ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲೂ ದ್ರವವೂರಿತು! ಮಗಳ ಪುರುಷ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರು ಬೆರಗಾದರು!

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಆ ಹಣ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಸುಮತಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ! ಈಗ ರಾಘವೇಂದ್ರನೇ ಊರಲ್ಲಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದರು

“ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಪಟ್ಟ ಬವಣೆಗೆ ಈ ಹಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ಅದನ್ನು ನಾನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾರೆ ಆದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಾ ಜೀತ ಧನವನ್ನು ವ್ಯಯ ಮಾಡಿರುವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗದು ಇರಲಿ ” ಎಂದು ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮೀನ ಮೇಷ ಮಾಡಿದ

“ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬಿಡು ” ಎಂದು ಏನೋ ಅನು ಮಾನಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿ

“ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ! ಇದು ನಿನ್ನ ಲೆಕ್ಕದ್ದು ” ಎಂದಳು ಸುಮತಿ

“ ನನಗೇಕೋ ನಿನ್ನ ಹಣ ಪಡೆಯಲು ಮನಸ್ಸು ಬಾರದಲ್ಲಾ—
ಸುಮತಿ! ”

“ ಮತ್ತೀನು ಮಾಡುವಿ ? ಯಾಕೆ ? ”

“ ಹಣ ಮಾನವರ ಗುಣಕ್ಕೆ ರೋಗ ಹಚ್ಚುವ ಪಿಶಾಚಿ ! ಸುಮತೀ—
ನೀನು ಇಷ್ಟು ಹಣ ನನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ನನ್ನ—ನಿನ್ನ ಋಣವನ್ನು
ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಹಂಚಿಕೆ ಹೂಡಿದಿಯಾ ? ” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಸಿ
ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕೇಳುವಾಗ ಸುಮತಿಗೂ ನೋವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ !

“ ಹಾಗೆಂದೂ ಇಲ್ಲ ಅಣ್ಣಾ ! ”

“ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಲೋಕ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಂದಿರಬಹುದು ! ನಮ್ಮ ಸ್ವತಃ
ತಂದೆಯವರೇ ನಿನಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು ! ಆದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ
ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಡಕು ಮಾಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ತಾವುದ ದುಡ್ಡು ನಿನ್ನ
ಸಲುವಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ನಿಜ ! ನನ್ನ ತಂಗಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು
ಖರ್ಚುಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು
ಋಣಮುಕ್ತಳಾಗ ಬಯಸುತ್ತಿಯಾ ? ”

“ ಅಂಥ ಮಾತು ಆಡದಿರು ಅಣ್ಣಾ ! ನನ್ನ ಕಿವಿಯು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಾರದು ”

“ ಸುಮತೀ ! ” ಎಂದು ನೋಟಿನ ಪೆಂಡಿಯನ್ನು ರಾಘವೇಂದ್ರ
ಅತ್ತ ಸರಿಸಿಬಿಟ್ಟ

“ ಅಣ್ಣಾ—ನೀನು ದುಃಖಿಸಬೇಡ ಧೈರ್ಯತಾಳು ನನಗೆ ಲೋಕವೇ
ದ್ರೋಹ ಬಗೆದಿರಬಹುದು ಆದರೆ ನಾನದನ್ನು ನೆನೆಸಲಾರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ದುಃಖಿಸಲಾರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ಯಾರನ್ನೂ ದೂಷಿಸಲಾರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ
ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯೇ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಒಳತಿಗಾಗಿಯೇ
ಆಯಿತ್ತಲ್ಲ ! ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಹೇಳುವಾಗ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಅವಳತ್ತ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಉಕ್ತಿಯೇನರಾಗಿದ್ದರು

ರಾಘವೇಂದ್ರನೂ ಮೂಕನಾಗಿದ್ದ

ಸುಮತಿಯೇ ಪುನಃ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು

“ ನಿನಗೆ ಈ ಹಣ ಬೇಡವಾದರೆ ಬಿಡು ಆದರೂ ನನಗಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ

ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ—ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ—ನಾನು ಈ ಹಣವನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ವಾರಿಶೋಷಕವೆಂದು ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ನಿನ್ನ ಋಣ ತೀರಿಸಲು ನಾನೆಷ್ಟರವಳು ? ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾನೆಂತು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ? ಇನ್ನಾದರೂ ನೀನು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಸರೆಯನ್ನೊಡಗಿಸಲು ನೆರವಾಗಬೇಕು ನಿನಗೂ ನನ್ನ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳಬಹುದು ನನ್ನ ಉಪಯೋಗ ಉಪಕಾರ ನಿನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರ—ಉಪಯೋಗವೂ ನನಗೊಬ್ಬಳಿಗೇ ಅಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿರುವ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ದೇಣಿಗೆ—ಕಾಡಿಕೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಅದಂತ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಡೆಯುವುದೂ ಅನಂತವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ—ಸಾಧನಯಿಂದ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದದ್ದು ಅವಾರವಿದೆ !

“ ಅಣ್ಣಾ, ನಿನಗೆ ಈ ಹಣ ಬೇಡವಲ್ಲ ? ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಂಪಿಗೆಯ—ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ರಾಯರ ದವಾಖಾನೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು “ ಪ್ರೇಮನಿಲಯ ” ವಸ್ತು ಕಟ್ಟಿಸೋಣ ಅದರ ಸ್ಥಾವರ ನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀನಿಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ ! ” ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅಭಿನವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬಲ್ಲೆನೆಂಬ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಿಕ್ಕೂ ರಾಘವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ದ್ರವವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನಿಸಿತು

ಅವಳೆಂದುದಕ್ಕೆ ಆತ ತನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನಂತೂ ಸರಿಯೆ ಆದರೆ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಂಗಿಯೆಂದರೆ ಒಬ್ಬಳು ದೇವಿಯಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದಳು

ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅರುಹಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ಡಾಕ್ಟರ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು “ ಪ್ರೇಮನಿಲಯ ” ಕಟ್ಟಿಸಲು ಅವರೂ ಆಲೋಚನೆ ಹಾಕಿದರು ಆದರೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೆ ಆ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ದುಡುಕಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ವ್ಯಸಥಿತವಾಗಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ರಾಯರು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಲ ದಿವಸಗಳಲ್ಲೆ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು

ಕೆಲ ಕಾಲದಲ್ಲೆ ಸುಮತಿಯೂ ಸಂಪಿಗೆಯ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ

ದಾದಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತಳು ಅವಳ ಆರೈಕೆ—ಉಪಚಾರ ಮಾತೃವ್ರೇಮ ದಂತೆ ಸುಖಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ರೋಗಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಷ್ಟು ಆತ್ಮ ಗಳಿಗೆ ಆಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಇತ್ತಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು ಆದರೂ ಆಕೆ ವೈದ್ಯ ಕೀಯವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ—ಮಂಗಳೂರಿಗೋ—ಬೆಂಗಳೂರಿಗೋ—ಬೊಂಬಾಯಿಗೋ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಳು ಈಗ ಆಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರಳಷ್ಟೆ? ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಸ್ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದಾದರೂ ಅಭ್ಯಾಸ ನಡೆಸಿ—ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವ್ರವೀಣಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟು ಆಯಿತು ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಅವಳ ಆತ್ಮವರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ— ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸು ವಿಪರೀತವಾಯಿತು

ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳೇನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳು ಹಾಗೆ ಚಿಂತಿಸುವವಳೂ ಅಲ್ಲ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಯೂ ಆಯಿತು

“ವಾರಂಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡಬೇಡ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು ಕೇವಲ ಹಣವೇ ನಮ್ಮ ಗುರಿಯಾಗಬಾರದು ಬೇಕಾದರೆ - ಶಂಕರನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ ಆದರೂ ಅನು ಭವದಿಂದ ಬರುವ ವಿದ್ಯೆ ಹಣಕೊಟ್ಟು ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ದೂರಿಯ ಲಾರದು ಹಾಗೆಂದು ನಾನೇನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅತ್ತ ಕಳುಹಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವ ನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ಸದ್ಯದಲ್ಲೆ ಎರಡು ವ್ಯಾಜಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದೇನೆ ಅದರಿಂದ 'ಸಂಚಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ'ವನ್ನೂ ನಡೆಸಬಹುದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ 'ಮಾಬಾಪ' ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿ ಗ್ರಾಂಟಿನನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ರಾಯರು ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿಬರು

ಮುಂದೆ ಸುಮತಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲೆ ಸಂಪಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಹೋಗುವವಳಿದ್ದಳು ಶಂಕರ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ತನಗೆ ಬೇಡ ವೆಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಬಾಯೆಂದು ಆಕೆ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರೂ ಅವನು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ “ನಿನ್ನ ಕೋರ್ಸ್ (Course) ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪತ್ತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಒಂದು ಸ್ವಡಿ ಟೂರ್ (Study Tour)

ಮಾಡಿ ಬಿಡುವ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೊಸ-ಹೊಸ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂದರೆ ನೀನು ಸೈಟಿಂಗೇಲ್ ಆಗಬಹುದು ” ಎಂದು ಆತ ಹೇಳುತ್ತ ನಾಲಗೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಅವಳ ಹುಲಿಬಾಯಿಗೆ ತಾನೆಲ್ಲ ಆಹುತಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯೂ ಅವನಿಗುಂಟಾಯಿತು

“ ನೀನೇನೋ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು—ಶಂಕರಾ ! ಆದರೆ ನಾನು ಮುಂಬರುವ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಘೋರಘಟನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ತೆರದಿಂದ ಸಜ್ಜುಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಅರಿವಿನಿಂದ ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮ ಮಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ! ಆದು ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಬರಬಹುದು ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಊರಿಗಷ್ಟೆ ಅಥವಾ—ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ನನ್ನಾಬ್ಬಳಿಗೆ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೇ ! ”

“ ಯಾವ ಮಾರಿಯನ್ನೋ ಎದುರಿಸಲು ತಯಾರಾಗುವ ತಾಟಕಿಯಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವೆ ? ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ

“ ದೇಶವನ್ನೇ—ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಹಟತೊಟ್ಟ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವೆಯಾ ? ” ಎಂದು ಸುವತಿ ಕಣ್ಣು ಕೆರಳಿಸಿ ಅವನತ್ತ ನೋಡಿದಳು

“ ಇಲ್ಲ ದೇವಿ ! ” ಎಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನುಡಿದ ಇವಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಆವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿ ಗುಪ್ತಕಾರಸ್ಥಾನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ಗೌರವಭಾವನೆ ತಲೆದೋರತೊಡಗಿತ್ತು ಹಿಂದಿನ ನರಕಾಮ ಈಗ ಅವನ ಮನೋರಂಗಕ್ಕೆ ಇಣುಕುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ

“ ನಾನು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ಶಂಕರಾ ನನ್ನದನ್ನೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಾರದು ನೀನು ! ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಿಯೆಂದು ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ ನನ್ನ ಕೋರ್ಸ್ (Course) ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾನು ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೇವೆಗೆ ನವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಪಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಪಡೆದದ್ದನ್ನು ಕೊಡು

ವುದು ನಿಸರ್ಗನಿಯಮ ಹಾಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಜೀವನ ಅವಳ ಜೀವನ ವಿಶಾಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ ತಾಯಿ ಮಗುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಸಲಹಿದ್ದಾಳೆ-ಎಂದು ಮಗು ಅವಳ ನ್ನಷ್ಟೆ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅದು ಬೇರೆಯವರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತದೆ ತಾಯಿ ಯನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತದೆ ತಾಯಿಯಿಂದ ಪಡೆದದ್ದನ್ನು ಜಗನ್ಮಾತೆಗೆ ಅದು ದೊಡ್ಡದಾದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ ನಾವು ಪಡೆಯುವುದೆಲ್ಲ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ! ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿದ್ಧಿ, ವೃದ್ಧಿಯಾದಂತೆ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ " ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಸುಮತಿಯ ಜ್ಞಾನಪಿಶಾಚಿಯ ಭೂತಾವತಾರ ಶಂಕರನಿಗೆ ಕಂಡಿತು

೧೧

ಐದು ವರುಷಗಳ ಕಾಲಚಕ್ರ ಉರುಳಿ ಹೋಯಿತು ಸುಮತಿ ತನ್ನ ವಾಂಛಿತದಂತೆ ಮುಂಬೈ ಸೇರಿದ್ದಳಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೋರ್ಸ್ (Course) ಮುಗಿದಿತ್ತು ಅದರೂ ಬೇರೆ ಒಬ್ಬ ತಜ್ಞ ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯದ ನವೀನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಆಕೆ ಬಯಸಿದ್ದಳು ಅವರು ವಯೋವೃದ್ಧರಾದುದರಿಂದ ಅವರ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಮತಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಸುವುದೂ ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಆಕೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲೆ ಮರಳಿ ತನ್ನೂರಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು

ಶಂಕರನಿಗೂ ಕಾಗದ ಬರೆದಳು ಅವನನ್ನೂ ಅತ್ತ ತಾನಿದ್ದ ಮಹಾನಗರದವರಿಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಳು ಆತನೂ ಸಕುಟುಂಬ-ಸಪರಿವಾರ ಸಮೇತ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದ ಅವನ ಅಭೀಷ್ಟೆ ನೆರವೇರುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು ಡಾಕ್ಟರರೂ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡುವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದರು

ಇಷ್ಟು ಕಾಲಾವಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರ ಕಬ್ಬಾಣಿ ಮುತ್ತಿನಂಧ ಮೂರು ವರುಷ ಪ್ರಾಯದ ' ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ' ನಾಮದ ಗಂಡುಗುವರನ ಪಿತನಾಗಿದ್ದ ನ ಬ್ಬಿಯೂ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಳು ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಮುದ್ದಿಡುವುದೇ ಅವಳ ಜೀವನವಾಗಿತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ವಯಸ್ಸೂ ಅವಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿಸಿತ್ತು ವಯಸ್ಸು ಕಬಳಿಸಿದ್ದ ಉತ್ಸಾಹ - ಉಮೇದುವಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮೊಮ್ಮಗ ಚಿಗುರಿಸಿದ್ದ

ಅವಳನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರನೆಣಿಸಿದ್ದ ಆದರೆ ಅವಳೇ ತಾನಿದ್ದ ನೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಆಡಿ ನಲಿದ ತಾಣದಲ್ಲೆ ಸಾಯಬೇಕು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸತ್ತರೂ ತನ್ನೂರಲ್ಲಿ ಸತ್ತಷ್ಟು ಸಂತ್ಯಪ್ತಿ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಲಾರದು ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ತನ್ನದೇ ಎಂಬ ಹಕ್ಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಮಾರು ಅಗಲದಷ್ಟಾದರೂ ನಂದನವನದಂಥ ಭೂಮಿಯಿದೆ ಅದರಲ್ಲೆ ತನ್ನ ಕೊನೆಯಯಾತ್ರಿ ಮುಗಿಯಬೇಕು ಹೊರತು - ತನ್ನ ದೇಹಾಂತ್ಯಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಕ್ರಯಕೊಟ್ಟು ವರಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜಾಗಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಲ್ಲದು ತಾನಿಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರಳಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಕಾಶಿ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬಹುದು ನೀವು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಯಾತ್ರಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ನಾನು ಇಹಲೋಕದ ಯಾತ್ರಿ ಮುಗಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಕೂತಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತನ್ನ ಹೃದಯಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಳು

ಕಾರಣ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇ ಪ್ರಯಾಣ ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಶಂಕರ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ತಾನು, ತನ್ನ ಚಿರಂಜೀವಿ ಹಾಗೂ ಸುಮಾ ಕೂಡಿ ಸೀದಾ ಬೊಂಬಾಯಿ ಸೇರುವುದು - ಅಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನವಿದ್ದು - ಆ ಮೇಲೆ ಅಖಿಲ - ಭಾರತ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ವರೂ ಹೊರಡುವ ದೆಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹೂಡಿಯಾಯಿತು

ಪ್ರಯಾಣದ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಮುಗಿಯಿತು ಸ್ವತಃ ಡಾಕ್ಟರರೇ ಶಂಕರನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು

ಶಂಕರ ಪ್ರಯಾಣ ತೊಡಗಿದ ಅವನು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಂಚಾರ ಹೊರಟದರ ಉದ್ದೇಶ ವಿವಿಧಮುಖದ್ದಾಗಿತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಶಂಕರ ಈ

ಮೊದಲೆ ಅಖಿಲಭಾರತ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದನೆಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಿವ್ಯ ಪುಳನಪೀರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದ ಶಂಕರನೂ ಈಗ ಹೊರಟಿದ್ದ ಶಂಕರನೇ ಆಗಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಭಾವ ಬೇರೆ, ಇಂದಿನ ಜೀವನವೇ ಬೇರೆ ವಿರಕ್ತಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಜೀವನ ಸಂಸಾರಿಕ-ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ತಲಪಿಯಾಗಿದೆ

ಆವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗಾಢ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು—ಉತ್ತರಗಳು ಏಳತೊಡಗಿದ್ದವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ—ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಶಾಂತಿಯ ನಿಲುಗಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ದಿಂದಲಾದರೂ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ—ಯೋಚಿಸಿ ಆ ಪಯಣ ತೊಡಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ತನ್ನ ಸಖರು ಭೇಟಿಯಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಳನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿವೇದಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತ ಚಿಂತಿಸದಿದ್ದರೂ—ಆದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾರ್ಗವೇ ಅವನಿಗೆ ತೋಚದಾಯಿತು

ಇಷ್ಟು ವರುಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನು ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿಯತೊಡಗಿತೆಂದರೆ—ಆತ ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ

ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತಿಭೆ, ಉತ್ಸಾಹ—ಉಬ್ಬು—ಆರೋಹಗಳು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಖರವಾದ ಪರಿವರ್ತನದ ಮೂಲಕ ಕುಂದಿತೇ ? ಉಡುಗಿತೇ ? ಕಬಳಿಸಿತೇ ? — ಎಂಬ ಘೋರ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಆತ ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಶವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ !

ಡಾಕ್ಟರರ ಪ್ರಖರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ—ಕರ್ತೃತ್ವಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ಜ್ವಾಲೆ ತನ್ನ ದನ್ನು ಮಸಳಿಸಿತೇ ?

ಆದೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ—ಆಲ್ಲ

ಆವರ ಸಾನಿಧ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತೇ ವಿನಾ ಕುಂದಲಿಲ್ಲ ಎಂದಾತ ತನ್ನ ಸ್ಥಿರವಾದ ಪ್ರಗತಿಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಯಿತು

ಸಮಾಜದ ಶಕ್ತಿಪುರುಷನೆದುರು ತಾನು ನಿಲ್ಲಲು—ಅಶಕ್ತನಾದೆನೇ ? ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಸುಟ್ಟಿತು ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇ—

ಅಲ್ಲೆ ? ಅಲ್ಲ—ಸಮಾಜದಿಂದ ತೆಗೆದು—ಪಡೆದು ತಾನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು !
ಹಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಹೆಮ್ಮೆ—ಹೆಚ್ಚಳದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಲ್ಲಿ ಇದೆಯೇ ?

ಇದೆ—ಇತ್ತು !

ತನ್ನ ಅಳಿದುಳಿದ ಉತ್ಸಾಹಗಂಗೆ ಬತ್ತಿಹೋದದ್ದು— ಈ ಸುಮತಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು ದೈತ್ಯಳಂತೆ ಮೆರೆಯ ತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ! ಅವಳ ವಿಕಸಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಅಳಿದುಳಿದ ಜೀತನದ ಸೊಡರು ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು ! ಹೌದು ಹೌದು ಖಂಡಿತಕ್ಕೂ ಹೌದು ! ತನ್ನದು ಸ್ಥಿರವಾದ—ಸತ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದು—ಎಂದಾತ ಯೋಚನಾಮಗ್ನನಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ

ತನ್ನ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯ ಕೊನೆಯೇ — ಸವಿಸುತ್ತುಲಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಸಾಲೆ— ' ಕಲಾನಿಕೇತನ ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇ ತನ್ನ ಜೀವನದೊಳಗಿನ ಶಿಖರ ಕಾಲ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಖರವನ್ನು ಎರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲೆಂದಲೇ—ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದಂತಾಯಿತು ಶಿಖರ ಮುಟ್ಟಿದೆ ! — ಎಂಬ ತೃಪ್ತಿ ವಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ಪುನಃ ಅಸಂತೃಪ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತಿತ್ತು !

ಆತ್ಮ ಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಶಂಕರ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಕೇಳುಗಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಅವಳನ್ನು ತ್ಯಗಳಲೂ ಇಲ್ಲ—ಬದಲು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅದಷ್ಟು ಸೇನೆ ಮಾಡುವ ಎಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಅಂತೇ ಮೇಲು—ಕೇಳು—ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು ತಾನು ತೊಳಲಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಅರಿವು ಅವನಿಗಾಯಿತು

ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮತಿಯ ಪತ್ರವು ಅವನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅಂಧ ಕೇಳರಿಮೆ—ಹೆಗ್ಗರಿಮೆಗಳ ಬಳಲಾಟದಲ್ಲಿ ಬೀಳಗೊಡಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಡಬಹುದಾದಷ್ಟನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಹನೆ—ಶಕ್ತಿ ಈ ಜಗತ್ತಿಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ—ಎಂದೂ ಆತ ಸುಮತಿಗೆ ಬರೆದಿದ್ದ " ನೀನು ಈಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹಾಗಾಯಿತು ಯಾವಾತ ಆತ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆ(Self Criticism)ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಗಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ನಿವೇಚಿಸತೊಡಗಿತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನು ಯೋಗಿ " ಎಂದು ಸುಮತಿ ಅವನಿಗೆ

ಪತ್ರಮುಖೇನ ಬರೆದು ಸಂತ್ಯೆಸಲೆತ್ತಿಸಿದ್ದಳು

ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು—ಪಡೆದುದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆ ಅವನ ಚಿತ್ತಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶಾಸನದಂತೆ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು! ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜಗತ್ತು ಪಡೆದುಕೊಂಡು—ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಿ ಆದರಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದೇ ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ -- ಕರ್ಮವೆಂದು ಶಂಕರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದ ಅದೇ ಅವನು ಬೊಂಬಾಯಿ ಸೇರಿದಾಗ ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿತ್ತು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಜಗತ್ತು ತನ್ನಿಂದ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ವಡೆದು ತನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತದೆಂಬ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸವೂ ಅಂದು ಆತನಿಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ !

ಡಾಕ್ಟರರು ಶಂಕರನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಿಟ್ಟೊಟ್ಟು ಒಂದೆರಡು ವಾರ ದಾಟಿದ್ದವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವರಿಂದ ಇಡೀ ದವಾಖಾನೆಯನ್ನು ಹತ್ತೋಟಿ ಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನೈದ್ಯಕೀಯ ವಡೆಯಿಂದ ಮದ್ದಿಗೆ—ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ರೋಗಿಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ದುಸ್ತರವಾಯಿತು !

† † † † †

ಊರಿಗೇ ಗ್ರಹಚಾರ ಕಾಲ ' ಬಂದೊದಗಿತೆಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲದ ಪ್ಲೇಗು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು

ಪ್ಲೇಗಿನ ರೋಗವನ್ನು ' ಕನ್ನಾನೂರು ಜೈಲಿ ' ನಿಂದ ಅದೇ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ತಂದು ಹಾಕಿದರೆಂದು ಜನ ಆರೋಪಿಸಹತ್ತಿದರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಒಂದು ಖೂನಿ ಕಟ್ಟಿಯ ಆಸಾದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಅರು ತಿಂಗಳ ಕಠಿಣ ಕಾರಾಗೃಹವಾಸ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದರು !

ಪ್ಲೇಗು ರೋಗ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೆ ಅವರು ಊರು ಸೇರಿದ್ದರು ಜನ ಕೇಳಿದರೆ " ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರು (Boil) ಎದ್ದಿದೆ ! " ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಅದು ಒಡೆದು ಕಿವು ಸೋರಿ—ಯಾರದೋ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದ ತತ್ಪಾಲಕೈ ಗುಣವಾಯಿತು—ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರಿಗೆ ಆದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಜೀರೆಯವರನ್ನು ಆ ಪ್ಲೇಗು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ನೊದಲು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ

ಹೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲೆ ರೋಗ ಹಬ್ಬಿತು

ಎಷ್ಟೋ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದ್ದವು ! ಜನರಿಗೆ ಆ 'ವ್ಲೇಗು' ಎಂದರೆ ಒಂದು ಭೀಕರ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗವೆಂಬುದೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜರ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವ್ಲೇಗು ವ್ರಜ್ಜರಾದ ಶ್ರೀಮಂತರ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಕೆಲ ದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು

ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರ ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಅವರೇ ಹೇಳುವ ಅವರ "ಕುರು" ಒಡೆದ ದಿನವೇ ಇಲಿಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು " ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯರಪ್ಪಾ—ನಮ್ಮೂರ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ! ವಾಪಿ—ಜೈಲು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆನೇರಿದೊಡನೆ ಇಲಿಗಳೂ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟು ಬೀಳಬೇಕೆ ? ವಾಪಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದೆಂದು ಸತ್ತೇ ಬಿಟ್ಟವು ! ಬುಟ್ಟಿ—ಬುಟ್ಟಿ ಇಲಿಗಳು ಸತ್ತುಬಿದ್ದವಂತೆ ! " ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಎಕಟಹಾಸ್ಯದ ರೂಪತಾಳಿ ಊರಲ್ಲಿ ವ್ರಜುರಗೊಂಡಿತು

ಮರುದಿನವೇ—ಅವರ ನೆರೆಮನೆ—ಕೇರಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ನಿಷ್ಕೂರ ಜ್ವರದಿಂದ ಜನ ಮಲಗಿದರು ಎಷ್ಟೋ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದವು ಕೆಲವರು " ತಮ್ಮದೂ ವಾಪದ ಮನೆಯೇ ? " ಎಂದು ಸಂಶಯ ವಡಬೇಕಾಯಿತು

ಕಂಕುಳ ಹತ್ತಿರ ಗುಳ್ಳೆ ಎದ್ದು—ಭಾರೀ ಜ್ವರ ಕಾಯತೊಡಗಿ ನೂರಾರು ಜನ ನರಳತೊಡಗಿದ್ದರು ಈ ವೇಳೆಗೆ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಒಂದು ಸಲಕ್ಕೆ ನೃತ್ಯ ವಿನ ದವಡೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿದ್ದರು ! ಅಂತೇ ಊರಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಟಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು ಒಮ್ಮೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಮುಖ ತೋರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದರು

" ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣ—ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಎರಡೂ ಕುರುಡಾಗಿ ಬಿಟ್ಟವಂತೆ—ಹೌದೇ ? " ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು !

" ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕರ್ಮ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರೇ ! ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ನಾಡಬಾರದ್ದು ನಾಡಿದರೆ ಬರಬಾರದ್ದು ಬರುತ್ತದೆ ರಾಮ—ಕೃಷ್ಣ—ಗೋವಿಂದಾ—ಹರಿಹರಿ " ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿದ್ದರು !

ತಮ್ಮ " ಕುರು " ಗುಣವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ನಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರು !

“ಇದೇನು ಪಟ್ಟಿ?” ಎಂದು ರಾಮದಾಸ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ “ಕುರು ಅಪ್ಪಾ ಕುರು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು!

ಮರುದಿನವೇ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದವು! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಊರಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗು ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು ಹಲವಾರು “ಕೇಸು” (Case) ಗಳೂ ಆದ ಸುದ್ದಿಯೂ ಬಂದಿತು! “ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಪ್ಲೇಗೇ!” ಎಂದು ರಾಮದಾಸ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಯಿತು! ಕೂಡಲೆ ಮನೆಯನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆಯವರೂ ಬಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ‘ಮದ್ದು’ ಹಾಕಿ ಹೋದರು ಆ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು—ರೋಗ ತಂದವರು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರೆಂದು! “ಊರಿಗೆ ತಂದವನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಹೋದನಲ್ಲಾ ಕದೀಮ—ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ!” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರನ್ನು ಧಳಿಸಿದರು—ಮಾತಿನಲ್ಲಿ

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲೂ ಇಲಿಗಳು ಬಿದ್ದವಂತೆ! ಅವರ ಮನೆಯನ್ನೂ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ! ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಡೀ ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನೆ ಪ್ಲೇಗು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಪ್ಲೇಗಿನಿಂದ ಮಲಗದೆ ಇಲ್ಲ!

ಹಾಗೆಂದು ಪ್ಲೇಗು ಹೊಕ್ಕದ ಮನೆಗಳೂ ಇದ್ದವು! ಕಾಂತಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಬಿದ್ದರೂ ಕೆಲ ದಿನ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ಲೇಗು ಬರುವ ಸಂಭವ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ

ಮುಡಿ—ಸುಬ್ಬಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಳು! ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಇಲಿ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ! “ಅಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಇದ್ದರಲ್ಲ ಸಾಯುವುದು!” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು “ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಇಲಿಗಳಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕಾಂತಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದ!

ಊರು ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಕೊಡುವ ಪಡೆಗಳೇ ಹೊರಟಿದ್ದವು ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆಯವರು ಭಾರೀ ‘ಅರಂಭಶೂರತ್ವ’ ಪ್ರದರ್ಶಿಸತೊಡಗಿದ್ದರು! ಕಾಂತಪ್ಪ, “ನನಗೆ ಪಿಲೇಗ್ (ಪ್ಲೇಗು) ಬಂದು ಸತ್ತರೂ ಪರವಾ ಇಲ್ಲ—ಆ ಗೋಡೆ ಚೀಲದ ದಬ್ಬಣ(ಸೂಜಿ)ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿ—ಇನಾಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ

ಲಿಲ್ಲ “ ಸಾಯುವ ಮುದುಕಿಗೆ—ನನಗೆ ಬೇಡವ್ವಾ ! ” ಎಂದು ಸುಬ್ಬಿಯೂ
ಅದನ್ನು ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ

ಉಳಿದ ಊರವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ! ಆ
ಕಾರ್ಯ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು

“ ನಮಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ—ನನಗೆ ಮೊದಲು ಚುಚ್ಚಿರಿ—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚುಚ್ಚಬೇಕು ! ” ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಒಂದು ‘ಎಳ
ನೀರು’ ಕುಡಿಸಿ ಅಧಿದ್ಯ ಮಾಡಿಯೇ ಕೆಲಸ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು

“ ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೋ ಅಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳು ಬೀಳು
ತ್ತಿವೆ ” ಎಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಾರ್ತೆಯೂ ಪ್ರಚುರಕ್ಕೆ ಬಂತು ಪ್ಲೇಗಿನ
ಇಲಿಗಳು ‘ ಪಾಪದ ಇಲಿಗಳು ಆದವು !

ಇತ್ತ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ವಡಿಸುವುದು ಅವರ ಮನೆ
ಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬಂತು ಅವರು ಇಂಜಕ್ಷನ್ ಚುಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ ನಾಲ್ಕು
ದಿನದವರೆಗೆ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ! “ ನನಗೆ ಪಿಲೇಗೇ ಬಂತು ! ರಾಮ
ರಾಮಾ ! ಏ ನನ್ನ ನಾರಾಯಣ , ನನ್ನೀ—ಗಡ್ಡದವನೇ ಬಾ !
ನೀನು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಬೂದಿ ಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದರೆ ಈ ಪಿಲೇಗೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲಾ—ರಾಮ ರಾಮಾ ! ಆಯ್ಯೋ ವಿದ್ಯಾಸಾಗರಾ—
ಸಂಜೀವಿ ನಾನು ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಈ ಪಿಲೇಗು ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ನಿಮ್ಮೀ—ದಾಸಾ—ನೀನು ಸಂಜೀವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕಬೇಡ ವಿದ್ಯಾ-
ಸಾಗರನ ಮದುವೆ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಆಗಲಿ—ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಾಯ
ಬೇಕೆಂಬ ಆನೆಯಿತ್ತು—ನಾನು ಉಳಿಯುತ್ತೇನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹಾಹ್ವಾ ! ”
ಎಂದು ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ ಪ್ಲೇಗು ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಹೊಯ್ಯೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ವ್ಯಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು

ಒಂದು ದಿನವಂತೂ ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಕಂಕುಳ
ಹತ್ತಿರ ಕೈಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ, “ ಗಡ್ಡೆ ಏಳುತ್ತಾ ಇದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ—
ರಾಮ ರಾಮಾ ! ” ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿ—ಗಾಭಾಗಾಬರಿ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದ್ದರು—
ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ !

ಕೊನೆಗೆ ಕಾಂತಪ್ಪ ಅವರನ್ನು ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅವರ
ಹತ್ತಿರ ಕೂತು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು !

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ಲೇಗು ಅಂಟಿಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ! ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವುದೂ ಪ್ರಾಣ ಕೈಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು ! ಕಣ್ಣು ಬೇರೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಕುರುಡ ರಾಗಿದ್ದರಷ್ಟೆ ? ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅವರ ನರಕಸೇನೆ ಮಾಡಿ--ಮಾಡಿ ನೋತು ಹೋಗಿ ತೊಡಗಿದ್ದ !

ಸುಬ್ಬಿಯೂ ಬಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸೇವೆಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು “ ಅಂಟು ರೋಗ ! ” ಎಂದು ಜನ ಭಯಪಡಿಸಿದರೂ ಅವಳು ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. “ ವಾಪರೋಗ ! ” ಎಂದವಳೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು

ಊರಿನ ದೆವ್ವ—ಭೂತಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ—ಹೊತ್ತದ್ದೇ ಹೊರತು ಸೇನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಹರಕೆ ತೀರಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಬ್ಬಿಸಲು ಸ್ಲೇಗು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ !

ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಸ್ಲೇಗಿನ ಬಾಧೆ ಪ್ರಬಲವಾಗುತ್ತ ಹೊರಟಿತ್ತು ಸರಕಾರದ ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆಯವರ ಅರಂಭಶೂರತ್ವ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು ಚುಚ್ಚುಮುದ್ದೇ ಅವರ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ! ರೋಗ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದ ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆಯ ಮೂರ್ಖತನ ಡಾ|| ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಅನೇಕ ಮುಂದಾಳುಗಳ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿತು ಶುಶ್ರೂಷೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ ತೆರೆಯುವ ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ! ಕೆಲ ವೈದ್ಯರು ರೋಗಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಯೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟರು ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಲೇಗು ಪಸರಿಸಿತು ! ಜನ ತಬ್ಬಿ ಬಾಬ್ದರು ! ಊರು ಮರಣದ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸ್ಮಶಾನ ರೌದ್ರಶಿ ತುಂಬಿತು ಅಳು—ರೋಗ—ನೋವು—ಮರಣ—ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿದ್ದೂ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು

ಮಾನವರಿಗೆ ಸಾವು--ನೋವುಗಳ ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾನವರ ಸಹಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಮಿಕ್ಕ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವರನ್ನು ಸ್ನೇಹ--ಸೌಹಾರ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡುವಂತೆ ಮೋಹಿಸಲಾರದು ಆದರೆ ಸಾವು ನೋವುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನವರು-ನಮ್ಮವರು-ನಾವು-ನಾಡು--ಎಂಬ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರಿವು ಅವರಿಗಾಗುತ್ತದೆ

ರಾಯರು ವಿಳಂಬ ಮಾಡದೆ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ತಂತಿ(express telegram) ಬಿಟ್ಟು ಶಂಕರನನ್ನು ಮಿಕ್ಕ ವೈದ್ಯರೊಡನೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು ಸುಮತಿಯೇ ರಾಯರ ತಂತಿ ಓದಿ ನೈಟಿಂಗೇಲ - ಆದಳು! ಶಂಕರ ತಡಮಾಡದೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಆಗ್ರಾ ತಲುಪಿದ್ದರು

ಅವರು ಹೊರಡಲು ಇನ್ನು ಕೇವಲ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಸಮಯವುಳಿದಿತ್ತು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು—ಅಷ್ಟುಬೇಗ ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೊಬ್ಬ ಸಾಧುವಿನ ಸಂದರ್ಶನವಾಯಿತು ಆತ ಒಂದು ಗಜಗಡ್ಡೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದ! ಸಂಪೂರ್ಣಕಾವಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಆದರೆ ಅವನ ಪರಿಚಯ ಅವರಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ

“ ಹ್ಯಾಲೋ ಮ್ಯಾಡಮ್ ! ” ಎಂದು ಅವನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಯನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದ

ಸುಮತಿಯು ದೃಷ್ಟಿ ಅವನ ಬಲಗೈ ಬೆರಳುಗಳತ್ತ ಹೋಯಿತು ಅವಳಿಗೆ ಅವುಗಳು ಏನು ಸೂಚಿಸಿದವೋ ತಿಳಿಯದು

“ ನಿಮ್ಮ ಸತ್ತವರಿಗ್ಲೆಯ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ ನಮ್ಮೊಗೆ ಬನ್ನಿ ದೇವರು ನಿಮ್ಮ ನೇವೆಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾನೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಬಿಟ್ಟು ವಿರಕ್ತರಾಗಿದ್ದೀರೇ ? ಅಡ್ಡಿ - ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೊರಡಿರಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾರಾದರೂ ಜನ ನೇವೆಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬರಬೇಕು ” ಎಂಬ ಸುಮತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆತ ಕೇಳುತ್ತ “ ಧನ್ಯನಾದೆ ” ಎಂದ ಸುಮತಿಯ ಅವನ ಕೈಗೆ ತಾರು ಪತ್ರ - ಎಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಳು ಆತ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಅರಿತು ಕೊಂಡ “ ಇದೇ ನಮಯ ! ಇಂಥ ಸಮಯ ಬೇರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಜನತಾ ಜನಾರ್ದನನ ನೇವೆಮಾಡಿ ಸಾಯುವ ನನ್ನೊಡನೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ನೀಳದೇಹಿ ನಾಥು ಸತ್ತುರುಷನಿದ್ದಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾರೀ ವೈದ್ಯಕೀಯ

ಚರುತ್ತೆ ವೈದ್ಯಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದವರಿಲ್ಲ ಬೆರಳು ಸಿಕ್ಕರೆ ಹಸ್ತ ನುಂಗುವಂಥ ನಿಪುಣ ಮೇಲಾಗಿ ಅತ್ತಲಾಗೆ ನಮ್ಮೂರಿನವನೇ ಅಂತೆ ” ಎಂದು ಆತ ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಸುಮತಿ ಅವನೊಡಗೂಡಿ ಆ ಸಾಧುವನ್ನೂ ಕರೆ ತಂದೇ ಬಿಟ್ಟಳು

“ ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ! ” ಎಂದು ಗಾಢಾಲಿಂಗನ ಗೈದ ಶಂಕರ

“ ಭಾವಯ್ಯ ! ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಕುಣಿದೇ ಬಿಟ್ಟಳು !

“ ಹಾ ! ” ಎಂದು ಆ ವೈದ್ಯ ಸುಮತಿಯತ್ತ ನೋಡಿ ನಿರುತ್ತರನಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ !

“ ಇವರು ನನಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಕಲಿಸಿದ ವೈದ್ಯರು ನಿನಗೆ ಗುರ್ತು ಸಿಗ ತಿಲ್ಲವೇ ಶಂಕರ್ ? ” ಎಂದು ಸುಮತಿ ಅವನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಶಂಕರನಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು

“ ಮೈ ಡಿಯರ್ ! ” ಎಂದು ಶಂಕರ ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು !

ಅವತಾರ ಪುರುಷ, ಸ್ತ್ರೀ—ಯಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಪ್ಲೇಗಿನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರ ಟಿದ್ದರು ಜಗತ್ತನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಹೊರಟ ಅವಧೂತರೇ ಅವರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕಲ್ಲುಗಳಂತೆ ಶಂಕರನ ಮಡದಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ನಿಂತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು

* * * * *

ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ಲೇಗು ಪೀಡಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂಪಿಗೆಯಲ್ಲಿ ‘ ಕ್ಯಾಂಪು ’ ಠಾಕಲಾಯಿತು ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ಲೇಗು—ಪೀಡಿತರು ಬಂದು ಬಿದ್ದರು ಸಂಪಿಗೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮೈದಾನಿನ ತುಂಬಿಲ್ಲ ಕ್ಯಾಂಪುಗಳೇ ಕ್ಯಾಂಪುಗಳು

ಊರಲ್ಲಿ ರೋಗವಿನ್ನೂ ಹತೋಟಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ! ಒಂದೇ ರೀತಿ ಯಿಂದ ರೋಗಿಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು ಬಂದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರ ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರು ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ವಕ ಚಿಕಿತ್ಸಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅವರವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗನುಸರಿಸಿ—ಅಂದರೆ ರೋಗದ ಅವಸ್ಥೆಗನುಸರಿಸಿ—ವಿಂಗಡಿಸಿ ವಂಚಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ

ಈ ಸುದ್ದಿ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನಾವರಿಸಿತ್ತು ಸರ್ಕಾರವೇ ಬೆರಗಾಗಿತ್ತು! ಅವರ ಧೈರ್ಯ ಕೇಳಿ ಅನೇಕರು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟಿದ್ದರು

ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದ ಆರೋಗ್ಯ ಖಾತೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ವ್ಲೇಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚೋಟಿಗೆ ತರಲು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೆ—ನಾರಾಯಣಯ್ಯ, ಸಂವತ್, ಸುಮತಿ, ಶಂಕರ, ಅವನ ಮಡದಿ—ಬಂದು ಸಂಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರು!

ರಾಯರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಮೇರುಗಿರಿಯೇ ಇಳಿದಂತಾಯಿತು ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ರಾಯರ ಮುಖ ಆದರದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು!

ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಒಬ್ಬರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ವಾಯುವಿನ ಅವತಾರ ತಾಳಿದಂತೆ ಇತ್ತು ಆ ವೈದ್ಯ ವಡೆಯ ದೃಶ್ಯ!

ಸುಮತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದಳು! ಅತ್ಯಂತ ಹೋಪಲೆಸ್ ಕೇಸ್‌ಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ—ಆರೈಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಸುಮತಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಂಡಳು ಆಕೆ ದೈತಿನಿಯಂತೆ ಕೆಲಸತೊಡಗಿದ್ದಳು! ಐದಾರು ವರುಷಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈದ್ಯಕೀಯದಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡ ನಯ—ವಿನಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಪಾರ ಚಿಕಿತ್ಸಿಕ—ಆರೈಕೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಅವಳು ಶರಗತಿಯಿಂದ ಆ ವ್ಲೇಗು ಪೀಡಿತರ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದಳು

ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಕೈಯಿಕ್ಕಲು ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಸುಮತಿ ಶಂಕರ—ನಾರಾಯಣಯ್ಯನವರ ಅಜ್ಜಿಯಾಗಿತ್ತು ಅವರು ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅಗ್ರಹದ ಅಜ್ಜಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು!

ವೈದ್ಯ ಸಂವತ್ ತನ್ನ ಸಾಧು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ದೋಗಿಗಳ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಜೀವನ ಇಂದು ವಾವನವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ತನ್ನ ಮರಣವನ್ನೂ ಆತ ಬಯಸದೆ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ!

ಆತ ಮೊದಲು ಬಂದವನೆ ರಾಯರ ಕಾಲಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ “ನನ್ನದು ನರ್ವಸ್ವವೂ ತನ್ನಾಯಿತು! ಸುಮತಿ ಮತ್ತು ನೀವು

ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಲಿಕೊಡಲು ತಯಾರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದ್ದ

“ನಿನಗೆ ಯಶದೊರೆಯುತ್ತದೆ ನಿನ್ನ ಜೀವನ ಇದರಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತವೆ!” ಎಂದು ಡಾಕ್ಟರ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಅವನನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಹರಸಿದ್ದರು

ಅಲ್ಲಿಯ ರೋಗಿಗಳನೇಕರು—ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್— ಇವರ ಸಾಧು ಸ್ವರೂಪ ನೋಡಿಯೇ ತಮ್ಮ ಜಾಡ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗಿದ್ದರು!

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವ ಸುಮತಿಯ ಆಪಾರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕಂಡೇ ರೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತರಾಗಿ—ತಮ್ಮ ಜಾಡ್ಯ ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡಂತಿತ್ತು! ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಆಕೆ ನಗು—ನಯ.—ವಿನಯದಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸಿ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ—ನೋವಾಗದಂತೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ರೋಗಿಗಳ ಪ್ರಿಯ ಸಖಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದ ದೇವತೆಯೇ ಅವಳೆಂದು ಅವರೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತು! ಗಾಳಿಯಂತೆ ಅವಳು ಕ್ಯಾಂಪಿನಿಂದ ಕ್ಯಾಂಪಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ರೋಗಿಗಳ ವ್ರಣ—ಒರಸುವುದು, ಪಟ್ಟಿಕಟ್ಟುವುದು—ಕೀವು ತೊಳೆಯುವುದು—ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಶಂಕರನ ಉತ್ಸಾಹವೃಕ್ಷ ಉಡುಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನೂ ದೈತ್ಯನಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾರಾಯಣಯ್ಯನೂ ತನ್ನ ವೈದ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ!

ಸಂಪತ್ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಬಂದನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು “ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ!” ಎಂದು ಅತ ಸುಮತಿಯ ಸುಂದರ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿ—ಒತ್ತಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟಿದ್ದ! ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣು ಒಡ್ಡೆಯಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಪತ್ರ ಬರೆದಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ—ಇಂದಿನವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಅವಳ ಚಿತ್ತಫಲಕದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿ ಬಂದು ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮಾದರ ಭಾವನೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು! ಅವನೂ ಸ್ಲೇಗಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದ!

ಸಂಪತ್ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಸ್ಲೇಗು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಲಕ್ಷಣ ಕಂಡು ಬರ

ತೊಡಗಿತು—ಮೆಲ್ಲನೆ!

ಸಂಪಿಗೆಯ ಊರಲ್ಲಿ ರೋಗಿಗಳ ಜಾತ್ರೆಯೇ ಆಯಿತು! ವಿಶಾಲವಾದ ಮೈದಾನಿನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿತೂರಿದತ್ತೆಲ್ಲ—ಕ್ಯಾಂಪುಗಳೇ ಕ್ಯಾಂಪುಗಳು!

ಸುಖದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಒಮ್ಮೆ ಕಾಲನ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯದಿಂದ ಬಳಲಿದಂತಾಯಿತು! ಸುಖದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಿಂದು—ಸುಲಿದು ಪ್ರಫುಲ್ಲರಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವ—ಮೀನುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಈ ಸ್ಲೇಗೆಂಬ ಕಾಲದೂತ—ಮೊನುಗಾರನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು—ತಮ್ಮ ಸೊಕ್ಕು—ಉಕ್ಕು—ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು—“ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ನಾವು ” ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ದಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಳಲುವ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಘೋರ ದೃಶ್ಯವಿತ್ತು.

ಎಂಥ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಡಗಿತ್ತು ಆ ರೋಗಿಗಳ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿ! ಸಂಜೆವಿನ್ಯಂತೆ ಸುಮತಿಯು ಸರ್ವರನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತ ನಡೆದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಗುಣ ಪಡಿಸುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಯಾರೋ—ಹೇಳಿ ಮಲಗಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ರೋಗಿಗಳ ಮಂಚಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು! ಎಲ್ಲರನ್ನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನ ಯಮನಿಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ—ಅಲ್ಲಿಯ ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮಲಗಿದ ಕೆಲವರ ಪಾಡಾಗಿತ್ತು.

ಕುರುಡ ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು!

ಅವರ ಎಡಕ್ಕೆ ಜಾನಕಮ್ಮ “ ಅಯ್ಯೋ ಸುಮತಿ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸು—ಅನಂತ ಅಪರಾಧ!” ಎಂದು ಮಾತು ಆಡಿ—ಆಡಿ ಈಗ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೋ—ನರಕಕ್ಕೋ ಹೊರಟಿದ್ದಳು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಫಲಮಾರಿನ ರಂಗಿ, “ ನಾನು ಹೊರಟೆ ಮಾಡಬಾರದ್ದು ಮಾಡಿದೆ ಬರಬಾರದ್ದು ಬಂತು ಅಯ್ಯೋ—ಶಿವನೇ! ಪತಿಯೂ ಹೋದರು! ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಸಾಯಬೇಕಾಯಿತು—ನಾರಾಯಣಯ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿಸು ” ಎಂದು ಅಳದೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬಲಕ್ಕೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯ “ ನನ್ನೀ—ನನ್ನ ನನ್ನೀ—ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸು ” ಎಂದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು “ ಶಂಕರಾ—ನನ್ನ ಅಪರಾಧ

ಕ್ಷಮಿಸು ” ಎಂದು ಒದರುತ್ತಿದ್ದರು

ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು “ ಹಾ—ಚಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ—ಶಂಕರನ ಆಪ್ತತ್ರಿ ” ಎಂದು ಯಮದೂತರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು

ಅಣ್ಣವೃಷ್ಯನವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ “ ಅಯ್ಯೋ ಕಾಂತವಣ್ಣಾ-- ಎಂಥಾ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆ ! ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಕಿದವರನ್ನು ಕೀಳುಗ ಕೆದೆ ಅಣ್ಣವೃಷ್ಯನವರ ಅನ್ನ ಉಂಡು - ಕೊನೇಕಾಲಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾರಿಯೂ ರಿಗೆ ಹೋದೆ ! ” ಎಂದು ತಿರ್ಮಾಲೆ ಸತ್ತೀ ಬಿಟ್ಟಳು !

ಕಾಂತಪ್ಪನಿಗೆ ಅವನ ನಾಲಚ್ಚಾರು ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಣ ಹೊತ್ತು ಅವು ಗಳ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸುವ ಕೆಲಸದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕ್ಯಾಂಪು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾಯಕದವರೆಗೂ ಶ್ರಮಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು !

ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹತ್ತಾರು ಹೆಣಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಬೇಕಾಗು ತ್ತಿತ್ತು ವ್ಯಾನುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹುದೂರ ಒಯ್ದು ದಹಿಸ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು !

ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು ಸ್ಲೇಗು ಹತೋಟಿಗೆ ಬಂದಿತು ಆದರೂ ಊರಲ್ಲಿ ಸ್ಲೇಗು ಅಕಸ್ಮತ್ತಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ

ಸಂಪಿಗೆಗೆ ಬಂದ ರೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ದರೂ ಮರಣ ಕಂಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ

ಅಣ್ಣವೃಷ್ಯ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ !

ಮುಕ್ತೇಶ್ವರರು ನರಳಿ - ನರಳಿ ಅಳಿದರು

ತಿರ್ಮಾಲೆ ಎಂದೋ ಸತ್ತಿದ್ದಳು !

ಜಾನಕಮ್ಮ ಇಹಲೋಕ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಾತ್ರ ನರಳುತ್ತ ಇದ್ದರು

ಉಳಿಯುವ ಲಕ್ಷಣ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ !

ಸುಮತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಅನ್ಯಾಧ್ಯಶವಾಗಿತ್ತು !

ಬೇಗ ಅಳಿಯುವ ಲಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲ !

ಅವರ ಕೀವು - ನೋವು ಅಸಾರವಾಗಿತ್ತು

ಸಾಲದುಡಕ್ಕೆ ಕುರುಡರಾಗಿದ್ದರು

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ ಜನ ಮರಳಿ ಮನೆಸೇರಿದ್ದರು ಹೊನ್ನ
ಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ' ಸ್ಟೆಶಲ್ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟು ' ನಡೆದಿತ್ತು ಸುಮತಿಯು
ಇದುವರೆಗೆ ಕಲಿತ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಳು ಯಾವುದೂ
ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ! ಅವರು ನರಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು !

ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ " ಸುಮತೀ! " ಎಂದು ನರ
ದಳರು

" ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ ಅಪ್ಪಾ ! "

" ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ ಮಗೂ ! ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಮುಖ ನನ್ನ
ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ
ದೇವರು ನಿನ್ನ ಮುಖ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಾದರೂ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು
ನಿಮಿಷ ದೃಷ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಒಯ್ಯಬಾರದೇನು ? . ಸುಮತೀ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿ
ಯೊಂದು ರೋಮರಂಧ್ರವೂ ಸೂರ್ಯನಂತೆ .. ಉರಿದು
ಪರ್ ಝ ಲಿಸಿ ದರೂ ನಾ ನು - ನಿನ್ನನ್ನು
ನೋಡಲಾರೆ ಪಾ ಪಿ" ಎಂದು ಹೊನ್ನಪ್ಪಯ್ಯ ವ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು!

ಸುಮತಿಗೆ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ' ರಾಜಾಲಿಯರ್ ' (King Lear) ನಾಟಕದ ದುರಂತತೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು ! ಇಂಥ ದುರಂತ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾನು ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೆಂದು ಆಕೆ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಳು

ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತಂದೆಗೆ ತರ್ಪಣವಿತ್ತಳು !

ರಾಘವೇಂದ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ

" ಸುಮತೀ " ಎಂದನು

" ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಣ್ಣಾ ! "

† † † † †

ಊರಲ್ಲಯ ವ್ಲೇಗು ಬೇನೆ ' ಪಾಪದ ಇಲಿಗಳನ್ನು ' ಬಳಿದುಕೊಂಡು

ಹೋಯಿತು ಊರಲ್ಲ ಶಾಂತವಾಯಿತು

ಶಂಕರನು ಅಪಾರವಾದ ಕೆಲಸದಿಂದ ದಡೆದಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ
ಬೇಕಿತ್ತು ಸುಮತಿಯ ಪಾಡೂ ಅದೇ ಆಗಿತ್ತು

ರೋಗದಿಂದ ಉಳಿದವರಿಗೆ “ ಪಾರಾದೆವು ” ಎಂದು ಸಂತೋಷವಾದರೆ
ಉಳಿಸಿದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪಡೆಗೆ “ ಉಳಿಸಿದೆವಲ್ಲ ! ” ಎಂಬ ತೃಪ್ತಿಯೊಡನೆ
“ ಸತ್ತರಲ್ಲ ” ಎಂಬ ಕೊರಗಿತ್ತೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ - ಮನಸ್ಸು ಹೂವಿ
ನಷ್ಟು ಹಗುರವಾಗಿ ಪ್ರಪುಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು

ಕಾಲಚಕ್ರ ಭರದಿಂದ ಉರುಳುತ್ತಿತ್ತು ಶಂಕರನ ತಾಯಿ ಪ್ಲೇಗಿಗೆ
ತುತ್ತಾದ ಪಾಸದ ಇಲಿಗಳು ಹೋದಂತೆ ಇಹಲೋಕ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ—
ಎಲ್ಲರಿಗೂ “ ನಾನು ಶಿವನ ಪಾದ ಸೇರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನಗುನಗುತ್ತ ಹೇಳಿ
ಶಾಂತಿದೂತಳಂತೆ ಸ್ವರ್ಗಸೇರಿದಳು

ತಾಯಿಯ ಮರಣವಾದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ದಾಟಿದ್ದವು.
ಶಂಕರನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಶಾಂತಿ ದೊರಕಿದಂತೆ ಇತ್ತು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ
ಆತ ದಿನಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಊರವರು ಅನೇಕರು ಪ್ಲೇಗಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಅಂದು
ಅವನಿಂದ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಪಡೆಯುವಾಗ ತಮ್ಮ ಮುಖದಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ
ಆದರ ಸ್ನೇಹ - ಕ್ಷಮೆ ಮೊದಲಾದ ದೈವೀಗಣಗುಳನ್ನು ಆತ ಕಂಡಾಗತ್ತು.
ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಪರಾಧ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವರ ನೋಟವಿತ್ತು.
ಶಂಕರನ ಮನ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿತ್ತು ! ಈಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನಿನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ
ಉಳಿದೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆತ್ಮತೃಪ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿತ್ತು ಮರಣವಧು
ವನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಲು ಆತ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ

ಒಂದು ದಿನ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಶಂಕರ ಯಾವ
ಸ್ತೂತಿ ಚಿಲುಮೆಯಿಂದಲೂ ಸೆಳೆದು ತಂದು ‘ ಉದಯರಾಗ ’ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ !
ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ‘ ಕಲಾನಿಕೇತನ ’ದಲ್ಲಿ ಆತ ಕುಳಿತು
ಕೊಂಡಿದ್ದ !

ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ರಾಗಜಯಂತಿ ನೆರವೇರಿಸಲು ಸೇರಿದಂತೆ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ! ಶಂಕರನ ಗಾನಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಲ್ಲೀತು

ಗೊಂಡಂತಿತ್ತು ಆ ಗಾನಗಂಗೆಯೇ ಅವನನ್ನು ತಿವನ ಸಾನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಳು
ಆದೇ ಸಂಪಿಗೆಯಿಂದ ರಾಯರು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು! ಶಂಕರನ ತೇಜಃಪುಂಜ
ವಾದ ಸ್ವರಮೂರ್ತಿ ಕೂತಂತೇ ಇತ್ತು !

ಆ ಕಾಂತೆ ಸುಮತಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು ಅದು ಸಂತೋಷ
ಸಲಿಲ “ ಅಮರನಾದೆ - ಶಂಕರಾ ! ” ಎಂದಾ ಕಾಂತೆ ನುಡಿದಳು

ವಾಪಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿ
ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದೆ ತಾನು ಶಾಂತಿದೂತನಂತೆ ಶಂಕರನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟ
ನೆಂದು—ರಾಯರು ನುಡಿದರು

ಜಗತ್ತನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿದ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಯ ಅಗತ್ಯ ಯಾವುದೋ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ

ವಿಳು ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ!
 ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ತಪ್ಪದೆ-ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ
 ಚಂದಾದಾರರ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ

ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾಂತ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ

“ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ”

ಸಂಪಾದಕರು ಭಾಲಚಂದ್ರ ಘಾಣೇಕರ

ನಾ ಚಂದಾ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ ಸೇರಿ ೭ ರೂ ಮಾತ್ರ

ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ಪುಟ ಸರಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಂದವಾದ ಮುದ್ರಣ
 ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕರ್ಷಕ ರಕ್ಷಾಕವಚಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ

ಪ್ರತಿ ಅಗಸ್ತ, ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯ ವರ್ಷಾರಂಭವಾಗುವದು ವರ್ಷದ
 ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಚಂದಾದಾರರಾದರೂ ಆ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಟನೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸ
 ಲಾಗುವದು. ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ಮುಂಗಡವಾಗಿಯೇ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗುವದು.

೧೧ನೇ ವರುಷದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು

೧	ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು	ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ	೨-೪
೨	ಸಂಗ್ರಾಮ	ಅ ನ ಕೃಷ್ಣರಾಯ	೩-೦
೩	ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಡಲು	ಕೊರಟಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್	೨-೦
೪	ಹಬ್ಬದ ಬಳ್ಳಿ	ಪುರಾಣಿಕ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ	೩-೦
೫	ಕಾಂತೆಯರ ಕನಸು	ಜನಾರ್ದನ ಗುರ್ಕಾರ	೪-೫

(ಒಟ್ಟು ೧೨೬೦ ಪುಟ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಈ ಐದು ಕಿರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇವೆ)

ಇದುವರೆಗೆ ಚಂದಾದಾರರಾಗದೆ ಇದ್ದವರು ೭ ರೂ ಚಂದಾ ಹಣ್ಣು ಮಣ್ಣು
 ಯಾರ್ಡರು ಕಳಿಸಿ ಈಗಲೂ ಈ ಮೇಲಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಚಂದಾದಾರರಿಗೆ ಮಾಲೆಯ ಹಿಂದಿನ ಹತ್ತುವರ್ಷದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತಾಯ
 ಬೆಲೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದು.

೧೯೫೪ನೇ ಅಗಸ್ತದಿಂದ ಹೊಸ ವರುಷಾರಂಭವಾಗುವದು. ಈಹೊಸ ವರುಷ
 ದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹೊಸವರುಷದ ಚಂದಾ
 ಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು

೧೨ನೇ ವರುಷಾರಂಭದ ಕಾದಂಬರಿ

“ಮೃಗ ಜಲ”

ಪ್ರತಿಭಾಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಭಗತಸಿಂಗಬೀದಿ, ಧಾರವಾಡ